

تەنھەسەر رەوان

بۇ تەنھەسەر قورئان

بەرگى [۷]

نوسىنى

مەلا مەھمۇدى گەللى

جزمى [۱۳]

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

تەفسیری رەوان

بۆ تیگە‌یشتنی قورئان

بەرگی ھەوتەم

نوسینی

مەلا ھە ھەموودی گەلاڤەیی

جزمی (۱۳)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تەفسىرى رەۋان بۇ تېگەشتىنى قورئان.

نوسىنى : مەلا مەھموودى گەللاھىي.

چاپى يەكەم.

چاپخانىە ئۆفسىتى تىشك.

تىراز: (۵۰۰) دانە.

ژمارەى سپاردن : (۲۲۹) ى سالى (۲۰۰۰)

مافى چاپکردن پارىزراۋە تەنھا ھى نووسەرە.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره تی یوسف

﴿وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (۵۳)

نهم نایه ته تمواو کهری ناخاوتنی ژنی عه زیزی میصره و په یوه نده به نایه ته کانی پیشمه وه.. وه کوو ده لئین: (مه قولی قالت) ه!! واته: زوله یخا وتی: نهم دان پیانانده و راستی وتنهم بۆ تمهویه، یوسف بزانی من له پاشمله خیپانه تم لی نه کردوه، نهو کاتانده له به ندینخانه دا بوه تاوانم پال نه داوه. یان با میرده کهم بزانی من به کردوه خیپانه تم لی نه کردوه، تاوانی زیناو داوین پیسیم له گهل یوسف نه نجام نه داوه، جگه له هه ولدان بۆ رامکردنی و موغازه له یه کی سهره تای هیچی ترم له گهل دا نه نجام نه داوه، نه ویش هیچی لی شین نه بوو، چونکه یوسف به قسه ی نه کردو نه هاته ده ست، به لکوو که تینی بۆ هات په نای بۆ را کردن بردو هه لات.

﴿وما ابرئ نفسي ان النفس لامارة بالسوء﴾ هه لیه ته من پاکانه بۆ نه نفسی خۆم ناکم، من نالیم هه لیه نه کردوه نه خلیسکاوه، چونکه نه نفس به سروشت ثاره زوی شه هه و تو خوش را بوردنی هه یه و فرمان ده کا به خراپه و داخوازی کاری ناشرینه. ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبِّي﴾ جگه له که سانییک که خودا ره حمی پی کردوو له خراپه کاری مهیل بۆ تاوان کردن پاراستوونی، وه کوو یوسف هاو وینه کانی... به لام من له ره حمه تی خودا نا هومید نیمو نابم چونکه ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ خودای من زور لی بوردو لی خورشبووه به زه یی به به نده کانی دا دیته وه.

ههئئ له راقه کمران دهئین: ئهم نایه ته له ناخاوتنی یوسفه، واته: با
 عزیز (میردی زولهیخا) بزانی: که من خیانه تم لی نه کردوهو، له کاتی که دا
 که له مال نه بوه من هیچ داوینپرسی به کم له گهل خیزانی دا نه نجام نه داوه، که
 ئهو بتماندهی به من کردو به کۆری خۆی حسیب کردم من ئهو بتماندهم له دهست
 نه داوه. وه من پاکانه بۆ نه فسی ناده میزادیم ناکهم، چونکه هه موو نه فسیک
 به سروشت ئاره زۆی رابواردنو خوشی ههیه، مه گهر نه فسیک که خودا له تاوان
 بیپاریزی، نهویش نه فسی پیغه مبهراو صالحانه، بیگومان خودای من زۆر
 لیخۆشبوو لیبورده بۆ تاوانی تاوانکاران، رهحمیان پی دهکا نه گهر روبکه نه
 تۆبهو نیستیغفارو پارانهوه له خودا بۆ ئهوهی شوینهواری تاوانیان به سه رهوه
 نه هیلئ و نه فسیان پاک بکاتهوه.

بهشی نۆیهه له جیروکی یوسف

یوسف ده بیته کار به دهستی بهرزو

ئه میندارییه تی دارایی و گه نجینه وهرده گری

وَقَالَ الْمَلِكُ اَتُنُوِيْ بِهٖ اَسْتَخْلَصُهٗ

لِنَفْسِيْ فَلَمَّا كَلَّمَهٗ قَالَ اِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِيْنٌ اٰمِيْنٌ ﴿٥٤﴾ قَالَ

اَجْعَلْنِيْ عَلٰٓى خَزَايِنِ الْاَرْضِ اِنِّيْ حَفِيْظٌ عَلِيْهٖ ﴿٥٥﴾ وَكَذٰلِكَ

مَكَّنَّا يٰوْسُفَ فِى الْاَرْضِ يَتَّبِعُوْا مِنْهَا حَيْثُ يَشَآءُ نُّصِيبُ

بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَّشَآءُ وَلَا نُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٥٦﴾ وَلَا جُرْ

اَلْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ﴿٥٧﴾

دوای ئه وهی پاشا لیکۆلینه وهی له گهڵ ژنه کان کردو داوینپاکی یوسف
 ده رکهوت، پاشا فرمانی کرد: که یوسف له بهندینه خانه رزگار بکهو بیهینه
 لای، بۆ ئه وهی بیکاته ههلبژاردهی خۆی، بهتایبهتی که مانای خهونه کهی
 تهفسیر کرد زۆر سهرنجی راکیش کردو ریزی لی گرتو پلهو پایه ی باشی
 دایمو کردی بهمه مینداری هه موو مالو سامانیکو هه موو کاروباری سیاسی و
 مالی هه موو وهلاتی میصر. ده فرموئ: ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ: اَنْتُوْنِیْ بِهٖ اَسْتَخْلَصُهُ
 لِنَفْسِیْ﴾ پاشا فرمانی داو وتی: ئه و پیاوه داناو زانییه له بهندینه خانه وه
 بگهیه نه لام، ده یکم به پیاوی تایبهتی خۆم راوێژی پی ده که ده که ده یکه مه
 جیگای بتمانه ی خۆم. پیاوانی پاشا دهس به جیو به هه له داوان چوون یوسفیان
 له بهندینه خانه ده رهیناو گه یاندینیانه لای پاشا، جا ﴿فَلَمَّا كَلَمَهُ قَالَ: اِنَّكَ
 الْیَوْمَ لَدِنَا مَكِیْنٌ اَمِیْنٌ﴾ که قسه ی له گهڵ دا کردو زانیاری ده ده بو رهوشتی
 یوسفی بۆ ده رکهوت، وتی: بیگومان نه تو نه مرۆ لای ئیمه بوی به جیگای
 بتمانو پروا پیکراو مانو هه موو کاروباریکی ولات عائیید به تو یه و به گوێره ی
 عدقلو مه دارای خۆت ولات به پرتوه به ره!! ده ی بابزانین هه لوێستی یوسف
 چیه و چۆنه؟

ئێستا وا یوسف دانیایه: که له بهندینه خانه رزگاری بووه و لای پاشا رێزو
 قه دری دراوه تی، ئێستا یوسف ئه و کوره عیبرانییه نیه وه کوو کۆیله حیسابی
 بۆ بکری، به لکوو خاوهنی پلهو پایه یه و کراوه به کاریه ده ستو فرمانی ده و، ئه و
 کوره کۆیله تو مه ت باره نه ماوه که هه ره شه ی به ند کردنی لی بکریو به خرته
 به ندینه خانه وه کهس نه بی پرسیری لی بکا، به لکوو نه مینداری پاشایه و
 هه موو سه لاحیه تیکی دراوه تی بۆ به پرتوه بردنی کارو باری ولات.

له بهرام بهر ئه م رزگار کردو ریزلێنانو پلهو پایه پێدانه دا یوسف نه هات
 وه کوو پیاوانی ده ربارو کورسی رستو ماستاو چی بۆ پاشاو مله و پران سوژده
 به ریو خۆی پچووک بکاته وهو بلێ من بهنده ی فرمان بهرداری به ریزتانو
 سه رم له ریزتان دایه و خزه تکاری ده ست له سه ر سنگم. نه خه ییر هیه چ قسه یه کی

لهم باره وه نه کرد، به لکوه داوای شتیکی کرد: که پیی وا بوو: ده توانی به پویه بهری، داوای کرد: که نمرکیکی بخریته سهرشانو بتوانی هاوکاری بکا له سوککردنی نهو تنگو چه له مانه کی به گویره کی خه مونی پاشا تووشی نهو ولاته ده بی؛ پیی وا بوو ده توانی ولات له نازاری برسیایه تی رزگار بکا، گیانی هاو ولاتیان له مردن بیاریزی. بهرگری له قاتو قریو ولات ویرانی و له برسا مردن بکا. به خوی راده پهرموو ده یزانی ده توانی نهو نمرکه قورسه بخاته سهرشانی خوی به لیزانی و لیها تووی نه نجامی بدا بویه ﴿قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ﴾ وتی: پاشا بمکه به لیپرسراوی عه مباری ده غلو دان، نهو عه مبارو سایلویانه کی که له حموت ساه هاته کانی داهاتوودا دانموت له یان تیدا خه زن ده کری، پیش هاتنی حموت ساه گرانیه که، حموت سالی هاتو پر پیتو بهر که تن، پیویسته به شیویه کی لیزانانو کارامانه نهو کشتو کاله وه بهرهم بهیندریو بهشی پیویست بو خواردنی سالانه کی لی پاک بکریو نهوی تری وه لا بریو خه زن بکریو هه لبگیری بو ساه قاتو قریه کان. نه مهش پیویستی به لیزانی و به توانایی سهر بهرکردنو سهر و کاریکردن هیده. حه زه تی یوسف نهو توانو لیزانی به له خوی دا ده بینی و ده یزانی ده توانی به پویه لیها تووی به وه نهو نمرکه نه نجام بدا، بویه فهرمووی ﴿إِنِّي حَفِیْظٌ عَلَیْكُمْ﴾ نه من نه مینداریکی له بارو خاوه نه زمونو زانیاریم بو به پویه بردنی نهو کاره له خوم راده بینم به ته وای نه نجامی بدهم!!

بیگومان حه زه تی یوسف بهم داواکاری به داوای ده سته و تیکی تایبه تی بو خوی نه کردوه، به لکوه بارگرانی و نمرکیک بوو خسته سهرشانی خوی مه سنو ولییه تیکی قورسو گران بوو خوی بهرداو پیی هه لسا!

خوی کرده بهر برسیاری خواره مهنی ولاتیکی فراوانو نه ته وهو گه لیکی زورو زه بنده بو ماوه کی حموت سال؛ حموت سالی قاتو قریو بی بارانی و بی کشتو کال، دهی نه مه که به ده سته و تیکی تایبه تی ده ژمیردری؟

به‌پرسیاریه‌تی و به‌رعۆده بوونی نه‌ته‌ویه‌کی برسی و هه‌ولدان بۆ تی‌رکردنی
 نه‌رکیکه هه‌موو کهس ناوێری بیخاته سه‌رشانی خۆی!! که‌وابوو چه‌زهره‌تی
 یوسف له‌م به‌پرسیاریه‌تیه‌ی دا چ ده‌ستکه‌وتی‌کی تایبه‌تی بۆ خۆی داوا
 نه‌کردوه! ئیستا ره‌خنه‌یه‌ک دیته پێشه‌وه شه‌ویش نه‌وه‌یه: ده‌لێن: له‌م
 داخوازی‌یه‌ی چه‌زهره‌تی یوسف‌دا که ده‌فرموی: ﴿اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ
 إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾ دوو شتی دژ به‌تایینی ئیسلامی تیدا‌یه:

۱- داوا کردنی ویلا‌یه‌تو به‌پر‌سیاریه‌تیه‌ نه‌مه‌ش به‌ده‌قی فرموده‌ی
 پیغه‌مبه‌ر ﷺ که ده‌فرموی: (وَاللّٰهُ لَأُنْوِلِيْ هٰذَا الْعَمَلُ اَحَدًا سَأَلَهُ (اَوْ حَرَصَ
 عَلَيْهِ))...^(۱). یاسا‌غه.

۲- خۆ هه‌ل‌نانه‌وه‌و ته‌زکیه‌ کردنی نه‌فس نه‌مه‌ش به‌ده‌قی نایه‌تی قورئان
 که ده‌فرموی: ﴿فَلَا تَزْكُوا اَنْفُسَكُمْ﴾ یاسا‌غه.

بۆ ره‌واندنه‌وه‌ی ئه‌و ره‌خنه‌یه، ده‌گوتری: ئه‌م قه‌واعیدو یاسایانه له‌تایینی
 ئیسلام‌دا چه‌سپاونو پیغه‌مبه‌ری ئیسلام هێناونی و له‌روژگاری یوسف‌دا ﷺ
 باو نه‌بوون، مه‌سائیلی رێکخست‌و فروعیاتی تایی‌نو هه‌لس‌ورانی کارو بار
 مه‌رج نیه له‌هه‌موو تایی‌نه‌کان‌دا وه‌کوو یه‌ک‌بن، ویده‌چی له‌تایینی چه‌زهره‌تی
 یوسف‌دا ئه‌و شتانه یاسا‌غ نه‌بوون، چونکه مه‌سائیلی ته‌نظیمو فروعیاتی دین
 وه‌کوو بنه‌مای عه‌قیده نین پێ‌ی‌ست بۆ له‌هه‌موو تایی‌نیک‌دا چوون یه‌ک‌بن
 هه‌موو پیغه‌مبه‌رێک پابه‌ند بۆ پێ‌وه‌ی.

له‌لایه‌کی تره‌وه داوا کردنی پله‌و پایه‌ پێ‌دانو خۆ ده‌رخست‌و هه‌ول‌دان بۆ
 وه‌رگرتنی کورسی و مه‌نصب دروسته نه‌گه‌ر ئه‌و شه‌خسه‌ بتمان‌ه‌ی به‌خۆی
 هه‌بوو ده‌یزانی له‌باره‌ی تایی‌نو زانیاریه‌وه شیاوی ئه‌و کاره‌یه‌و ده‌توانی
 به‌پێ‌وه‌ی به‌ری: پێ‌ناسینو بانگه‌وازی خۆ ده‌رخست‌نه‌که‌شی بۆیه‌ بوو خه‌ل‌کی

(۱) متفق علیه.

پییان نده‌زانی. ناگایان له‌حالو وه‌زعی نه‌بوو، نا لهم کاته‌دا دروسته وه‌خته بلّیین: پئیوسته خۆی ده‌رخاو داوا بکا.

پیغه‌مبهر ﷺ که به‌عه‌بدوره‌حمانی کوری سه‌مره‌ی فەرموو: (لَا تَسْأَلِ الْأَمْرَةَ، إِنَّا وَاللَّهِ لَأَنُؤِلِيْ هَذَا الْعَمَلَ أَحَدًا سَأَلَهُ أَوْ حَرَصَ عَلَيْهِ) ^(۱) نهم جلمو گیرییه بۆ که‌سیکه که بتمانیه به‌خۆی نه‌بی که ده‌توانی کاره‌که به‌پۆه به‌ری. یان بۆ ده‌ستکه‌وتی شه‌خصی بی.

هه‌روه‌ها نایه‌ته‌که: که ده‌فەرموی: ﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ﴾ النجم/۳۲. نهمه

بۆ که‌سیکه ته‌زکییه‌ی نه‌فسی خۆی بکاو بشزانی وا نیه..

ده‌ی هیچ کامی لهم دوو شته یاساغه له‌حه‌زیه‌تی یوسفو ته‌مثالی نه‌ودا نایه‌ته‌دی. چونکه لهم کاتانه‌دا پئیوسته له‌سه‌ر نه‌و جوړه که‌سانه به‌گویره‌ی توانا به‌ره‌وه‌ندی گه‌لو ولات بیاریزن، چونکه هه‌ولدان بۆ گه‌یانندی سوودو قازانج بۆ ناتاجانو دوور خستنه‌وه‌ی زه‌ره‌رو زیان لێیان کاریکی باشو عه‌قل په‌سندی ده‌کا. حه‌زیه‌تی (یوسف) یش بۆ خۆی ده‌یزانی که‌س نیه له‌و کۆمه‌لگایه‌دا به‌توانی وه‌کوو نه‌و کاروبار به‌پۆه به‌ری به‌عه‌داله‌ت هه‌ر که‌سه‌و مافی خۆی بداتی. بۆیه پی‌ی وا بوو خۆ ده‌رخستو داوا کردن بۆ نه‌و وه‌زیغه‌یه فەرمزی عه‌ینه‌و پئیوسته پی‌ی هه‌لسی!

﴿وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ﴾ وه‌کوو نه‌و نیعمه‌تو فەضله‌ی به‌سه‌ر یوسفمان دا‌پشت؛ که خستمانه به‌ردلی پاشاو له‌به‌ندینه‌خانه رزگارمان کرد، هه‌ر به‌و شپۆه له‌خاکی می‌صردا جی‌گیرمان کرد، واته: تواناو هیزمان پێدا بۆ هه‌لسوپانی نه‌و کاروبارانه‌ی ویستی ته‌نجامیان بدا، پله‌و پایه‌یه‌کی به‌رزو پی‌روژمان له‌خاکی می‌صردا پی به‌خشی، له‌به‌ندایه‌تی و کزیلایه‌تییه‌وه کردمانه پاشاو فەرمانه‌په‌وا، ده‌سه‌لاتی وه‌رگرت،

قسەى دەپۆشت، بوو پێشه‌واو کاربەدەست، چونکە خۆگر بوو، داوینپاک بوو، خاوەن رەوشتی بەرزو هەلوێستی مەردانە بوو، خۆی لەداوینپەسی پاراستو خۆراگر بوو لەسەر بەلاو موصیبەت، بۆیە خودا یارمەتی داو پشەتگیری لى کرد، پلەو پایەى عەزیزی میصرى وەرگرت، بەلکوو پلەى بەرزتریشى دەستکەوت.

موجاهید دەفەرموی: پاشا لەسەر دەستی یوسف موسوڵمان بوو! پەرەردگار پاداشتی یوسفى بەفەرمانداو رەحمى پى کردو پاراستى. ﴿نُصِيبُ بِرَحْمَتِكَ مَن نَّشَاءُ﴾ دەبەخشین رەحمەتى خۆمان بۆ کەسێک بمانهوى تووشى رەحمو بەزەبى تێمە بى،

﴿وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشى چاکەکاران بەفەرمانداوین، هەر لەدوینادا چاکەیان دەدەینەوه. خوشبەختیو پلەو پایەو ریزو حورمەتیان دەدەینى، لەقیامەتیشدا دەیانخەینە بەهەشتەوهو ژيانى بەختەوه‌رى هەتا هەتایان پى دەبەخشین ﴿وَلَا جُرْأَلَاخِرَةَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ بێگومان پاداشى قیامت زۆر پیرۆزترو باشترو گەورەترە، دەدرى بەئەو خودا ناسانەى بیرو باوەریان تەواوو بى خەوشەو تەقواکارو لەخودا ترسو خۆپارێزن، پاداشەکەشیان لەزەتو خوشى بەهەشتو رابواردنى نەپراوێه، کە زۆر لەخێرو خوشى دونیاو هەرچى تێیدا، لەپلەو پایە لەمالو سامان لەشانو شکو بەفەرمترو چاکترە. بەلى نا بەو جۆرە پەرەردگار پاداشى یوسف دەداتەوه، پاداشى صەبرو خۆراگرتن لەسەر بەلاو موصیبەتى جۆراو جۆر، لەدوینادا ئەو پلەو پایەو دەسلەتو فەرمانرەوايى بەى پێدا، ئەو‌هش مزگینى بەختەوه‌رى قیامەتى، پاداشىکى پراو پرە لەسەر برۆای پتەوىو خۆراگرىو چاکەکارى.

به شی ده یه م له چیرۆکی یوسف

کوره کانی یه عقووب دین بو میصرو دانه ویله له جه زه تی یوسف
ده کړن داوای هیلانی برا بچکوله که یان لی ده کا

وَجَاءَ إِخْوَةُ

يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَمَّا
جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ أَتُنُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِّنْ أَيْكُمُ الْأَلْتَرُونَ
أَنِّي أُوْفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾ فَإِن لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا
كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾ قَالُوا سُرُودٌ عَنْهُ أَبَاهُ
وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾ وَقَالَ لِفَتَيْنِهِ اجْعَلُوا بِضْعَتَهُمَا فِي رِحَالِهِمَا
لَعَلَّهُمَا يَعْرِفُونَهَا إِذَا أُنْقِلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمَا لَعَلَّهُمَا يَرْجِعُونَ

﴿٦٢﴾

بدلی ره وره وهی رۆژگار تیره ره سوو رایه وه رۆژگار هاتنو رۆشتن، سالانی
پریستو به ره که ت هاتنو تپه پرین، به لام سییاقی قورشان نه م باسانی
پنچاونه وه، باسی نه وه ناکا چون ساله هاته کان هاتن، خه لکی چون
زه راعه تیان کردو یوسف چون جیهازی ده ولته تی به پرپوه برد، چون دانه ویله ی
به زمهنده ده کردو هه لی ده گرتو چونی تاقه ت ده کرد... هتد. نه مانه هه موویان
به رسته ی ﴿إِنِّي خَفِیْطٌ عَلِیْمٌ﴾ ناماژه ی پی کردوه.

همروه ها باسی هاتنی سآله گرانیه کان ناکا. باسی نموه ناکا خه لکی
چۆن بهرو پیری گرانی چوونو چۆن خوارده مهنی کم بوو، چۆن دهست کرا
به دابه شکردنی خؤراک به سمر دانیشتون دا نه مانه هم موویان له خهونی پاشادا
به دی ده کرینو مانا لیدانه وه که یوسف ناماژه یان پی ده کا!

سییاقی قورئانه که ئیتر باسی پاشا ناکا همروه ها باسی پیاوه کانیشی
ناکا، همر ده لئی کاروباره کان وا ره خساون هم موو شتیک کهوتۆته ژیر
دهستی یوسف، وا دیاره به شیویه کی سهره کی همر حه زره تی یوسف
به کاره کان هه لساوه و سهروکاری کردوون، لهو نه زمه و تنگتو چه له مه یه دا
خۆی بهرپرسیارو فرمانه و او قسه رویشتوو بووه.

چونکه لیره ده به لاوله ته نیا یوسف له سمر مه سهره چی رووداوه کان دیارو
له بهرچاوه، هم موو تیشکه کان ئاراسته ی نهو کراونو که سی تر بهرچاوا ناکه وئ.
به لام کاریگری گرانی و قاتو قریه که له پانتۆرامای هاتنی براکانی
یوسف دا دهرده که وئ، سییاقه که بهروونی ناماژه بۆ نموه ده کا که براکانی
یوسف له خاکی که نعه نموه ده که ونه پۆ بۆ خاکی میصرو داوای خوارده مهنی
ده کهن، له مه وه ههست به بلا و بوونه وه ی بازنه ی برسیایه تی ده که یزو ده زانین
که پانتایی به کی فراوانی گرتۆته وه، همروه ها نه وه ش ده زانین: که چۆن میصر
به هۆی ته گبیرو پلانۆ نه خشه ی حه زره تی یوسف وه بووه ته مه خه زه نی
خوارده مهنی و بۆئوی نهو ولاتانه ی ده ورو به ریش!

ئیبنو که ئیر ده فهرموئ: سوودی و موحه ممه دی کوری ئیسحاق و
موفه سسیری تریش و توویانه نهو هۆکارانه ی پالیان به براکانی یوسف وه نا: که
له ولاتی که نعه نموه بین بۆ میصر نهو بوو: که حه زره تی یوسف پۆستی
وه زاره تی وهرگرتو دهست به کار بوو حموت سآلی هاتو پر پیت تیپه رینو
حموت سآلی گرانی هاتن، قاتو قری ولاتی میصری گرتوه و ولاتی که نعه نیش
که نیشتمه نی یه عقوقو بوو کوره کانی بوو گرانی تیدا کهوتوه، حه زره تی

یوسفیش له وه پێش دانه ویلێه کی زۆری کۆ کرد بو وه په زمه نده ی کرد بوو، ئیتر له هه موو لایه که وه خه لک روویان له میصر کرد بۆ کرپنی دانه ویلێه بۆ خویانو مالو مندالیان، هه که سێک بهاتایه بۆ ماوه ی سالتیک باری خوشتریک ی ده دایه، بۆ خۆی تیری نه ده خوارد. خۆی و پاشاو کار به دهستان رۆژی جارێک له کاتی نیوه رۆدا نانیان ده خوارد، «یان هویست نهو خوارد نه ی عه مبار کراوه بهشی خه لکه که بکا له ماوه ی سالتێه گرانییه کاندان. به کورتی هه زه ته یوسف ره حمه تیک بوو خودا ناردی بۆ دانیش توانی میصر!!

جا قورنان ده فهرموی: ﴿وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ﴾ براکانی هه زه ته یوسف له خاکی که نهان هوه (که فه له ستینی ئیستایه) هاتن بۆ میصر بۆ گه نه کرپن، چونکه گرانی ولاتی فه له ستین و شامیشی گرت بو وه، نهو هشیان بیست بو وه که عه زیزی میصر خوارد هه نه ی به نه رخی خۆی ده فرۆشی و زیاده وه نه ناگری. ﴿فَدَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ چونه خزمهت یوسف و مواجه هیان کرد، ﴿فَعَرَفَهُمْ﴾ که سهیری کردن ناسینی هوه، چونکه شیوه و روخساری ئاده میزادی گه وه وه به ته مه ن که مه تر گۆران کاری تیدا روده دا، ﴿وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ﴾ به لام نهوان نه یان ناسیده، چونکه نهو به مندالی لێیان جیا ببوه وه شیوه و روخساری مندالیش که گه وه ده بی زۆر ده گۆڕی، هه وه ها چونکه نهوان وایان دانابوو: که یوسف له ژبان دا نه ماوه. هه رگیز به خه یالیان دا نه ده هات نهو بگاته نهو پله و پایه ده!

وا پیده چێ هه زه ته یوسف ریزی لی گرتوون و گرنگیه کی تایبه تی پیداون و قسه و گفتو گۆی زۆری له گه ل کردوون، ته نه نهت وه زعی مالو که سه و کاریشی لی پرسین و وه لامیان دا وه ته وه.

زۆر پرسیری ئاراسته کردوون و گۆیی بۆ وه لامه که یان راگرتووه. جا ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَّازِهِمْ﴾ که جهواله کانی بۆ پر کردن و بۆ هه ریه که یان باری خوشتریک دانه ویلێه پیدان، هه نه دی شتی زیاده شی به دیاری پێشکهش کردن و

باره‌کانیان بۆ بارکردن ﴿قَالَ أَتُؤْتِي بِأَخٍ لَّكُم مِّنْ أَيْكُم﴾ حه‌زهره‌تی یوسف پی‌ی فهرموون: نه‌مجاره که هاتنه‌وه برا باوکییه‌که‌تان له‌گه‌ل خۆتان بی‌نن، وایه دیاره له‌ناوه‌ندی گه‌ستو گۆکردنیان له‌گه‌ل یوسف‌دا به‌ته‌واوی پی‌که‌هاته‌ی بنه‌ماله‌ی خۆیانیان بۆ یوسف روونکردۆته‌وه، دیاره گوتویانه: باوکمان پیره‌می‌ردیکی کۆنه سالو په‌که‌وته‌یه، برایه‌کی ترمان هه‌یه دایکی جیا‌یه برا پچوکمانه باوکمان نه‌وه‌نده‌ی خۆش ده‌وی دلی نایه لی‌ی جیا بی‌ته‌وه، نه‌وانیش پی‌یستیان به‌خواردن خۆراک هه‌یه، ئیتر حه‌زهره‌تی یوسف فهرمانی کردوه بۆ نه‌وانیش دوو باری حوشر‌دا‌گرنو بۆیان به‌رن. نه‌مجار پی‌ی گوتوون: که هاتنه‌وه نه‌و برایه‌تان بی‌نن با بی‌بینم. ﴿أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوْفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَشِيرُ الْمُسْزِلِينَ﴾ نابین من چۆن دانه‌ویله بۆ کرپاران پی‌وانه هه‌که‌وه هه‌ر که‌سه مافی خۆی به‌ته‌واوی ده‌ده‌می؟ دیتان من چۆن ریزی می‌وان ده‌گرمو پی‌شوازییان لی‌ ده‌که‌م، نه‌مجار که هاتنه‌وه له‌گه‌ل خۆتان بی‌هینن و ترستان لی‌ی نه‌بی، دل‌نیابن: چۆن ریزم له‌تیوه گرتو هه‌ره‌یه‌که‌تان باری حوشر‌یکم دانه‌ویله داوه‌تی، بۆ ته‌ویش هه‌مان هه‌لو‌تستم ده‌بی...

نه‌مجار هه‌ره‌شه‌ی نازووقه لی‌ برینی لی‌ کردن و پی‌ی فهرموون: ﴿فَإِنَّ لَّمْ تَأْتُوْنِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَّكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرُبُون﴾ نه‌گه‌ر نه‌مجاره هاتنه‌وه و نه‌و برا پچوک‌ه‌تانم بۆ نه‌هینن، نه‌وه ئیوه لای من نازووقه‌تان نی‌وه هه‌یج خواره‌مه‌نیه‌کتان نادریتی به‌هه‌یج شی‌یه‌که‌ تو‌خن نه‌م ده‌قهر مه‌که‌ونه‌وه.

جا چونکه ده‌یان‌زانای باوکییان بونیامینی زۆر خۆش ده‌وی زه‌حه‌مه‌ته دلی برۆا بدا له‌گه‌لیان‌دا بنی‌ری، به‌تایبه‌تی پاش دوور که‌وته‌وه‌ی یوسف لی‌ی. نه‌وه‌یان درک‌اند: که نه‌و نه‌مرکه کاریکی وای ناسان نی‌وه زۆر کۆسپو ته‌گه‌ره هه‌ن له‌به‌رده‌م هی‌نانی‌دا ﴿قَالُوا سَنَرَاوُدُّ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ﴾ وتیان: هه‌مو له‌ده‌هینن و هه‌مو توانای خۆمان ده‌خه‌ینه گه‌ر بۆ رازی‌کردنی باوکمان به‌ل‌کوو بتوانین له‌گه‌ل خۆمان برا پچوک‌ه‌که‌مان به‌هینن و دلی تۆمان لی‌ نه‌ره‌نجی!

﴿وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رَحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ نه مجار جه زره تی یوسف فرمانی به ده ستو پیوه نده کانی کرد: که نهو بیضاعه ی هیناویانه گه نمی پی بکرن، بویان بخه نهو ناو باره کانیا نهو به بی نهو ی ناگیان لی بی، به لکوو که گه پانهو به شوینی خویانو باره کانیا ن کردهو بیناسنهو و بزائن: نیمه چند ریزمان لی گرتوون، له مهو ته ماعیان لی غالب بی جارتکی تر بینه و برا پچو که میان له گه ل خویان بهینن...

به شی یازده ههم له چیروکی جه زره تی یوسف

گفتو گو ی نیوان براکانی یوسف له گه ل باوکیان دا دهر باره ی

ناردنی بنیامین له گه لیان بو میصر (۶۳-۶۶)

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ

فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانًا نَّكَتَلْ وَلَا تَنَا لَهُ لِحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا ءَامَنُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِن

قَبْلُ ۖ قَالَ خَيْرٌ حَفِظْتُ ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَمَّا فَتَحُوا

مَتَعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا

مَا بَغَىٰ هَذِهِ ۖ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ

آخَانَا وَنَزِدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ۚ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾ قَالَ لَن

أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُوا مَوْثِقًا مِنِّي ۖ اللَّهُ لَتَأْتُنِي بِهِ ۖ إِلَّا

أَنْ يَحْاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ

ئەم نایە تانەش پەییوەندییەکی پتەویان بە نایە تەکانی پیشووە و هەیه .
 دواى ئەوەی لە نایە تەکانی پیشوودا باسی داوا کردنی یوسف لە براکانی کرا
 دەربارەى هینانی بنیامین لە گەڵ خۆیاندا، لێرەدا باسی گفتو گۆی براکانی
 یوسف دەکا لە گەڵ باوکیاندا، بۆ ئەوەی رازی بکەن و رێگە بدە بنیامین لە گەڵ
 خۆیاندا بەرن، ئەویش «ترسا ئەوەی ئەمیش وەکوو یوسف سەرنگون بێ،
 دەبیا ئیستا یوسف لە میصر بە جێ بێلێن و بچینە ناخی کەنعان و بزانی: گفتو
 گۆی ئێوان یەعقوب کوڕەکانی چۆنەو چییە؟

دەفەرموی: ﴿فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا: يَا أَبَانَا مُنِعْ مِنَّا الْكَيْلُ﴾ واتە:
 کاتی ئێک کوڕەکانی حەزەرەتی یەعقوب گەرانەو بۆ لای باوکیان، پیش ئەوەی
 بارەکانیان بکەنەو و خۆراکو گەنەو جۆیەکی هیناویانە دەری بکەن، چوونە
 لای باوکیان و تیان: باوە گیان! بە داخەو و عەزیزی میصر لە مەدوا
 خواردە مەنی لێ بریوین، بریاری دا کە ئێتر گەنەو جۆمان پێ نە دەن، ئە گەر
 ئەمجارە چوینەو بونیامینی برامان لە گەڵ خۆمان نەبەین، بۆیە داوات لێ
 دەکەین! کە لەم بارەو گۆمان لێ بگرێ و بەرژووەندی بنە ماله کەمان لە بەر
 چاو بگرێ ﴿فَارْسَلْنَا مَعَنَا أَخَانًا نَكْتَلُ﴾ ئەمجار کە چوینەو بۆ میصر
 بونیامینمان لە گەڵدا بنێرە، بۆ ئەوەی بە ئەندازەى ژمارەمان بار گەنەو جۆ
 وەر بگرین، چونکە ئێمە چەند کەس بین ئەوەندە بارە دانەوێڵەمان دە دەنێ،
 ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ بەو پەزى دڵسۆزی و وریایی یەو لە چوون و هاتنەو ماندا
 پارێزگاری دەکەین و ناھێلین هیچی بە سەر بێ، هیچ مەترسە بە ساغ و سەلیمی
 دەیهێنینەو!

نیتزره زره تی یه عقوب کونه برینی کولانه وه سهر له نوئ یوسفی بیر
کهوته وه، ﴿قَالَ: هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ﴾
فهرمووی: من نه گهر نه مه تان به قسه بکه م شتیکی سهیره. دلیابن حالو
وه زعی من نهو کاته ی لیتان نه مین ده بم ده رباره ی براهه تان وه کوو نهو حالو
وه زعم وایه: که کاتی خوی ده رباره ی یوسف لیتان نه مین بووم بردتانو
تیواره گهرانه وه وتان: گورک خواردویه تی!! ده ی چون نیستا ده رباره ی
بونیا مین لیتان نه مین بم؟!

وازم لی بینن واده و به لینی خوتان بو خوتان، پاریزگاریکردنی خوتان بو
خوتان، من نه گهر داوای پاراستنی کوپه که م بکه مو هیوای رهحمو به زه ییم
هه بی نهو ﴿فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا﴾ من خودام به سه بو پاریزگاری کوپه که م! نهو
باشترین پاریزه رو چاودیری کاره.

﴿وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ خدا له هه موو کهس به رهحم تره، سۆزو به زه یی
زۆر له وه فراوانتره که پاش نهو ناخۆشی به ی به هۆی یوسفه وه توشم بوو،
تووشی ناخۆشی به کی تری لهو جوهره م بکاته وه. من تمواوی بتمانم به خودای
خۆمهو پشتو په نام ههر نهو وه کاری خۆم به نهو ده سپیرم! ههر نهو به زه یی
به جهرگی هه لقرچاوم دادی وه رهحم پی ده کاو به سه لامه تی بۆم دینیتیه وه! نه مه
نیشانه ی نهو به: که هه زره تی یه عقوب له بهر ناعیلاجی و پیوستیان
به خواره مهنی رازی بوو به ناردنی بونیا مین له گه لیان دا، به تایبه تی که هیچ
دیارد وه نیشانه یه کی وای هه ست پی نه کرد براکان رکو کینه یان له گه
بونیا مین دا هه بی!

براکانی هه زره تی یوسف نهو یان نه زانیبوو که یوسف بیضاغه که یانی بو
خستو نهو. ناو باره کانیا ن... جا ﴿وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ﴾ که ماندویان
هه سایه وه باره کانیا ن کردنه وه بو نهو ی دانو یله که ی هینابوویان بیکه نه
عه ممبری خۆیا نه وه ﴿وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ نهو به هایدی

بردبوویان بۆ گهنم کرپن بۆیان گهریندرا بوه وه، ئیترو وندهی تر بۆیان ده رکهوت که یوسف چهند پیاوه تی له گهل کردبوون، نه مهشیان کرده هوکاریک بۆ زیده دلتیا بوونی باوکیانو ئیقناعی بکهمن بۆ نه وهی (بونیا مین) یان له گهل دا بنیری، به زمانیکی شیرینو پر له ریزو ئیحتیرام ﴿قَالُوا: يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَٰذِهِ بِضَاعَتَنَا رُذَّتْ آلَيْنَا﴾ وتیان: باوه گیان! چی ترمان له مه جوانتر بوئ، چاوه روانی چی له مه زیاتر بکهمن! نه مه مالو سامانه که مانه که برد بوومان بۆ دانموئله کرپن بۆمان گیردرا وه نه وه، هیچیان لی گل نه داته وه. وه کوو خۆی بۆیان گیرا وینه وه!

خودا یاری له گهل بونیا مینی براپچو که ماندا سه فهرده کهمن ﴿وَنَمِيرُ أَهْلَنَا﴾ تیشو بۆزو بۆ خاوو خیزان ده هینین ﴿وَنَحْفَظُ أَخَانَا﴾ باری حوشتریک زیاد ده کهمن، واته به دلسوزی وه چاوه دیری برا که مان ده کهمن، وه کوو چاوی خۆمان ده پیا ریزین. ﴿وَنَزِدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ باری حوشتریکمان گهنم زیاتر ده داتی، چونکه ههر که سهو باری حوشتریکی دانموئله ده دریتی، عه زیز بۆ خۆشی به لینی نه وهی پیداوین که بونیا مین به رین باریکمان بۆ زیاد بکا. ﴿ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ نهو باره زیادهی ده مانداتی کاریکی ئاسانو ئاسایی به، بۆ پیاوکی ئاوا سه خی ره وشتو خاوهن ره جو به زهیی چ گرانیه کی تیدا نیه.

کو په کانی هه زه رته یه عقوقوب له هه وله کانیاندا سه رکهوتوو بوون، توانییان دلی باوکیان رازی بکهمن، وایان لی کرد له بریاری خۆی بیته خواریو به لینی نه وهی پیدان که له گهل یاندا بونیا مین بنیری بۆ میصر. به لام هیشتا پیوستی زیاتر به دلتیا بوون بوو، ویستی زیاتر به لینی جهخت له سهر کراویان لی وه رگرئ که پاریزگاری لی بکهنو وه کوو یوسفی لی به سهر نه یه؟ بۆیه روی تی کردنو ﴿قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِي مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ﴾ پیی فهرموون: نه من بونیا مینتان له گهل دا نا ئیرم هه تا عه هلو به لینیکی سویند له سهر خوراوم نه ده نی، ده بی وه عدیکی مهردانه م

بدهنی که بهسه لامه تی بۆم دههیننه وه، ده بی به لینیکی وام بدهنی که مه گهر خۆتان له ناو بچن نه گینا ههر بۆم ده گیر نه وه و هیچی به سهر نایه!
 نه وانیش به لینی سویند له سهر خوراویان پیندا واده و به لینی مهردانه یان دایه، جا ﴿فَلَمَّا آتَوْهُ مُوْتَقَهُمْ﴾ که وه عهلو په یمانه که یان دایه، دنیایان کرد: که پاریزگاری ده که نه وه کوو چاوی خۆیان ده پیاریزن. نه و کاته: ﴿قَالَ: اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ وتی: خودا شاید بی له سهر وه عهلو په یمانی نیوان مزو نیوه، خودا ناگاداره بهم گوفتو گزیه مانو نیتر من نیشی خۆم به خودا ده سپیرو کاری خۆم حمواله تی ده که م. نیتر به نا عیلاجی و له ژیر زه ختی قورسایی قاتوقری دا رازی بوو به ناردنی بونیامین له گه لیان دا!!
 تبیینی نه وه ده کری: که حه زره تی یه عقوب، کاتی خۆی بو ناردنی یوسف له گه ل کوره کانی دا نه وه نده گیر نه بوو، ههر زوو رازی بوو به وه: که یوسفیان له گه ل دا بنیری بو سهران. که چی نه مجاره بو ناردنی بونیامین له گه لیان دا زور گیره و زور واده و به لینی لی وهر گرتن.

بهشی دوازه ههم له چیرۆکی حه زره تی یوسف

راسپاردهی حه زره تی یه عقوب بو کوره کانی

له کاتی چوونه ناو شاری میصره وه

وَلَمَّا ﴿٦٧﴾

دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ آبُوهُمْ مَا كَانَتْ تُغْنِي عَنْهُمْ
 مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ
 لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

﴿٦٨﴾

هزره تی یه عقوب بتمانە ی بهوادەو بەلئینی کوپه کانی کردو رهزامەندی
خوی دەربری بۆ ناردنی بونیامینی کوپری له گەلێاندا.

ئه مجار سۆزی باوکایه تی پالی پێوه نا که نامۆزگاری کوپه کانی بکا
له کاتی چوونه ژووره و هیان بۆ ناو شاری میصر له چەند دەرگایه کهوه بچنه
ژووره و بۆ ئه وهی بزانی چۆن پێشوازیان لێ ده کری: که بونیامین ده بینن یان
بۆ ئه وهی چاوه زار کاریان لێ نه کاوه خەلکی ههسوودییان پێ نه بن.

ده فەرموی: ﴿وَقَالَ: يَا بَنِيَّ! لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ
أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ﴾ هزره تی یه عقوب له کاتی به پیکردنی کوپه کانی دا فەرمانی
پێ کردو پی فەرموون: ئه ی کوپه خوشه و یسته کانم! هه مووتان به کۆمه
له دەرگایه کهوه مه چنه ژووره و، به لکوو له دەرگای جیا جیا بچنه ژووره و!
چونکه ترسی شتیکی هه بوو به سهریان بی، جا شته که چی بوه چ نه بوه
نازاندری ده قه که دانی پیا نه ناوه.

زوربه ی رافه که رانی قورئان پێیان وایه: هزره تی یه عقوب له
نامۆزگارییه ی مه بهستی ئه وه بوو کوپه کانی به چاوه وه نه بن.

چاوه زار: شتیکی هه قه و راسته، واته: هۆکاریکه حهقیقه یه و ده بی
سهرده کیشتی بۆ زیان گه یاندن به و که سه ی به چاو ده نگه ودری به لام به ئیزو
رهزامەندی و یستی خودا.

یان مه بهستی ئه وه بووه: که کوپه کانی جوداوازی نیوان پێشوازی لێ
کردنی جاری پێشوویان و نه مجاره یان بۆ دهرکهوی، جاری یه که م که هه
خۆیان بوونو نه مجاره که بونیامینیان له گەلدايه.

ئه مجار وتی: رۆله کانم! ئه وه ش بزانی: که من نامۆزگارییه تان ده که م،
﴿وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ من به م نامۆزگارییه نه م هیه شتیکی
له قه زاو قه ده ری خودا ناگیرمه وه، ئه وی خودا نه خشه ی بۆ کیشابی و یستی
له سه ر بوونی هه بی هه ر ده بی بی و گه رانه وه ی نیه، واته: خۆیا راستن

له قهدهری خودا نابی، چونکه خودا: که ئیراده ی پهدابوونی شتیکی کرد نه هاتنه دی مه حاله، وه لی ئیمه فرمانمان پی کراوه: که هوکاری خو پاراستن پهیره بکهین وه کوو له شوینیکی تردا ده فرموی: ﴿وَحُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ النساء/۱۰۲.

واته: پیوسته ئیمه هوکاری رواله تی له بهر چاو بگرین، هدرچنده نهو هوکارانه به بی ئیزنی خودا هیچ کاریگریه کیان نیه به لکوو پشت بهستن به خودایه به شیویه کی تایبه تی وه لاتن له خودایه بو لای خودا. که وابوو همدان بو خو پاراستن ره تکرده وه قهزاو قهدهر نیه، بهریره کانی بریاری یهزدان نیه، ناده میزاد بو خوی هیچی به دهست نیه.

که وابوو نهی روله کانم! باش بزائن هدرچی شتیکی خودا بریاری دابی تووشی ئیوه بی گهرانه وهی نیه، نه م ناموژگاریانه ی من ناراستم کردن نابیته بهرگری له قهزاو قهدهری خودا! هدرچی خودا بریاری دابی تووشتان بی تووشتان دیو گهرانه وهی نیه.

﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ﴾ جی به جی کردنی نه خشی بوونهر به هه موو شتیکه وه به دهست خودایه وه هه موو بریاریک به دهست خودا خویه تی، که سی تر هیچی به دهست نیه، ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ من هه به خودا پشت ده بهستم هومیدم هه به نه وه، بتمانم به خودایه وه بهس، ئیشی خو م به ذاتی پاکی ده سپیرم بتمانم به که سی تر ناکم. ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ خاوهن ته وه ککوله کان هه له سه ر خودا ته وه ککولیان هه یه. پشت هه به نه وه ده بهستن!

﴿وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ﴾ جا کاتیکی کوره کانی یه عقوب چوونه ناو شاره وه بهو شیویه ی باوکیان فرمانی پی کرد بوون، لهو شوینه وه که نه خشی بو کیشابوون، ﴿مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ جا وه نه بی رای یه عقوبو چوونه ناو شاریان بهو شیویه ی باوکیان فرمانی پی کرد بوون

ناخویشیان لی دوور بخاتمهوه، چونکه همرچهنده به گوئی باوکیان کردبوو جوی جوی چوونه ناو شارهوه له دهروازی جیا جیا چوونه ژوورهوه: که چی تووشی نهو ههموو دهردی سهریبه بوونو تۆمه تی دزی درایه پالیانو بونیامینی بریان کرایه بارمه، چونکه ره به که له باری نهودا دۆزرایهوه، نه مجار پهریشانی باوکیانو غه مبار بوونو پهروشی بۆ یوسفو بونیامین سهریار!

هه زره تی یهعقوب که نهو فرمانه ی پی کردن شتی که نه بوو زیانیان لی دوور بخاتمهوه ﴿إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا﴾ به لکوو مه به ستی که بوو له دلی یهعقوب خوی دا نه نجامی دا، شتی که بوو له دلی داو درکاندی، سۆزی باوکیا به تی پالی پیوه نا که نهو نامۆزگاری به یان بکا. ﴿وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ إِنْ أَعْلَمْنَا﴾ بیگومان یهعقوب دهیزانی: که ویستی خودا ده بی بیته جی، خودا نهوه ی فیتر کردبوو، نهویش باش فیتری بوو. دهیزانی: هه زهر قه دهر ناگیر پتهوه چونکه به نیگا و سروش نهوه مان فیتر کردبوو!

﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وه لی زوری به خه لک: که موشریکو کفرن وه کوو یهعقوب ناگادارنن، یان زوری به خه لک نازان: که یهعقوب نهو ناگاداری به هیه، چونکه نازان: خودا چۆن خۆشه ویستانی خوی فیتری زانیاری به سوود بۆ دنیاو قیامه تیان ده کا. برپیکش لهو زانیاری به سوودانه دهسته بهر کردنی هۆکاره رواله تی به کانهو نه مجار کار سپاردن به خودا!!

قییینی:

هه زره تی یهعقوب که به کوپه کانی فهرموو: ﴿لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ﴾ به لگه به له سهر نهوه: که پیویسته خۆپاراستن له چاوی پیس، چاوه زار هه قو راسته و هۆکاریکی رواله تی به بۆ زیانگه یاندزو ههنگاو تن. فاعیلی هه قیقیش پهروه ردگاره.

نیامی نه حمده فهرمووده به کی ریوایهت کرده ده لی: پیغه مبه ر ﴿فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ﴾ فهرموویه تی (أَلْعَيْنُ حَقًّا) واته: چاو کاریگه رهو چاوه زار راسته. ههروه ها

قسه یه کی مه شهوور هه یه زانایانی ئیسلام گیراویانه ته وه ده ئین: (چاوه زار پیاو ده خاته گۆره وه، و شتر ده خاته ناو مه نجه له وه) واته: پیاو ساغو بی ده رده چاوه زار ده ی پیکو ده یکوژی ده یخه نه گۆره وه. و شتریش ساغو سه لیمه چاوه زار ده یه نه گویو نه خوژ ده که ویو سه ری ده برزو ده یخه نه ناو مه نجه له دیزه وه ده یکو ئینو ده یخوژ.

پێغه مبه ر ﷺ بۆ خۆپاراستن له چاوی پیس نهم دو عایه ی ده خویند: (أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ) زۆر نهم دو عایه ی به سه ر هه سه نو حوسه ی نا ده خویندو. هه فهرموو: هه زره تی ئیبراهیم به م شیوه دو عای پارێزگاری خۆپاراستن له چاوه زاری به سه ر ئیسماعیلو ئیسه قاتی کوری دا. ده خویند.

عو باده ی کوری صامیت ده فهرموو: به یانی چوومه خزمه ت پێغه مبه ر [] دیم نازاری زۆر بو، له ئیواره دا چوومه وه خزمه تی دیم چاک ببوه وه. فهرموو: جو برائیل هاته لام نهم دو عایه ی بۆ خویندم (بسم الله اَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ وَخَاسِدٍ، اللهُ يَشْفِيكَ) ئیمام نه حمه د له عانی شه و عوباده وه گیراویه تیه وه.

پێویسته هه ر موسو لمانێک شتیکی بینو سه رنجی راکیشا دو عای به ره که تی بۆ بخوین، چونکه دو عای به ره که ت کاریگه ریه که ی قه لajo ده کا، چونکه پێغه مبه ر ﷺ به عامیری فهرموو: (الا برکت) نه وه بۆ ته بری کت نه کرد؟ بۆ نه تگوت: (تَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ، اَللّهُمَّ بَارِكْ فِيهِ).

هه روا ده گوتی: چاوه زار کار له مندا ل زیاتر ده کا تا له پیر. بینه ری چاوپیس نه گه ر شتیکی بینو سه رنجی راکیشا ته کبیری نه کرد، فهرمانی بی ده کری که خۆشوا، نه گه ر خۆی نه ده شت به زۆره ملی پی ده کری. چونکه پێغه مبه ر ﷺ له حه دیثه که ی نه بو ئوما مه دا که به چا و شتیکی هه نگا و ته بو فهرمانی به کا برای پیکرا و کرد خۆی بشوا و دو عاش بخوین!

کەسێک چاوی پیس بوو نابێ زۆر تێکەلاوی خەڵک بکا. بۆ ئەوەی زیان بەخەڵک نەگەینی!

کە دەفەرموی: ﴿وَمَا أَغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ ناماژەیه بۆ ئەوە: کە خۆپاراستن لەقەزاو قەدەر ناکرێ.

بەشی سێزدەهەم لەچیراکی یوسف

ناسینەوه‌ی بونیامین لەلایەن حەزەرەتی یوسف‌هه‌.

نەخشە دانان بۆ گەلەدانه‌وه‌ی

إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾
 فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ
 أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَتْهَا الْغَيْرُ إِنَّكُمْ لَسَرِقُونَ ﴿٧٠﴾ قَالُوا وَأَقْبِلُوا
 عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَفَقْدُ صُوعَ الْمَلِكِ
 وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا تَاللَّهِ
 لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ
 ﴿٧٣﴾ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾ قَالُوا جَزَاؤُهُ
 مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ
 ﴿٧٥﴾ فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ

وَعَلَىٰ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ
فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّنْ نَّشَاءُ
وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

په یوه ندى نىوان نهم كۆمه له نایه ته له گه له هی پېشموه ناشكرايه، چونكه نه مانیش به شيكى چيرۆكه كه نمایش ده كهن، جا با ئیستا نامۆزگاریه كانی حهزره تی یه عقوبو روداو هی گه شته كه بېچنه وه كه وه كوو چۆن سیياقه كه پېچاویه تیه وه، بزانی: کاتی به یه كه ییستنی یوسف به براکانی چی رود ده دا؟؟ ده فهرموی: ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ﴾ جا كه كوپه كانی حهزره تی یه عقوبو گه ییستنه میصرو چوونه مه جلیسی حهزره تی یوسف وه، بونیامینی براشیان له گه له دا بو، ریزی لی گرتزو شوینی تایبه تی بو دابین کرد بونیامینی برای برده په نا خۆیه وه، ﴿قَالَ: إِنِّي أَنَا أَخُوكَ﴾ وتی: من یوسفی براتم، ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ خه م له وه مه خۆ كه کاتی خۆی خراپه یان ده رباره ی من کرده، نه مجار نامۆزگاری کرد: كه براکانی به م حاله نه زانزو نه وه یان پې نه لی: كه نه مه یوسف وه یه كترمان ناسیوه ته وه. نه مجار له گه لیدا ته گبیری نه وه شی کرد: كه چۆن گلی بداته وه.

ریوايه تکراره وه: ده لێن: كه كوپه كانی حهزره تی یه عقوبو چوونه لای یوسف عمرزیان کرد: نه مه بونیامینی برامانه بۆمان هیناوی، نه ویش پیی گوتن کاریکی باشتان کردوه و پاداشتان ده ده مه وه «شوینی حهوانه وه ی بو دیاری کردنو ریزی لی گرتزو له سهر سفره و خوان داینیشاندزو ههر دوو دوو له سهر سفره یه ك دانیشن بونیامین به ته نیا مایه وه حهزره تی یوسف برده په نا خۆی له سهر سفره ی خۆی دایناو پیکه وه نانیان خوارد. نه مجار حهزره تی یوسف فرمانی دا ههر دوو دوو بردیاننه هۆده یه كه وه بو پشوودانو نووستنو

بونیا مین به تهنیا مایهوه بر دیه لای خۆی پسی گوت من یوسفی براتمه
خهفت بهو کاره نامردانهی براکانت مهخۆ: که کاتی خۆی له گهه مندا
نه نجامیان دا. بێگومان خودا نهم کاره ی بهباش گیراوه، له سهر خێرو خۆشی
کۆی کردوینهوه، نهوهی پیم گوتی به براکانتی مه لێ با نهوان بهوه نهزانن.

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ﴾ دواى ریز لێ گرتن و پیشوازیکردنی جوانو
ریکو پیک، فرمانی دا بۆ ههریه که بیان باری و شتریک دانهوێله دابگرن، جا
که تهجهیزی کردنو خۆیان ناماده کرد بۆ گهرا نهوه. ههزهره تی یوسف فرمانی
به پیاوهکانی کرد: که ﴿جَعَلَ الْبَقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ﴾ که ئامیری پیاوانه که
(ربه، قسناغ، مود، تهنه که) وا دیاره زێ یان زیووه یان شتیکی به نرخ بووه
بیخه نه باری بونیا مینهوه، به بێ نهوهی خۆیان ههستی پێ بکهن!

﴿ثُمَّ أَذَّنْ مُؤَذِّنٌ أَيُّهَا الْعَبْرُ﴾ پاشان که باریان بار کردو
ویستیان له شار ده رېچن بانگه ده ریک بانگی هێشتن و هاواری لێ کردن وتی:
ئه ی کاروانیهکان! ئیوه قافلهیهکی دزن، ربهی پاشا دزراوه، ئیوه دزیوتانه!
راوهستن ده تانیشتن! نهوانیش سهریان سوپما په شوکان، جۆش دامان
نه یانده زانی چییان به سهر هاتووه. چی بکهن باشه، چۆن به رهنگاری نهم
مهوقیفه بینهوه، نهوان کۆری یه معقویی کۆری ئیسحاقو نهم تاوانه (کوجا
مه ره به) ناچار به ریکادا گهرا نهوه بۆ نهوهی بزانهن چی روده دا. ﴿قَالُوا
وَأَقْبِلُوا عَلَيْهِمْ﴾ به ره و رووی کابرای بانگبێ هاتنو رویان تیکردو وتیان:
﴿مَاذَا تَفْقِدُونَ؟﴾ چ با سه و چیتان لێ دزراوه؟ له چی ده گه رپن؟ ﴿قَالُوا: نَفْقِدُ
صَوَاعَ الْمَلِكِ﴾ وتیان: جامی ئاو خوارد نهوهی پاشامان لێ هون بووه، یان نهو
ربهیهی پاشا که گه نمی پێ پیاوانه ده که یین لیمان دزراوه. هه ندیک ده لێن:
ئامیره که له زێر بووه، بۆ ئاو خوارد نهوه به کار هیئراوه، له هه مان کاتدا
دانهوێلهشیان پێ پیاوانه کردوه.

نه مجار به کوره کانی حه زره تی یه عقوو بیان گوت: ئهو ئامیره دیار نیهو
دزراوه ﴿وَلَمَّا جَاءَ بِهِ﴾ همر که سیئک بی ئه وهی بی پشکنین بۆ خوی بزمان
بینیته وه ﴿جُلَّ بَعِيرٍ وَانَّا بِهِ زَعِيمٌ﴾ باری خوشتریکی دانه ویلهی ده دهینی و
من به عوده ی نه وه ده بم که ئهو خه لاتنه له پاشا وهرده گری.

به لایم کوره کانی حه زره تی یه عقووب دلنیا: که دزیان نه کردوه و لهو
تاوانه بهرین، ریدیان نه دزیوه و ئاگاشیان لی نه، بۆ دزی نه هاتوو و به ته ما
دزیکردنیش نیو نه بوون، ئه وان نه هاتوو فسادی دزیکردن نه نجام بدهن،
بتمان ی خویان بدزیین! بۆیه بهو په ری له خورادیوی بتمان به خویونه وه
﴿قَالُوا: تَاللّٰهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتُمْ فِي الْاَرْضِ﴾ وتیان: سویندمان
به خودا، ئیه بۆ خوتان ده زانو جاری یه که م تاقیتان کردوینه وه، لهو کاته وه
ئیمه تان ناسیوه و هه لسو که وتی ئیمه تان بینیه، ره گه زو بنه ماله ی ئیمه تان
ناسیوه، بۆتان ده رکوتوه که ئیمه نه هاتووین بۆ دزی کردو فساد بلاو
کردنه وه، له که نه انمه وه نه هاتووین بۆ میصر بۆ ئه وهی کاری ناشیرین نه نجام
بدهین!

﴿وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ﴾ ئیمه دزنیو روژیک له روژان دزیمان لی واقع
نه به وه دزیکردو کاری ناشیرین ره وشتی ئیمه نه.
﴿قَالُوا: فَمَا جَزَاؤُهُ اِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ﴾ وتیان: سزای ئهو که سه چیه
نه گه ر درۆتان کردو ئیه ره که تان دزی بوو؟

لیره دا لایه نیک ی ئهو پلازو نه خشه یه ی خودا خسته بیه دلی حه زره تی
یوسف وه ده ده که وئ. بیگومان دابو نه ریتی ئایینی حه زره تی یه عقووب
وابوو: همر که سیئک دزی له سمر بچه سپایه، بۆ خوی ده کرایه کزیله و بارمه
له سزای تاوانه که ی دا. جا چونکه براکانی حه زره تی یوسف له بی تاوانی خویان
دلنیا بوون، بۆیه رازی بوون که به شه ریه تی حه زره تی یه عقووب حوکیان
له گه ل بکری.

بۆیه یه کسەر ﴿قَالُوا: جَزَاؤُهُ مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ﴾ وتیان:
سزای نمو کهسهی ربه کهی پاشای دزی بوو له باره کهی دا دۆزرایه وه بۆ خۆی
بیته بارمتهو نرخ دزیه کهی نمو یه بگیری ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ نیمه
به شهریه تی خۆمان ناوا سزای دزو سته مکاران ده دینه وه!!

هه موو نم حیوارو گفتو گۆیه له پیش چاوی یوسفو به ناگاداری نمو
نه نجام درا، نیت فرمائی دا به ته فتیش کردو پشکنینی باره کانیاں ﴿فَبَدَأَ
يَاوُعِيْبَتَهُمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ به شیوه کهی ژیرانو عاقل مند دی سهره تا دهستی
کرد به پشکنینی باری زپرراکانی، هه لبه ته نمو فرمائی کردو پیاوه کانی
کاره که یان نه نجام دا یه که یه که باره کانیاں پشکنین تا سهره گه یشته سهر
باری بونیامینی برای ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ پاشان که باری
حوشتری بونیامین پشکرا ربه کهی پاشایان لی دهره ینا! له باری نمو دا
دۆزرایه وه، به مهش پلانو نه خشه کهی یوسف بۆ گلدانه وهی برا کهی سهرکه وتو
به گویره ی شهریه تی: که خۆیان پتی رازی بوون ریگای بۆ خوش بوو: که
بونیامین گل بداته وه.

له م لاشه و بیر له مه و قیفی براکانی یوسف بکه ره وه چه ند شهرمیان
به خۆیان دا هاتوته وه چه ند تهریق بوونه وه پاش نمو هه موو سویندو جهخت
کردنه وه دزیان له سهر چه سپاو تاوانبار کران: ﴿كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ ناوا
بهو شیوه وردو لیتزانیه نمو پیلانه مان بۆ یوسف ریک خست، نیگامان بۆ کرد:
که بهو شیوه نه خشه که جی به جی بکا. هه لبه ته نه مه قیلو پیلانیکی په سندنو
خودا ویسته، حیکمه تو بهرژه ون دی پیوستی تیدایه، به لگدیه له سهر نه وه:
که دروسته هوکاری وا په پیره و بکه ی که بهروالته وه کوو فرتو قیل وا بی بۆ
گه یشتن به مه بهستیکی مهشروعو په سندا! به مه رجی نمو قیله دزایه تی
له گه ل ده قیقی شهرعی و حوکه میکی چه سپاو نه کا. نم پلانه ی حه زره تی یوسف
نه خشه ی بۆ کیشاو نه نجامی دا پیلانیکی مهشروع و دروست بوو، چونکه

خیرو مهسله هه تی به دواوه بوو زهره رو زیانی به کهس نه گه یاند، بونیامینیش
بۆ خۆی دلنیا بوو له بێ تاوانی خۆی، چونکه له وه پیش له گه له هزره تی
یوسفدا رێک کهوتبون.

بۆیهش یوسفمان قیری نهم پیلانه کرد تا بتوانی بونیامین گه بداته وه
﴿مَا كَانَ لِأَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ﴾ نه گهر به گویره ی شهریهت یه عقوب
هه له سو کهوتی له گه نه کردنایه، نهیده توانی به گویره ی یاسای پاشای میصر
بونیامین به بارمتهو سزای دزی گه بداته وه و بیکاته کۆیله، چونکه له یاسای
باوی نهو سه ره هه ی پاشای میصر رێگای نهو نه بوو دز به کۆیله کۆیله به ند
به کۆی! به لام خودا بارو دۆخیک ی بۆ هه له سوراند براکانی به ده ده می خۆیان خۆیان
پابه ندی یاسایه ک کرد: که له به ره وه وندی هزره تی یوسف بوو، بۆ پلانی گه
دانوه ی بونیامین گونجاو بوو! هزره تی یوسف بۆ خۆیشی ده یزانی که
شهریه تی نهوان نهو ی تێدایه: که دز ده کۆیله کۆیله ده گیرێ. به له نه گهر
هزره تی یوسف به شهریه تی یه عقوب مامه له ی له گه نه کردنایه،
نهیده توانی برا که ی گه بداته وه ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مه گهر خودا ویستی
له سه ره بوایه، بێگومان خوداش ویستی له سه ره بوو، بۆیه نهو پلانه مان بۆ داناو
تهو فیکمان دا بۆ نهو ی هۆکاره کان رێک به خوا به هیدی و هیمنی نه خشه که
تهنجام بدا، واته: نهو پلانه خودا قیری کردو فرمانی پێ کرد تاوا تهنجامی
بدا، نه که له داهینانو پیلانی یوسف خۆی بێ!

نهمهش فه ضل و به خشی خودایه، که سی که خودا بیهو ی به رزی
به کاته وه، زانیاری نه خشی سه ره کهوتوو ی فیر به کا فیری ده کا، ﴿نَرْفَعُ
دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ﴾ که سی که به مانه و چه ند پله یه که به رزی ده که ینه وه،
زانستو زانیاری پێ ده به خشین. ﴿وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ له ژورر هه موو
خواهن زانیاری زانایه که وه زاناکه هیه. له ژورر هه موو زانایه که وه
که سی که هیه لهو زاناکه، تا ده گاته که سی که: که زانیاری نهو هه موو

شتیک ده گرتیموه تموش پمروهردگاری بوونهوهره نیتیر عیلمو زانیاری نمو
سنووری نیه، رههاو فراوانه زاتی پاکی له ژوور ههموو خاوهن زانیارییه که وهیه.
﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ نیتیتینایه لهههموو حالهکانی واته: لههیچ حالیک
له حالهکانی دا نهیده توانی براکهی گل بداتیموه مه گمر له حالهتیک دا خودا
ویستی لهسر بوایه. واته: یوسف نمو پلانیه بهنیزو نیگای خودایی نه نجام

۱۱۱

تییینی :

بیگومان نهم نایهته قور به ده می توانده دا ده دا که ده لئین: نایین بریتییه
له بیرو باوهرو خودا پهرستی و بهس! به لگهیه کی بههیزه بو بۆردانی نمو
نه فامانهی که پیمان وایه: نایین بریتییه له پیه وندی نیتوان بهنده و خوداو چ
ده خلیکی بهسر یاساو نیظامی به پیه بردنوه نیه!

نموه تا نهم نایهته زۆر بهوردی وشه ی (دین) سنوور دار ده کا،
پیناسهیه کی دین راده نیتینی، به ناشکرا نمو ده گهیه نی: که دین وپرای بیرو
باوهرو عیبادت یاساو نیظامو شمریعتی به پیه بردنیش ده گرتیموه،
به ناشکرا له شوینی یاساو شمریعت وشه ی (دین) ی به کار هیناوه. که وایی
دین یانی عه قیده و بیرو باوهرو، یانی عیبادت و خودا پهرستی، یانی یاساو
شمریعتی به پیه بردنی نیشرو کار، یانی یاسای قیصاص و تۆلستاندن و ته می
کردنو مامه نمو خیزان دروست کردن کۆمهله دامه زانندنو ریکو پیک کردنی
نیتوان تاکه کانی کۆمهله یاسای پیکمو ژیانان!

بهشی جوارده ههم له جیروکی یوسف

دانو سانیکی توندو تیز له نیوان کوره کانی چه زه تی یه عقوب
له گهل چه زه تی یوسفدا

﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ﴾

فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ

وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا

تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوا يَتَّخِذُهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا

فَخَذَ أَحَدُنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا

إِذَا لَظَلِمُونَ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا

قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ

مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ

الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

﴿٨٠﴾ أَرْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَتَّخِذُ أَبَانَا ابْنَ ابْنِكَ سَرَقَ

وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ
 ﴿٨١﴾ وَسَلِّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا
 وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا
 فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ
 الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَأْسَفُ عَلَيَّ
 يُوسُفَ وَأَبْيَضْتُ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾
 قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَوْا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا
 أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي
 وَحُرْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾
 يَبْنِي أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَأْتِسُوا
 مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُمْ لَا يَأْتِسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ

﴿٨٧﴾

ئەو شەرمەزارییەدی تووشی کوردەکانی حەزرەتی یەعقوب بوو بەهۆی
 دۆزینەوێ رەبی پاشا لەباری بونیامیندا لەناخەو. هەژاندنی، ئەو هەلوێستە
 حەریجەدی ئەوانی تیکەوت رقی شاردراوەیان دژی بونیامینو بو حەزرەتی
 یوسف لەوێ پێش، جاریکی تر سەر ریزی کردو دژایەتی خۆیان بو یوسفو

بونیامینی به تۆمه‌تگیراو درکاند، هه‌ولێ ئه‌وه‌یان دا له‌که‌ی دزی له‌خۆیان دوور بخه‌نمه‌ بیخه‌نه سهر یوسفو بونیامینی برای که له‌دایکیکت بوون. ﴿قَالُوا: اِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ اَخُو لَهُ مِنْ قَبْلُ﴾ وتیان: شتیکی سهرسورپه‌ینه‌ر نیه که ئه‌م برا باوکی به‌مان دزی بکا چونکه دایکی جودایه. جا ئه‌گه‌ر ئه‌مه‌ڕۆ ئه‌م دزی کردبێ‌و دزی بکا ئه‌وه‌ عه‌جایه‌ب نیه چونکه له‌وه‌په‌یش برایه‌کی تری هه‌به‌و ئه‌ویش هه‌ر وا دزی کرد، ئه‌م سروشته‌یان له‌دایکیان هه‌و بۆ ماوه‌ته‌وه‌.

و پالذانی دزی بۆ لای حەزەرەتی یوسف لە ھەرە ریوایەتە راستە کاندانامو
فەرموودەیدیه! که ئیبنو مەردوئەیی لێئینو عەباسەو بە مەرفوعی
ریوایەتی کردووە دەفەرموئ: یوسف بێکی لەزێر دروستکراوی لەباوکی دایکی
دزیو شکاندی و فێتی دایە سەر زێگا، گوایه براکانی یوسف بەئەمە عەبیداری
دەکن!

ریوایه‌تییکی تر هه‌یه ئیبنو ئیسه‌قو ئیبنو جه‌ریرو ئیبنو ئه‌بی حاتم له‌موجاهیده‌وه ریوایه‌تیا‌ن کردوه ده‌لی: یه‌که‌م به‌لاو ناخۆشی: که تووشی یوسف هات ئه‌وه بوو پوری خوشکی باوکی. که که‌جه گه‌وره‌ی هه‌زه‌تی ئیسه‌ق بوو، پشتینه‌که‌ی هه‌زه‌تی ئیسه‌ق‌ا‌ی که‌وته لا چونکه گه‌وره‌ترین مندالی هه‌زه‌تی ئیسه‌ق بوو. جا که یوسف له‌دایک بوو ئه‌م پوره‌ی بو په‌روه‌رده کردن بر‌دییه لای خۆی، زۆر خۆشه‌ویستی یوسف چوه دلیه‌وه. که‌س هینده‌ی ئه‌م پیر‌ژنه یوسفی خۆش نه‌ویستوه، به‌م جۆره یوسف لای ئه‌م پوره‌ی مایه‌وه. هه‌تا خه‌که بوو پێگه‌یشت، هه‌زه‌تی یه‌عقوب ویستی بی‌باهته‌وه لای خۆی دا‌وای لی کرد بیداته‌وه، پوره‌که‌ی وتی: من بی‌یوسف هه‌لناکه‌مو ناتوانم ساته وه‌ختیک لی‌م دوور بکه‌ویتته‌وه. پاشان وتی: با چه‌ند روژێکی تر لام بمینیتته‌وه. بو ئه‌وه‌ی تیر سه‌یری بکه‌مو ته‌سه‌لام پێ بی!

جا که یه عقوب روڤشته وه بۆ مالی خویان پیریژن ههستا پشتینه که ی ئیسحاق ی له ژیره وه له پشتی یوسف بهست، نه مجار وتی: پشتینه کهم لی

دزراوه بزانی لای کییه؟ دهستیان کرد به‌پشکنینو گهران، دووایی لای یوسف دوزرایهوه، که حه‌زهره‌تی یه‌معقوب به‌م هه‌واله‌ی زانی هات بو لای خوشکه گهره‌ی وتی: نه‌گهر یوسف شتی وای کردبی شهوه بابوخوی بارمته‌بی لات هه‌ر شهوه‌نده هه‌توانم، ئیتر تا پیرئژن مرد یوسف لای مایه‌وه. شه‌م روداو‌یه: که براکانی یوسف نیسه‌تی دزیان بو لا داو وتیان: ﴿إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ مِنْ قَبْلُ﴾ نه‌گهر شه‌مه‌و بونیامین دزی کردبی شهوه شتیکی سه‌یر نیه چونکه برایه‌کی تریشی هه‌بوو شه‌پیش دزی لی رودرا.

﴿فَأَسْرَهَا يَوْسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُنْذِرْهَا هُمْ﴾ حه‌زهره‌تی یوسف وه‌لامی شه‌م قسه ناشیرینه‌ی نه‌دانه‌وه، لیانی نه‌گرتو پی‌ناخوش‌بوونی خوی به‌رام‌به‌ر دهره‌به‌ری و به‌دروی نه‌خسته‌وه، له‌کاتی‌که‌دا لی‌تی مه‌علوم بوو که خوی‌شی و بونیامینی برایشی له‌تاوانی دزی دوورن. شه‌وان بوختانیان پی ده‌که‌ن. به‌لکوو له‌دلی خوی‌دا ﴿قَالَ بَلْ أَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا﴾ به‌لکوو ئیه به‌م دروه‌له‌به‌سترو ختانه‌کردنه‌تان لای خودا پله‌و پایه‌ی خراپتان هه‌یه، بوختانه‌که‌ر زور له‌بوختان پیکراو خراپتره، ئیهوه خۆشه‌ویسته‌ترین جگهر گوشه‌تان له‌باوکتان دزی و به‌مه‌به‌ستی له‌ناو بردنی خستانه‌ییری که‌نه‌انه‌وه، نه‌مجار دروی شه‌ه‌تان هه‌له‌به‌ست گوايه گورک خواردویه‌تی.

﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خودا له‌هه‌موو که‌س زانا تر به‌و تاوانه‌ی به‌ناحق وه‌پالی مزو بونیامینی برامی ده‌ده‌ن!

شه‌مجار براکانی یوسف به‌خویان‌دا چونه‌وه‌و ویتسیان هه‌ر چۆنیک بی بونیامین نازاد بکری، عه‌له‌و په‌یمانی باوکیان بیر که‌وته‌وه که وتی: ﴿لَأَنْتَ بِهٖ اِلَّا اَنْ يُحَاطَ بِكُمْ﴾ ئیتر ده‌ستیان کرد به‌پارانه‌وه‌و هه‌ولیان دا حه‌زهره‌تی یوسف به‌زه‌یی پیان‌دا بیته‌وه، ﴿قَالُوا: يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ! إِنَّ لَهُ أَبَا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ وتیان: نه‌ی پاشا! نه‌ی عه‌زیزی میصر! شه‌م کورپی که‌وا تو گرتو‌ته باوکیکی پیرو که‌نه‌فتی هه‌یه، باوکیکی به‌سالاچوو که‌فته‌کاری هه‌یه، بی‌تو ئیمه

بچینهوه و نهومان له گهل نه بئ به تهاوی تیك ده چی، كاتی خوی كورپكی خوشه ویستی هه بوو فموتاوه بیروشی نهو كورپه به تهم دی، بویه پیویسته ریعایه تی نهو باوكه پیره مان بكه ی به زهیت پیمانا بیتوه ﴿فَخَذَ أَخْدَنَا مَكَانَهُ﴾ یه كیك له نیمه بگروه بیخهره شوینی بونیامین ﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْخُسُفِ﴾ نیمه ده بینین جه نابت زور له گهل نیمه دا چاكه كاری پیاوه تیت به سهرمانوهیه، كه تازوقو به شه خواردنمان پی ده ده ی زیاده مان ده ده یه پیاوه تیمان له گهل ده كه ی، میوانداریمان ده كه ی، به ریزو قه دره ده مامه له مان له گهل ده كه ی. كه وابی چاكه كاری پیاوه تی خۆتمان له سهر تهاو بكه، وه كوو گوتراوه (الإحسان بالتقام). ده ی كه وایه: تهم پیاوه تییه شمان له گهل بكه. خوره وشتی تو ههر چاكه پیاوه تییه، به گوتیره ی سروشتو ره وشتی خۆتمان له گهل دا بكه، نیمه شیاوترین كه سین كه ناتاجی نهو چاكه كارییه تین!

به لام یوسف ده یه ویست ده رسیكی پهروه ده ییان داداو براكانیو باوكی ناماده بكا بو رویو بوونه ی مو فاجه نه یه كه كه لهو به لاوله دپته پیشه وه! ﴿قَالَ: مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ﴾ هه زه تی یوسف فهرمووی: په نا ده گرین به خودا كه نیمه كاری ناره وا بكهین، په نا ده گرین به خودا كه نیمه كه سیك بگرین ربه كه ی له باردا نه دوزرا بیتوه. نیمه كه سیك گل ده دهینه وه كه ربه كه مان له باره كه ی دا دوزیه ته وه، كه سی تر له باتی نهو گل نادهینه وه. ﴿إِنَّا إِذَا لَطَمُلُونَ﴾ نیمه كه جكه له نهو كه سیكی تر گل به دینه وه نهو به گوتیره ی شه ریه تی خوشتان سته مكاریه و نیمه ده چینه پیری سته مكارانه وه ده ی چون داوای نهو ده كهن نیمه سته مكاری بكهین له جیاتی تۆمه تباریک بی تاوانیك بگرین! به كورتی مه بهستی نه وه یه: ده فهرمووی: من نیگام بو كراوه بونیامین گل به ده مه وه، بو نهو ی به رزه وه ندییه کی تایبه تی هیه بیته جی، نه گهر به پیچه وانده ی نهو نیگایه هه لسو كهوت بكه م سته مكارم! نه من هه رگیز شتی وا ناكه م.

ئیتەر براکانی هه زه تى يوسف له وه ناو میڤ بوون برا پچکۆله یان بۆ
 رزگار بکری، کۆپو مه جلیسی یوسفیان به جی هیشته بۆخۆیان
 کۆبونوه یه کیان نه نجام دا. سییاقی قورئانه که گهتو گۆی کۆبونوه که دیاری
 ناکا به لکۆو ناکامی کۆبونوه که باس ده کاو ده فهرموئ: ﴿فَلَمَّا اسْتِیْأَسُوا
 مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا﴾ که براکانی یوسف ناو میڤ بوون له رزگار کردنی برا که یان،
 له مه جلیسه که چوونه ده ره وه له ناو خۆیان ده ستیان کرد به راوێژو گهتو گۆ:
 ﴿قَالَ كَبِیرُهُمْ﴾ برا گهوره که یان به ته مه ن یان به عه قلو هۆش وتی: ته مه
 کاریکی گهوره یه و نابێ وا به ناسانی سهیری بکهین: ﴿أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ
 أَخَذَ عَلَیْكُمْ مَوَئِقًا مِنَ اللَّهِ﴾ نه وه نازانو بیرتان نایه ته وه: که باو کتان واده و
 به لێنی لێ وهرگرتین: که ده بی به سه لامه تی نه م کۆپه ی بۆ به رینه وه مه گهر
 سه رمان تێدا بچێ و هه چمان نه مینین! ﴿وَمِنْ قَبْلِ مَا فَرَغْتُمْ مِنْ یُوسُفَ﴾ نه ی
 نه وه تان وه بیر نایه ته وه له را بردو دا چیتان له گه ل یوسف کرد؟ چۆن به و شێوه
 نامه ردا نه یه له بهر چاوی باو کمان هونتان کردو ناوا بوو به هۆی غه م خه فته
 بۆی و چاوه کانی کوێر بونو ناوا تووشی نه و حال ته ناخۆشه بوو!!

ده سا وه لاهی ﴿فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِیَ أَبِی﴾ ته مه نه م خاکی
 میصره به جی نا هی لێ و بونیامینی تێدا به مینیته وه، هه تا باو کم بۆ خۆی ئیزنی
 گه رانه وه نه دا، ﴿أَوْ یَحْكُمَ اللَّهُ لِی وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِیْنَ﴾ یان خودا بریارێک بدا
 ده رباره ی منو برا که م به جۆرێک به توانم برا که م رزگار بکه م، یان فه رمانی
 ده رچوونم له خاکی میصر ده ر بکا ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِیْنَ﴾ خودا باشتترین
 دادوهره، هه م هوکمێکی بییدا هه قو عه داله ته، پێویسته پابه ندبم پێیه وه.
 ته مه بریاری شه خصی خۆمه و به نیسه به ت خودی خۆمه وه ته مه هه لۆیسته مه.

به لام براکانی تر که بریاریان وابوو بگه رینه وه بۆ که نه ان ده رباره ی
 نه وانیش رای خۆی ده رپری وتی: ﴿ارْجِعُوا لِی أَبِیكُمْ فَقُولُوا: يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ
 سَرَقَ﴾ ئیه وش برۆنه وه بۆ لای باو کتانو بلێن: بابه گیان بونیامینی کوپت

ریه ی پاشای دزی و عهزیزی میصر له تۆله ی نه و تاوانده دا، کردی به کۆیله و گلی دایه وه، نه م حوکه شی له سه ر روشنایی شه ریعه تی باوی ئیمه ده رکردو، ئیمه بو خۆمان پیمان گوت: سزای دزی له شه ریعه تی ئیمه دا ناوایه ﴿وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا﴾ ئیمه ناگادار نه بووین به دزییه که جگه له وه ی: که زانیما نو به چاری خۆمان دیمان ربه که ی پاشایان له باری نه و ده رهینا و به ناشکرا دزییه که ی له سه ر چه سپا! ئیمه نه و کاته ی که واده و به ئینمان پیدای گوتمان: به سه لامه تی ده یه ئیننه و! چوزانین نه وه مان به سه ر دی نه گینا نه بونیامینمان ده بردو نه واده و به ئینی ناوا جه خت له سه ر کراویشمان به جه نابت ده دا ﴿وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ﴾ ئیمه خۆناگاداری زانیاری په نامه کی نین، که ی ده مانزانی: که بونیامین دزی ده کاو ده گیرئو ده کرئته کۆیله؟ ئیمه چوزانین نه میش توشی کاره ساتیکی ناوا ده بیئو بو تۆ ده بیته غمه و نا په حه تیه کی تر؟! به کورتی حه قیقه تی حاله که نازانین چۆنه چونکه هه ر خودا غه یب زانه و که سی تر شتی په نامه کی نازانی، ئیمه نه وه ی دیمان نه وه بوو، جا نه گه ر له پاش نه م رودا وه وه شتیکی تر هه بی نه وه ئیمه بی ناگاینو ناگاداری عیلمی غه یب نین. جا نه گه ر تۆ شکو گومانته له م قسانه ی ئیمه دا هه یه نه وه ﴿وَأَسْأَلُ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا﴾ ده توانی یه کیچ بنیری بو شاری میصرو شایه دی دانیشه توانی شاری میصرت بو بینئ، بنیره پرسیار له خه لکی نه و شاره بکه که ئیمه لئی بوینو نه و رودا وه مان تییدا به سه رهات، چونکه ده نگو باسی دزییه که به ناو شاردا بلا وه ی کردو هه موو پیی زانی. ﴿وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا﴾ بو خۆت پرسیار له و کاروانچیانه بکه: که له گه لمان بوزو شایه دی رودا وه که بوون. نه مه هه موو پاکانه یه بو خۆیانی ده که نو ده یانه وئ تۆمهت له خۆیان دوور بخه نه وه، چونکه گومانیان لی ده کریو له رودای یوسفدا تۆمه تبارن! نه مجار جه ختیان له سه ر راستگویی خۆیان کرده و. وتیان: ﴿وَأَنَا لَصَادِقُونَ﴾ بیگومان راستگوزین له و هه والانه ی پیمان دایو

درۆمان له گه‌ل نه کردووی! ئەمه راسپاردە ی برا گەورە کەیان بوو: کە لە میصر
بۆ خۆی مابووە و برپاری دابوو تا باوکی ئیزنی ئەدا میصر بە جێ نه‌هێڵێ.

جا کاتی براکانی یوسف گەڕانە و بۆ کەنعان و ئەم هەوڵە ناخۆشەیان بۆ
باوکیان گێڕایە و باوەری پێ نه‌کردن ﴿قَالَ: بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً﴾
فەرمووی: نه‌خێر ئەمەشتان فرتو فیلتیکی ترە و بۆ خۆتان ریه‌ کەتان خستۆتە
ناو باری بونیامینە و بۆ ئەوێ بە گرتی بدن، بە لکۆ ئەمەش پیلانیکیە
لە نه‌فس و دەرووتاندا داتان پشتوو و بۆ ئەوێ بونیامینیش وە کوو یوسف
لە ناو بێرن و خۆتانی لی رزگار بکەن، ئە گەر بۆ خۆتان بە دەمی خۆتان فتوا
نە دەن بۆ عەزیزی میصر: کە هەر کەسیک ریه‌ کە ی لە بارە کەیدا دۆزرایە و
دە گێڕێ و دە کرێتە کۆیلە، عەزیزی میصر کوپی منی نە دە گرت و گلی
نە دە دایە و برا گەورە کەشتان لە میصر هەڵ و گێر نە دە بوو!

دە هەڵوێستی من لە ئاست ئەم بە لاو بە تاقیکردنە و ئەواندا رازی بوون بە
قەزاو قەدرە ﴿فَضَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ حال و وەزعی من لە نا کامی ئەم موصیبە تانەدا
خۆ گری و دان بە خۆدا گرتنە، نه‌ ناخ و تۆف دە کەم، نه‌ شکایەت و سکا لام بۆ لای
کەس دە بەم! رازیم بە قەزاو قەدرە پەر وەر دگەر! سکا لام بەس بۆ بارە گای
خودا دە بەم، هەر ئەو کەسی بیکە سانه، هەر ئەو پەنای بۆ دە بێ و
هاواری لی دە کری، هەر گیز لە ره‌حمەتی خودا نا ئومێد نابم ﴿عَسَى اللَّهُ أَنْ
يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا﴾ هومێدە وارم خودا هەر سێک کۆرە کانم بۆ بگێڕێتە و
(یوسف و بونیامین و روبیل) چاو و پوانی برپاری خودا دە کەم دە ریارە یان، نا و تە
خوایم خودا هەر سێک کۆرە کانم بۆ بنێڕێتە و (بە ئیلهام ئەوێ دە زانی کە
یوسف نه‌ مردووە).

﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بێ گومان خودا بۆ خۆی زانا و نا گاداره‌ به‌حالی
ته‌نیا یی من و فه‌وتانی کۆرە کان و غەم و نارەحمەتی من بۆ یان، دانا و کارامایە
لە کردە وە کانی دا، هەر چی دە یکا، ئە نجامی بێ هۆو حیکمەت نیە، بە نده‌ کانی

به‌تاقی ده‌کاته‌وه، به‌لاو موصیبه‌تیاں تسووش ده‌کا، پاشان به‌گویره‌ی
حیکمه‌تو لیزانی خۆی به‌گویره‌ی دابو نه‌پیتی خۆی له‌بوونه‌وه‌ردا شه‌و به‌لاو
ناخۆشییانه هه‌لده‌گریو پاش ناخۆشی خۆشی دینیتته کایه‌وه. هه‌موو کاریک؛
خۆشی بێ یا ناخۆشی بێ له‌کاتی گونجاوی خۆی دا شه‌نجامی ده‌داو ریکی
ده‌خاو. زانایه به‌هه‌موو ئیشو ئازاری، خاوه‌ن حیکمه‌ته له‌هه‌موو کاریکی دا.

نه‌مجار ﴿وَتَوَلَّى عَنْهُمْ﴾ پشتی له‌کوپه‌کانی هه‌لکردو پی‌ی ناخۆشبوو
شه‌و هه‌واله ناخۆشده‌یان پێدا، به‌دلی غه‌مباره‌وه رویشته که‌ناریکه‌وه، سه‌ریاری
غه‌م و خه‌فته‌ی نه‌هاتنه‌وه‌ی بونیامینو کوپه‌ گه‌وره‌که‌یشی بی‌ری رۆژگاری
رابردوی کرده‌وه، برینی ونبوونی یوسفی کولانه‌وه به‌ناهو چه‌سه‌ره‌ته‌وه هه‌ستی
به‌وه کرد: که‌س هاوبه‌شی غه‌می نیه، سه‌ریاری پی‌ری و کوپ‌ری که‌فته‌کاری،
کوپه‌کانیشی له‌ده‌س چوونو ده‌ورو به‌ریش هه‌ست به‌ناسۆری پر جه‌خاری ناکه‌ن،
به‌ته‌نیا له‌کولبه‌ی نه‌حزان دا ماتو غه‌مباره ﴿وَقَالَ: يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾
وتی: ئه‌ی ئه‌سه‌فو خه‌سار بو تو ئه‌ی یوسف! ئای چۆن لیم هونبووی
له‌ده‌ستم چووی؟!

﴿وَأَبْصَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ﴾ هه‌ردوو چاوی کوپ‌ر بویوونو سپی
هه‌لگه‌رابوون له‌به‌ر غه‌م نا‌ره‌حه‌تی و فرمیسک رزاندن، ﴿فَهُوَ كَظِيمٌ﴾
به‌راستی دلۆ سینهی پز بویو له‌نازارو ناسۆر.

تێپه‌ربوونی شه‌و هه‌موو سالۆ رۆژگاره دورو درێژه نه‌یان‌توانی یوسف
له‌بیر پیره‌مێردی کۆنه سال به‌رنه‌وه هه‌والی گیرانی بونیامین قه‌تماغه‌ی
له‌سه‌ر برینی ناو جه‌رگی باوکی دلسۆز هه‌لگرتو ناسۆری له‌ده‌ستدانی یوسفی
کولاندنه‌وه. ناخو تۆفی زیاده له‌سنوور به‌ده‌ر دیاره‌یه‌کی ئینسانیه‌ی له‌کاتی
به‌لاو موصیبه‌تی کاریگه‌ردا. دلته‌نگی و غه‌م په‌ژاره نه‌گه‌ر سه‌برو خۆگری
له‌گه‌لدا بێ و کۆنترۆلی نه‌فسی خۆی بکا شه‌رع په‌سندی ده‌کاو کاریکی بێ
شه‌رعی نیه.

پیغه مبهەر ﷺ له کاتی مردنی ئیبراهیمی کوری دا گریا.

ههردوو پیری فهرمووده بوخاری و موسلیم ریوایتیان کردوه: که لهو کاته دا پیغه مبهەر ﷺ فهرموویه تی: (إِنَّ الْعَيْنَ لَتَدْمَعُ، وَإِنَّ الْقَلْبَ لَيَخْشَعُ، وَلَا نَقُولُ إِلَّا مَا يَرْضَى رَبُّنَا، وَإِنَّا بِفِرَاقِكَ يَا إِبْرَاهِيمَ لَخَزَوْنُونَ) چاو فرمیسکی لی ده پزیتته خوار، دل ده ترسی و ده له رزی، شتی که نالین خودا پی تی رازی نه بی، ئیمه به له دنیا ده چوونت نهی ئیبراهیم غه مبارین!

ناخو توفی ناشهرعی نهویه: که نه قام نه زان له کاتی به لاو ناخوشی دا ده ست ده که نه به هاتو هاوارو له خۆدانو یه خه دادپرسو له سنگ دانو قور له خۆگرتن؛ خۆ له قوروهردان.

نه گینا گریانی له سه ره خۆ به کوڵ شتیکی ره وایه. ریوایت کراوه: که پیغه مبهەر ﷺ له کاتی گیان ده رچوونی مندالی یه کێ له کچه کانی دا گریانی هات. گوترا: نهی پیغه مبهری خودا نهوه تۆش ده گری له کاتی که دا جله وگیری گریانت لی ده کردین؟! پیغه مبهەر ﷺ فهرمووی: (مانهیتکم عن البكاء، وانما نهیتکم عن صوتین أحمرقین: صوت عند الفرح، وصوت عند الترح) من جله وگیری گریانم لی نه کردون، به لکوو من جله وگیریم له دوو دهنگی قیزه ون لی کردن پیکه نینی قاقای کاتی خوشی، قیزه و گریانی به دهنگی بهرز کاتی موصیبه ت.

روژگار هاتنو رویشتن، هه زه ته یه عقوقوب جهرگ سوتاوو کو ترو پیره میردی کۆنه سال به ناخو تۆفه وه ده تلایه وه روژ دوا ی روژ ده ردی جهرگ سوتانی لی گرانتر ده بوو، سۆزی له ده سه چوونی رو له ون به کانی تهنگی پی هه لده چنی، کارگه ییشه نه وه کور ه کانی ترسی نه وه یان لی پهیدا کر له په لو پۆ بکه وێ به ته وای شپریو بی! ئیتر که وتنه سه رزه نشت کردنی و یستیان له وه لۆیسته ی ژێوان بکه نه وه. ﴿قَالُوا: تَاللّٰهِ تَفْتَسُوا تَذَكُرُ يٰوَسْفُ﴾ وتیان: سویندمان به خودا تۆ خراپت لی قه و ماوه مال خرا نه بوو! نه و تۆ چیتسه کهس

بهشت نازانی یوسف نه بی. تاکه ی تو همر باسی یوسف ده که ی! ئیستا تو دوو کورت دیارنیزو تووشی شهو تهنگو چه له مه یه بوون، که چی باسی شهوان ناکه یو ریکا چاره یه ک بو شهو روداوه ناباره نادوژیتوه. شهو دادو فیغانهت لی بووه به خۆو لیتی ده سبهردار نابی ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ خُرُصًا﴾ ههتا به تهواوی نه خۆش ده که ویو نیوه مردو ده بیو له ده ستو دوو ده که ویو ده توییوه ﴿أَوْ تَكُونُ مِنَ الْهَالِكِينَ﴾ یان همر به یه کجاری ده مریو له ناو ده چی! بو به زه بیت به خۆتا نایه و تاکه ی شهو ناخو ئۆفه؟! یوسف مردو برایه وه! تو تازه به ته مای یوسفی بیتوه؟!

پیره میردی کۆنه سالی جدرگ بر او ره ددی دانه وه ﴿قَالَ﴾ پیانی فرموو: ئیوه هه قتان چیه به سهرمه وه، خۆمن داوا له ئیوه ناکه م هه ندی غه مو په ژاره م له گه ل هه لبگرن؟ نامه وی ئیوه باری گرانم لی سووک بکه م! نه پویشتووم له ناو له لکدا هاتو هاوار بکه م، ئیوه پی لی له که دار بن. لیم گهرین ﴿إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِيَّ وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ﴾ من: که سکالاو شکاتی خۆم ده که م، ته نیا بو لای پهره وردگاری خۆم بو لای (الله) هانا ده به م، داوی لابرندی غه مو په ژاره ی پر نازارم همر له خودا ده که م، دوعاو پارانه وه م همر ناراسته ی شهو ده که م، وازم لی بینن خۆم خودای خۆم! ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ شهوی که من ده رباره ی خودا ده یزانه ئیوه په ی پی نابهن! من هیوا برانیمو ناهومید نه بووم، چونکه من ده زانم: ره حمه تو فه ضلو به خششی خودا چه ند زۆرو زه بهنده یه، چه ند ده ربای ئیحسانو چاکه کاری فراوانو بی سنووره، بروام وایه: خودا روژیک له روژان به کوره کانم شاد ده کاته وه، شهو غه مو په ژاره یه م له دل درده هاوی! هیوادارم به م گریانو پارانه وه یه خودا به زه یی پیماندا بیتوه وه له م مهینه ته رزگارمان بکا.

شه مجار ته وجیهی کوره کانی ده کاو فرمانیان پی ده کا که به سۆراغی کوره کانیه وه بچه وه بو میصر ده فرموو: ﴿يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ

يُوسُفَ وَأَخِيهِ ﴿١٧﴾ نهي كوپره خۆشه‌ويسته كانم! بچنه‌وه بۆ ولاتی میصرو له‌گه‌ڵ
 برا گموره‌كه‌تان یه‌كدی بگره‌وه، به‌هیدیو هیمنی به‌وردیو کارامایی به‌وه
 له‌یوسفو بونیامینی برای بگه‌ڕێنو هه‌ولێ دۆزینه‌وه‌و رزگار کردنیان بده‌ن،
 مه‌هێلن كه‌س پێتان بزانی، به‌شێوه‌یه‌كی نه‌هێنیو له‌سه‌ره‌خۆیی سۆراغیان
 بكهن ﴿وَلَا تَأْسُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ﴾ له‌ده‌رو لیكردنه‌وه‌ی خودا ناھومێد مه‌بن،
 هه‌میشه گه‌شبینو دل پر هیوا بن، به‌ته‌مای ره‌حمه‌تی یارمه‌تی خودا بن،
 هیوا براو مه‌بن ﴿إِنَّهُ لَا يَأْسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾ بێگومان
 شه‌نزو حال وایه: كه‌س له‌ده‌رو لیكردنه‌وه‌و به‌هانا هاتنی خودا ناھومێد نابێ
 مه‌گه‌ر كه‌سانێك كه‌ له‌گرو هه‌و تا قمی بێ پروایان بن. جگه‌ له‌زیانكارانو
 سه‌رپێچیکاران كه‌سی تر له‌ره‌حمه‌تی خودا هیوا براو نابێ.

خاوه‌ن باوه‌ڕان هه‌میشه دلیان به‌خودای خۆیانوه‌و په‌یوه‌سته، گیانیان
 به‌تاو‌نگی ره‌حمه‌تی له‌گه‌شه‌و نه‌شه‌دایه. هه‌ست ده‌كه‌ن به‌نه‌سیمی پاش بارانی
 ره‌حمه‌تی. هه‌رگیز له‌ده‌رو لیكردنه‌وه‌ی په‌روه‌ردگاریان ناھومێد نابن، ته‌نانه‌ت
 نه‌گه‌ر له‌هه‌موو لایه‌كه‌وه غه‌م و په‌ژاره ده‌وریان بداو ته‌نگانه ته‌نگیان پێ
 هه‌لچنی، ته‌وان چاوه‌روانی ده‌رووی ره‌حمه‌تنو بتمان‌ه‌یان به‌هاتنی یارمه‌تی
 خودا له‌رزهی پێ ناكه‌وی. له‌و كاته‌دا كه‌ له‌و په‌ری ته‌نگانه‌و نا‌په‌حه‌تی‌دان
 گه‌شبین ترو دل پر هیواو بتمان‌ه‌یان به‌خودا زیاتره‌و به‌رچاو رونی!

بهشی پانزه ههم له چیرۆکی یوسف

ناسینه وهی کوره کانی یه عقووب بو یوسف ۱ دانانیان به هه لهی خویان!
 فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ
 وَجِئْنَا بِبِضْعَةٍ مُزَجَّجَةٍ فَأَوْفِنَا الْكِيلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا
 إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾ قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ
 بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾ قَالُوا أَوْفَاكَ
 لَأَنْتَ يُّوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ
 عَلَيْنَا إِنَّهُ مِنْ يَتَّى وَيَصِيرُ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ
 الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ ءَاثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا
 وَإِنْ كُنَّا لَخَطِئِينَ ﴿٩١﴾ قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ
 الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾
 أَذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا
 وَأَتُوفَى بِأَهْلِكُمُ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

وه کوو زانیمان هه زه تی یه عقوب فهرمانی به کوره کانی کرد: که بچنه وه
 بۆ شاری میصرو هه وڵی دۆزینه وه یوسفو رزگار کردنی بنیامینی برای بدهن،
 نهوانیش له سههر فهرمانی باوکیان بۆ جاری سییه م گه پانه وه بۆ میصر
 به مه بهستی سۆراغ کردنی یوسفو بونیامینی برای، به لام به دلێکی پر له هیواو
 به شیوه یه کی جیدیو لیبرانه وه. جا که به خزمهت عه زیزی میصر گه ییشته نه وه
 دلێ پتیان سوتاو خۆی پێ ناساندنو وتی: من یوسفو نه مه بونیامینی برامه.
 هه فرموی: ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ که کوره کانی یه عقوب بۆ جاری سییه م
 چوونه وه بۆ میصرو هه وڵیاندا بچنه لای عه زیزی میصر، جا که چوونه لای
 عه زیز ﴿قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ! مُسْنًا وَأَهْلْنَا الضَّرَّ﴾ وتیان: نهی خاوهن شکۆ،
 نهی عه زیزی میصر! تهنگو چه له مه یه کی نیجگار کاریگر تووشی خۆمانو
 خاوه خیزانو بنه ماله که مان بووه! قاتو قریو گرانی تهنگی پێ هه لچنیوین،
 سازارو بیزاری، بی نانیو بی گوزه رانیو برسیایه تی به تهواوی تینی بۆ
 هیناوینو شه پرزه ی کردوین.

﴿وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ﴾ هاتووینه وه بۆ باره گای
 به پریتان به کالایه کی بی نرخو که م به ها، به نه ندازه یه کی که مو نا په واجه وه،
 بازگانه کان مامه له ی پیوه ناکه نو له بازاردا ره واجی نیه. به چاکه و پیاوه تی خۆت
 وه کوو جاره کانی پیشوو باره کانمان بۆ داگره و دانه وێله ی تهواومان بده ری.
 ﴿وَقَصَّدُوا عَلَيْنَا﴾ به خشنده یی خۆت بنوینه به سه رماندا، پاره ی نا په واجی
 نه ندازه که مو که م نرخمان له باتی دانه وێله لی وه ریگره، چاو پۆشی له مالی که مو
 خراپمان بکه! یان به خشنده یی خۆت بنوینه به سه رمانداو چاو پۆشی بکه
 له تاوانمانو برا که مان بۆ به ریده!

﴿إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ﴾ بیگومان په ره وردگار پاداشی چاکه کاران
 ده داته وه به باشتترین پاداش، چی ده به خشن بۆیان پر ده کاته وه، پاداشیان
 دوچه ندانه و چند چه ندانه ده داته وه. پاداشی نه وانه به فیرو نادا که دهستی

داماوان ده گرن، به هانای لیقه ماوانه وه ده چن، له تاوانی تاوانباران چاوپۆشی ده کهن، به زه بیان به دل بیماران دا دیته وه.

نیتر که حه زه ته یوسف گوئی له م سکا لایانه یان بوو، زانی حال و ه زعیان گه ییشتوته نه م ئاسته ته نگو چه له مه یه وه به م جوړه تینیان بو هاتوه، نه ی توانی چی تر له بهرام بهریان دا خو به عه زیزی میصر بزانی و هوری پاشایه تییان له گه لدا به کار بیستی، چی تر نه ی توانی که سایه تی خو ییان لی بشارتته وه، خو یان لی ناشکرا نه کا! بۆی ده رکوت وانه کان ته واو بوونو تاقیکردنه وه کان به ناکام گه ییشتون، ئیستا کاتی مو فاجه ئه یه وه هختی نه وه هاتوه خو یان پی بناسینی و هه وائیکی چاوه پروان نه کراو به خه یالدا نه هاتو یان پی بدا!!

سۆزی برایانه ی جولاو چاوپۆشی له خراپه ی رابوردیان بوو به بهر یاریکو له ده روونی یوسف دا بنجی به ستو کهوته ناخاوتن له گه لیان داو دهستی کرد به خو ناشکرا کردن لییانو به شیوه یه کی نه مر و نیانو هونه مر مندانه ﴿قَالَ: هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ؟﴾ وتی: نایا ده زانن کاتی خو ی چ کاریکی نامردانه تان بهرام بهر یوسفو بونیامینی برای کرد؟ له یادتانه چۆن فریتان دایه بیره که وه و یستتان له ناوی بهرن، له بونیامینی براتان جیا کرد وه. براتان له برا دوور خسته وه؟؟ چهند به توندو تیژی هه لسو که وتتان له گه ل یوسفو بونیامینی برای دا کرد، نه وتان خسته بیره وه، به شیوه یه کی توندو ره قیش هه لسو که وتتان له گه ل بونیامین دا نه نجام دا؟ ئیوه نه و کاره ناشیرینه تان نه نجام دان کاتیگ نه تان ده زانی چهند کرده وه که تان ناشیرینه!! نه زه تدانی باو کو دایک، پچراندنی خو شه ویست له خو شه ویست!! ئای که کاریکی ناشیرینه تان نه نجام دا!! وهی که دل په قو بی ویزدان بوون!! چۆنتان پرکیشی نه و کاره کردو چۆنتان نه نجام دا!!

براکانی هزره تی یوسف و نهم دهنگه گلهیی ئامیزه پرسۆزه یان بهرگوپچکه کهوتو بیرکیان له نیشانهی سیمای یوسفی بریان کرده و هه سهرنجیان داو، روخساری یوسفی رابوردوو عهزیزی میصری ئیستایان پیک گرتو بۆیان ده رکهوت که نهم وه زیره خاوهن شکۆیه یوسفه ههستو شعوریان یوسفی مندائی خراوه ناو بیریان له جهستهی نهو پیاوه گهوره به ده سه لاته خاوهن شکۆیه دا ناسیهوه ﴿قَالُوا: أَأَنْتَ لَأَنْتَ یُوسُفُ؟﴾ نهری به راستی تو یوسفی کوری یه عقووبی؟!

هزره تی یوسفی دلسۆزو دل گهوره و لیبوردو ﴿قَالَ: أَنَا یُوسُفُ﴾ فهرمووی: به ئی بزانهو دنیابن من یوسفم ﴿وَهَذَا أَخِي﴾ نهم کورهش که لام دانیشتوه بونیامینی برامه، ﴿قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ بیگومان خودا نیعمه تو نهضلی خۆی به سهردا باراندوین بهوه که دواي لیکه دابراو پهرتهوازه بوون یه کترمان گرتوه، بوینهوه بهیه ک خیزانو یه کتریمان ناسیهوه. پهروه ردگار که ره و به خششیکی وای له گهل کردین ناتوانم بهیانی بکهه!

﴿إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ شهتره حال وایه: ههر که سیک تهقوای خودا بکاو خۆپاریزی له ناهه رمانی پهروه ردگارو پابهندی فهرمانو جلهوگیریه کانی بی، بهرده وام بی له سهر طاعه تکردنو خۆگری له بهرام بهر به لاو موصیه تی رۆزگارد، نهوه بیگومان خودا به سیه تی و به هانایه و دئو له هه موو ناخۆشی و تنگه چه له مهیه ک ده پپاریزی و هه رگیز خودا پاداشی چاکه کاران فهرامۆش ناکا!

نه مه شایه تیدانی پهروه ردگار بهوه: که یوسف تهقواکار خۆپارگرو چاکه کار بووه!!

به راستی نه مه هه وائیکی له نکاوو چاوه پروان نه کراو مو فاجه نهیه کی عه جایه یب بوو هزره تی یوسف رایگه یاندو به کورتی و له سهره خۆ فلیمی هه لۆستو کرداری براکانی بهرام بهر خۆی بونیامینی برای راناندو به بی

ئەوئەي ھەر شەيان لى بكاو برىارى تۆلەساندەنەويان بەرامبەر بىدا، سۇپاسى
خودا دەكا كە كۆي كرونەو ۋە بەيەكى شاد كرونەو، بايىسى ئەم نىعمەتە
بەپاداشى تەقواكارى ۋە خۇراگرى دەھىنىتەو! بەلام براكانى شىۋەي كىردارو
ھەلۋىستى رابوردوويان كە بەرامبەر يوسىف ئەنجاميان داۋ نواندىيان
لەبەرچارويان (تەمەئول) دەكا ۋە ئارەقى شەرمەزارى ۋە خەجالتى ۋە دەدەنە
خۇيان دەبىنن لەبەرەمبەر چاكە كارتىكندا دانىشتون: كە ئەوان خەراپەيان
لەگەل كىردو، ئاخاوتن لەگەل پىياۋىكى دل گەورە ۋە خاۋەن كىرەم ۋە خىلمدا
دەكەن كە ئەوان بەرامبەر بەئەم ئەمپەرى كارى نامەردىيان ئەنجام دا،
بەناحق خىستىانە بىرەو، لەباۋكىيان دابرى، لەبراي پىچوكيان دوور خىستەو.

بۆیە هیچکەیان پێی نەکرا جگە لەعوزر هێنانەوه و ئیعلانی پەشیمانی
 ﴿قَالُوا: تَاللّٰهِ لَقَدْ آتٰكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا، وَاِنْ كُنَّا لَخٰطِئِيْنَ﴾ وتیان: سویندمان
 بەخودا پەرەردگار تۆی بەسەر ئێمەدا بەرز کردەوه: زانیاری و حیل و رهوشتی
 جوان و دەسلالت و فرمانڕه وایی و پیغه مبهرایهتی پێی بهخشی، دان بهههلهی
 خۆماندا دهتیین ئیمه تاوانبارین، ئیمه نهزانو بێ وێژدان بووین بهرامبهرت،
 چهسوودی و نهزانی وای لێ کردین رهفتاری ناله بارت دهرحق بکهین. ئهگینا
 تۆ پیاویکی ههلهکهوتوو خاوهن چهمالو شانۆ شهوکهتو بهوه فاو ئهمهک پاک
 بووی! ئیمه ههلهمان کردو لیمان بسووره.

هزرهتی یوسف که له کاتی به لاو ناخۆشی دا به سهبرو خۆراگر بووه، له کاتی خۆشی و دهست روڤشتویشدا خاوهن سهبرو خۆراگره، بۆیه جوانمهردی خۆی راگهیانده پیاوهتی و لیبوردویی خۆی دووپات کرده وه ﴿قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾ فەرمووی: هیچ جۆره لۆمه و سهزره نشتیکتان له سهبر نیه، من هیچ ره خه نیه کم لیتان نیه وه هیچم له دلدا نیه بهرامبهر ئیوه! ﴿يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ، وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ خودا لیتان خۆشیی و له تاوان و سهتمه کاریتان

ببورئ: خودا لههه موو كهس بهرحم ترو لیسوردوو تره بۆ كهسانیک تۆیه
 بکهنو بگه پنهو» بۆ لایو ملکه چی فرمانو جلهو گیریه کانی بن!
 نه مجار مهو جی ناخواتنه که بهباریکی تردا وهرده گیرئو ههوالی باوکی
 کۆنه سالی لهبراکانی دهپرسی، نهو باوکه ی لهتاوی یوسف رونا کایی چاوه کانی
 لهکیس چوه، نهوانیش لهوه لامدا راستی روداویان عهرز کردو پێیان گوت: که
 بههوی زۆر گریانهو» چاوه کانی لهدهست داوه!

پاشان دهفرموی: که مهسه لهکان هه موویان روون بوونهو نیت پتویست
 بهوه ناکا باره کانتان بۆ بار بکهینو خوارد هه مهنی ببه نهوه بۆ که نهانو
 (بونیا مین) یش بنیرمهوه ﴿ادْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَاَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ
 بَصِيرًا﴾ ئهم کراسه م ببه نهوه بۆ خزمهت باوكم با بهسه ر دهو چاری خویدا
 بهینئ، چاوه کانی چاک ده بنهوه، دُنیا ده بی لهساغو سه لامه تی مزو دلی
 خوشی تیده کهوئو جهسته ی گه شه ی تی ده کهوئنهو. ﴿وَأَتُونِي بِأَهْلِكُمْ
 أَجْمَعِينَ﴾ هه مووتان به خاوو خیزانه وه که نهان جی بیلزو باریکه ن بۆ تیره، وهرن
 بۆ شاری میصر بۆ لای خۆم.

هه لبه ته نه مه موعجیزه ی هه زه ته ی یوسف بوو! پهروه ردگار به نیگا پتی
 راگه یاند: که بهو شیوه چاوه کانی هه زه ته ی یه عقووب چاک ده بنه وه.

راقه که رانی قورئان له باره ی چۆنیه تی ئهم کراسه وه زۆر راوو بۆ چونیان
 ده برپوه. هه ندیکیان ده چنه چوارچیوه ی ههوالی ئیسرا ئیلیات هوه و پشتیان پی
 نابه سترئ. نه وه ی: که وه گیرمان ده کهوئو به باشی ده زانین لیره دا ئاماژه ی پی
 بکهین نهو ریوایه ته یه که ئیمامی قوشهیری ریوایه تیکی له نه نه سه وه
 بهمه رفووعی گیراوه ته وه: ده فرموی: نهو کراسه کراسی هه زه ته ی ئیبراهیم
 بووه و له تاو ریشمی به هه شت بووه» کاتئ ئیبراهیم خرایه نیو ئاگره کهو»
 پهروه ردگار به خه لات بۆ ناردو له بهری کرد» دوا یی هه زه ته ی ئیسه قاق له بهری
 کردوه، نه مجار نهو یش له بهر یه عقووبی کرد دوا ی هه زه ته ی یه عقووب بۆ

ده‌فعی چاوه‌زار کردیه ملی حه‌زره‌تی یوسف. جاکاتی حه‌زره‌تی یوسف، براکانی ده‌ناردنه‌وه حه‌زره‌تی جویرائیل فهرمانی پیکرد که نه‌و کراسه بنیرته‌وه بۆ باوکی؛ چونکه بۆنی به‌هه‌شتی لی ده‌هات، بۆنی به‌هه‌شتیش به‌سهر ههر نه‌خۆشو ده‌رده‌داریکدا رابیری چاک ده‌بیته‌وه. واته به‌نیگا خودا نه‌می به‌یوسف راگه‌یاند!!

هه‌ندیک ده‌لین: کراسه‌که ههر هی خودی یوسف بووه که له‌بهر خۆی دایکه‌نده‌وه. دوایی که به‌سهر ده‌مو چاوی باوکی دا هاتوه دلی پیی گه‌شاوه‌ته‌وه و خۆشو کامه‌رانیه‌کی زۆر چووته دلی یه‌عقوبه‌وه، که یه‌خۆشی ناواش گیان به‌هیز ده‌کاو زه‌بوونی له‌هیزی هه‌سته‌کان لاده‌باو چاوو دل روون ده‌بنه‌وه و نه‌پهرده تاریکییه‌ی به‌سهریان دا هاتوه لاده‌چی و روناکی و بیناییان تیده‌گه‌ریته‌وه. زانستی پزشکی ئیستا پشگیری نه‌م جۆره دیاردانه ده‌کا!!

تیلینی :

نه‌و لی‌بوردنه‌ی حه‌زره‌تی یوسف: که له‌براکانی خۆش بوو فهرمووی ﴿لَا تُرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ... الْآيَةَ﴾ نمونه‌یه‌کی ههره به‌رزه له‌سه‌ماحه‌تو چاوپۆشی دا؛ عه‌فوو کردنیکه له‌ناخی دلوه هه‌لقولاو بی گله‌یی و سه‌رزه‌نشست کردن، لی‌بوردنه له‌کاتی هیزو توانادا، سه‌رباری چاوپۆشی و لی‌خۆشبوون دوعاو نزاشی بۆ کردن که خودا لی‌یان خۆشبی و له‌تاوانیان به‌وری!.

بی‌گومان پیغه‌مبه‌ری ئیسلام ﷺ له‌کاتی رزگار کردنی مه‌که‌دا هه‌مان هه‌لوێستی حه‌زره‌تی یوسفی نواندو لی‌بوردنی خۆی له‌قوربه‌شیه‌کان راگه‌یاند: ئیبنو مه‌رده‌وه‌یه‌ی له‌ئیبنو عه‌بیاس و به‌یه‌ه‌قی له‌ئهبو هورپه‌یره‌وه ریوایه‌تیان کردوه: که پیغه‌مبه‌ر ﷺ رۆژی رزگار کردنی مه‌که‌که ده‌ستی به‌لاشیبانی ده‌رگای که‌عبه‌گرت (له‌و کاته‌دا دانیش‌توان هه‌ریه‌که‌یان چو‌یه مالی خۆی و خۆیان له‌ترسان حه‌شار دابوو) فهرمووی: (الحمد لله الذي صدق وعده، ونصر عبده، وهزم الأحزاب وحده، ثم قال: ماذا تظنون يا معشر ته‌فسیری ره‌وان (۴۸)

قریش؟ قالوا: خیرا، اخ کریم، وابن کریم، وقد قدرت، قال: وانا اقول: کما قال اخي يوسف: ﴿لَا تَثْرِيْبَ عَلَیْکُمْ الْیَوْمَ، یَغْفِرُ اللهُ لَکُمْ﴾.

نیتر دانیشتوانی مه که هه موویان له مال هاتنه ده ده تگوت له گۆر راده بن بۆ حه شر!

بهشی شانزه ههم له چیرۆکی یوسف

هه والدان یه عقوب به بۆنکردنی یوسف و پشتگیری کردنی نهه
بۆنکردنه به هۆی کابرای موزده ده ره وه

وَلَمَّا فَصَلَتِ

الْعِیْرُ قَالَ اَبُوْهُمْ اِنِّیْ لَاجِدُ رِیْحِ یُوْسُفَ لَوْلَا اَنْ

تَفِیْدُوْنِ ﴿٩٤﴾ قَالُوْا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِیْ ضَلٰلٰکَ الْغٰیْبِ ﴿٩٥﴾

فَلَمَّا اَنْ جَاءَ الْبَشِیْرُ اَلْقَنَهُ عَلٰی وُجْهِهِ فَاَرْتَدَّ بِصِیْرًا قَال

اَلَمْ اَقُلْ لَّکُمْ اِنِّیْ اَعْلَمُ مِنْ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٩٦﴾ قَالُوْا

یٰکٰاٰنَا اَسْتَغْفِرُ لَنَا ذُنُوْبًا اِنَّا کُنَّا خٰطِیْیْنَ ﴿٩٧﴾ قَالَ سَوْفَ

اَسْتَغْفِرُ لَکُمْ رَبِّیْ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ﴿٩٨﴾

وه کوو زانیمان خۆشی و کامه رانی که وته ناو دلو ده روونی کوپه کانی
یه عقوب به وه له میصر به هۆی یه کتر ناسینه وه به یه که گه ییشته وه نهه
کامه رانی و خۆشییه گۆزرایه وه بۆ ولاتی که نعان به هۆی گه رانه وه کاروانه که
به موزده خۆشه! په ره و گار موعجیزه وه له سه دهستی یه عقوب
ته فسیری ره وان (۴۹)

دهرخت؛ بهو» که له دووره» بۆنی یوسفی کرد، پهروهردگار پشتگیری نهو
 بۆنکردنه ی کر» به موژده دانی کوږه گوره که ی که له میصر مابوه وه مانى
 گرتبوو وتبوو تا باو کم نیزم نه دا ناگه پیمه وه! هاته وه کراسی یوسفی
 به سهر دهو چاوی باو کی دا هیناو چاوی چاکبو نه وه!.

ده فرموی: ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا
 أَنْ تُفْنِدُون﴾ هه له گه له کاروانی کوږه کانی یه عقوب له سنووری شاری میصر
 ده رچوون بهرو شاخی که نعان گه رانه وه، حه زه تی یه عقوب هه وائی کی
 سه رسو پهی نه ری راگه یاندا! هه وائی که به خه یالی که سدا نه ده هات! هه وائی که
 په یوه ندی به حه زه تی یوسفه وه هیه، حه زه تی یه عقوب؛ پیری گفته کارو
 کوږو بئ رونا کایی به لام دل پڙ له نووری نیمان به نه وه خزمو که سو کاره کانی
 ده ورو به ری فرموو: نه من بۆنی یوسف «ه کهم نه گه ر پیم نه لئین: خه ره فاوه
 عه قلی تی که چوه؟! به شیتیم مه زانن نه من ئیستا بۆنی یوسفو کراسه که ی
 ده کهم!

سه یر» لهو کوږو مه جلیسه دا هه موو شتی که به خه یال دا دئ جگه
 له مه ووزوعی یوسف، کهس به خه یالی دا نه ده هات دواى نهو هه موو ماوه دورو
 درێزه یوسف له ژبان دا مابئ! کهس پروای نه ده کرد یوسف بۆنی هه بی و نه م
 پیر» کۆنه ساله کوږه که گفته کاره بۆنی بکا!!

نیبنو عه بباس ریوایه تی کردوه ده فرموی: که کاروانه که له سنووری
 میصر تیپه ری بایه کی هه لکرد بۆنی یوسفی گه یانده حه زه تی یه عقوبو
 فرموی: ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفْنِدُون﴾ هه شت رۆژه رتگا دوور
 بو که بۆنی کرد!

نیمامی رازی ده فرموی: قسه ی راست نه وه هیه: پهروهردگار بۆنی یوسفو
 کراسه که ی به شیوه یه کی موعجیزه گه یانده حه زه تی یه عقوب چونکه

بۆنکردن لهو مه‌سافه دورو درێژه‌یه شتیکه پێچه‌وانه‌ی عاده‌ته. که‌وابێ ئه‌وه موعجیزه‌ی یه‌عقوب بووه.

﴿قَالُوا: تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وتیان: سویندمان به‌خودا، تۆ هه‌ر له‌گومراییه‌ که‌نه‌که‌ی خۆت دای، هه‌ر به‌ته‌مای یوسفیو چاوه‌پروانی هاتنه‌وه‌ی ئه‌وی. تازا یوسفی چیو بۆنی چی؟ تاکه‌ی تۆ له‌م هه‌لۆسته هه‌له‌یه‌ی خۆت نایه‌یه خوار؟! تاکه‌ی یوسف له‌یاد ناچیو بروی نانی؟

قه‌تاده ده‌لێ: به‌راستی قسه‌یه‌کی گه‌وره‌و ناخۆشیان به‌و پیره‌مێرده دڵسوتاوه‌ گوت. نه‌ده‌بوو قسه‌ی ئاوا ره‌قو ناخۆش به‌و باب‌ه‌ گه‌وره‌یه‌یان ب‌لێن.

چۆن ده‌بێ قسه‌ی ئاوا ره‌ق ئاراسته‌ی پێغه‌مبه‌ریکی ئاوا بکری!!!
﴿فَلَمَّا اُنْ جَاءَ الْبَشِيرُ اَلْقَاهُ عَلٰی وُجْهِهِ، فَازْتَدَّ بِصِرَافٍ﴾ جا که کاروانه‌که گه‌یشته‌ مزگینێ ده‌ر: که‌ کوپه‌ گه‌وره‌ی یه‌عقوبیه‌و یه‌هوزای ناوه‌ هاته‌ لای باوکیو کراسی یوسفی به‌سه‌ر ده‌و چاوی باوکی دا هینا یه‌کسه‌ر چاوه‌کانی له‌خۆشیا روناکایییان تیکه‌وتسه‌وه‌و مو‌فاجه‌ته‌ی چاوه‌پروان نه‌کراو په‌یدا بوو، مو‌فاجه‌ته‌ی کراس! که‌ نیشانه‌ی مانێ حه‌زره‌تی یوسفه‌و به‌م زوانه‌ به‌یه‌کتر شاد ده‌بنه‌وه‌ مو‌فاجه‌ته‌ی چاکبوونه‌وه‌ی چاو» کوێر بووه‌کانی حه‌زره‌تی یه‌عقوب که‌ چه‌ند ساڵ بوو سپی هه‌لگه‌را‌بوون.

نیمامی سوودی ده‌فه‌رموێ: بۆیه‌ یه‌هوزا! کوپه‌ گه‌وره‌ی یه‌عقوب، کراسه‌که‌ی یوسفی جاری دووه‌م بۆ هیناو مزگینێ گه‌یاند؛ چونکه‌ هه‌ر ئه‌و جاری یه‌که‌م کراسه‌ خۆیناوی‌یه‌که‌ی بۆ باوکی هینایه‌وه‌ ویستی ئه‌و هه‌واله‌ ناخۆشه‌ به‌ئهم هه‌واله‌ خۆشه‌ دا‌پۆشی!! ئه‌و خراپه‌یه‌ به‌م چاکه‌یه‌ بشواته‌وه‌، ته‌نانه‌ت ر‌یوایه‌ت کراوه‌ نه‌ک هه‌ر چاوه‌کانی چاکبوونه‌وه‌و به‌س، به‌لکوو هی‌زو توانای ته‌ندامه‌کانی ت‌ریشی تازه‌ بوونه‌وه‌، نیت‌ر لی‌ره‌دا حه‌زره‌تی یه‌عقوب راستی‌یه‌که‌ ده‌درک‌ینێ: که‌ لای ئه‌و نمایانه‌و له‌ده‌ورو‌به‌ره‌که‌ی په‌نه‌انه‌، له‌وه‌پ‌یش پ‌ێ‌ی گوتن ئه‌وه‌ی من ده‌یزانم ئیوه‌ نایزان، ئیستاش هه‌مان راستی

دووباره کرده وه ﴿قَالَ: أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ: إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾
 حه زه تی یه عقوب به کورپه نوه ۱۱ که سو کاره کانی فرموو: نهی ۱۱ نه بوو
 کاتی خوی پیم گوتن لهره حمه تی خودا ناثومید مه بن. بچنه وه بو میصر
 سؤراغی یوسفو بونیامینی برای بکه نو لهره حمه تو به هانا هاتنی خودا
 ناثومید مه بن. من به هوی نیگاو سروشه وه ده رباره ی سونه نو دابو نه پرتی
 خودا شتی وا ده زانم که ئیوه نایزان! ئیتر لهو کاته دا کوره کان تیکرا ۱۱ هسه و
 دامانی باوکیان بوونو ﴿قَالُوا: يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ﴾
 وتیان: باب به گیان! داوای لی خوشبو نمان بو بکه، ئیمه په شیمانین
 له کرده وه کانمان، به رامهر جه نابتو یوسفی برامانو بونیامینی برابچو کمان
 هه له مان کرده وه چاوپوشیمان لی بکه. سه د تاوانو یه ک تویه!

لیره دا سیاقی قورئان ناماژه به شتی که ده کا که دیاره له دلی یه عقوبی
 دلسوتاودا په نگی خواردوته وه. دیاره جوړه گله یی که له کوره کانی هیه و
 دیاره هیشتا دلی نه چوته وه شونی خویو برینی هه ناوی ساریژ نه بوون بویه
 خیرا چاوپوشی خوی رانه گه یاند! وه کوو حه زه تی یوسف خیرا نه یفرموو
 ﴿لَا تَزِرُ وَازِرَتُهُ الْيَوْمَ﴾ به لکوو ﴿قَالَ: سَوْفَ اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي، إِنَّهُ هُوَ
 الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ فرمووی: له وه دوا داوای لی خوشبو نمان بو له خودای خوم
 ده کهم لی ده پاریمه وه که لیتان خوشی بیگومان په روه ردگاری من له تاوان
 خوش ده بی و به سوزو به زه یی به بو بنده کانی.

بهشی هه فدههم له چیرۆکی یوسف

بهیه ککه ییشتنه وهی خیزانی یه عقووب له شاری میصر

فَلَمَّا

دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ ءَاوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ
 إِن شَاءَ اللَّهُ ءَمِينٌ ﴿٩٩﴾ وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا
 لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَتَابَتِ هَٰذَا تَأْوِيلُ رُءُوسِي مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا
 رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ
 مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ
 رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾

دواى ئەوهی که هه زههتی یوسف ﷺ داواى له براکانی کرد: که بهچنه وه
 بۆ ولاتی که نعانۆ به خاوو خیزانه وه بگوێزنه وه بۆ میصر، لیڤه دا نایه ته کان
 نه وه مان بۆ رون ده که نه وه: که بنه ماله ی یه عقووب هه موویان ولاتی
 که نعانیان به جی هیشتو هاتن بۆ میصر، هه زههتی یوسفو کاریه ده ستانی
 ولات پیشوازییان لى کردنو له شاری میصر دا نیشته جی بوون، خیزانی
 په رته وازه بوو لیک دابراو یه کدیگیر بوونه وه، خه ونی یوسف هاته جی و یانزه
 براکه ی باوکۆ دایکی، یان پووری، سوچه ی ریزیان بۆ برد! ریوایه تکراره
 ده ئین: هه زههتی یوسف دوو سه د ولاغی نارد بۆ که نعان به مبه ستی
 گواسته نه وه ی بنه ماله ی هه زههتی یه عقووب دواپی که نزیک شاری میصر
 ته فسیری ره وان

بوونهوه خۆی پاشاو چوار هزار کەس لە کاربەدەستو پیاو ماقولان پیشوازیان لە حەزرەتی یەعقوب کرد.

دەلێن: ژمارە ی بنەمالە ی حەزرەتی یەعقوب لە کاتی چوێان بۆ میصر حەفتاو دوو کەس بوون بە پیاو و ژنەوه، ئەو کاتەش کە لە گەڵ حەزرەتی موسادا لە میصر دەرچوون شەش سەد هەزارو پینج سەدو حەفتاو ئەوهەندە پیاو ی شەپکەر بوون، جگە لە مندالۆ ئافرەتو پیرو کەفەتە کار.

و هەکوو رێوایەت کراوه حەزرەتی یەعقوب لە لای حەزرەتی یوسف بیستو چوار ساڵ یان حەفدە ساڵ مایهوه، دوا یی کە کۆچی دوا یی کرد لە سەر راسپاردە ی خۆ ی حەزرەتی یوسف بردیهوه بۆ ولاتی کەنعانو لە نزیک ئیسحاق ی باوکییهوه بە خاکی سپارد!

بە هەر حال سیاقی قورتان زەمانو مەکان دە پێچیتەوهو دیمەنی کۆتایی چیرۆکە کە نمایش دەکاو دە فەرمو ی: ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُسُفَ آوای إِلَهِ أَبَوَيْهِ﴾ جا کاتی ک خیزانی یەعقوب گە ییشتنە سنووری میصرو حەزرەتی یوسف بە نزیک بوونهو یانی زانی پیشوازی لێ کردن، بە فەرمانی پاشا کاربەدەستو گەوره پیاوانی میصر هاوبەشی پیشوازی یە کە یان کرد، حەزرەتی یەعقوب بە خۆ ی و خاوو خیزانیهوه گە ییشتنە میصر حەزرەتی یوسف دەستی لە ملی باوکی و دایکی کردو ماچو مۆچ ئە نجام دراو ئە مجار فەرمانی بە هەموو خیزانە کە کردو ﴿وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ آمِنِينَ﴾ فەرمو ی: هەمووتان بچنە ناو شاری میصرهوه بە پشتیوانی خودا ئە مین دە بن لە گیانو مالی خۆتانو هیچ ترسو بیمیکتان لە سەر نیه.

﴿وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ﴾ باوکتو دایکی بردنە لای خۆیهوهو لە سەر کورسی فەرمانڕهوا یی لە پەنا خۆیهوه دای نشاندن بۆ ریز گرتنو گرنگی پێدان ﴿وَوَخَرُوا لَهٗ سَجْدًا﴾ باوکتو دایکتو هەر یازدە براکانی لە ئاست یوسفدا

سهرى خۆيان دانهواند، چونكه دابو نه پىتى ئهو رۆژگاره وا بوو بهو جوړه سهردانهواندنه نيمچه سوژده بردنه ريزيان له پاشاو گهوره پياوان ده گرت.

تييبينى ئهوه ده كړئ: له تايه ته كه دا بۆ مه بهستى تايبه تى و به لاغى پاشو پيش كراوه، ئهوه تا رسته ي ﴿إِنْ شَاءَ اللَّهُ﴾ پيش ﴿آمَنِينَ﴾ خراوه، چونكه مه بهست ئهوه يه! چوونه ژووره وه كه له هه موو كاته كانيدا به سه لامة تو دلنپايى و سهر كه وتوانه بى.

رسته ي ﴿وَرَفَعَ أَبُوهُ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پيش ﴿وَوَحُوا لَهُ سُجُودًا﴾ خراوه تا نامازه بى بۆ ئهوه: كه يوسف ريزى له باوكو دايكى گرتو گرنگى پيدان، نه گينا ئهوان پيش ئهوه ي سهر كه ونه سهر كورسى پاشايانو له لاي يوسف دابنیشن سوژده كه يان بردوه. ئهوه شمان له يا! نه چى سوژده بۆ خۆى عيبادت نيه، كاتيك ده بىته عيبادت كه نييه تى تايبه تى و صيفه ته شه رعيبه كه ي تيدا بى.

جا كه هه زره تى يوسف سوژده بردنه كه ي باوكو دايكو براكانى بينى، يادى ئهو كاته ي كرده وه كه به مندالى له خه ونه كه ي دا بينى مانگو خۆرو يانزه نه ستيره سوژده يان بۆ برد! روى كرده باوكى ﴿وَقَالَ: يَا أَبَتِ! هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ﴾ وتى: ئه ي باوكى خۆشه ويستم! ئه مه ئاكامو ماناى خه ونه كه ي سهر ده مى مندالىمه كه بۆم گيپايه وه و تم: بابو: ﴿إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾ نه تۆش وت: ئه م خه ونه ت بۆ كه سى مه گيپه وه با كه س به مه نه زانى.

﴿فَلَمَّا جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا﴾ بيگومان خودا خه ونه كه مى به راست گيپاو هي نايه

دى.

﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ﴾ بيگومان پهروه دگار چاكه ي له گهل كردم، به شيك نيعمه تو فه ضلى خۆى به سهر دا رستم: كه له به ندين خانه رزگارى كردم، فرمان په وايى و ده سه لاتى پى به خشيوم كردومى به كاريه ده ستى

قسمدريشتو ﴿وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدِّ وَمِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَعَ الشَّيْطَانُ يَنْبِي وَبَيْنَ
إِخْوَتِي﴾ نيوه له لاديوه هينايه ناو شارو له ژيانى لادى نشينى و كوله مهرگى و
نازه لدارى و ورزيرى رزگارى كردن، هه موو نهه نيعمه تانهه به سهردا رزاو،
پاش نهوهى شهيتان نيوان منو براكانمى تيكه داو، سوزى برايه تى و
خوشه ويستى له نيوانمان دا نه هيشتو هه سوودى و دژايه تى خسته ناومانوه.

﴿إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ﴾ بيگومان خوداى من زاناو ناگاداره به وردو
درشتى هه موو كاروياريك، به لوطفو مهرحه مه ته بهرام بهر بهنده گانى، هه
كاتى ويستى شتى بكاو ياريك نه نجام بدا، هوكاره گانى بو دهره خسينى و
وه كوو پتويست ديهينيته دى! به خه يالى كى دا ده هات به شوين خسته
ناوپردا به ندياه تى و به شوين كويلايه تيدا فيتندى عيشقو لدارى و له سهر مل
نه داني بو داخوازي به گانى زوله يخا بخريته كونجى به ندينخانه وه و له وپوه بو
سهر كورسى ده سولاتو فرمان به وايى!!

﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بيگومان خودا زانايه به بهرزه وه ندى بهنده گانى
سهره تاو ناكامى هيچ شتيكى لى هون نيه، داناو هه كيمه هه رچى ده يكا
له شوينى خوى دايه و بو بهرزه وه ندى بهنده گانيه تى پاداشى چاكه كاران به چاكه
ده داته وه. سهره نجام بو خودا به مرستانه هه نهوان سهر فرازو سهر كه وتوو ده بن!!
راقه كه رانى قورنان كوكن له سهر نهوه: كه سوژده بردنى خيزانى هه زره تى
يه عقوب سوژده ي سلاو ريزگرتن بووه، سوژده ي ته قديسو عيباده ت نه بووه.
سهر يان دانه وانندو نهك بيخه نه سهر زهوى، له شهريعه تى نهوان دا سهر دانه وانندن
دروست بووه. به لام له شهريعه تى نيسلام دا نه سخ بوته وه.

جا هه رچه نده سهر دانه وانندن له سه لام كردن دا له نايينى نيسلام دا
سپراوه ته وه و هه لگيراوه. كه چى به داخه وه هه ندى له موسولمانانان ناگادارى
نهوه نينو له كاتى سه لام كردن دا خزيان ده چوميننه وه و لاسايى روژ
ئاوايى به كان ده كه نهوه!

ئیبنو عەبدولبەر لە (التمهید) دا لە ئەنەسی کۆری مالیکەوه ریاوەت دەکا: دەفەرمووی: وتەمان: ئەو پێغه مەبری خودا! ئایا ئیمە کە بەدە کەگەبێشتین بە مەبەستی ریز لێک گرتن سەردانەوتین؟ فەرمووی: نەخەیر! وتەمان: قوربان! ئایا دەست لە ملی یە کتری بکەین؟ فەرمووی: نەخەیر! وتەمان: ئایا دەست بخەینە ناو دەستی یە کترەوه؟ فەرمووی: بەئێ.

بەلام هەڵسان لەبەر کەسیک کە دێ بۆ لای کۆمەلێک ئەوه دروستە. چونکە فەرموودە یەکی صەحیح هەیە ئەبو داوود لە ئەبو سەعیدەوه ریاوەتی کردووە: دەفەرمووی: پێغه مەبر [] فەرمانی بە تاقمی ئەوس کرد فەرمووی: (هُمُوا إِلَي سَيِّدِكُمْ وَخَيْرِكُمْ) هەستەن بۆ ریزگرتنی گەورە کە تانۆ پیاو ما قۆڵە کە تان.

بە کورتی هەڵسان بۆ ریزنان لە میوان بە مەرجی پێی لە خۆبایی نەبێ، ئەگەر لەبەر هەڵسان وای لە کابرا دەکرد لە خۆی بایی بێتو خۆی بە شیاوو موستەحق زانی بۆ لەبەر هەڵسان ئەوه دروست نیە چونکە پێغه مەبر [] فەرموویەتی (مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَتَمَثَّلَ لَهُ النَّاسُ فَيَأْمَأَ فَلْيَتَّبِعُوا مَعْقِدَهُ مِنَ النَّارِ) کەسیک پێی خۆشەبێ خەلک لەبەری هەڵسن، با جێگای خۆی لە ناو ئاگردا ئامادە بکا.

دروستە ئاماژە کردن بە دەست بۆ سەلامکردن بۆ دوور ئەک بۆ نزیک، ئەگەر سەلامیشی کرد سەر ئەو نەکا و پشستی خۆی نەچە مینیتەوه. چونکە خۆکۆمەکرەوه بە مەبەستی تەواضووع و ریزگرتن لەبەر مەبر بۆ خودا نەبێ بۆ کەسی تر ئە نجام نادری، دەست ماچکردنیش باش نیە بە کرداری ناشیرین دەژمێردری دەلێن: (إِنَّهُ مِنْ فِعْلِ الْأَعَاجِمِ!).

وەلێ دەگوترێ دروستە ئینسان دەستی باوکتو دایکی خۆی ماچ بکا، دەستی مامۆستا و پیاوچاکان ماچ بکا.

به شی هه ژ ههم له چیرۆکی یوسف

پارانه وه یه کی گشتی

﴿ رَبِّ

قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي
مُسْلِمًا وَالْحَقِّقِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

به باو کتو دایکی خۆی شادمانی کرده وه، له گهڵ خیزانو که سو کاره کانیدا
یه کترین گرتوه وه، له ژووور هه موو نیعمه ته کانیشه وه نیعمه تی پیغه مبه رایه تی و
فرمانه وایی به: که خودا پی به خشیوه. نه مجار لیره دا نه م دو عایه ده کاو
داوا له پهره وردگاری خۆی ده کا وه کوو چۆن له جیهان دا نیعمه تی جۆراو جۆری
به سهردا رشتوه وه، له قیامه تیشدا بیخاته ژیر فاضلو که ره می خۆیه وه وه
نیعمه تی به سهردا برژیژی به موسولمانی بیکوژیژی بیخاته ریزی صالحانه وه.
ده فهرموئ: ﴿ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ ﴾ پهره وردگارا! فرمانه وایی و ده ست
رۆیشتووی بئ به ره هه لستت پی دام، کهس نیه ده ست به ره ده ستم بئنی کهس
نیه به ره یزه وه سه یرم نه کا، هه رچی گهنجو خه زینه ی ولاتی میصر هه یه
هه مووی که وه ته ژیر ده ستم، پله و پایه ی به رزم ده ست که وه ت، شانو
شکۆمه ندی ته واوم پی درا له هه یچم کهم نیه، نه مانه ناز نیعمه تی دونیا یین.

﴿وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ فیری ته عبیری خه ونو ناکامه کانی

خه ونه کردم؛ نه مه شیان نیعمه تی عیلمو زانسته. خودایه نیعمه ته کانت

ده ژمیرم یه که یه که، باسیان ده کهم به دل شوکرو سوپاست ده کهم!

﴿فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەى بە دیهینه‌ری ئاسمانه‌کانو زه‌وی! که به‌قودره‌تی خۆت دروستت کردونو کارو باریان به‌ده‌ست خۆته، ده‌سه‌لاتو توانات به‌سه‌ریان‌داو به‌سه‌ر دانیشه‌کانی‌دا هه‌یه. ﴿أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ هه‌ر تۆ یارمه‌تده‌رو پشتیوانو چاودێرو خاوه‌نمی، هه‌موو شتیکم به‌ده‌ست تۆیه‌و تۆ خاوه‌نمی له‌دونیاو قیامه‌ت!

خودایه‌ ئه‌وه‌ نيعمه‌تو ئه‌وه‌ ده‌سه‌لاتو تواناته‌! خودایه‌! من ئیستا داوای ده‌سه‌لاتو له‌ش‌ساغی و مالو جاهت لی‌ ناکه‌م، خودایه‌ داوای شتیکت لی‌ ده‌که‌م له‌وانه‌ پایه‌دارتو گرنگ‌تره‌، خودایه‌! داوات لی‌ ده‌که‌م ﴿تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ﴾ به‌موسولمانی به‌رنه‌و به‌مخه‌ره‌ پێری صالحانه‌وه‌.

ئا به‌م جۆره‌ جاهو ده‌سه‌لاتو فه‌رمان‌په‌وایی دیمه‌نیان لای هه‌زه‌ره‌تی یوسف داده‌پۆشرین، خۆشی و شادی به‌یه‌ک گه‌ییشه‌نه‌وه‌! کۆیونه‌وه‌ی خاوه‌ی خێزانو خزمو که‌سو کار هه‌یچی له‌گۆڕی نامینێ، دیمه‌نی کۆتایی دیمه‌نی به‌نده‌یه‌کی روت له‌هه‌موو جاهو جه‌لالی‌ک، دیمه‌نی به‌نده‌یه‌ک له‌خودای خۆی ده‌پارێته‌وه‌و داوای لی‌ ده‌کا ئایینی سه‌لامه‌ت بێ‌و له‌سه‌ر ئیسلامه‌تی به‌مرئو بگات به‌پیاوچا‌کان که‌ باو‌ک‌ئو با‌پیرانی پێغه‌مبه‌رنی دروودی خودا له‌سه‌ر پێغه‌مبه‌ری ئیمه‌و نه‌وانیش بێ‌.

ئه‌مه‌ش سه‌رکه‌وتنیکی موطله‌قه‌و ده‌رچونه‌ له‌تاقی‌کردنه‌وه‌ی کۆتایی.. ئیتر په‌روه‌ردگار به‌پاک‌ئو خا‌و‌ن‌یی له‌دونیا کۆچی پێ‌ کردو له‌ناو صندوقیکی روخامدا له‌ولاتی میصر به‌خاک سپێردرا، پاش چوار سه‌د ساڵ هه‌زه‌ره‌تی موسا له‌وی‌هه‌ تابوته‌که‌ی گواسته‌وه‌ بۆ به‌یتولمه‌قدیسو له‌وێ له‌نزیک باو‌ک‌ئو با‌پیرانی‌دا ئیژرا!

شایانی باسه‌ که‌ له‌شه‌ریعه‌تی ئیسلامدا ئاوات خواستنی مردن دروست

نیه‌.

له صه حیحهین دا فہرموودہیہک هہیہ نیمامی نه حمہد له نه نه سهوہ
ریوایه تی کردوہ ده فہرموی: پیغہ مبہر ﷺ فہرموی: (لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ
لِيُضْرَ نَزْلُ بِهِ، فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ مُتَمَنِّيًّا، فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ أَحْبِبْنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي،
وَتُوفَّقَنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي.)

له نه بو هورہیرہ شہوہ ریوایه ت کراوہ ده لی: پیغہ مبہر ﷺ فہرمویہ تی:
(لَا يَتَمَنَّى أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ، وَلَا يَدْعُ بِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُ، إِنَّهُ إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ انْقَطَعَ
عَمَلُهُ، وَإِنَّهُ لَا يَزِيدُ الْمُؤْمِنَ عَمْرَهُ إِلَّا خَيْرًا).

بهشی نۆزدہههه له چیرۆکی یوسف

چەسپاندنی پیغہ مبہرایه تی حەزرتی موحەممەد ﷺ

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ

نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ

﴿١٠٢﴾ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

﴿١٠٤﴾ وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

وَكَايْنٍ مِّنْ ءَايَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا

وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا

وَهُمْ مُّشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾ أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ

أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ هَذِهِ

سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ
 اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

دوای شهوی پهروهر دگار سهرگوروشتهی یوسفی گیرایدهوه، نه مجار
 دهدهوی له ریگهی نهم چیرۆکهوه پیغه مبهرایه تی حه زره تی موحه ممه د
 بچه سپین، لهم روه وه: که چیرۆکی حه زره تی یوسف هه والی غه یبه، هه والی
 غه یبیش ته نها خودا ده یزانی، دهی خو موحه ممه د ﷺ ناگاداری نهم چیرۆکه
 نه بوه، گه لو هۆزه کهشی هه چیان لی نه زانیوه، جا که پیغه مبه ر ﷺ نهو
 سهرگوروشتهی ناوا بهرکتو پیکي گیرایدهوه نهو. نیشانهی نهویه: که قورنان
 کهلامی خودایه و پیغه مبهرایه تی حه زره تی موحه ممه دیش حه قو راسته.

نه مجار ره خنه ی له هه لویستی موشریکه کان گرتو باسی شهوی کرد: که
 زور نیشانه و نایه ت همن تاکو ته نهایی خودا ده گه یه نن وه لی نهو موشریکه
 ناوری لی ناده نهوه و پستی لی هه لده کهن، نه مجار نهو. راده گه یه نن: که
 ریبای بانگه وازی پیغه مبه ری نیسلام بریتیه له بانگه وازی بو یه کتاپه رستی
 ره تکرد نهوه ی هه موو جو ره شیرکتو هاوه ل پهیدا کردیکت.

ده فهرموئ: ﴿ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ شهوی باسکرا
 له چیرۆکی یوسف، ههر له و رۆزه وه که خه ونه که ی بینو دوایی خرایه
 بیره که وه تا نهو رۆزه ی بووه فهرمانه وه ی ده ست رۆشته ووی میصر، هه روا
 هه لویستی براکانی بهرامبه ری، حالو وه زعی باوکی ته مانه هه موویان
 هه والی په نامه کینو پیش نازلبوونی قورشان پیغه مبه ر ﷺ ناگاداریان نه بوه،
 هه روه ها گه لو هۆزه کهشی ناگاداری نه بوون! خیطابه که بو پیغه مبه ره ﷺ نهم
 چیرۆکه نیگای خودایه بو پیغه مبه ر، بو شهوی زیاتر دلی دامه زری، خوگر بی
 له بهرامبه ر ته زیه تدانی گه له که ی رو وه رگیرانیان له بانگه وازی به که ی!

مه بهست نه وهیه: هه والدان لهشتی غهیبی نیشانهی نه وهیه: که قورئان موعجیزه یه؛ چونکه پیغه مبه ر ﷺ له وه پیش له کتیبانی نه پروانیوه قوتابی کهس نه بوه، هاوچهرخی یوسفو براکانی نه بوه، دهی هه والدان پیغه مبه ر ﷺ بهم چیرۆکه دورو درێژه به بی گۆرانکاری هه له نیشانهی ئیعجازو سدرئاسایی قورئانه.

﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ﴾ نهی موحه مهه دا نهتو له لای براکانی یوسف نه بووی، ناگاداری پیلانو نه خشه یان نه بووی، نهو کاتهی برپاریان دا: که یوسف بخه نه بیره که وه، قیلیان له یوسفو باوکیشی کرد. به لام ئیمه به نیگا نهو سهرگوروشته یه مان فیر کردیو به سروش بۆمان ناردی.

له قورئانی پیروژدا لهم جوړه هه واله غهیبی یانه زۆرن وه کوو له سهرگوروشتهی خاتو مه ریه دا ده فرموی: ﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُ أَفْلَاحَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ آل عمران/ ۴۴. یان ده فرموی: ﴿وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ﴾ تا ده گاته نه وه که ده فرموی: ﴿وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا الْقَصَصَ/ ۴۴-۴۶. یان ده فرموی: ﴿وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ القصص/ ۴۵.

بیگومان ده بویه پاش چه سپاندنی نیگا و هاتنی نه م جوړه چیرۆکانه و راگه یاندنی نه م هه واله غهیبی یانه که ههستو شعور ده هه ژین، ده بویه هه موو کهس برپاریان بهم قورئانه بگردایه، به تایبه تی نه وان بۆ خۆیان به چاوی خۆیان پیغه مبه ریان ده دی، حالو وه زعیان ده زانی، نایه تی قورئانیان لی ده بیست که چی برپاریان پی نه ده کرد. سهریاری نایه ته کانی قورئان، نیشانهی تری بوونه وه هه، چه نده ها به لگهی جوړاو جوړ له سهر روپه ری بوونه وه ر بلاو کراونه وه، به لام نه وان تی نافرکرن له مانا کانی حالی نابن.

له گهڙ هه بوونی ئەم هه موو هه وائە نهینێ یانە ی قورئان ئاماژەیان پێ دەکا، له گهڙ هه بوونی ئەم هه موو به لگه و ده لیلانە ی له سەر روپەری بوونه وەر لێره و له وێ بلاو بوونه وە که هه موویان په ندو ئامۆژگاریزو رێبازی راستی ژیا نی دویا و قیامت نیشانی ئاده میزاد ده دەن، که چی وێپرای هه بوونی ئەو هه موو به لگه و نیشانانە زوریه ی زۆری ئاده میزادان ئیمان ناهینن. وه کوو ده فەرموی: ﴿وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ زوریه ی زۆری ئەو ئاده میزادانە برپا به بانگه وازییه که ت ناکه نو شوێن په یامه که ت ناکه ون، ته نانه ت نه گەر زۆریش خۆت ماندوبکمی هه وێ ته قه للاً به ی ئیمان بهینن، برپات پێ ناکه ن، چونکه ئەوان سوورن له سەر کوفرو سەر ره قی خۆیان.

په یوه ندی ئەم نایه ته به نایه ته کانی پێشه و. ئەم رووه یه: که به گوێره ی قسه ی ئیبنو عبباس هه ندیک له کافره کانی قورەیش به شیوه ی ته عه ننوت داویان له پیغه مبه ر █ کرد ئەم چیرۆکه یان بۆ بگێڕێته وه پیغه مبه ریش ﷺ پێی وابوو نه گەر بۆیان بگێڕێته وه له وانه یه ئیمانی پێ بهینن. جا که بۆی خویندنه وه ئەوان هه ر سوور بوون له سەر کوفرو بێدینی خۆیان ئیتر ئەم نایه ته هاته خوارێ، وه کوو ئەوه بلێی ئاماژه بۆ بۆ نایه ته تی ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ القصص/۵۶.

ئه مجار په روه ردگار ئەوه راده گهینی: که ئەو کافرانە هه یج عوزریان نیه له وه دا که ئیمان به په یامه که ت ناکه ن، ده فەرموی: ﴿وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ تۆ نه ی موحه ممه دا! داوی کرێ و موچه له و کافر سه رده قانه ناکه ی له سەر بانگه یشتنیان بۆ خودا په رستی، به لکوو له پینا و ئایینی خودا داو بۆ خاتری ره زامه ندی خودا ئەو کاره ئه نجام ده ده ی، ئەتۆ مه به ستت جی به جی کردنی ئه رکی سه رشانی خۆته و پا داشت لێیان ناوی! ده ی ده بوایه ئەوانیش به بێ سێ و دوو ئیمانیان بهینایه و به پیر بانگه وازییه که ته وه به اتنایه !!

﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ﴾ نیه ئەو قورئانهی تۆی پئی نئیردراوه و بۆ تۆ به نیگا هاتوو و په پیره و پڕۆگرامی ئایینی ئیسلامه ئیلا که هیه یادخه ره و نامۆژگاری و شاره زایی کهری هه موو عالمه، ته گهر په پیره و بکه نو شوئینی بکه ون له دونیا و قیامه تدا سهر فراز ده بن.

ئەم نایه ته یه کیکه لهو نایه تانهی که راستی به تی په یامی پیغه مبه ر دوویات ه کهنه وه.

هۆکاری ئەوه: که زور بهی خه لک ئیمان ناهینن ئەوه یه: که ئەوانه له به لگه کانی هه بونی خودایه کی به دیه پنه ر بئی ناگانو تئینا فکرنو له بوونه وهر ورد نابنه وه، به رودا وه کانی رابوردو و پهن دنامیز نابن!

ده فهرموئ: ﴿وَكَايْنِ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ﴾ چەندان له نیشانه جوړاو جوړه کانی ناسمانه کازو زه وی: که تاکو ته نهایی خودا ده چه سپینو نیشانهی که مائی زانستو ده سه لاتی په روه ردگارن، هه ر له نه ستیره گه پۆکتو راوه ستاوه کانه وه تا ده گاته کیو چۆم ده ریا و گژو گیا و دارو دره ختو ناژه لو مردوو زیندو، هه روا به ربووم تاو بۆزو به رامو رهنگو روخساری میوه هات، شینا و هردو ناوو هه واه هه ورو بارازو به فرو ته رزه و چهنده هاو ملیونه ها شتی تر که ئەو ئاده میزادانه به سه ری دا راده برزو دینه به رچاویانو به سه ریان دا تئیه ر ده کاو ده یان بینن که چی لییان بئی ناگانو تئیان نافکرنو په ندیان لی وهر ناگرن هه مووشیان گه واهی هه بوونی خودایه کی تاکو ته نیاو خاوه ن ده سه لاتی ره ها ده دن.

به کورتی هه موو شتیکی بوونه وهر نیشانهی تاکو ته نهایی خودایه. ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾ زور بهی زۆری ئەو خه لکه وئیرای هه بوونی ئەو هه مرو نیشانه جوئی جوئیانه دان به وجودی خودا دا نائین مه گه ر شه ریکی بۆ داده نئین، ده زانن خودا هیه به لام هاوه لی بۆ به ره وا ده زانن! وه کوو له شوئینیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿وَلَيْتُنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

لَقُولَنَّ اللَّهُ لِقَمَان/۲۵. دان به وهدا دهئین که خودا به دیهینهری بوونه وهره کهچی یه کتابهرستی ناکمن، هاوهلی بۆ دادهئین بتو صه نهم، فریشتهو مانگو خۆر ده پهرستن، هاوار ده که نه غهیری خودا بۆ لابردهی زیانو هینانی خیر، همریه که به جۆریک موشریکه، همر عیبادهتیک خالص بۆ خودا نه بوو به شیرک ده ژمیردری، عیبادهته که ی پوچه لهو لئی وهرناگیری!

ئیمامی موسلیم له نه بو هورهیرهوه ریوایهت دهکا دهلی: پیغه مبه ر ﷺ فرمووی: خودا ده فرمووی: من له هاوهل بی ناتاجم کهس هینده ی من بی ناتاج نیه له شهریک. جا که سییک کاریکی کرد بۆ مزو شتی تریشی کرده شهریکم، به خۆی نهو که سه ی کردویه تی به هاوهلم دهستان لی بهرده ده! ئیمام نه حمده له نه بوسه عیدی کوری فوضاله وه ریوایهت دهکا. دهلی: له پیغه مبه رم ژنهوت ده یفرموو: (که رۆژی قیامهت پهروه ر گار هه موو ناده میزادانی کۆ کرده وه، بانگ کهریک بانگ دهکا دهلی: که سییک له کرده وه یه کذا که بۆ خودای نه نجام داوه که سیکی تری کرد بیته هاویهشی خودا، باداوی پاداش له غهیری خودا بکا، چونکه خودا له هه موو کهس بی ناتاج تر له هاوهلو هیچ پیویستی به شهریک نیه.)

ئیمامی نه حمده له مه حمودی کوری له بیده وه ریوایهت دهکا: که پیغه مبه ر ﷺ فرموویه تی! نه وه ی که من بۆ ئیوه لی ی ده ترسم شیرکی پچوکه . هاوهلان عمرزیان کرد: نه ی پیغه مبه ری خودا! شیرکی نه صغه ر چیه؟ پیغه مبه ر ﷺ فرمووی: ریایه، رۆژی قیامهت که خه لک پاداشی وهرگرته وه، پهروه ر دگار به ریابازان ده فرمووی: بچن بۆ لای نهوانه ی له دونیادا ریابازیان بۆ ده کردن بزائن ناخۆ پاداشیان هدییه بتانده نی.

ئیمام نه حمده له نه بو موسای نه شعریه وه ریوایهت دهکا: که پیغه مبه ر ﷺ فرمووی: نه ی ناده میزادینه! خۆتان لهو شیرکه که ریایه بیاریزن، چونکه له خشه ی میروله نهینی تره، پاشان قیری کردن چۆن خۆیان لهو شیرکی

بچروک نهینییه ده پاریزن. فرموی: بَلَّيْنِ: (اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَعُوْذُبِكَ مِنْ اَنْ نُشْرِكَ بِكَ شَيْئًا نَعْلَمُهُ، وَنَسْتَغْفِرَكَ لِمَا لَا نَعْلَمُهُ).

نه مانه شیرکی نهینینو پیویسته زور بهوریایی خۆمانی لی پاریزین بۆ نهوی تیمانه که مان پالفتو ریکو پیک بی.

شیرکی ناشکراو عدیانیس هیه: که بریتییه له گەردنکه چ کردن بۆ غهیری خودا له کارو باریکی ژیاندا، وه کوو گەردنکه چکردن بۆ یاساو قانونیک که هی خودا نه بی، گەردنکه چکردن بۆ دابو نه پیتییک که له گەل شه ریعه قی خودادا یه ک نه گرتیهوه، بۆ نمونه پابه ند بسون به بهرگئو پۆشاکیکه وه که له گەل یاسای پۆشاک ییسلامی دا ناگونجی، به م جوره عه ورت دانه پۆشی، یان چۆنیه قی عه ورت به ده ربخا، نه مانه شیرکی ناشکرانو پیویسته موسولمانان زور وریایانه هه ولی قه لاچۆکردنو خۆپاراستنو تیگه یاندنی له خه لکانی تر به دن!

روتی نافره ت نه مپۆ بهو شیوه فراوانه که ده بیندیری بانگه شه بۆ کردنی له لایه ن نۆکه رانی جوله کهو ماسۆنیه وه، شیرکیکی ناشکراو عدیانه، پیلانیکی دارژاوی کوفری جیهانییه دژی موسولمانان، چه کیکی کوشنده یه به ده ست داگیرکه رانو چلکاوخۆرانی کوفری عاله مییه وه بۆ روخاندنی ره وشتی ئیسلامی و ریشه کیشکردنی دابو نه پیتی باوکنو باپیرانی خودا په رستمان!

مام حاجی بۆ خۆی که شیده ی پستی باوه شیک ده بی و حاجی ژنی خیزانی داپۆشراو عابا به سه ر که چی که چه که یان نیوه ی جهسته ی به ده ره وه یه! مامۆستاو شیخو خه لیفه و سۆفییه کانمان بۆ خۆیان کونجی مزگه وت ه گرنو ریش به شان ه کراو ته سبیح به ده ستو سیواک له ده م رادراو ده م به ویردو سه لاوات که چی که کانیا ن نه وه کانیا ن قولو قاچ رووتو سه رو مل قوتو به ده رلا! له هه موو شتییک ده چن جگه له به چه کی موسولمان نه بی.

هه لبة ته ئهو ماموستاو شىخو خه ليفه و سؤفيا نه نوئژ ده كه نه به لام
نوئژه كه يان له فحشا و مونكه ر نايانگيرتته وه، بؤخويان موسولمانى ساغ نيين
بؤيه خاوو خيزانيان له هى موسولمانان ناچن، بؤخويان به ده م موسولمانن
به لام كر. وه كانيان به درويان ده خه نه وه، بؤخويان هر چه ند به روا له ت
موسولمانن وه لى له راستى دا پشتيان له نايين هه لكر دوه، پابه ندى فهرمانو
جله وگيري به كانى خدا نين!!

ده ي ئه وانه به ته ما چين؟ چا وروانى چ ده كه نه؟

﴿أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ﴾ نايان ئهو موشريكانه ئهو
به ناو موسولمانو به كر. وه. كافرانه دئنيان له وه ي: كه خدا عه زايىكى ئيقليم
گيرو داگر نه ديان بؤ بيئى، هه موانيان بگريته وه و تيكيانه وه پيچى؟!
﴿وَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ يان له وه دئنيانو ناترسن كه
به ناگه هان قيامت رايى و ئه وان تايه خه يان نه گري به خويان نه زانن؟

بيگومان غه يب بؤ ئاده ميزاد ئيه ينى و ده رگاي له سر پي وه دراوه، چاو
ناييىنى و گوئچكه نايبيستى، كى ده زانى پاش تاويكى تر ده بى و چ
ه قه ومى؟

ئه مجار په روه ردگار پاش ئهو هه ره شه كردنو به لگه هينانه وانه،
مه به ستى په يامى پيغه مبه ر. ﴿رَوْنِ دَه كَاتَه وَه وَ بَتْمَانَه ي پيغه مبه ر
به په يامه كه ي ديارى ده كاو ده فهرموى: ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي﴾ ئه ي موحه ممه دا
به ئاده ميزادو جندؤ كه بلئ: ئه مه ئهو ريگايه يه كه من بانگه وازى بؤ ده كه م،
بانگه وازى ده كه م بؤ ئه وه ي شايد تى به دن كه هيج خودا نيين جگه له خودا.
ئه من به و بانگه وازي به م ﴿ادْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ خه لك
بانگ ده كه م بؤ په يره ويكردنى ناييىنى خودا به يه قين و پروايه كى ته وا وه وه،
به به لگه و نيشانه ي ناشكراوه، ئه من بؤخوم بانگه وازى ده كه م بؤ ناييىنى خودا و
هه مو و ئه وانه ش كه شوئيم كه وتوونو برويان به په يامى من كردوه بانگه وازى

ده کهن بۆ ئایینی خودا، ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ نه من خودا له ههموو عهیبو نهنگی یه ک به دوور ده گرم به پیروزی ده زانم ته قدیسی ده کهم. نه من ههرگیز شهریکی بۆ دانائیم هاوه لۆ مندا لۆ خیزانی نیه، وه زیرو راویژکاری نینو پتویستی به هیچ نیه. ههموو کس موحتاجی نه وه و نه موحتاجی به کس نیه وه کوو له شوینیکی تردا ده فرموی: ﴿تَسْبِيحُ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِيحُ بِحَمْدِهِ، وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ، إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ الاسراء/ ۴۴.

ههموو ناسمانه کازو زه وی نه وه ی تیاندا یه ههریه کهو به زوبانی خوی ته سبیحاتی خودا ده کا، هیچ شتی که نیه ته سبیحاتی خودا نه کا، به لام ئیوه ته سبیحاته که یان نابیسن، بیگومان خودا هه لیو لیخو شبووه داوای لیخو شبوونی لی بکه ن، تۆبه بکه ن با لیتان خوش بۆ.

به شی بیسته م له چیرۆکی یوسف

په نه وه هرگرتن له چیرۆکه کانی قورئان

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ

إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيْ اِلَيْهِمْ مِنْ اَهْلِ الْقَرْيَةِ اَفَلَمْ يَسِيْرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ اَتَّقَوْا اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٠٩﴾ حَتّٰى اِذَا اَسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوْا اَنْهُمْ قَدْ كَذَبُوْا جَآءَهُمْ

نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ
 ﴿۱۱۰﴾ لَقَدْ كَانَتْ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ
 حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
 وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿۱۱۱﴾

پاش نه وهی قورثانی پیروز له نایه ته کانی پیښوودا پیښه مبرایه تی
 موحه ممدی ﷺ چه سپاند له مروه وه که هوالی غهیبی راده گه یه نی، نه مجار
 په روه ردگار ردهی نه وانه ده داته وه که پروایان به پیښه مبرایه تی نیه: بریک
 له شوبه دی نه وانه ی نینکاری پیښه مبرایه تی حه زره تی موحه ممد ده که نه
 نه ویه: ده لاین: نه گهر خودا بیویستایه پیښه مبرایه تی بنار دایه فریشته ی ده نارد
 وه کوو قورثان له شونینکی تر دا له زمانی کافره کانه وه ده گپ پته وه ده فرموی:
 ﴿لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلْنَا فَلَا تَكُفُّ عَنْهُمْ هُمُومُهُمْ وَلَٰكِن لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ فصلت/۱۴.

نه مجار په روه ردگار هره دهی له کافره کانی قوپه یشرو هاویننه کانیان کرد
 به ناردنی عذاب بو سهریان نه گهر تیمان نه هیتن، چونکه سوننه تی خودا
 ده ربارهی بنده کانی نه گوره، دابو نه پیتی وا هاتوه هر گهلو نه ته وه یه ک
 تیمان نه هیتن سزایان ده دا. نه مجار کوتایی سوره ته که به وه ده هیتنی: که
 چیرۆکی یوسفو باوکی و برا کانی په ندو عیبره تی تیدایه بو خاوه ن عه قلو
 فامان.

ده فرموی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ
 الْقُرَىٰ﴾ نهی موحه ممد! نیمه پیش تو هیچ پیښه مبرایه تی که له پیاوان
 نه ناردوه، نه فریشته مان کردوه به پیښه مبرو نه نافر ته شمان کردوه
 به پیښه مبر! به لکوو تنها پیاومان کردون به پیښه مبرو ره وانه مان کردون

هه مووشیان له نه هلی شاربوون دانیشتووی لادیو ساراو ده وارنشین نه بوون!
 نیگاو سروشمان بو ناردوون شه ریعتو یاسامان فیرو کردن. ئهم نایه ته
 به ناشکرا نهو. ده گه یه نی: که پهروه دگار پیغه مبه رانی له پیاو ره وانه کردوون
 نه که له نافرته تان. هیچ کاتی نافرته پیغه مبه رو ره وانه کراو نه بوون. دابو
 نه پیتی خودا واش هاتوو که نهو پیغه مبه رانه دانیشتووی شار بن، هه رگیز
 خودا له دانیشتوانی لادیو ده وارنشین پیغه مبه ری ره وانه نه کردوه، چونکه
 به سروشت لادیو. هار نشین ته بیات ترشو دل په قو وشکه ته بیعتن!
 دانیشتوی شاره کان ته بیعتیان هی دیو پشوو دروژن!

نه وه تا قورشان له شوینیکی تردا ده ر حق به لادیو ده وار نشینه کان
 ده فهرموئ: ﴿الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَبِقَافٍ﴾ التوبة/۹۷.

پیغه مبه ریتی تو به گویره ی دابو نه پیتی خودایه لهو دابو نه پیتته لهو
 یاساو نیظامه به ده ر نیه، ئیمه هه پیغه مبه رمان هه له ره گه زی پیاوان
 ناردوه.

نیبنو که ئیر ده فهرموئ: هه ندیک پیاو وایه: سارا خاتون خیزانی
 هه زه تی ئیبراهیمو دایکی هه زه تی موسا، خاتو مبه ری می کچی عیمران
 دایکی عیسا نه مانه پیغه مبه ر بوون، به لگه ی به وه هی ناو ته وه: که فریشته
 موژده ی به سارا خاتون داوه بهو. که کوپتیکی ده بی، ناوی ئیسحاق ده بی، دوا
 نه ویش یه عقووبی ده بی، بو دایکی موساش به لگه یان ئهم نایه ته یه: که
 ده فهرموئ: ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ القصص/۷. به نیسبه ت خاتو
 مبه ری مبهو. نه وه تا فریشته هاتوو بو لایو مزگینی پی داوه که کوپتیکی
 ده بی ناوی عیسیایه. هه روه ها بهم نایه ته ش که ده فهرموئ: ﴿وَإِذْ قَالَتِ
 الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ. يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي
 لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ آل عمران/۴۲-۴۳.

جا هه رچه نده ئهم خاتونانه ئهم جوژه نیگایه یان بو کراوه به لام نه مه
 نه وه ناگه یه نی که نهوان پیغه مبه ر بوین.^(۱)

(۱) ته فسیری نیبنو که ئیر ج ۲/۴۹۶.

ئه مجار پهروه گار مزگینی ددها به پیغه مبهری خوی و ههوالی نهوهی
 پی راده گهینه نئ: (که یارمه تی خوی ده نیرتته سر پیغه مبهرا نی و له کاتی
 تهنگانه دا فریایان ده کهوئ، له ناسکترین کاتو له تهنگو چله مهو نهزمه دا
 خدا به هانای بهنده موخلیصه کانی خویه وه دئ! ده فهرموئ: ئیمه له پیش تو
 جگه له ره گهزی پیاو کهسی ترمان نه کرده به پیغه مبهرا)) جا نهو
 پیغه مبهرا نه هاتونه سر گه له کانیانو په یامی خویان پی گه یاندونو
 بانگه وازیان کردون بو یه کتاپه رستی و دلسوزی له عیباده تکردن بو پهروه دگار
 ئیتر گه لو نه ته وه کانیان به درویان خستو نه وه، زیده ره ویان کرد له کوفرو
 سر کهشی و گومپایی دا، پیغه مبهرا نیش هه ره شهی هاتنی عه زابی خودایان لی
 کردنو به ته ما کومه گی و یارمه تی خدا بونو یارمه تیه که دوا کهوت ﴿حَقِّ
 إِذَا اسْتَيْسَ الرُّسُلُ﴾ هه تا کار گه ییشتته نهو پیغه مبهرا ن نا ئومید بوون
 له ئیمان هینانی گه له کانیان، یا له سر کهوتن به سه ریان دا؛ چونکه نهوان
 به ته وای له کوفرو بیدینی دا رۆچوو بوون. ﴿وَوَظَنُوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا﴾ گه لو
 نه ته وه کان دلیا بوون له وه: که پیغه مبهره کانیان درویان له گه ل کراوه، نهوهی
 له خودا وه واده یان پیدرا وه نایه ته دی، ئاله م ساتو کاته هه ریجانه دا که
 پیغه مبهره کان گه ییشتتونه نهو په ری ناره هه تی و تهنگانه، به ره نگاری کوفرو
 گومپایی ده کهن، رۆزگار دینو ده پۆن پیغه مبهرا ن ده پارینه وهو دوعا ده کهن
 که میکه نه بی وه لامیان نادریتته وه. سال تیه وه ده سوورینه وهو کوفرو به تال
 له هیز توانای خویان دانو شوئینکه وتوو یان زۆرو موسولمانان که بو بی هیز!

به راستی کاتو ساتی ناسکو هه ریجنو تهنگانه ن. پیغه مبهرا چا وه پوانی
 هاتنی کومه کی ره و نایه تی دی، کافره کان پییان وایه درویان له گه ل کراوه، ئا
 له م کاته دا که تهنگانه ده گاته نهو په ری و پیغه مبهرا ن تهنگه تاو ده بنو له په لو
 بو ده کهونو هیزی بهرگری و بهرنگاریان پی نامینئ، ئا له م کاته هه ریجده دا
 ﴿جَاءَهُمْ نَصْرُنَا﴾ له نکاوئیک یارمه تی و کومه گی خدا هات بو یانو فریایان
 کهوت ﴿فَنَجَّىٰ مَنْ نَشَاءُ﴾ نهوانی مه یلمان لی بوو رزگاریان بی، رزگار کران
 نهوانیش پیغه مبهرا موسولمانه کان بوون. سزاو تو له مان دابه زییه سر

به دروخمه وه کان ﴿وَلَا يَرُدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ عه زابو تۆله ی خودا له تاوانباران ناگیردرتسه وه، نمو تاوانبارانه ی کافرن به خوداو پیغه مبه ریش به درو ده خه نه وه.

نمونه ی نهم نایه ته له قورئان دا زۆرو زه به ندهن: وه کوو ده فهرموی: ﴿إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ غافر/۵۱. یان ﴿كَتَبَ اللَّهُ لَا غَلْبَ لَنَا وَرُسُلِي، إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ المجادلة/۲۱. یان ده فهرموی: ﴿وَزَلْزَلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرُ اللَّهَ، أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾ البقرة/۲۱۴.

﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بیکومان له چیرۆکی هه زه ته ی یوسفو براکانیو باوکی دا په نللو عیبه رت هه یه بۆ ئه وانیه ی خاوه ن عه قزو فامن، له روداو ورد ده به نه وه سه یری سه ره تاو ئاکامی روداو ه کان ده که نو په ندیان لی وهرده گرن!

وه لی غافل و نه فامه کان: که عه قلی خۆیان به کار ناهینن و تی نافکر ن نه صیحه تو نامۆزگاری کاریان تی ئاکا سوود له چیرۆکنو سه رگورشته وه رناگرن.

﴿مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى﴾ نهم قورئانه که به نیگا بۆ تۆمان ناردوه نه ی پیغه مبه را قسه و باسیکی هه لبه سترا و نیه، چیرۆکنو سه رگورشته ی دروستکرا و نیه، چونکه که لامیکی موعجیزه یه و له توانای ئاده میزادا نیه کتیبیکی ئاوا سه رئا سا بخاته رو، چیرۆک گیره وه و حیکایه تخوان که ی توانای ئه وه یان هه یه که لامی ئاوا ره وانو شیرین و صاف و لووس دابنن؟! به تایبه تی که نهم قورئانه له لایه ن که سیکه و راده گه یه ندری که خۆی خوینده وار نیه، هاموشۆی زانایانی نه کردوه، که وابو نه مه گه وه ره ترین به لگه یه که قورئان که لامی خودایه و به رتگی نیگا و سه روش بۆ موجه مه د ره وان ه کسرا وه و چیرۆکی ده ست هه لبه ست نیه ﴿وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ به لکوو پشتگیری کتیه ئاسمانیه کانی پیش خۆی ده کا: که خودا بۆ پیغه مبه رانی پیشووی ناردوو ن.

وه کوو تهوراتو ئینجیلو زه بوور.. تهوهی: که تییان دایه و حقه و دهستی لی نه دراوه و نه گزراوه قورئان پشتگیری ده کاو به راستی له قه له ده دا.

﴿وَتَفْصِيلُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ هه موو شتیکی پیوست بو ئایین تیدا شی کراوه تهوه، ههرچی پیوست بی بو کاروباری ئایینی وه کوو فه رمانو جله و گیریه کانی پهروه ردگار. مزگینی و ههره شهی رونکردنه وهی صیفاتو ناوه جوانه کانی، چیرۆکنو سه رگوروشتهی پیغه مبه ران له گهل و نه تهوه کانیان دا. له م قورئانه دا رون کراوه تهوه!!

به کوورتی و پوختی له قورئان دا شیکر نه وه و رونکردنه وهی هه موو شتیکی تیدا یه که پیوسته بو دین، له شوینکا پیوستی به درێژه کردنه و هه بی به درێژی دواو. له ههر شوینیکا کورتبیری پیوست بووی کورتبیری به کار هی ناوه. حقه و راستی بیرو باوه پری رون کردۆته وه، به لگه و ده لیلی زۆرو زه بهنده ی هی ناونه وه، نه خلاق و ره وشتی جوانو بنه مای شه ریه ته و نه حکامی شی کردونه وه، به جۆریک نه گهر په پره و بیان بکری به خته وهی دونیوا قیامت بو ئاده میزاد دهسته بهر ده بی. کاروباری کۆمه لانی خه لک به نه و په پری ریکنو پیکی به پیره ده چی.

﴿وَهُدًى﴾ قورئان هی دایه تده ره بو که سیک تی بفری و لیتی ورد بیته وه. به جوانی سهیری بکاو بیخوینیته وه. شاره زایی که ری ریگای راستو سه لاه له هه موو بواریکی زیان دا. ﴿وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ ره حه ته و به خششیکی گشتی یه بو نه و موسولمانانه ی نه حکامی قورئانیان له ناودا جی به جی ده کری، نه وانه ی موسولمانیش نین له ژیر سایه ی حوکی قورئان دا له سهروه ته سامانی خزیان دلنیان، ناموسو گیانو بیرو باوه رو شوینی عیباده تیان پارێزراره. وه کسو موسولمانان مامه له یان له گه له ده کری و له کۆمه لگایه کی خالی له فساد و فاحیشه و تاوان زیان به سه رده بن!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره تی (الرعد)

نهم سوره ته ناو نراوه به سوره تی (الرعد) چونکه باسی هه ورو بروسکه و بارینی باران له هه و ره و هی تیدایه وه کوو ده فهرمووی: ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا، وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ، وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ، وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ الرعد/۱۲-۱۳.

باران هوی ژبان به بو هه موو گیان له به ری کوو بو هه موو ره کوو گروو گیایه که صاعیقه جاری وا ده بی ده بیته هوی فهوتانو ویران بوونی ولات. نهمهش پیچه وانده سوودو قازانجی ناوه که هوکاری ژبان، کوکردنه وه له نیوان دوو شتی دژیه که دا جیگای سهر سوپمانه!

ریوایهت و رای جیا جیا هه ن ده ریاره ی نهم سوره ته ناخو مه که یی یه یان مه دینه یی یه!

موجاهید له ئیبنو عبباسو عه لی کوپی نه بو طه لحه وه ریوایهت ده کا: که مه که یی یه. هه مان را له سه عیدی کوپی جویه یه وه ریوایهت کراوه.

سه عیدی کوپی مه نصوور له سونه نه که ی دا ده لی: نه بو عه زانه له نه بو بیشره وه ریوایهت ده کا ده لی: پرسیارم له سه عیدی کوپی جویه یه کرد ده ریاره ی فهرمووده ی پهروه ردگار: که ده فهرمووی: ﴿وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمٌ الْكِتَابِ﴾ نایا مه بهستی عه بدوللای کوپی سه لامه؟ له وه لام دا فهرمووی: نهمه چی به سهر چییه وه هه یه؟ نهم سوره ته مه که یییه و چ په یه نذیه کی به عه بدوللای کوپی سه لامه وه هه یه؟

له لایه کی تره وه ههر موجاهید له ئیبنو زویه یرو مه رد وه یه ی له ریگای (العوفی) یه وه له ئیبنو عبباسه وه، هه وه ها له ریگای ئیبنو جو ره ییج و عوسمانه وه له عه طاوه له ئیبنو عبباسه وه، هه وه ها نه بو شه یخ له قه تاده وه

ریوایه‌تیاں کردوه: که نهم سوره‌ته مه‌ده‌نی‌یه. تنه‌ها له‌ریوایه‌تی نه‌خیردا نه‌وه
چهرت کراوه که نایه‌تی ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا
قَارَعَةٌ... (الآية) مه‌دینه‌یی‌یهو نه‌وی تری مه‌ککی‌یه. (۱۱)

چهند مونساه‌به‌و پی‌که‌و گونجانی‌ک هه‌یه له‌نیوان نهم سوره‌ته‌و سوره‌تی
یوسفدا، هه‌ردوکیان باسه‌کانیاں چیرۆکی پی‌غه‌مبه‌ران له‌گه‌ل گه‌له‌کانیا‌و
چۆنیه‌تی رزگارکردنی موسولمانانو له‌ناو‌بردنی کافرانیان له‌خۆ‌گرتوه. هه‌ردوو
سوره‌ته‌که‌ش مه‌به‌سته‌کانیاں لی‌ک ده‌چن نه‌وه‌تا هه‌ردوکیان مه‌به‌ستی تاکو
ته‌نهایی خوداو بوونی خودایان له‌خۆ‌گرتوه.

له‌سوره‌تی یوسفدا ده‌فهرموئ: ﴿أَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ اللَّهُ الْوَاحِدُ
الْقَهَّارُ؟﴾ له‌سوره‌تی (الرعد) یشدا ده‌فهرموئ: ﴿اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ
بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ (۲-۴) یان ده‌فهرموئ: ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ؟ قُلِ اللَّهُ﴾ (۱۶) هه‌روه‌ها له‌چهند نایه‌تی تریشدا لی‌ک ده‌چن!!

له‌لایه‌کی تره‌وه هه‌ردوو سوره‌ته‌که وه‌صفی قورنانیان تیدا‌یه: نه‌وه‌تا
سوره‌تی یوسف به‌وه‌صفی قورن کۆتایی هاتوه‌و ده‌فهرموئ: ﴿مَا كَانَ حَدِيثًا
يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ، وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ، وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ﴾.

سوره‌تی (الرعد) یش به‌وه‌صفی قورن ده‌ستی پی کراوه، ده‌فهرموئ:
﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ، وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ، وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يُؤْمِنُونَ﴾.

سوره‌ته‌که به‌به‌ل‌گه هینانه‌وه له‌سه‌ر هه‌بوونی خوداو تاکو ته‌نهایی زاتی
پاکی ده‌ست پی ده‌کا، به‌ل‌گه‌و نیشانه‌ی خودایه‌تی و به‌دییه‌نیانی ناسمانه‌کانو
زه‌وی مانگو خۆرو شه‌وو رۆژو کی‌وو دۆلۆ ده‌شت ده‌ریا، میوه‌و به‌روبوو

تامو بۆنۆ ره‌نگۆ شیوه‌و روخساری جۆراو جۆر راده‌نوئینی، ئەوه ده‌چه‌سپینیی: که هه‌ر خودا خۆی به‌دییه‌نهره، خه‌لقو ئیجاد ژیان پیدانو مراندن، سوود پیگه‌یاندنو زیان لیخستن هه‌ر به‌ده‌ست خودایه.

ئه‌مجار باسی زیندوبوونه‌وه‌و پاداشو سزای رۆژی قیامت ده‌کاو به‌به‌لگه‌و ده‌لیل ده‌یانچه‌سپینیی!

هه‌وال ده‌دا له‌هه‌بوونی فریشته‌و چۆنیه‌تی چاودێری کردنیان بۆ ئاده‌میزاد به‌فرمانی خودا.

نموونه‌ی هه‌قو به‌تال دینیتیه‌وه، ئەوانه خودا ده‌پهرستن ده‌یانکاته نموونه‌ی هه‌قو ئەوانه‌ی بت ده‌پهرستن به‌نموونه‌ی به‌تالو پوچ حلیبیان ده‌کا. مزگینی ده‌دا به‌ته‌قواکاران به‌به‌هه‌شتو هه‌ر شه‌به‌سزای دۆزه‌خ له‌وانه ده‌کا: که پابه‌ندی واده‌و په‌یمانی خۆیان نین.

چۆنیه‌تی پیغه‌مبه‌رانو ئهرکی سهرشانیان: که بانگه‌وازیکردنه بۆ یه‌کتاپهرستیو جله‌وگیری له‌بتپهرستی به‌ده‌ست نیشان ده‌کا.

ئوه‌ ده‌چه‌سپینیی: که پیغه‌مبه‌ران هه‌موویان ئاده‌میزادو خه‌زانو مندالو نه‌وه‌یان هه‌یه، موعجیزه به‌ده‌ست ئەوان نیهو به‌ده‌ست خودایه، ئهرکی ئەوان راگه‌یاندنو موژده‌دانو ترساندنه.

گه‌لێ مه‌به‌ستی تریشی له‌خۆگرتوونو ئاماژه‌یان بۆ ده‌کا: خودا یار بێ له‌کاتی راقه‌کردنی ئایه‌ته‌کاندا رونیان ده‌که‌ینه‌وه.

کۆتایی سوره‌ته‌که‌ش به‌وه هاتوه: که په‌روه‌رگار شایه‌تی پیغه‌مبه‌رایه‌تیو نبوه‌ت بۆ هه‌زه‌تی موحه‌ممهد ده‌داو شایه‌تیدانی خودا په‌رستانی ئه‌هلی کیتاب به‌وه‌ی: که نیشانه‌ی پیغه‌مبه‌ری ئیسلام له‌نامه ئاسمانیه‌کانی ئەواندا هه‌یه، راده‌گه‌یه‌نی.

به‌راستی ئهم سوره‌ته‌یه‌کیکه له‌سوره‌ته‌ سه‌رسوپه‌ینه‌ره‌کانی قورئان، که له‌سه‌ره‌تاوه تا کۆتایی یه‌ک شیوه‌و یه‌ک تامو بۆنۆ به‌رامی هه‌یه، دلو ده‌روون

ئاو ده داو دیمه نو وینهی جوړاو جوړ نشان ده دا، له هه موو لایه که وه وینهو دیمه نی جیا جیا کۆ ده کاته وه، همر ده لئی فیستیقائی دیمه نی جوړاو جوړی هه ست هه ژینه دل زه نویر ده که نه وه.

سوره ته که نماییش گایه که بۆ دیمه نه سروشتیه کان: همر له زه ویو ناسمانو مانگو خوړو شهو و ژوه تا ده گاته تارمایی و سیبهر و تاریکی و روناکی. له م سوره ته دا ده توانی دیمه نی کیوی راو ستاوو چه قیوو له گهل چومو جوباری رهوان، که فو خلته ده رواو ناوی به سوو ده مینیته وه، دیمه نی پارچه زه وی جوړاو جوړی به ته که یه که وه داری بهرداری دو په لو یه که په ل، هه وره بروسکه و بارانو ژیان، روانو چکه ره کردنو رسکان... نه م جوړه دیارده سروشتیانه به شتویه کی چوپر نماییش ده کریښ. فلیمی بونه وه ره له سهر شاشه ی ته له فزیونی یه زدانی راده نویندرین.

ده ی بابچینه خدمت سوره ته که وه دست بکه ین بهراقه کردنی یه که یه کمی نایه ته کانی و بهوردی سهره نجی فلیمه که به دین!!

قورنانی پیروژ حه قو راسته

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْمَرْءُ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

له وه پیش له کوتایی سوره تی یوسفدا په وره دگار پینج صیفه تی قورنانی به بیان کرد، لیره شدا صیفه تی کی تری خسته پال شهو صیفه تانه، که شهویش بریتییه له وه که شهو قورنانه که لامی خودایه و به حه قیقته لای خودا وه هاتوه.

﴿الم﴾ لهو پېش ناماژهمان پې کرد: که ئو پیتانه لهسه رهتای هندی سورهتدا همن نامیری ناگادار کردنه وهنو دهبی گرنگی بدری بهو پهیاو نه حکامانی بهدوا ئو پیتانه دا دین. شیوهی خویندنه و هشیان دهبی بهشیوهی لیک داپران بخویندریتوه واته: دهبی بخویندریتوه: (الف، لام، میم، را) همر سورهتیک بهم جوړه پیتانه دهست پې بکا بهمه بهستی ته حدهدا کردنی قورثانه بۆ کافره کازو بۆردانیانه، هروها ناماژهی ئه وهشی تیدایه: که نازل بوونی قورثان له لایهن خوداوه یو گومانی تیدا نیه.

﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ﴾ نایهته کانی ئهم سورهته بریتین له نایاتی قورثانی پیروز: که گهیشتوننه سهر ترۆکی که مالو بې عیبی، شیاوی ئه وهن بهناوی ﴿الکتاب﴾ ناوبرین.

﴿والذي أنزل اليك من ربك الحق﴾ ههموو ئهو قورثانهی بۆ تو نازلکراوه ئهی موحه ممه! له خوداوه بۆت نیردراوه و شکو گومانی تیدا نیه. واته: دواي ئه وهی پهروهر دگار پلهو نرخی سورهته کهی راگه یاندو که مالو بې عیبی بۆ چه سپاند، ئه مجار ئهم حوکه می گشتی کردو بۆ ههموو قورثانی چه سپاند.

﴿ولكن أكثر الناس لا يؤمنون﴾ وهلی زوریهی ئهو ئاده میزادانه بروایان بهوه نیه که ئهم قورثانه له خوداوه بۆ تو نیردراوه... دان بهوده نا نین که ئهم قورثانه شهریهتو یاسا پې بلی ریکنو پیکه و گونجاو بۆ ههموو روژگارو سهرده میک؛ نازان نه گهر ئاده میزادان پهیرهوی حوکه یاسا کانی بکهن له دونیاو قیامهتدا سهر فرازو ئاسوده ده بن! موسولمانانی پیشوو له چاخه زیرینه کانیاندا چونکه پهیرهوی ئهم قورثانه یان کردو به گویره ی یاساو حوکه کانی هه لسو که وتیان کرد، بوونه باشتین گهلو نه ته وهی سهر زهوی، زوریهی زوری دونیا یان خسته ژیر کونترپۆلی خو یانه وه، عهرشی کیسراو

رۆمانیان ژێرو زه‌به‌ر کرد، سه‌ریان به‌فارسو رۆم دانه‌واندو دوژمن پێش دۆست
شایه‌تی عه‌داله‌تکاری و ناشتیخوازی بۆ داو.

نه‌گه‌ر نه‌مڕۆ سه‌رنج به‌ده‌ینه واقیعی ئاده‌میزاد ده‌بینین زۆریه‌ی زۆری
دانیشه‌توانی سه‌ر گۆی زه‌وی پروایان به‌قورئان نیه، رێژه‌ی موسوڵمانان
به‌نیسبه‌ت هه‌موو جیهانه‌وه (۵/۱) پێنج یه‌که، نه‌مه‌ش به‌موعجیزه‌یه‌کی
گه‌وره ده‌ژمێردری بۆ قورئان: که له‌وه‌پێش هه‌وایی داوه که زۆرینه‌ی خه‌لک
نیمان ناهێنن، به‌درێژی می‌ژووی نیسلا می‌ش و هاتووه که موسوڵمانان
زۆرینه‌ی سه‌ر زه‌وی نه‌بنو ئیستاشو له‌داها تووشدا هه‌ر وا ده‌بی.

برێ دیارده‌ی ده‌سه‌لاتو به‌توانایی خودا له‌ئاسمانه‌کان و زه‌وی دا

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ

عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ

يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ

رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾ وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ

وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشَى الْبَلَدَ

النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾ وَفِي الْأَرْضِ

قِطْعٌ مَّتَجَوَّزَاتٌ وَجَنَّتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ وَزُرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ

وَاخَرٌ صِنْوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفِضَ لِّبَعْضِهَا عَلَىٰ بَعْضٍ

فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

پاش نهوهی پهروهر دگار نهوهی راگه یاند: که زوری دی ناده میزاد بپروا به قورنان ناکمن، به شوتن نهوه دا به لگه ده هیئت نهوه له سر تاکنو ته نهایی خوداو زیندو بوونه وه، حالو چو نهی تی ناسمانه کانو مانگو خورو زهوی به کیوو شیوو دۆلو چوو ده ریایه وه هروها حالو چو نهی تی گرو گیواو کشتو کالو دارو دره ختی به میوه و بی میوه به بۆزو رهنگو روخساریانه وه، هه موان ناراسته ده کاو ده یانکاته به لگه له سر به توانایی و به ده سه لاتی خودا.

به کورتی پاش نهوهی که پهروهر دگار نهوهی به یانکرد: که قورنان که لامیکی حق ورسته، نه مجا رنهوه روون ده کاته وه: که نهو که سهی قورنای نازل کردوه توانای تهواو ده سه لاتی ره های هیه، ده نهوه تا سهیری دروستکراوه کانی بکن ﴿اللّٰهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ پهروهر دگار خودایه کی وه هایه ناسمانه کانی دروستکردونو به رزی کردوونه وه به بی کۆله که رایگرتوون، به چاو ده بینن نهو ناسمانه پانو به رینانه: که نه م سهره و سهریان نازاندی، به بی کۆله که وه ستاون، جگه له قودره تو ده سه لاتی خودا هیچی تر راینه گرتوون، ئیوه هه میسه ناسمانه کان ده بینن به بی کۆله که وه ستاونو هیچیان له ژیردا نیه، ته نانه ت نه گدر بشگوتری: راوه ستانه که یان به هوی ته رازوو کیشی جاذیبییه تی نیوان نه ستیره کانو قه باره زه به لاهه کانی ناو بۆشایی ییه! بیگومان نهوهش هه به قودره تو ده سه لاتی خودایه و بهس!

﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان نهو خودایه ی: که ناسمانه کانی به بی کۆله که و پایه راگرتوون، کۆنترۆلی عهرشی کرد، ده سه لاتی به سهریا هیه، کردویه تی به مهرکه زی فرمانپه وایی خوی، نه م کۆنترۆلکردونو داگیرکردنه به شیوه یه که: که شیاوی زاتی پاک ی بی، ئیمه نازانین نیستیواکه چۆنه و چۆن نیه عهرش: شتیکی دروستکراوه، خودا به قودره تی خوی به دیه پناوه، قورنان

چۆن باسى ده كا ئاوا پروامان پييه تى، له ههموو ئاسمانه كانو زهوى گهوره تره!!
له فەرمووده ي پيغه مبهردا هاتوو كه ده فەرموي: (مَا لَلسَّمَوَاتِ السَّيِّعُ وَمَافِيهِنَّ
فِي الْكُرْسِيِّ إِلَّا كَحَلَقَةٍ مُّلقَاةٍ بِأَرْضِ فَلَاةٍ، وَالْكُرْسِيُّ فِي الْعَرْشِ الْمَجِيدِ كَتَلِكِ الْحَلَقَةِ
فِي تَلِكِ الْفَلَاةِ) له ريوايه تيكي ترده ده فەرموي: (وَالْعَرْشُ لَا يَقْدِرُ قُدْرَهُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ).

له ئايه ته كه دا پهروه رگار سهره نجى ئاده ميزاد راده كيشى بو تيفكرين
له ئاسمانه كان: كه بينراو تيكي بهرزو پانو پورو بى سهرو بن.

ئه مجار سهرنجمان راده كيشى بو شتيكي غه يبي زور فراوان تره كه
عدرشى پهروه رد گاره. گه وره يى و فراوانى عدرش ههر باس ناكړى و ههستو
عه قل پەي پى نابەن! جا نه گەر ئاسمانه كان بهرزين نه وه عدرش بهرز تره،
نه گەر ئاسمانه كان گه وره و فراوان بن، نه وه عدرش زور له وان گه وره ترو فراوان
تره. پهروه رد گار به قودره تى خوى نه م جيهانه فراوانه: كه عدرشه كوئتر پولى
كرد: كوئتر پولى كردنيكي ره هاو موطله ق، قورئان وينه ي كوئتر پولى كردنه كه
ده كيشى به شيويه ك: كه نهو عالمه ره هاو موطله قه له ههستى ئاده ميزاد
نزيك بكاته وه!!

﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ خوزو مانگى رام
كردون، واى لى كردون فەرمان بهر دار بن بو نه نجامدانى نهو نهركه ي
له نهستويانو سودى ههيه بو ئاده ميزادو ئاژه لو وه كو درهخت. ههر يه كى
له خوزو له مانگ بهر پى شوينى خوى دا تا كاتى ديارى كراو هاتو چو ده كا،
ههر يه كهو له جه مسهرى خوى دا هه لده سوپى، روناكايى و گهرمايى ده به خشن
به زهوى هو كاري ژيان دهسته بهر ده كهن.

نهك ههر خوزو مانگ، به لكوو هه موو نهستيره گه پوكه كانى تريش
له هاتو چودانو ههر يه كه له ته وه ره ي خوى داو بهر پى شوينى خوى دا دى و ده روا
تا كاتى ديارى كراو: كه كوئايى هاتنى دونيايهو هاتنى قيامه ته، يان تا

کاتیکی دیاریکراو که همریه که بیان دهره ی خوی تهواو ده کا، خور به سالیکی
تیوه رسورانوه ی خوی تهواو ده کا به لام مانگ له ماوه ی (۲۹) رۆژ یان (۳۰)
رۆژدا خولی خوی نه نجام ده دا.

همر یه کی له م نه ستیر گهرۆکانه به گوهری یاسای بۆ دیاریکراویانو تا
نهو نه ندازه ی بۆیان دانراوه له هاتوچۆ هه لسه وپاندان، دهره ی رۆژانه و
مانگانه و سالانه ی خۆیان نه نجام ده ده نو له جه مسهرو تهوهره ی خۆیان
لاناده نو رینگه یان لی هه له نابێ، نامیره کانیا ناسوینو ساتهوه ختیکی له کار
نه که وتوو نو پاشو پیشیان نه کردوه و نایکمن، چونکه خودایه کی به ده سه لاتو
بالا ده ستو جه کیو لیزان هه لیان ده سوپینو ده یانه یینو ده یانبا!!!

﴿يَذَّبُرُ الْأُمُورَ﴾ پهروه ردگار کاروباری بونهوهر نه خشه کیش ده کاو بهوپه پری
ریکتو پیکی بهوه به گوهره ی وسته و داخواری حیکمه تو دانایی خوی، بونهوهر
هه لده سوپینو گۆرانکاری تیدا ده کا، ده ژینینو ده مرینن، هه ندی کهس بهرز
ده کاتهوه هه ندیک نهو، هه ندیک بی هیژ ده کا هه ندیک قهوی، بریک
ده وه مه ند ده کاو تاقمیک هه ژار، نه م جوان ده کاو نهو ناشیرین، نه م کورتو
نهو دریز... هۆکار دهره خسیین بۆ به دیه یینانی ناکام، هه موو شتیکی
له بوونهوهر دا یاساو قانونیکی تایبه تی بۆ داناوه و تایبه تمه ندی خوی هه یه و
حیکمه تی خودا داخواری نهوه بووه که بهو جوهره بی، چۆن عاله می نه جسم
به پروه ده باو نه خشه و پلانی تیدا نه نجام ده دا ههر بهو شیوه ش عاله می
نه روح سه ره رشتی ده کاو وسته و نیراده ی خوی تیدا نه نجام ده دا، چۆن
چاودیری مه جه ره ده کا ئاواش ئاگاداری زه ره یه، چاودیری کردنی نه میان
له سه ره رشتی کردنی نه میان غافلێ ناکا. هیچ نیشیک له نیشیکی تری بی
ئاگا ناکا!

﴿يُقْصِلُ الْآيَاتِ﴾ نیشانه کانی ده سه لاتو به توانایی خوی رون ده کاتهوه،
به لگه له سه ره خودایه تی و تاکو ته نهایی زانایی و دانایی خوی ده هیئینه وه نه م

بوونه وهره به گۆیره یاسایه کی ورد هه لده سوړپښی، په یوه ندی له نیوان
ته ندامانی بوونه وهره دا خولقاندوه و پیکمو گونجاندونی، بۆ نمونه کۆمه لای
خۆری (المجموعة الشمسية) به خۆرو مانگو ته ستیره کانی تره وه، هه موویان
له نیوان خۆیاندا په یوه ندیه کی تمواویا هیه، هه موویان به گۆیره یاساو
نیظامیک هه لده سوړپښ، هیچیان ری به هیچیان ناگرنو هیچ کامیکیان
له ربازی خۆی لانا، هه ربه که یان له شوینی خۆی دهره که وئو به ربازی
خۆی دهره و او له تموره ی خۆی دا ده خولیته وه و نمرکی خۆی ته نجام دده!!

په وهره دگار نهم که ونه ی ناوا به دیه پناوه و بهو شیوه هه لده سوړپښو
نیشانه ی ده سلاتو به توانایی خۆی نشان دده ﴿لَعَلَّكُمْ يَلْقَاءُ رِجْکُمْ
تَوْفُونَ﴾ بۆ شهوی ئیوه پروای تمواو په یدا بکه ن به هاتنی قیامه تو زیندو
بوونه وه، بزنان: که سیک شه تو ناو ده سلاتی بی، نه ونه داناو لیزان بی،
ده توانی جاریکی تر ناده میزادو گیانه بهرانی تریش سهر له نوی زیندو
بکاته وه، که سیک بتوانی له نه بوو نهم بوونه وه به دی بهینی ده توانی
جاریکی تر ئیوه ی ناده میزاد پاش مردن زیندو بکاته وه و سزاو پاداشیان
له سهر کرده وه کانتان بداته وه. که سیک بتوانی ناسمانه کازو زهوی به دی
بهینی و ناوا بهو شیوه بوونه وهر نیداره بداو چاودیری بکا، ده توانی پاش مردن
جاریکی تر سهر له نوی گیانه کان بگه پښتته وه بۆ جهسته کازو حیسابو
لیکولینه و یان له گه بکاو به گۆیره ی کرداری دونیا یان سزاو پاداشیان
بداته وه!!

پاش شهوی به لگه ناسمانیه کانی رانواندنو کردنی به نیشانه ی
خودایه تی و تاکو ته نهایی و به ده سلاتی خۆی، ته مجار به لگه کانی زهوی
را ده نوینی و ده فرموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي مَسَّ الْأَرْضَ﴾ په وهره دگار خودایه کی
وه هایه زهوی فراوان کرده. له باری دریژی و له باری پانی دریژی کردوته وه، و
دیته پیش چاو ده لیتی به ریه راخراوه، بلاوی کردوته وه بۆ شهوی قاچی

ناده میزادو نازهللی لهسهر بچهسپی، بتوانن بهسهری دا هاتوو چۆ بکهن، سود لهخیرو خیراتی وهریگرن لهبهروبوومی دارو درهختی بخۆن، بهشیوو دۆلۆ پیدهشتو لاپاللی دا بگهرپن. ههوللی بهدهستهینانی نیعمهتی خودا بدهن! بیگومان زهوی لهبهر گهورهیی روبهرهکی وادیته پیش چاوکه راخراوهو دریشۆ بۆتوهه. نهمهش لهگهڵ شیوه هیلکهیی زهوی دا درایهتی نابێ، چونکه قورشان ناماژه بۆ شیوه هیلکهیی زهوی دهکاوه دهفرموئ: ﴿يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ﴾ الزمر/۵. وهوللی لهبهر گهورهیی و فراوانی بهشیوهی راخراو دیته پیش چاو.

﴿وَجَعَلَ فِيهَا زَوَاجِيَ﴾ پمروهردگار لهزهوی دا کتیی چهقاندون بۆ نهوهی جبو جۆل نهکا سهنتهری خۆی تیک نهداو لهنگهری خۆی رابگری، ﴿وَأَنْهَارًا﴾ چۆمی لهزهوی دروست کردون، نهه چۆجو جۆگهو جۆبارانه بهناو زهوی دا دهکشین سود بهناده میزادو نازهلۆ دارو درهختو روهک دهگهیهن زهوی تینوو ناو دهدهن، کشتو کالۆ بهروبووم بههۆی ناوی نهو چۆمانه وهبهرههم دین. ﴿وَمِنْ كُلِّ ثَمَرٍ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ پمروهردگار لهههموو جۆره میوهیهکدا نیرو میی داناوه، روهکئو درهخت بهروبووم میوهیان لی پهیدا نابێ تهگهر نیرو مییان تیدا نهبن! زانستی تازهش نهوهی سهلماندوه: که دارو درهختو روهک، میوهو دانهویللیان -بهبی ههبوونی نیرو می- لی پهیدا نابێ، جا نهندامه نیرهکه جاری وا دهبی لهتهک نهندامه میینهکهدايه، جاری وایش دهبی لهدرهختیکی تردايه، وهکوو دارخورما نیرهکه لهگهلی دا نیه، بهلکوو لهداریکی تردايه. روهکی پهمو (لۆکه) نیرو مییهکه پیکهو لهگولۆکه کهیدان، روهکی کولهکه نیرو مییهکه ههردوکیان لهههمان روهکدان بهلام گولۆکهکانیان جوداوازه.

هه لَبَه تَه ته مِرْوَ زانیاری کشتو کالی و روه کناسی و دره خت ناسی
پیشکمه وتوو و زور شت لهم باره و زانرا و کتیه تایه تییه کان ناماژه یان پی
کردوه.

هه روه ها پهره رگار له هه موو میوه یه کندا دوو جوری ره خساندوه،
له باره ی تامه و وه کوو شیرین و مزر، شیرین و تال، ترشو سویر... له باره ی
ره نگه و وه کوو سپی و رهش، سوورو شین.... له باره ی سروشته و وه کوو ساردو
گهرم.... هتد

﴿يُفْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ﴾ پهره رگار به تاریکی شه و رونا کایی روژ
داده پوشتی، هه بینى ده مه و ئیواره خورنا و ده بی، تاریکی بآلی رهشی خوی
به سهر بوونه و ردا ده کیشی و بهرگیکی رهشی قه ترانی به بهر ته بیعه تدا ده کاو
دونیا ده بیته نه نگوسته چاو، ئیتر ورده ورده شه و راده بری و ده گاته ده مه و
به یان، نه مجار شه و پوشاکی روژ له بهر خوی ده کاو دونیا روناک ده بیته و نه
گورانه کاریکردنه له بوونه و ردا بو نه و یه بهر ژه و هندی ناده میزاده کان ده سته بهر
ببی به شه و نارام بگرنو ماندویان به ده سیته و، به روژ هه و ئی بوئی خویان
بده و پیدایستی ژیان دابین بکه، وه کوو له شوینی تردا ناماژه به مه ده کاو
ده فهرموی: ﴿أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنَا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ النمل/۸۶.
یان ده فهرموی: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ
فَضْلِهِ﴾ الروم/۲۳.

دوا نه و ی: که نه به لگه بینرا و سروشتیان ی رانواندن: که هه موو
به یانی و ئیواره یه ک ناده میزاد به چای خویان ده یان بینن، به لکوو له هه موو
نانو ساتیکندا نه گورانه به دی ده کری، باسی نه و ده کا: که نه به لگانه
هه رچه نده زور روو و ناشکران، گه لی گرنگو جیگای سهرجن، که چی که س
لایان لی ناکاته و هه تییان نافکرنو عه قلی خویان یان تیدا خهرج ناکه،
ده فهرموی: ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بیگومان له دروستکراوانی

خودا داو له دیارده سهرسورپهینه ره کانی دروستکراوه کانی دا که نیشانه ی به توانایی و دهسه لاتی ره های ذاتی حه قن، به لگه ی جوراو جور همن بۆ که سائیک لیمان ورد بینه وه و په ندیان لی وهریگرن، نه گمر تییان بفکرن ده زانن: که به دیهینه ری نه م شتانه به هه موو دیارده یه کیانه وه خودای بالاده ستو خاوه ن ویستو ئیراده ی ره هاو خاوه ن دهسه لاتی بی سنوره. هیچ شتیک لی بهر عاسی نابی، هه رچی بیهوی له ناوی ده با، هه ر کاتیکیش بیهوی له ناو چوه که دینیتسه و گۆره پانی بوونه وه، هه ر چیه کیشی بۆی له نه بوو دروستی بکا به بی ماندوبون به دی دینی!! که وایی به ندایه تیکردنی ئیه ی ناده میزاد جگه له ذاتی پهروه ردگار بۆ که سی تر دروست نه، گهر که چیه هه ر بۆ نه وه کرئ، هاوارو پارانه وه هه ر له خودا ده کرئ، په نا هه ر بۆ نه وه ده برئ! بۆ که سی تر نابی نه نجام بدرین.

هه ر لهو به لگه سروشتییانه ی: که به چاو له سهر زهوی ده بیندرین جوداوازی ئیوان پارچه کانی زهوی خۆیه تی، ده فهرموئ: ﴿وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ﴾ له زهوی دا چهند پارچه زهوی یه که له په نا یه که وه همن، نه م پارچه هاوسی ئی نه و پارچه یه و نه و پارچه یه له ته که نه م پارچه یه دایه، که چی وئیرای هاوسی ییو له په نا یه که بوونیانه وه به سروشتو به ماهیه ت لیکدی جیانو هه ر یه که یان بۆخۆی سروشتیکی تایبه تی هه یه، هه یه خاکیکی نه رمانی پر پیتو به ره که ت، خاوه ن بهرو بوومو سوود به خش بۆ ناده میزادو گیانله بهرانی تر. هه یه گونجاوه بۆ دارستانو باخ، هه یه بۆ کشتو کال گونجاوه و دارستانی پی ناکه وی، به شی و هه شای هه یه ره قه نزو چه قه نزو روتنه نه به کاری کشتو کال دئو نه دارو دره ختی لی و بهر دئ. هه یه زیخه لانو لمبه لانه هه یه کوستانه و هه یه گهر میانه هه یه ناوه دانو هه یه وئیرانه، هه یه ناودارو هه یه بیرونه، هه یه هه واسازو هه یه دهردای! نه میان خاکی ره شو نه ویان سوره خاکه، نه میان گلّه سوره نه ویان گلّه زهرده!!...هتد.

﴿وَجَنَاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ﴾ لهزهوی دا ههیه باخو رهزی ترئی جوراو جور
 ﴿وَزُرُوعٍ﴾ ههروا کشتو کالی جوراو جور؛ که بهروبوومیان خوراک بژیوی
 ناده میزادو گیانله بهمرانی تره، ﴿وَنَخِيلٍ صِنَوَانٍ وَغَنَیْرُ صِنَوَانٍ﴾ ههروهها
 لهزهوی دا ههیه دار خورما، ههیه یهک بنکی ههیه لهسه ره شو بنکه چهند
 قهدیگ ههلهچون وهکوو داری ههنا رو دار ههنجیرو ههندیگ دار خورما،
 داری وایش ههیه یهک بنکو یهک قهدی ههیه وهکوو باقی درهخته گانی تر.
 ﴿يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ﴾ نه مانه هه موویان بهیهک ناو ناو ده درین.
 زهوییه که یان یهک زهوییه، یهک ههویان ههیه، که چی شیوه و روخسارو
 قهباره و تامو بهرامیان جوداوازه.

﴿وَنُفُضِلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ﴾ ههندیکیانمان لهههندیکیان
 باشترو بهسود تر کرده له خواردنو تامو چیژدا. لهبۆزو بهرامو فیتامیناتا،
 له شیرینی و مزیدی!

﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بیگومان لهم جوداوازییهی نیوان
 دارو درهخته ره که بهروبووم دانه ویله و شتی تریشدا نیشانهی جوراو جورو
 بههیز ههمن لهسه ره بوونی خودایه کی بالا دهستی بهتواناو زاناو کارساز،
 بهلگهی بههیزان تیدان لهسه تاکو ته نهایی خودا بو که ساتیک بیر
 بکه نه وه لهشته کان وردبینه وه، خاوهن عهقلو فام بن! نه وه تا؛ شو هه موو
 جوداوازییه له خودی میوه و دانه ویله کان دا ههیه، شیوه و روخسارو رهنگو تامو
 بۆزو بهرامیان جودایه، شو شیرینو نه تال، شو مزرو نهم تالو تفت، نهم
 یه که رهنگو شو رهنگاو رهنگ، ههروا جوداوازی لقو پۆپو گه لاو گولو
 گولوکیان، جوداوازی بۆزو بهرامیان، له کاتیکدا هه موویان خاکو شاو
 ههویان یه که. بهراستی نه مانه هه موو نیشانهی نه وهن؛ که خودا بهسه ره
 هه موو شتیگدا بهتوانایه و هیچی لی عاسی نابو، که سیگ بتوانی سه ره تا
 نهم شتانه بهدی بیتی، نه گهر فموتان ده توانی جاریکی تر بهدییان بینیته وه
 بهلکوو ئاسانتریشه!

بروانه کردنی کافره کان به هاتنی روژی قیامه تو

به پیغه مبه رایه تی حه زره تی موحه مهاد

وَإِنْ تَعَجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَءِذَا كُنَّا تُرَابًا أَلَمْ نَأْتِ بِخَلْقٍ
جَدِيدٍ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ الْأَغْلُلُ
فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥﴾
وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ
وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا
أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ

وه کوو زانیمان پهروه ردگار له نایه ته کانی پیشوودا به لگهی جوړاو جوړی
(ناسمانی و نه رزی) له سهر تواناو ده سه لاتی خوی هی نایه وه! بو نه وه ی
به ناده میزادان بسه لمینی: که که سییک نه وه تواناو ده سه لاتی بی، چون
ناتوانی دوی مردن ناده میزاد زیندو بکاته وه چونکه که سییک توانای به سهر
شتی گه ورو ته وادا هه بی به سهر شتی پچو کدا باشت توانای هدی. وه کوو
له شونیکه ترده ده فرموی: ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَغْيِ يَخْلُقْهُمْ بَقَائِرٍ عَلَى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَى﴾ الاحقاف/۳۳.

ته‌مجار باسی ٲینکاریکردنی موشریکه‌کان بۆ زیندو بوونه‌وه‌و هاتنی قیامت ده‌کا. هه‌روه‌ها باسی نه‌فامیه‌کی تریان ده‌کا؛ نه‌ویش بریتیه له‌په‌له کردنیان بۆ نازل‌بوونی عه‌زاب بۆ سه‌ریان! ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا أَئِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ نه‌ی موحه‌مه‌دا! نه‌گه‌ر تۆ سه‌رت سوپه‌مینی له‌هه‌لۆستی موشریکه‌کان به‌رامبه‌ر به‌تۆ: که به‌دروۆ ده‌خه‌نه‌وه، یان تۆ سه‌رسام ببی له‌وه‌ی که عیباده‌تی شتی وا ده‌که‌ن نه‌زیان ده‌گه‌یه‌ن نه‌سوود. له‌گه‌ل نه‌وه‌ش‌دا نه‌و هه‌موو به‌لگه‌ که‌ونیانه ده‌بینن که‌ نیشانه‌ی هه‌بوونی خودایه‌کی خاوه‌ن ده‌سه‌لاتو زاناو دانایه. دانیش به‌وه‌دا ده‌نین: که هه‌ر نه‌و خودایه له‌نه‌بوو شته‌کان وه‌دی هیناوه، جا نه‌گه‌ر تۆ نه‌ی موحه‌مه‌دا! له‌م هه‌لۆستو بیرو باوه‌په‌یان سه‌رت سوپه‌مینی، نه‌وه سوپه‌هینه‌ر تر له‌وه به‌روا نه‌کردنیانه به‌زیندو بوونه‌وه، به‌دروۆ خسته‌نه‌وه‌یانه بۆ هاتنی روژی قیامت، وتنی نه‌و قسه‌یه‌یانه به‌که ده‌لین: نه‌رئ ئیمه که‌ مردینو بووینه‌وه به‌خاکو خۆل جارێکی دیکه‌ چۆن زیندو ده‌کرئینه‌وه؟!

سه‌یره ئاراسته‌ کردنی ته‌م په‌رسیاره ئینکار نامیز. یازده‌جار له‌چار چیه‌ی نۆ سووره‌تا دووباره‌ بۆته‌وه! واته: له‌سوره‌تی (الرعد، الأسراء، المؤمنون، النحل، العنکبوت، السجدة، الصافات، الواقعة، النازعات) دا دووباره‌ بۆته‌وه.

له‌کاتی‌که‌دا هه‌موو هۆشمه‌ندیکی زانا ده‌زانئ: که دروستکردنو به‌دییه‌نانی ئاسمانه‌کانو زه‌وی زۆر له‌دروستکردنی ئاده‌میزاد گه‌نگه‌رن، که‌سی‌که‌ بتوانئ سه‌ره‌تا نه‌و شتانه دروست به‌کا ئیعه‌اده کردنه‌وه‌یان ئاسانه‌تره بۆی! وه‌کوو له‌شوێنیکی تردا ئاماژه به‌مه‌ ده‌کاوه ده‌فه‌رموی: ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَغْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ الاحقاف/۳۳.

خودایه ک بتوانی نهم بوونه وهره گهوره و فراوانه به دی بیئی و به پریوه ی
به ری و بهو شیوه رایبگری ده توانی پاش مردن ناده میزاده کان سمرله نوی زیندو
بکاته وه، دهی نهوانه ی پروا بهم راستیه ناکمن ﴿أولئك الذين كفروا بربهم﴾
نهوانه نهو که سانهن که پروایان به خودای خوئیان نیه؛ نهو خودایه له سهره تاوه
دروستی کردون پموره دهیان ده کا چاودیریان ده کا رزقو رۆژیان ده داتی
نهوان پیی کافرزو نایناسن، نایانه ویی بیناسن!! ﴿أولئك الأغلال في
أعناقهم﴾ نهوانه وپرای نهوه ی که ده ستو قاجیان پیوه ند کران کۆتو
زنجیریشیان له مل دایه، نهوانه رۆژی قیامت زینجیر ده کرته ملیانو کیش
ده کرین بۆ حیسابو لیکوئینه وه.

﴿أولئك أصحاب النار هم فيها خالدون﴾ نهوانه تاقبو پیی دۆزه خن
ده خرینه ناوی، شیاوی نهو جیگا ناخۆشو پر نازارن، بۆ ههتا ههتایی تییدا
ده میننه وه لیی ده رناچن!

جا وه نه بی نهو کافرانه به درۆ خستنه وه که میان ههر بۆ عهزابی قیامت بی و
بهس! به لکوو ئینکاری عهزابی دونیاش ده کمن، ههر که پیغه مبهر ههره شه ی
هاتنی عهزابیانی لی ده کا، نهوان ده لئین: ده با بی؛ بۆ نایه؟ نهوانه له جیاتی
نهوه داوای رهحمته و هیدایه تی خودا بکمن که چی ﴿ويستعجلونك بالسيئة
قبل الحسنه﴾ واته: نهو کافره به درۆ خهروه وانه پهله له هاتنی عهزاب ده کمن،
به گالته پی کردنه وه ده لئین: ده با نهو سزایه ی تو ههره شه مان پی لی ده که ی با
بۆ مان بی و دوانه که وی! نهوانه نهوه نده نه فامن داوای هاتنی عهزاب ده کمن
له پیش نهوه داوای رهحمته و نیعمه تی خودا بکمن!

﴿وقد خلت من قبلهم المثلات﴾ وه له حال له پیش نهواندا چه ننده ها سزاو
عهزابی ریشه کیشمان نارد ه سهر گهلو نه ته وه به درۆ خهروه کان، سزای
توندمان نازل کردوه بۆ سهر گهلو نه ته وه پی شینه کانو کردمانن به په ندو
عیبرهت بۆ که سانی که پهنده وهری گرن! دیاره نهوانه بی تاگان له نا کامو

سهره نجامی گهلو نه ته وه رابورد وه کان بکه ریشه کیشمان کردنو بوونه په ندو عیبره تی روژگار.

﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ﴾ بیگومان خودای تو نهی موحه ممه دا! خاوه نی لیخوشبونو داپوشینه بو تاوانی بهنده کانی ههرچه نده بهنده کانی سته مکارنو شهوو روژ خهریکی نه نجامدانی تاوانو سهریچیگردنی فرمانی پهروه ردگارن، نه گمر حیلپو عه فووی بهر فراوانی نه بی له گهل نه نجامدانی تاوان یه کسمر عه زابی بو نازل ده کردنو له ناوی ده بردن؛ وه کوو له شوینیکی تر دا ده فمرموی: ﴿وَلَوْ يَأْخُذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا، مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرهَا مِنْ دَابَّةٍ﴾ فاطر/۴۵. یان ده فمرموی: ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ، لَوْ يَأْخُذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا، لَعَجَلَ لَهُمُ الْعَذَابُ، بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ الکهف/۵۸.

پهروه ردگار له گهل بهنده کانی بهره همو سوژه، ته نانه ت نه گمر ماوه یه کیش سته مکاری بکه ن ده رگای لیخوشبونیان بو ده کاتهو بو شهوی تو به بکه نو واز له خراپه کاری بینن! به لام نه گمر همر سوور بون له سهر سهریچیگردن نه وه سزای توندیان ده دا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بیگومان خودای تو سزای توندو به نیشی ههیه بو نه وانه ی تاوانکارن، بو یاخی بوان!

پوخته ی قسه نه وه یه: خودا له بهنده کانی خوش ده بی له گهل نه وه ش دا که ستم له خودی خو یان ده کهن به وهی تاوان نه نجام ده دن، ټیبنو عه بیاس ده فمرموی: له قورئان دا هیچ نایه تی که له م نایه ته زیاتر جیگای هومید نیه. ټیبینی شه وه ش ده کری پهروه ردگار له بهرام بهر بریاری لیخوشبونو ره حمه ت دا شه وه شی را که یاند که عه زابیشی به نیشه. نه مه ش عاده تی قورئانه که باسی قیامه تی کرد باسی دونیاش ده هینی، که باسی نیعمه تو خوشی به ده شتی کرد باسی سزای دوزه خو نار هه تیش ده کا. بویه لی ره ش دا که باسی

(مغفرة) و (رحمة) ی پەروەردگاری کرد، باسی ئەوەشی کرد که (شدید العقاب) ه. ئەمەش بۆ ئەوەی خەوف و رەجا هاوتەرازو بن، ئادەمیزاد هەمیشە بەتەما رەحمەتی خودا بێو لەسزاو تۆلەشی بترسی! وەکوو دەفەرموی: ﴿فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ، وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ الانعام/۱۴۷. یان دەفەرموی: ﴿نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ﴾ الحجر/۴۹-۵۰. یان دەفەرموی: ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعٌ الْعِقَابُ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ الاعراف/۱۶۷.

ئەمجار پەروەردگار باسی ئەو داخوازییە موشریکەکان دەکا: کە پیکیشیان لەپێغەمبەر ﷺ دەکرد: کە موعجیزە ی مادی و حیسسی یان بۆ بنوێنێ بەم داواوەشیان مەبەستیان بۆردانی پێغەمبەر بوو، دەیانویست سوور بن لەسەر کوفرو بێدینی و تانەدان لەپێغەمبەراییەتی حەزەرەتی موحەممەد و گومان خستە سەر پەیمەرەکی دەفەرموی: ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ ئەو کافرو موشریکە نەفامانە لەروی رەقەبەری و نینکاریکردنەو دەلێن: ئەو بۆچی موحەممەد موعجیزە یەکی وەکوو عەصای موسا و شترەکی حەزەرەتی صالح پێغەمبەرمان بۆ نانوێنێ، بۆ کێوی (الصفا) مان بۆ ناکا بەزێرو زیو، یان بۆچی کێوێ کانی دەورو بەری مەدکەمان بۆ لاناو لەشوێنەکانیان باخو باخاتو جوگەو جوێارمان بۆ ناخولقێنێ؟ جا کافرەکان کە ئەم جوێرە پێشیارانەیان دەخستە پێش چاو پێیان وا بوو قورئان بۆخۆی موعجیزە نیە!

هەلبەتە پەروەردگار لەنایەتییکی تردا وەلامی ئەو شوبهەییانی داوەتەو دەفەرموی: ﴿وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ﴾ الاسراء/۵۹. نامانەوئ سزاو عیقابی خۆمان بەسەر بەدرۆخەرەوێ کانداتەطبیق بکەین، چونکە دابو نەرێتی ئێمە وەهایە کەسیک برۆا بەموعجیزە ی داواکراو نەکا بەهیلایکی دەبەین! ئەگەر کەسیک داوای موعجیزە ی کردو موعجیزە کە هاتە

دیو نیمانی پی نه هیئا نیمه ریشه کیشی ده کین. به لام لیله دا وازی
 لموه لامدانه وهی قسهی موشریکه کان هیئاوه به لکوو نهرکی سهره کی
 پیغه مبر بهیان ده کاو ده فرموی: ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ﴾ نهی موحه ممه د! نه تو
 پیغه مبر، نهرکی سهرشانی تو گه یاندنی په یامی په روه رد گاره، کاری تو
 نه وهیه: نهو کافران به ترستی له ناکامی نهو سهر پیچی و خراپه کاری بهی
 نه نجامی ده دن، به دیه پینانی نهو موعجیزه و نایاتانهی داویان ده کین نیشی
 تو نیه، نهو عانید به خودایه وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿لَيْسَ
 عَلَيْكَ هُدَاهُمْ، وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ البقرة/۲۷۲.

﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ بو هه مو گه لو نه ته وهیده ک داعی و بانگه وازی که ریک
 هیه، بانگیان ده کا بو لای نایینی خودا، بو ریبازی خیر و چاکه. وه کوو
 له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ فاطر/۲۴.

کافره کان: که تانهو ته شریان له پیغه مبرایه تی حه زره تی موحه ممه د
 ده دا لهم روه وه بوو ده یانگوت: قورشان موعجیزه نیه، ده یانگوت: نه مه
 کتیبیکه وه کوو کتیبه کانی تره هیئانی کتیبیکی دیار یکراو له هیچ رویه که وه
 موعجیزه نیه، موعجیزه ده بی وه کوو موعجیزه ی موسا و عیسا و ابی. ده ریا
 شق بی، عه صا بیته نه ژدیها!! جا وه نه بی نه نایه ته نیشانه ی نه وه بی که
 پیغه مبر ﷺ جگه له قورشان موعجیزه ی تری نه نواندو و نه یبون. وی ده چی
 کافره کان نه مه یان کاتیک گوتی: که هیشتا موعجیزه ی تریان له پیغه مبر
 نه بینین، یان داوی غهیری نهو موعجیزانه یان کردین که له پیغه مبر یان
 بینون: وه کوو ناله ی بنکه دارخوماو له تبوونی مانگو هه لقولانی ناو له ناو
 په نجه کانی و تیر خواردنی خه لکیکی زور له خواره مه نیه کی که م! به مانه رازی
 نه یبون داوی موعجیزه ی تریان کردوه!

به همر حال قورشان به همره موعجیزه ی گه وره و گرنگی پیغه مبه ر ﷻ
ده ژمیردری! قورشان موعجیزه یه کی گونجاو و له بار بوو بۆ روژگاری
پیغه مبه رایه تی هه زره تی موچه ممه د!

له روژگاری هه زره تی موسادا سیحرو جادویازی باوبوو، بۆیه
موعجیزه کی شتیك بوو، که له گه ل زانیاری سیحری گه له کی دا گونجاو بوو،
له سه رده می هه زره تی عیسا دا زانیاری پزیشکی باوبوو بۆیه موعجیزه ی
هه زره تی عیسا شتیك بوو، که له گه ل نه و زانیاری به دا گونجاو بوو: که بریتی
بوو له زیندو کردنه و ی مردوو چاک کردنه و ی به له کتو کویر!

له روژگاری پیغه مبه ری نیسلا میشدا ره وانبیژی و زمانه وانی و خۆشخوانی
باوبوو بۆیه موعجیزه ی هه ره گرنگی پیغه مبه ر ﷻ قورشان پیروزه، که
گه ییشتوته سه ر تروپکی به لاغته و فه صاحته!

برئ دیارده ی زانیاری خودا: که هه موو شتیك ده گریتته وه

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ
وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾ عَلِيمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾ سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَ
الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾ لَهُمْ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ
مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ

وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ يَقُومِ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَالَهُمْ مِّنْ دُونِهِ مِّنْ

وَالِ ۱۱

دوای شهوی پهروهردگار باسی نینکاریکردنی موشریکه کانی کرد
دهرباره ی هاتنی رۆژی قیامت، شه مجار هه ندی به لگه ده هیئتیه وه له سه
به ده سه لاتی خودا وه بوونی زانیاری تهوای به سه ره هه موو شتی کدا!

زاتی پاکی پهروهردگار زانییه به کۆرپه له له ناو مندا لدانی مبینده دا،
ناشکراو نهیینی ده زانی، زۆر له وهش نهیینی ترو په نامه کی تر ده زانی،
ده فهرموئ: ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَى﴾ پهروهردگار زانیاری تهوای ههیه
دهرباره ی شه کۆرپه له ی له سکی مبینده دا ههیه، نیره یان مبینه، یه کیکه یان
زیاتر، ساغه یان نا تهووه، جوانه یان ناشیرینه، چ ره وشتو سروشتیکی تیدا
ههیه، ته مهنی کورته یان درێژه...هتد. وه کوو له نایه تیکی تردا ده فهرموئ:
﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ، وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ النجم/۳۲.
یان هه فهرموئ: ﴿يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ، فِي ظُلُمَاتٍ
ثَلَاثٍ﴾ الزمر/۶.

جا نه گهر شه مرۆ به نامیری سۆنه رو ریبازی زانستی جۆراو جۆر کۆرپه له
له ناو مندا لدانی دایکی دا بزاندی ئاخۆ مبینه یان نیره، شه نایته دژی
نایه ته کهو پیچه وانیه ناوه ستی! چونکه زانیاری خودا ته نیا په یوه ست نیه
به لایه نی مبینه یی یان نیرینه یی کۆرپه له، به لکوو زانیاری خودا هه موو
لایه تیکی ده گریتیه وه، هه موو ره وشتو سروشتیکی به شه وه پهری وردی
له ناخه وه ده زانی.

﴿وَمَا تَغِصُّ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ﴾ ههروه ها پهروهردگار ده زانی شهوی
مندا لدانی مبینه که می ده کا یان زۆری ده کا، ده زانی یه که یان زیاتره،

جهسته‌ی کۆرپه‌له‌که که مو کۆرپه‌ی هه‌یه یان ته‌واو کامله، ماوه‌ی مانه‌وه‌ی منداله‌که له‌سکی دایکی‌دا که‌متر له‌نۆمانگه، یان زیاتره، یان نۆ مانگی ته‌واوه.

به‌گۆڤره‌ی لی‌کۆلینه‌وه‌و ناماری بپوا پیکراوی خه‌سته‌خانه‌کانی له‌نده‌زو به‌رلین کۆرپه‌له له‌ناو سکی دایکی‌دا له (۳۰۵) رۆژ یان (۳۰۸) رۆژ زیاتر نامینیتته‌وه..

بۆیه ئیستا دادگای شه‌رعی رینگه نادا که عیدده‌ی ئافره‌تی ته‌لاق‌دراو زیاد له‌سالیکی قه‌مه‌ری بی: واته نابێ له (۳۵۴) رۆژ تیپه‌ر بکا.

﴿وَكُلَّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِقَدَرٍ﴾ هه‌موو شتی‌ک لای په‌روه‌ردگار کاتی دیاریکراوی هه‌یه‌و نه‌ج‌له‌ی خۆی بۆ دیاری کراوه، زیادو که‌م نا‌کا. وه‌کوو له‌شوینیکی تردا ده‌فرمووی: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ القمر/۴۹.

له‌فه‌رمووده‌ی راستو ره‌وان‌دا هاتوه کۆمه‌لی‌ک له‌نۆسامه‌ی کۆری زه‌یده‌وه، ریاویه‌تیان کردوه: که یه‌کی‌ک له‌کچه‌کانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ کۆرپیکی له‌گیانه‌لاودا بوو ناردی بۆ لای پیغه‌مبه‌ر ﷺ که پێی خۆشه له‌کاتی گیان ده‌رجوونی‌دا ته‌شریفی ئاماده‌بی، پیغه‌مبه‌ر ﷺ وه‌لامی بۆ کچه‌که‌ی ناردوه وه‌فرمووی: (ان الله ما آخذ، وله ما أعطی، وکل شیء عنده بأجل مسمى فمروها فلتصبر ولتحتسب) بۆ خودایه هه‌رچی وه‌ری دگرتته‌وه، هه‌رچی ده‌یه‌به‌خشێ، هه‌موو شتی‌ک لای خودا به‌کاتو وه‌ختی دیاریکراوه، پێی بلێن: با به‌ئارام بی‌و داوای پاداش له‌خودا بکا.

﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانایه به‌و شتانه‌ی ئیوه‌ی ئاده‌میزاد نایبینزو چاوتان ده‌رکی نا‌کا، ته‌وه‌تا ته‌مه‌رۆ زانستی تازه ته‌وه‌ی ده‌رخستوه که چه‌نده‌ها عالم هه‌ن به‌چاو نابیندرین به‌لکۆو به‌ئامی‌ری دووربینو وردبین (ته‌لیسکۆب) ده‌بیندرین وه‌کوو می‌کروبی شێره‌نجه‌و سی‌لو زه‌ه‌ری و ئاوه‌له‌و خڕۆلکه‌مو ده‌یانو سه‌دان می‌کروبی تر، ته‌مانه هه‌یچیان به‌چاو نابیندرین

به لکوه به نامیری وردبینو پیشکوتوو ده رک ده کرین. ههروها زاناو ناگاداره به سهر شتی په نامه کی و ناشکرا له وردو گه وره، ههرو له زه په تا مه جه په هیچی لی هون نیه، ناگاداری هه موو شتی که له بوونه وهردا!

﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ خودایه کی وه هایه له هه موو شتی که گه وره تره، هه موو شتی که به نیسبت خوداو په چوکو بی نموده، به سهر هه موو شتی که دا بالاده سته، زانیاری ره هاو به فراوانی هه موو شتی کی کوتر پوژل کرده. هه موو شتی کی ملکه چ کرده، به خوشی و ناخوشی پابه ندی فرمانی بوون!

تییینی نه وه ده کری: که نایه ته که زانیاری خودای شی کردو ته وه له سهر تای نایه ته که دا نه وه ی راگه یاند: که په ورو دگار زانیایه به هه موو جوزنیاتو موفره دات، نه مجار نه وه راده گه یه نی: که زانیایه به نه ندازه ی هه موو شتی که به سنووری هه موو شتی که، نه مجار نه وه راده گه یه نی: که په ورو دگار زانیایه به شته په نامه کی و نه یینی به کان، زانیایه بهو شتانه ی که له جیهانی غه یبدانو غه پیری خو ی که سی تر هیچیان لی نازانی، یان نهو شتانه ی به خودی هه سته کان هه ستیان پی ناکری و به نامیری پیشکوتوو شتی کیان لی ده زاندری! هه وروها زاناو ناگاداره به سهر شته ناشکراو نومایانه کاند، به کورتی زانیایه به هه موو شتی که، ناشکراو نه یینی لای نهو یه کسانه هه موو نه یینی و غه بی بی که لای نهو نومایانه!

ده فهرموئ: ﴿سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ﴾ یه کسانه لای په ورو دگار که سی که قسه به شاریته وه نه یدر کی نی یان بیلی و ناشکرای بکا، به ههر شیوه یه کیان بی خودا ده بیسی و ناگای لیته تی وه کوو له شوینی کی تردا ده فهرموئ: ﴿وَأَنْ تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى﴾ طه/۷. یان ده فهرموئ: ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَخْفُونَ وَمَا تَعْلَنُونَ﴾ النمل/۲۵.

عائشه ره زای خودای لی بی ده فهرموئ: پاکو مونه ززه ی بز خودایه: که هه موو ده نگیک ده بیسی، سویند به خودا نهو نافرته تی هاته خرمه ت

پیغه مبر ۛ خه ولی ناو بوو شیکایه تی له میرده که ی کرد که ظیهار ی لی کرد بوو، من له په نا دیواری مال هوه بووم قسه ی ثافره ته که م نده بیستن، پاش ماوه یه ک پهر ۛ ردگار نایه تی ﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ نَحَاوِزَكُمَا، إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ المجادلة/۱ نارد ه خورای.

نه مه گفتوگو یه ک بووه له نیوان خه ولیو پیغه مبردا بووه خودا بیستویه تی، بیگومان خودا زور قسه ی په نامه کی و په نهانی تر ده بیستی، ناگای له خه تهر ی دل ه و خیانه تی چا و ده زانی! نه ک هر نه وه به لکوو به هه موو نه یی و په نامه کی یه ک ناگاداره ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخَفٌّ بِاللَّيْلِ﴾ ههروه ها خودا ناگاداره به سر نه و شتانه دا که له کونو که له بردا له تاریکی شهودا خویان حه شار داوه، له هر شوینی که دا بن، به هر شیوه یه ک خویان بشار نه وه و پیان وایی که س نایانینی، خودا ناگای لیانه و چاودیریانه.

﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ههروه ها ناگاداره به سر نه و شتانه دا: که به رونا کایی روز ها تو چوویانه، نه وه ی له تاریکایی شهودا خو حه شار ده داو نه وه ی به رونا کایی روز دی و ده چی لای خودا وه کوویه ک ناشکران! وه کوو له نایه تی کی تر دا ده فرموی: ﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ، وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ، وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ، وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ، وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ، وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ یونس/۶۱.

نه مجار په روه ردگار بری و ه سیله ی چه سپاندنی زانیاری خوی وه نه دی زانستی که نه جینه ی زانیاری خوی راده نویی بو نه وه ی زیاتر ناده میزاد به خویان دا بچه وه و بزائن: که هه موو کاتی که له ژیر مورا قه به ی په روه ردگار دانو ناتوانن خویانی لی بشیر نه وه ده فرموی: ﴿لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ يَمِينٍ وَيَدَايَهُ وَمَنْ خَلْفَهُ﴾ هه میسه بو ناده میزاد چه ند فرشته یه ک همن، که

به نۆره چاودیری ده کهن، فریشتهی چاودیری شهوانهی دینه شوینی فریشتهی چاودیری رۆزانهی، که فریشتهی رۆژ کاربان تهواو بوو فریشتهی شهو جیگایان ده گرنهوه، ثم فریشتانه کردارو گوفتاری ئاده میزاد به چاکو خراپهوه تۆمار ده کهنو هه لی ده گرن؛ چی ده کاو چی ده لی خیرا ده یقوزنه وه له سه ری تۆمار ده کهن.

نیمامی بوخاری فهرمووده یه کی پیغه مبه ری ریوایه ت کردوه ده فهرموئ: (فریشتهی شهوو رۆژ بو چاودیری ئیوه له ناو خۆیان دا نۆره ده کهن، هه ردوو وه جبه که له کاتی نوژی به یانی و نوژی عه صردا یه کده گرنه وه جا که ده چنه وه بو لای خودای گه وره لییان ده پرسئ (هه رچه نده خۆی زۆر له وان ناگادار تره به حالی ئیوه) ده فهرموئ: به چ شیوه یه ک به نده کانی منتان به جی هیشته؟ فریشته کانیش ده لئین: که چوینه لایان نوژیان ده کرد، که به جیمان هیشتن خه ریکی نوژی کردن بوون).

جاوه کوو له کتیه ته فسیره برپا پیکراوه کان دا هاتوه: ثم فریشتانه ئه رکی پارێزگاری کردنی ئاده میزادیان پی سپێردراوه به فهرمانو ئیزنی خودا چاودیریان ده کهن، فریشته یه ک له پیشه وه یه کی تر له دوا وه یه تی، دوو فریشتهی تر یه کیان له لای راستی چاکه کانی ده نوی و یه کیان له لای چه پیه وه یه تی خراپه کانی ده نوی و، که وابوو هه موو ئاده میزادیک به رۆژ چوار فریشتهی له گه ل دایه و کۆنترپۆلی هه موو کار پی شه یه کی ده کهن، نه مجار له کاتی نوژی عه صردا نه مان به جییان دێلنو چوار فریشتهی تر بو شه دینه شوینی فریشتهی رۆژ، نه مجار له کاتی نوژی به یانی دا نۆره یان ده گۆر نه وه هه ر بهو جۆر نۆره و ئه رکی خۆیان نه نجام ده دن.

له فهرمووده یه کی تری پیغه مبه ردا هاتوه ده فهرموئ: (ان معکم من لایفار حکم الا عند الخلاء، وعند الجماع، فاستحيوهم واکرموهم).

جا همر کاتی ئاده میزاد زانی: که فریشته کردارو گوفتاری تو مار ده کمن، خو له تاوان کردن ده گریتموه، شهرم ده کا پهلاماری شتی حمرام بدا، همروه کوو چون جاری وا ده بی حهیا له ئاده میزاد ده کاو له بهر چاوی نهوان پیکیشی له تاوان ناکا.

هه لبه ته نایین نهوی چه سپاندو که فریشته هه موو کردارو گوفتاری کی ئاده میزاد تو مار ده کمنو هینووسن عه قلیش نه م کونترپول کردنه به دوور نازانی، به تایبه تی که نه مپو زانست گه یشتوته ناستیک زور بهی کردارو خمرجی ئاده میزاد به نامیری پیشکهموتوو کونترپول ده کری، نهوه تا له شارو شارو چکه کاندا زور بهوردی به هوی نامیری ژمیریاره وه (العدادات) ده زاندری هه موو خیزانیک چهند لیتر ناوو چهند میگهواط کاره بای خمرج کرده، نامیری وا ههیه کونترپولی نهو مه سافانه ده کا که به توتومبیلو فروکهو کهشتی ناسمانیو ده ریایی تهی ده کری، نامیری وا ههیه سهر ژمیری شه پولی ناوو هموا ده کا؛ زور بهوردیو زانستانه له م باره وه زانیاری ده خنده پو!! تنانته ئیستا له ولاته پیشکهموتوه کاندا زور بهوردیو زانستانه زور هه لسو کهوتی ئاده میزاد سهر ژمیری ده کریو له کومپوتهدا خه زن ده کریو کونترپول ده کری!

هه تا زانستو زانیاری پیش بکهوی، داخوازی پروا کردن به تیوری نایینی به هیژ ده بی، بیرو بژوونی عه لمانیو مادییه کان جیگایان پی لهق ده بیو روو ترپل بوون ههنگاو ده تین!

به راستی جوانیان گوتوه که گوتویانه: (نایینو عه قل له نیسلامدا دوو هار کیفی یه کترینو لیک جیا نابنه وه، دوو دۆستی یه کترینو کیشه یان تینا کهوی!!).

﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ نهو فریشتانهی که خودا کردونی به چاودیرو موراقیب به سهر ئاده میزاد وه، ئاده میزاد ده پاریزن به فهرمانو ئیزنی خودا،

هەر کاتى ئاده مىزاد تاوانىكى کردو دوعاى لیخۆشبوونى بۆ ده کهن، داوا ده کهن خودا مۆلّه تى بداو خیرا سزای نه دا، به لککو تۆبه بکا.

پهروه ردگار به گۆیره ی حیکمه تى خۆى بۆ هه موو شتیکى مه حسوس هۆکارى داناوه ئاکامى پتوه په یوه ست کردوه، پیلوی بۆ چاو داناوه بۆ نه وه ی پارىزگارى چاو بکاو شتى وای تینه چى زيانى پى بگه یه نى! ههر بهو جوړه ش بۆ شتى ناديار (غیر محسوس) هۆکارى داناوه، فریشته ی کردون به هۆکارى پاراستنى ئاده مىزاد، نیشى خوداش بى حیکمه ت نین. ههروه ها فریشته ی ریزدارى کردون به تۆمارکارى کرده وه ی ئیمه ی ئاده مىزاد هه رچه نده ئیمه تازانین نووسینه که یان چیه و چۆنه، پینوسو مه ره که بیان چ شیویه که، له کوئى ئاده مىزاد وه نوو حیکمه ت له م نووسینه چیه، له کاتیکدا خودا بۆ خۆى به بى نووسینى فریشته و مورا قبه کردن یان باش باش ده زانى ئاده مىزاد چى ده که نو ده لّین. نه مه بۆخۆى کارىکى غه یبى به و پتویست ناکا ئیمه هه ولّى زانینى نه م جوړه شتانه بده یین، چونکه قورنان لى بیده نگ بووه، چاک وایه ئیمه ش به بى روشنایى (نه ص) خۆمانى پتوه خه ریک نه که یین!

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾ پهروه ردگار هه چ کاتیک نيعمه تو به خششى خۆى که به گه لو نه ته وه یه کى به خشيوه ناگریته وه و لیان مه نع ناکا هه تا نه و گه لو نه ته وه ره وتى خۆیان نه گۆرن، زولّه و سته م له یه کترى نه که ن، ناشو بو ناژاوه به رپانه که ن، شیرازه ی کۆمه لگای خۆیان تیک نه ده ن، ههر کاتى گه لو نه ته وه که دابو نه رپتى خۆیان گۆړى وازیان له شوکرو سوپاسى خودا هیئا، خوداش نازو نيعمه تى خۆى که پى به خشيون لیان ده گریته وه و تووشى قاتو قړى و ته نگو چه له مه یان ده کاو نه من و ناسا ییشیان له ناودا هه لده گرى، پشویو ناژاوه ده که وئته ناویان.

نه بو داوودو تیر میذی و نیبو ماچه له نه بو به کرى صدیقه وه ﴿رَبِّوَابِتْ دِهْ كَمَنْ دِهْ فَرْمَوَى: پتغه مبه ر ﴿فَرْمَوَى تى: (إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ، فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَىٰ يَدَيْهِ يُوشِكُ أَنْ يَعْصَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ) ههر کاتى ئاده مىزاد

سته مكاريان بينى سته مى ده كردو ده ستیان نه گرتو بهر هنگارى نه بوونه وه،
له وانده خودا هم وانيان سزا بدا!

ئهم فهرموده به مانای ئايه تى ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً﴾ الانفال/۲۵. (ده كا)

پیدا چو نه وه به کی سهرپی به میژووی ئیسلامی دا له سه ده کانی رابورد دا
ئهو ده مان بۆ روون ده کاته وه: که پهروه ردگار وه زعو حالی موسولمانانی
نه گزری له شکومه ندی و سهر فرازی و پیشکوه وتووی له زانیاری و رامیاری
ئابووری و کومه لایه تیدا بۆ ژيانی ژیر ■ هستی و بئ هیژی و نه دارایی مه گهر
پاش ئهو ده بۆ خۆیان پشتیان له قورئان هه لکردو له کاریان خستو وازیان
له نایینی ئیسلام هیئا، لاسایی بیگانه یان کرده وه، یاسای ده سکردو
نه گونجاوی فهره نسی و رۆمانیان کرده ده ستورو یاسای خۆیان، نه خلاقو
ره وشتی ئیسلامیان روخاو په یوه ندی کومه لایه تی و گیانی هاریکاری
یارمه تیدانی په کترین تیدا کزیو، سهریان لی شیوا، ولاتیان داگیر کران،
بۆ خۆیان بوونه ژیر ده ستو و خزمه تکاری داگیر کران، ئیتر که لکی ئهو ده یان
پتوه نه ما: که ئهرکی ئاو ده انکر نه وه ی زه وییان به خرتنه نه ستوا بۆ خۆیان
له خۆیان تیک دا، صیفه تی صالحی و راستالییان له خۆیان دارنی خوداش
سهر وه ری و شکومه ندی لی ستاند نه وه چونکه خودا بۆ خۆی ده فهرموی: ﴿ان
الارض یرثها عبادي الصالحون﴾ الانبیاء/۱۰۵. ههروه ها ده فهرموی: ﴿ان
الارض لله یرثها من یشاء من عباده والعاقبة للمتقين﴾ الاعراف/۱۲۸. هه
کاتی ئاده میزاد لایه نی ته قوا کارییان پاشگویی خست ئیتر که لکی ئهو ده یان
نامینی زه وی ئاو ده دان بکه نه وه.

ئهمجار پهروه ره گار باسی ده سه لاتی ره های خۆی ده کا، هه کاتی
بیهوی گه لو نه ته وه یه ک سزا بدا هیچ له مپه ریک نیه بتوانی به ره به ستی
عه زابه که بکا، ده فهرموی: ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ﴾ ههروه ها
کاتی خودا وستی گه لو نه ته وه یه ک تووشی گیرمه و کیشه بکا، قاتو قهری

نه خوشی و ناژاو و دوو بهر کی بخاته ناویانه وه، ژیر دهسته یی و دهستکورتی و نه هامه تییان به سدر بیئی، کس نیه بتوانی نه هیلی ویستی خودا بیته دی! کس نیه جگه له خودا بتوانی زیانیان لی دوور بخاته وه و سود و قازانجیان بو دهسته بهر بکا، نهو خودا درۆزانه، شیای خودایه تی نین چونکه هیچیان پی ناکری!

﴿وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ﴾ جگه له خوا کس تر نیه سه روکاری بهر ژه وندی ناده میزاد بکا، کس نیه بتوانی خیر و خوشییان بو بیئی و زهره رو زیانیان لی دوور بخاته وه.

دیاردی خودایه تی بهر وه ردگار نیشانه کانی دهسه لاتی

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا
وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾ وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا
مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحَالِ ﴿١٣﴾
لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا
كَبْسِطٍ كَفْتِهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٤﴾ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا
وَكَرْهًا وَظَلَّلَهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿١٥﴾

دوای نهو هی پهره ور ګار بڼه ده کانی خو ی ترساندن بهو هی همر کاتی
 بیهو ی ګه لو نه ته وه یه کن توو شی ته ګانه و ناخو شی بکا که س نیه بتوانی بیته
 له مپرو نه هیلی ویسته که ی بیته دی، نه مجار لیړه دا چند نیشانه یه کن له سمر
 بالاده ستی و به توانایی خو ی راده نوینی و ده فرموی: ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ
 خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ خودایه کی وه هایه هوره بروسکه تان نیشان ده. هوره
 بروسکه رانده کاو نهر کی سمرشانی خو ی نه نجام ده دا، رېسوارو کاروانچی
 لی ی ده ترسین، خاوه ن خه له و خه رمان ترسی زیان لی که و تنو ته رپوونی
 دانهو یله و توتو مشتاغیان لی په یدا ده بی، ترسی چاو کویر بوون به شوعله ی
 بروسکه که یان لی په یدا ده بی ترسی لافاوو زریانان لی غالب ده بی! له هه مان
 کات دا نهوانه ی پیوستیان به باران هیه به کشتو کاله که یان، به
 پاک کرده و هی که شو هوای ولاتیان، به ته قینی کانی او بیران خو شی
 خوشییان و ته ماعی خیر و به ره که تیان به په یدا ده بی، خوا خویانه هور
 بگر مینی و بروسکه چه خماخه بداو باران دابکا نیقلیمگیر بباری ته مه حالی
 ناده میزادانه بهرام بهر هه موو دیارده یه کی گشتی دنیایی! بارانبارین سوود
 به خشه به نهوانه ی پیوستیان پییه تی و زیان به خشه به هندی کی تر عه رب
 گوته نی: ﴿مَصَائِبُ قَوْمٍ عِنْدَ قَوْمٍ فَوَائِدُ﴾ کوردیش که نمونه ی یه کی کن
 بهیننه وه که بهر ژه ونه ی پاریزراو بی ده لین: (فلان که س باران بباری ناشی
 ده ګه ری، باران نه باری جوتی ده ګه ری!)

﴿وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ﴾ په روه رد ګار خودایه کی وه هایه هوری
 ناوسی پر باران به دی دینی؛ هوریک که له بهر قورسای بارانی که تییدایه
 له زه و ی نریک بوته وه.

موجاهید ده لی: ﴿السَّحَابُ الثِّقَالُ﴾ نهو هوره یه: که بارانی پییه!
 ﴿وَيُنْشِئُ الرِّعْدَ بِحَمْدِهِ﴾ واته: هور که ده گوئینی و ده شریخینی
 به زمانی حال ته سبیحاتی خدا ده کا، په روه رد ګار به دوور ده ګری له هاوه لو

مندالو خيزانو بى توانايى، گەردنكەچى خۆى بۆ خودا رادەگەيەننى و نامازە بەدەسەلاتو قودرەتى خوداى بالادەستو زاناو دانا دەكا. وەكوو لەنايەتيكى تردا دەفەرموى: ﴿وان من شيء الا يسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبيحهم﴾ الاسراء/ ۴۴.

ئىمام ئەحمەدو بوخارىو تيرمىزىو نەسائىو ھى تريش لەئىبنو عومەرەو رىوايەت دەكەن: ﴿فەرموى: (كان رسول الله ﷺ اذا سمع صوت الرعد والصواعق يقول: اللَّهُمَّ لَا تَقْتُلْنَا بِغَضَبِكَ وَلَا تَهْلِكْنَا بِعَذَابِكَ وَعَافِنَا قَبْلَ ذَلِكَ).﴾

ئىبنو مەردو ھەيھى لەئەبو ھورەيرەو دەلى: پىغەمبەر ﷺ كە با ھەلى دەكرد، يان دەنگى ھەورى دەبيست، رەنگى دەو چاوى دەگۆرا، ئەمجار بەھەورەكەى دەفەرموو! پاكئو موزەزەھە ئەو خودايەى كە تۆ تەسبيحاتى بۆ دەكەى، دەربارەى بايدەكەش دەفەرموو: خودايە بيكە بەمايەى رەحمەت بۆمان، مەيكەرە مايەى عەزاب!

﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ فرىشتەكان تەسبيحاتى خودا دەكەن لەبەر ھەيبەتو جەلالى، بەدوورى دەگرن لەوھى ھاوئو خيزانو منداللى ھەبى. ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقُ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ﴾ خودايەكى وەھايە ھەورە بروسكە دەنيرى، لەو شتانە دەكەوى كە دەيەوى لى بى بداو بەھىلاكى بەرى.

﴿وَهُمْ يَجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ ئەوانە وىراى ئەو ھەموو بەلگەو دەليلانە لەسەر بەتوانايىو زانايىو دانايى خودا، كەچى كيشەو جيدال دەكەن دەربارەى تاكئو تەنھايىو خودايەتى خودا. ئەمەش دلدانەوھيە بۆ پىغەمبەر ﷺ چونكە لەوھىپيش سەرزەنشتى كافرەكانى مەككەى كرد لەسەر ئەو: كە داواى موعجيزەو ئاياتى جۆراو جۆريان لەپىغەمبەر كرد: وتيان دەبى موعجيزەى وەكوو موعجيزەى موساو عيسامان بۆ بىنى، پىغەمبەريش بەم پەلپانە دل ناخۆش بوو، ئيتەر پەرورەدگار تەسەللای داھەوھو فەرموى: وەنەبى ئىنكارى

نهوانه ههر دهر باره ی پیغه مبهرایه تى تۆ بیو بهس! به لکوی
 ئینکار یکردنه که یان سهری کیشاوه بۆ کیشمو جه ده ل دهر باره ی خودایه تى
 پدروهر گار، نه وه تا له گه ل هه بوونی نه وه موو به لگمو ده لیلانده دهر باره ی
 تاکنو ته نهایی و به توانایی و زانایی و دانایی خودا که چی کیشه ده خه نه وه له وه دا
 که خودا هاوه لی هه یه و خیزانی بۆ به ره وا ده زان و مندالی وه پال ده دن!
 ئینکاری زیندو بوونه وه هاتنی قیامت ده کهن! که وابی نه ی پیغه مبهرا تۆ
 دلت به خۆ نه مینى و خه فه تیان بۆ مه خۆ!

﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْحَالِ﴾ پدروهر دگار هه لمه تى توندو تیژه بۆ دوژمنانی به
 خۆیان نازانن تیکیان وه ده پیچی، خودا به تواناو ده سه لاته که سزایان بۆ
 بنیری و نه توانن خۆیانی لی رزگار بکه ن، به لام مۆله تیان ده دا تا کاتى خۆی
 دی و به گویره ی حیکمه تى خۆی سزایان ده دا، پیغه مبهرا = فەرموویه تى: (ان
 ربك لا يهمل ولكن يهمل) خودای تۆ شت پاشگوئ ناخاو له بیری ناچیته وه
 به لام مۆله ت ده دا بۆ ماوه ده ک!

﴿وَلَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ﴾ بانگ کردو پارانه وه ههر له خودا ده کری، ههر خودا
 به تاکنو ته نه ها بزنانن به ندایه تی کردو طاعت ههر بۆ خودا بکه ن، هاوار
 مه که نه بتو سه نه مو فرشته و ناده میزاد، هاوار ههر له خودا بکه ن، ههر نه
 هاواری لی ده کری. له مه شدا جوړه هه ره شه ده ک له کافره کان ده کا:
 ■ فەرموئ: سه ریچی فەرمانی پیغه مبهرا مه که ن، نه وه نده توپه ی مه که ن
 دوعاتان لی بکا، نه گهر دوعاتان لی بکا دوعا که ی گیرا ده بی!

﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٌ كُفَيْهِ إِلَى
 الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ﴾ نه وه خودا درۆزانه ی کافره کان له جیاتى خودا
 ده دیانپهرستن و دوعاو نزایان ئاراسته ده که ن، به هومیدی نه وه و له لامیان
 بده نه وه، با چاک بزنانن که وه لامیان ناده نه وه، دوعیان لی وهرناگرن بانگیان
 نابیسن، سودو قازانجیان بۆ ناهینن، زهره رو زیانیان لی دوور ناخه نه وه،

به هیچ جۆری به هیچ شتیک جوابیان ناده نهوه! مه گهر وه کوو وه لامدانه وهی
 ناو بۆ که سیک که تینووی بی و دهست رادیی بۆ لای ناو داوای لی بکا
 ناو که بیته ناو مشتیه وه نه مجار بگاته ده می، خو ناو بی ههستو
 شعوره و ناگای له دهست پانکردنه وهی کابرای تینو نیه، نیتر چۆن وه لامی
 ده داته وه ههر بهو جۆرهش خودا درۆزنه کانیان هیچ وه لامیکیان ناده نهوه نه مه
 نمونه یه که خودا هی ناویه ته وه بۆ نا هومیدی نهوانه ی جگه له خودا شتی تر
 ده پهرستنو دوعاو نزایان ناراسته ده کهن. چۆن که سیک دو دهستی پان
 بکاته وه بۆ ناو له دووره وه داوا له ناو که بکا بیته ناو مشتیه وه بیخواته وه
 ئیشه که ی بیهو دهو رهنج به خهساره نهوانهش که عیاده تی غهیری خودا
 ده کهن رهنج به خهسارنو ههر دوعاو پارانه وه یه کی ناراسته یان بکه ن نایبسنو
 بی سووده!

﴿وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ عیاده تکرذنو پارانه وهی کافره کان
 بۆ به کانیان جگه له گومرایی و سه رلی شتوانو کات به فیروان هیچی تری لی
 شین نابو و رهنج به خهسارو مالتویران خو یان، چونکه نهوانه نه گهر هاوار
 له خودا بکه ن وه لامیان ناداته وه نه گهر هاوار له به کانیان بکه ن ناتوان
 وه لامیان بده نه وه!

نه مجار پهروه ردگار به یانی عهظه مهتو گه وره یی خو ی ده کاو
 ده فهرموی: ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ ههر بۆ
 خودا گهر دنکه چو سوژده به ره ههر چی له ناسمانه کازو زه وی دا هه یه؛ فرشته و
 موسولمانان له حاللی خو شی و ناخو شی دا به ویستو هه وه سی خو یان سوژده بۆ
 پهروه ردگار ده بن، کافرو خودا نه ناس له کاتی ته نگانه داو به ناعیلاجی
 گهر دنکه چی خودا ده بن؛ به لکوو ههر چی مه خلوقات هه یه له بوونه وه ردا
 به ئاده میزادو ئاژه لو وه کئو جه ماداته وه گهر دنکه چن بۆ نهو خودایه ی
 به دیه یان!

﴿وَوَظَلَّاهُمْ بِالْعُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ ههروه ها سیبه ری نهوانه ی سیبه ریان ههیه بهیانی و ئیواره سوژده بۆ زاتی پاکی ده بن، به تایبه تی باسی بهیانی و ئیواره ی کرد: چونکه لهم دوو کاته دا درێژ بوونه وه کورت بوونه وه ی سیبه ری شت ناشکراو نه مایانه. یان مه بهستی نه وه یه به فرموی: هه موو کاتیگ نه م شتانه سوژده ده بن و گهر دنکه چیه که یان بۆ خودا هه میشه یی به!

هه ندیک پێیان وایه سوژده بردنی سیبه ری شته کان بریتیه له هه لکشانو داکشانی سیبه ره کان له شوینی که وه بۆ شوینیکی تر. که گۆرانکاریان تیدا پهیدا ده بۆ له کورتی و درێژی به هۆی بهرز بوونه وه ی خۆرو شوپوونه وه ی خۆر، نه مانه هه موو چ ئاده میزاد و چ فریشته و دارو دره ختو جه مادات و هه موو شتیکی تر به خۆیان و سیبه ریان وه ملکه چی و بهنده یی خۆیان راده گه یهن.

تاک : ته نهایی خودا و نهوونه ی موسوئمان ■ موشریکه کان

له بهرام بهر تاک و ته نهایی خودا دا

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ

نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي

الْظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَبَّهُ الْخَلْقُ

عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

دوا ی نه وه ی پهروه ردگار نه وه ی بهیان کرد: که هه رچی له ناسمان و زهوی دا ههیه سوژده بۆ خودا ■ بهن، گهر دنکه چی قودره تو گه وره یی پهروه ردگارن،

ئه مجار دیته سمر ره تدانه وهی بپدرسته کان. تاکنو ته نهایی خودا ده چه سپینن؛ تاکنو ته نهایی لهئولو هییه تدا، له ربوبیه تدا، بۆ ئه وهی بیانویان نه مینن و دان به خودایه تی خودا دابنن!

ده فمر موی: ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ؟﴾ ئه ی پیغه مبر! به موشریکه کان بلی: کی به دیهینهری ناسمانه کازو زه وییه؟ کی خاوه نو هه ئسورپنهری یانه؟ کی رایگرتوون؟ ئه م پرسیاره بۆ ئه وه نیه وه لامی بده نه و. چونکه سییاقی قورئانه که له وه پیش وه لامی داوه ته وه، به لکوو بۆ ئه وه یه: وه لامه که به گوچک کی خویان بیسن پاش ئه وهی واقیعه که به چای خویان ده بینن. ده بویه پاش بیستنی ئه م پرسیاره ده م ده ست بلین: خودا به دیهینهری هه ئسورپنهری یانه، جا نه گهر له بهر عه نادوی سمر ره قییا بیده نگ بوون، تۆ ئه ی پیغه مبر! بۆخۆت وه لامه که بده ره وه ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بلی: به دیهینهری خاوه نو هه ئسورپنهری ناسمانه کازو زه وی خودای تاکنو ته نهاییه. چونکه وه لامه که ناشکرایه و همر ئه و وه لامی هیه، چار ناچاره، بۆخویشان نه گهر له بهر سمر ره قی نه بی دانی پیدا ده ئین. وه کوو له شوینیکی تردا ده فمر موی: ﴿وَلَيْنَّ سَأَلْتَهُمْ: مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ؟ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ﴾ لقمان/ ۲۵. ئه مجار پرسیاران لی بکه: ﴿قُلْ أَفَاتُخَذُّمُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ﴾ بلی: ئه دی بۆچی جگه له خودا چهند پهرستراویکتان بۆ خۆتان بریار داوه و له جیاتی خودا به ندایه تیان بۆ ده که ن؟! بۆچی به ج عه قلیک عیبادت بۆ خودا ناکه نو خودا ناپهرستن له جیاتی خودای مه زن چهند خودا درۆزنه یه کتان بریار داوه و ده یانپهرستن، له کاتی که ئه و خودا درۆزنه ﴿لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ توانای ئه وه یان نیه سوود به خودی خویان بگه یه نن، زیان له خویان دوور بخه نه وه، ئه دی چۆن ئیوه هیواتان پییا نه سوودتان پی بگه یه ننو زیانتان لی دوور بخه نه وه؟ جا که ئه وانه توانای هیچ شتیکیان نه بی دیاره عیبادت کردنی ئیوه بۆیان ئه و پهری نه فامیه، که سیک عه قلی هه بی شتی واکا.

که سیئک تۆزئیک لیورد بونوهی هه بی، کاری ناوا ره چاو ناکا. پرسیاریان لی بکه. مه سه له که ناشکراو نومایانه، جوداوازی نیوان هه قو به تال روزو ناشکرایه، هه تۆزئیک بیر بکه نه وه. که میئک ورد بینه وه راستییان بۆ ده رده که وی، چونکه شتیکی ناشکرایه نه وانه ی عیبادهت بۆ نه و خودا درۆزانه ده کهن وه کوو نه وانه نین که عیبادهت بۆ خودای تاکو ته نه ا ده کهن!؟ ناشکرایه نه وانه ی خودای تاکو ته نه ا ده پرستن بهر چاو روو نو هیدایهت دراو نو به نووری خودا هه ل سو کهوت ده کهن!

نه مجار ﴿قُلْ: هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ؟﴾ پتیان بلی: کوئرو بینا وه کوو یه ک وان؟؟ که سیئک کوئرو سه رلی شیواوو بته پرست بی وه کوو موسو لمانی خودا په رست وایه؟ حاشا حاشا هه رگیز نه م دووانه وه کوو یه ک نینو ناخرینه تای ته رازی یه کتره وه! ﴿أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ؟﴾ یان نایا تاریکیه کازو روناکی وه کوو یه کتر وان؟ نه خهیر هه رگیز نه مانه وه کوو یه کتر نینو نابن!

مه به ست نه وه یه: پرسیار ی نه وه بکا نایا که سیئک هه یه بریاری نه وه بدا: که کافرو موسو لمان چون یه کن؟ کوفرو نیمان وه کوو یه ک وان؟ کافر وه کوو کوئرو وایه، کوفر تاریکیه، موسو لمان وه کوو نهاده میزادی چاو ساغ وایه، نیمانو باوه نو رو روناکیه! ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ؟﴾ به لکوو گپراویانه بۆ خودا چه ند هاوه لئیک که وه کوو خودا مه خلوقاتیان به دیه یناوه، جا نه و کاته دروستکراوی نه وانو دروستکراوی خودایان لی تیکه لاو بوو نو بۆ یان لئیک جیا نا کرینه وه؟؟ جا: که چه ند هاوه لئیکان بۆ خودا بریار داو صیفات ی خودایان بۆ به ره و زانین، وه کوو خودا توانای دروست کردنو به دیه ینانیان پیدان، ئیتر لیان تیکچوو وتیان: مادام نه م بتانه ی شت دروست ده کهن وه کوو خودا، نه مانیش شیایوی خودایه تینو عیباده تیان بۆ ده کری، که وایی نه وانه عوزریان هه یه!!

ئه مه شیوه گالته پیکردنیکه بهو کافرانه. مه بهسته که ی ئه وه یه: ده فهرموی: ئه وه ی که ئه وان بۆ چوون بۆ چوونیکه هه لهو بی بناغه یه! خودا زاتیکه به دیهینه رو راگرو هه له سوپینه ری بوونه وه ره، کهس له خودا ناچی، خودا له زاتو صیفاتدا بی وینه و هاوه له، بی خیزانو مالو منداله، ئه و موشریکانه چهند بتيك ده پهرستنو کردو یان به خودا که هیچیان له بارا نیه، هیچیان پی ناکری، کافره کان بۆ خوشیان دان به وه دا ده نین: که ئه و بتانهش مه خلوقات ی خودانو بۆیه ده یان پهرستن تا له خودایان نزیک بکه نه وه! وه کوو له شوینیکه تر دا ده فهرموی: ﴿مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى﴾ الزمر/۳. که ته وافی که عبه شیان ده کرد ده یان گوت: (لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ إِلَّا شَرِيكًا هُوَ لَكَ، تَمَلِّكُهُ وَمَا مَلَكَ).

ئه هجار که بیرو باوه ری به هه له حسیب کردنو ئه وه ی رون کرده وه: که هیچ بیانویک نیه بۆ ئه وان که هاوه له بۆ خودا دانیین ئیتر بریاری کوتای ی ده داو ده فهرموی: ﴿قُلْ: اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ ئه ی موحه ممه دا! پییان بلی: خودا به دیهینه ری هه موو شتیکه، ئیوه شوو بته کانتانو هه موو مه خلوقاتیکه تریشی به دیهینه او، نه گهر توژیك جوان بیر بکه نه وه بۆتان ده رده که ی: که خودا تاکو ته نه یاه له ئولو هییه تو ربوییه تدا. هه ره ئه و شیای عیباده ت بۆ کردنه، هه ره ئه و شیای خودایه تییه، هه ره خۆی بالاده ستو خاوه ن ده سه لاته به سه ره هه موو شتیکن دا. ئیتر ئیوه به چ عه قلیك چهند بتو سه نه میك ده پهرستن که دارای سوودو زیانیان بۆ خۆیان نیه چ جایی بۆ ئیوه!

به کورتی په ره ره گار به دیهینه ری هه موو شتیکه، که وایی پیوسته هه موو شتیك گهر دنکه چی ئه و بی. په ره ردگار پیش هه موو شتیك تاکو ته نه یاو بی هاوه له یار مه تیده ره، بالاده سه ته به سه ره هه موو شتیکن دا، هه رچی بیه وی ده یکا، هیچ شتیك نیه بتوانی ببیته کو سپو له مپه ره له به رده م ویستی

خودادا، دهی که وایی چون نهو خودایه شهریکی هدییه، چون نهو بتانه شیایو
نهوین بکرتن به‌شهریکی خودا، هیچ شتیگ رایهی ناکه‌وی بیته هاوه‌لی
خودا!

زانایانی نیسلام (ئه‌هلی سوننه‌و جه‌ماعه‌ت) نه‌م نایه‌ته‌یان کرده
به‌به‌لگه له‌سهر نه‌وه که خودا به‌دییه‌نهری کرداری به‌نده‌کانیه‌تی و به‌نده‌کان
بوخویان به‌دییه‌نهری کرداری خویان نین، چونکه نه‌فعالی عیباد جوریکه
له (شیء) نایه‌ته‌کesh ده‌فرموی: ﴿قُلْ: اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾. ناده‌میزاد
ته‌نھا که سب و نیختیاری هدییه.

موعته‌زیله ده‌لین: ناده‌میزاد به‌دییه‌نهری کرده‌وهی خویه‌تی، وه‌لی
به‌دییه‌نانه‌کهی وه‌کوو به‌دییه‌نانی خودا نیه.

نموونه‌ی حه‌ق و به‌تال و سه‌ره‌نجامی به‌ختیاران و به‌دبه‌خته‌کان

لِّلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ
لَوْ أَنَّهُمْ لَمْ يَكُنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمُ جَهَنَّمُ وَيَتَّبِعُ الْمُهَادَّةَ
﴿أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ﴾ إِنَّمَا يَنْذَرُ
أُولَٰئِكَ الْآلَتِ

دوای نهوهی پهره ردگار دوو جوړ بانگهوازی بهیان کردن؛ بانگهوازی
 حقو بانگهوازی به تال، بانگهوازی خودا حقو راسته، بانگهوازی کردن لهو
 خودا دروژنانهی کافره کان دهیانپهرستن بانگهوازی به تالو پووجه، نه مجار
 ته شبیهی موسولمانو کافرو بپروا کوفری کرد به بیناو کویترو روناکیو
 تاریکیه کان. به شوین نهوه دا نمونه یه کی تر دهینیتسه وه بو نیمانو کوفر!
 نمونه یه ک «هینیتسه» بو حقو حقخوازان، نمونه یه کیش بو به تالو ههوا
 خواهانی. نمونه یه حقو حقخوازانی له بمر دهوامیو به سوودی دا به تاو
 هینایه وه که له بمرزایی به وه ده باریو سوود به زهویو ناده میزادو ناژه لو رو دک
 ده گه یه نی!

ههروه ها شوبه اندی به کانو معده ن که سودی لی وهرده گیرئ بو خشلو
 نامیری جوړاو جوړ، لهو کانو کانزایانه شتی به قیمه تو به های گران
 دهرده هیندرتینو ناده میزاد که لکیان لی وهرده گرن!
 نمونه یه به تالیش له خیرا فهوتانو بی سوودی دا ده شوبهینئ بهوکه فو
 خشتو خالهی که به سمر لافاوه که وه یه! یان بهو که فو خشتو خالهی ده که ویتسه
 سمر بوته وه مه نجه لی کانزا توانه وه له کاتی توانه وه له بوته دانی کانزا
 به نر خه کان دا.

ده فمر موی: ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا﴾ واته:
 پهره ردگار له ههروه وه باران ده باریتی، هه موو شیوو دوتیک به نه ندازه ی خوی
 لافاوی تیدا هه لده ستی، به گویره ی که مو زوری ناوی همر شیویک لافاو دی!
 جا ﴿فَاخْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا﴾ نهو لافاوه به گویره ی نهو شوینه ی
 پییدا تیده پهری خه وشر چیلکوو چه ویتلو که فو خشتو خال راده داو به سمر
 خویه وه هه لی ده گریو به سمر ناوه که وه به رز ده بیتسه وه.

نه مه نمونه ی نه وه یه: که ته صلیک هه یه وه کوو بارانه که که به هه زاران
 جوړ سوودی هه یه بو ژینگه ناده میزادو ناژه لو. فمر عیکش هه یه: که که فو

خشتو خالو چیلکهو چهوئله کمیه له نه ملاو شهولای شیوه که دا بهزایه ده پروا و به کاری هیچ نایه و هفوتی.

باران له ناسمانه وه ده باریو لافاو هه لدهستی و له ریگهی خوی دا ههر خشتو خالیکی وه به ربی رایده داو ده یخاته سهر خوی، له شیوه ی که فو خشتو خالیکی فشه لدا خوی ده نوینی. ته نانه ت جاری وا ده بی شه که فو خشتو خاله ناوه که داده پوشتی، ناوه که له ژیری وه ده پروا سهره و ژیر ده کشی. به لام نه م ناوه خیر و به ره که تی پییه و مایه ی ژبان!

﴿وَمَا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حُلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُ لَحٍّ﴾ ههروه ها نمونه ی حه قو نیمان وه کوو کانزای به سوود و به نرخ وه کوو هی زپرو زیو و ناسن و مسرو شه جوړه شتانه وه هایه که ده خرینه بوته و مه نجه لو کوره وه بو شه وی پالفته بکریزو خشتو خولو چلکو ژه نگیان پیوه نه مینی زپرو زیوکی پالفته کراوی بی خهوشیان لی جیا بکریته وه بو خشلو پیاله و په رداخ، یان نامیری پیداویتی بو کاروباری ژبانیان لی به ره هم بیتری له ناسن و مسرو فافونو شه جوړه شتانه، چونکه به هوی ناگره که وه چلکو پیسی به که جیا ده بیته وه و ماده که به پاک و پالفته کراوی ده مینیته وه. جیا له کاتی تانه وه و له بوته دان دا ژهنگو خشتو خولو پیسای سهره که وی و ماده که داده پوشتن، نه مه ش نمونه ی شتی به تالو پووجه، شته نه صله که ده شاریتته وه و دایده پوشتی به لام به رقرار نابو و زو و هه لا ده خری و فپری ده دری! ماده نه صله که ش ده هیلدریته وه و سوودی لی ده بیندری! ته نانه ت جاری وا ده بی وا گومان ده بری: که ماده نه صلییه که ههر نه ماوه و فهوتاوه و روچووه، به لام له راستی دا باقییه و ههر شه سوود ده به خشی وه کوو شه ناوه ی مایه ی ژبان به زوی و بو گیانله به ران، یان وه کوو شه کانزایه ی سوود ده به خشی به ناده میزاد!

﴿كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾ ناوا و به و جوړه خودای زانا و دانا په ندو نمونه ده هیلیته وه، نمونه ی حه قو به تال ده خاته و، حه قو راستی له جیگیر

بوونو سوود به خشی دا وه کوو ناو وایه که به ناخی زهوی دا ده پواته خواریو
کانیاوو جوگه و جویار پیک دینی. ده بیته مایه ی زیندو بوونسه وی ته بیعه تو
هوی ژبانی گیانله بهران، یان وه کوو معدنه نیکی پالفته کراوی بی خهوش
وایه: که ئاده میزاد سوودی لی ده بینن.

به تالیش له زوو به سهر چونو بی سوودی دا وه کوو نهو چلکو که فو
خستو خاله وه هایه که لافاو بهم لاو بهولای خوی دا ده پیرژنی، ههروه ها
وه کوو چلکو ژهنگو خهوشه وه هایه که له کاتی له بوته دانی کانزادا
سهرده که وی ماده نه صله که داده پویش. که وای به تال له بهردهم حه قدا
خوناگریو بهردهوام نابی!

هه بهو شیوه ناکامی بانگه وازیو ناکامی بیرو باوهرو ناکامی کردارو
گوفتار دیاری ده کا، بانگه وازی حه قو باوهرو راستو کردارو گوفتاری باش
ده میننه وه سوود به خش ده بن، بانگه شه بو بیرو باوهرو به تالو ناحه قو
کرداری خراپو گوفتاری ناشیرین بلقی سهر ناوه و پایه دار نیهو زوو ده فهوتیو
شکست دینی! نهو کاته ی بهرده و همیشه بی سوودو زیان به خشه!

جا ﴿فَأَمَّا الزُّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً﴾ نهو که فو خستو خۆی وا به سهر
ئاوه که وه یه یان کانزاکه ی داپو شیوه نهوه ده پوکیته وه بهم لاو بهولای راپهوی
لافاه که دا ده پرژنیو له ناوده چی، باد هیبا، کوزو که له بهر هیانگر نهوه! ﴿وَأَمَّا
مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُتُ فِي الْأَرْضِ﴾ نهوه ی سوود ده گیه نی به ئاده میزاد
له ئاوو کانزاکه نهوه ده میننه وه؛ ئاره که به کار ده هیندری بو خواردنه وه
پیداویستی تری گیانله بهران، کشتو کالی پی ئاو ده درئی ناشی پی وه گهر
ده که وی، کاره بای لی دروست ده کری... هتد. کانزاکه ش سوودی لی وهرده گیرئ
یا ده کریته خشلو نامیری جوانی و خۆپازاندنه وه یان نامیری پیداویستی بو
ژبانی لی دروست ده کری. وه کوو له شوینیکی تردا ده فهرموی: ﴿وَأَنْزَلْنَا
الحديد فيه بأس شديد ومنافع للناس﴾ الحديد/ ۲۵.

زججاج ده فهرموی: نمونهی موسولمانو بیروباوهری سوودی نیمانی بۆ
 خۆی وه کوو ناویک وایه که سوودی ههیه بۆ گژو گیاو ژیا نی ههمو شتییک،
 ههروهها وه کوو سوودی زێرو زیوو باقی کانزا به نرخه کان وایه سوودیان بۆ
 ئاده میزاد ههیه! نمونهی کافرو کوفره کهی وه کوو کهفو خشتو خۆلۆ
 چیلکهو چهوئلی سهر لافاو وایه سوودی بۆ کهس نیه، یان وه کوو ژهنگی
 ئاسنو چلکو خشتو خۆلی تیکه لاه به کانزا کان وایه که هیچ سودیکیان لی
 وهرناگیرئ!

﴿كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾ وه کوو چۆن هم نمونو په ندانه مان
 هینانه وه، که نهو شتانهی ئاده میزاد لییان چه واشه بووه بۆ یان روون
 ده کهینه وه، جوداوازی ئیوان حقو به تالیان بۆ ده کهین، نیمانو کوفریان بۆ
 لییک جیا ده کهینه وه. ههر بهو شیوه له ههمو بووارو لایه تیکه وه نمونو بۆ
 ئاده میزاد ده هینینه وه ههتا ریگهی هیدایه تیان بۆ روون بیتسه وه پیتیدا برۆن،
 ریگهی چهوتو به تال بناسنو لیتی دوور بکه ونه وه، بۆ نه وهی به خته وه ری
 دونیاو قیامت به ده ست بینن، موسولمانان ببه نهو تا قهو دارو ده سته یه ی
 خوشی و کامهرانی بۆ ئاده میزاد ده سته بهر ده کهن! وه کوو له باره یانه وه
 ده فهرموی: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ
 الْمُنْكَرِ﴾ ئیوه باشتترین گهلو نه وه یه کن هیندراونه گۆره پانی ژیا نه وه، رهوشتان
 وایه فرمان ده کهن به چاکه وه نه هی ده کهن له خراپه.

له سه حیحی بوخاری و موسلیم فهرمووه: هیه که ههیه نه بهر موسای
 نه لئه شعهری ریویه تی کردوه: ده فهرموی: پیغه مبهر ﷺ فهرموویه تی:
 (نمونهی نهو ئایینو په یامه ی منی پی رهوانه کراوه له هیدایه تو زانیاری
 وه کوو بارانییک وایه: که له زهویه که ده باری هه ندئ لهو زهویه سوود
 له بارانه که ده بینو گیاو گژو بهرهم دینی، هه ندیکیشی روتنه و چه قه نه
 گیای لی ناروی ناوه که عه مبار ده کاو کانی و کاریزی لی هه لده قولین، بۆ

خواردنه وه ئاودیری پئیوستی تری ژیان ئاده میزاد سوودی لیّ ده بینن، هندیکی تر له بارانه که له خالیکی ده باری دهشتیکی لمبه لانو روتنه نه ناوه که له خو ده گری، نه گياو گری لیّ شین ده بی، نه مه نمونه ی نهو که سانه یه له نایین حالی بوونو خودا سودمه ندی کردون بهم په یامه ی منو بوخزیان له نایین حالی بوونو خه لکی تریش فیّ ده کهن، هه روا نمونه ی که ساتیکشه که نایین کاری تی نه کردون هیدایه تی یه زدانییان وهرنه گرتو سوودییان له په یامی من وهرنه گرتوه).

نه مجار پاش نه وه ی په روهردگار حقو به تالی روون کرده وه ده ست ده کا بهرون کردنه وه ی سهره نجامی ده قخوازانو به تالدۆستان، به مه بهستی هه لنانو ته رغیب کردنیان بو کاری چاکه و ترساندنیان له خراپه کاری، بو بانگه وازی کردنیان بو ریبازی خیرو حقو راستی و دوور خستنه و یان له ریبازی گومرایی و به تال! || ده فرموی: ﴿لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ الْخُسْنَى﴾ هیه به بو نه وانه ی فرمان بهرداری فرمانی خودانو شوین په یامی پیغه مبه ره که ی ده کهون، پروا به نایینه که ی ده کهن، پاداشتی به ههشتیان ده دریتی، پاداشی به ختمه وه ی و دوور له هه مو ناخوشی و تنگو چه له مه یه ک پاداشی به ههشتی رازاوه و به رد ه وام نه پراوه. وه کوو له شوینیکی ترده ده فرموی: ﴿وَأَمَّا مَنْ أَمَنَّ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْخُسْنَى وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا﴾ الکهف/ ۸۸. نه مه سهره نجامی ده قخوازان بوو.

نه مجار دیته سهر باسی به تالدۆستانو ده فرموی: ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَالِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ﴾ نه وانه ی فرمان بهرداری خودا نابن پابه ندی فرمانو نه هیه کانی نین، شوین په یامی پیغه مبه ر ناکه ون نه گهر نه وه ی له جیهان دایه روژی قیامت ملکی نه وان بی و نه ونده ی تریشی له گه لدا بیّ ده یکه نه فیدیه و به ده لی سزای قیامت، به لام هیچ سودیان پی ناگاو که لکی لی وهرناگرنو لییان وهرناگیرئ واته: بویان

ناکریو ناگونجی لهروژی قیامت دا پر بهزهوی و هندهی تریشی له گهلدا بی لهزپرو زیو بیکن بهفیدیه، نه گهر شهوندهیان ملک و مال هبی دهن بهفیدیه، بهلام نه هیانه ونه دیانبی له فهرزیکدا نه گهر بشیان بی لیان وهرناگیری.

﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ﴾ نهوانه: که نيطاعهی خودایان نه کردوه و هلامی په یامی پیغه مبهریان نه داتهوه، له قیامتدا سزای سهختیان ده درئو له سهر هه موو خراپه یه کیان کهم بی یا زور حیسابیان له گهل ده کری، له هیچ شتیکیان خوشبوون نیه، که سیکیش مونا قه شهی له گهل بکریو لیخوشبوونی خودا نه یگریته وه، سزا ده درئو! پیغه مبه ریش ﷺ ده فرموی: (من نوقش الحساب عذب).

﴿وَمَا لَهُمْ بِهِمْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْهَادِ﴾ سهره نجامیان سزای ناگری دوزه خه، دوزه خیش خراپترین جیگه یه بو هوانه وه. نه مه هه ره شه یه کی توندو تیوه، ترساندنیکی سامناکه بو نهوانه بی ناگان له فرمازو نه هیه کانی خودا شوین په یامی پیغه مبه ر نه که وتوون.

نه مجار په روه ردگار بهر او ردیک له نیوان دوو تا قمدا نه نجام ده دا ده فرموی: ﴿أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَى﴾ واته: ئایا که سیک بزانی و بر وای و بی شه په یامه ی بو تو نازل کراوه له لایه ن خودای خوته وه حق و راسته و گومانی تیدا نیه چه واشه کاری تیدا نیه، هه موو حق و راسته، هه ندیکی پشتگیری هه ندیکی تری ده کا، هه واله کانی هه موو حق، فرمازو نه هیه کانی داد په روه رانه یه، ئایا که سیک شه وه بر وای هه لوستی بی وه کوو که سیک وایه که شاره زای خیر نه بی و تی نه گا نه نانه ت نه گهر تیشی بگا گهر دنکه چی نابی و تی ناگا و شوینی ناکه وی ئایا نه م که سه وه کوو شه ی تر وایه؟!

نیستیفهامه که ټینکار نامیزه: واته: به راستی شټیکى خرابو ناشیرینه
دوای نهم ههموو به لگه و ده لیلانه، دوای هیئانه و هی نهم ههموو په ندو
مه ته لانه، سدرباری هیدایه تی قورئان که چی شکو گومان هبې له راستی
په پیامی موحه ممد! بیتگومان هوئی نهمه کوټیری چاوی دله که حق نابینو
راست نابین!

﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ نه وه کوو په ندنا میز ده بی و عیبرت
و ده ده گریو بیر ده کاته وه مه گهر که سانیټک: که خاوه نی عقلی ساغو بیر
وردو تی فکرینی راستن؛ نه وانه ی ژیرانه بیر ده که نه وه و دانایانه و زانایانه
هه لسو کهوت ده کن، چونکه که سیټک عقلی نه بی بیر ناکاته وه تی نافرکی،
که سیټکیش بیر نه کاته وه نه وه چاوی دلی کوټره و به سدر لی شیواوی له ناو
تاریکایی نه قامی و نه زانی دا ده میټته وه گومراو به دبه خته!!

نیبنو عه بباس ده فهرموئ: نهم نایه ته ده رباری حه مزه ی کوټی
عه بدو لموطه لیبو نه بو جه هل هاتو ته خوار!

حه مزه ﷺ نمونده ی خاوه ن باوه ری ته و او به وه ی که نه و قورئانه ی
له خودا وه بز پیغه مبر هاتو وه حق و راسته به پی ی نه و په یامه ش هه لسو
کهوت ده کا، چاوی دلی روون و بینایه، تیگه ییشتو و عاقل و هو شیاره!
نه بو جه هلیش نمونده ی کافرکی سدر لی شیواوی نه زانه، چاوی دلی
کوټرو نابینایه، گومراو به دبه خته، هر چی ده یکا زیان به خشه بوخو ی و گه لو
ولاتی!!! نهم وه صفانه ی که له کوټمه له نایه تی دا هاتو و دا دین وه صفی خاوه ن
عه قلو ژیره کانه پیناسه یان ده کاو پاداشیان راده گه یه نی!

دهوشتی خاوه ن عه قل فامه کان، به خته وهرو

کامه رانه کانو پاداشیان

﴿۲۰﴾ وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ
وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿۲۱﴾ وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرُءُونَ
بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿۲۲﴾ جَنَّتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمُ الْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ
عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿۲۳﴾ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ

﴿۲۴﴾

نهم نایه تانه پدیوه ندییان به نایه ته کانی پیشه وه نومایانه، چونکه رهوشته
جوانه کانی (أَلُوا الْأَلْبَابَ) دهستنیشان ده کا، یان رهوشتی شهو که سانه شی
ده کاتمه: که له نایه تی پیشوودا به «أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ»
ناماژهی بۆ کردن، شهو رهوشتانه دیناری ده کا: همر که سیئک خویان پی
ناراییش بدا به خته وه ربی دونیاو قیامت به دهست دینی!

هه فرموی: خاوه ن عه قل و فام، یان تا قمی سهر فرازو حه قخوازو خاوه ن
باوهرو شوینکه وتووی په یامی پیغه مبر نهم که سانه ن که نهم رهوشتو
هه لسهو که وتیانه:

۱- ﴿الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾ ئەو کەسانە ی پابەندی وادەو بەلێنی خۆیان؛ ئەو وادەو بەلێنانە ی خۆیان پێوە پابەند کردووە، کە داننانە بەخودایەتی پەرورەدگارو تاکنو تەنهایی ئەو زاتە. ئەو بەلێنو پەیمانە ی لەگەڵ خودا بەستوویانە لەعالمە می ئەرواح دا. ئەو پەیمانە ی لەگەڵ بەندەکانی خودا دا بەستوویانە لەکاروباری ژیاانیان دا پێوە ی یابەندن.

﴿عهد الله﴾ بریتییە لەهەر شتێک بەلگە ی عەقڵی و نەقڵی ئەو شتە ی تێدابێ، واتە؛ هەر شتێک خودا چەسپاندبێتی؛ جا فەرمانو نەه ی بێ وەصیەتو نامۆژگاری بێ، بەکورتی ﴿عهد الله﴾ بریتییە لەپابەند بوون بەهەموو شتێک کە خودا فەرمانی بەتادەمیزاد کردبێ بەکردنی، خۆپاراستن لەهەر شتێک خودا نەه ی لێ کردبێ!!

۲- ﴿وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ ميثاقو پەیمانە ی خۆیان هەلناوەشیننەو پەیمانە ی باوەر کە لەگەڵ خودا بەستوویانە هەلێ ناوەشیننەو، ئەو پەیمانە ی وادە ی لەگەڵ نادەمیزادا بەستوویانە دەربارە ی کڕینو فروشتن و بەکڕێدانو باقی بوارهکانی ژیا، پووچی ناکەنەو پابەندی دەبن.

وێکوو دووڕوو کافرهکان نین کە پەیمانە یان دا پابەندی نەبن، ئەگەر لەگەڵ یهکیکدا کێشەیان بوو زمان پیسو جێیو فروش بن، ئەگەر قسەیان کرد درۆ بکەن، کە سپاردەیان لادانرا خیانهتی تێدا بکەن!

لەرستی دا ئەم دوو خالە هەردوکیان یهک واتایان هەیمو دوو چەمکی هاوتریبی یهکترین هەرچەند یهکیان ئیثباتەو ئەویتریان نەفیە. کەوابوو دەتوانین بڵێین: پەیمان هەلنەو هەشاندنەو تەئکیدە بۆ پابەندبوون بەوادەو بەلێن. یان بڵێین: ﴿لَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ تەئکیدو دووبارە کردنەو یه بۆ خالی یهکەم: کە ﴿يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾ یه.

قەتادە دەفەرموێ: پەرورەدگار باسی پابەند بوون بەوادەو بەلێنی لەبیستو ئەوەندە شوێنی قورئاندا تۆمار کردووە. ئەمەش نیشانە ی ئەوەیە: کە

وه فا به عه هدهو په یمان پابه ندبوون به وادهو به لّین ره وشتیکی زور په سندو
گرنگه!

۳- ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ﴾ ته وانهی هرچی خودا
فهرمانی کرده به په یوه ستبوون پیوه وه نهی کرده له داپړینی نه نجامی
ده دن؛ وه کوو یارمه تیدانی نایینی خوداو پشتگیری کردن له پیغه مبر ﷺ
له جیهادو بانگه وازی دا. هه ولدان بو بلاو کړنه وه و شیکړنه وهی نایینی
نیسلام، هه وروها ته نجامدانی صیلهی ره هم هاتوچوخی خرمو که سو کارو
هه والپرسیان.

له صه حیچی موسلیمو بوخاری دا فرموو: هیه که هیه ته نه س ربوایه تی
کرده ده لی: پیغه مبر ﷺ فرمویه تی: (من احب ان يبسط له في رزقه،
وينسا له في اثره، فليصل رحمه) که سیک پیی خو شه رزو روژی گو شاد بی و
ته مده نی دریژ بی باصیلهی ره هم به جی بی نی.

هه وروها چاکه کردن له گه له هژارو ناتاجان، فریاکه وتنی لیکه ومان
ده چپته چوارچیوهی صیلهی ره حمه وه.

۴- ﴿وَيُخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ ترسی سزای خودای خویان هیه، هرچی
ده یکه نو ده لّین لایه نی خودای تیدا ره چاو ده کمن، دان ده نّین به گه وریه یی
خوداو تاکو ته نهایی زاتی پیچوونی دا. چونکه نه وان خودا ناسن ده زانن خودا
ده بی چون بی، دیار شه هه تا ناده میزاد زانتر بی ده بی له خودا ترس تر بی،
وه کوو له شوینیکی تر دا ده فرموئ: ﴿انما يخشى الله من عباده
العلماء﴾ فاطر/۲۸.

۵- ﴿وَيَخَافُونَ سَوْءَ الْحِسَابِ﴾ ده ترسن له چه ندو چون له گه دا کردنی
حیسابی قیامت، ده ترسن له موناقه شهی کاتی لیکو لینه وهی روژی
ره ستاخیز. چونکه وه کوو له مه ویش وتمان: که سیک له حساب له گه کردن دا
موناقه شهی له گه بکری سزا ده دری، بویه نهو خاوه ن عه قلو فامانه خویان

موحاسبه‌بی خوځیان ده‌کهن پېش نه‌وهی حیسابیان له‌گه‌ل بکړی. که‌سی‌کیش
بترسی له‌حساب له‌گه‌ل کردن روو ده‌کاته خوداپه‌رستی و خوی له‌تاوان
ده‌پاریزی.

۶- ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ نه‌وانه‌ی خوځاگرن له‌کاتی به‌لاو
ته‌نگو چه‌له‌مه‌دا. به‌رده‌وامن له‌سمر طاعتو خوداپه‌رستی، دووره په‌ریزن
له‌تاوانو تاوانکاری. ه‌رچی تاعه‌تو خودا په‌رستی به‌نجامی ده‌دن، خو
ده‌پاریزن له‌هر شتیک نافرمانی خودای تیدا بی. رازین به‌قه‌زاو قه‌ده‌ری
خودا، خوځاگریان له‌به‌رامبه‌ر به‌لاو موصیبه‌تدا له‌به‌ر خاتری ره‌زامه‌ندی
خودایه، بو به‌ده‌ست هینانی پاداشی باشی په‌رو‌رد‌گاره. بو ریابازی و ناوو
شوره‌ت نیه.

۷- ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ نه‌وانه‌ی نویژه‌کانیان به ریکو پیکي نه‌نجام
ده‌دن، به‌ناگاداری دل‌و ترسی خوداو نویژه‌کانیان ده‌کهن.

۸- ﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ له بری له‌و رزقو روژیبه‌ی
پیمان داون به‌گویره‌ی پیویست به‌ناشکراو به‌نه‌پنی ده‌به‌خشن! جا ه‌ر چه‌ند
نم خاله ده‌چپته چوارچیوه‌ی خالی سییه‌مه‌وه به‌شیکه له ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ
يُوصَلَ﴾ وه‌لی که‌به خالیکي سه‌ربه‌خو راینواندو ده‌ست نیشانی کرد له‌م
روه‌ویه: که مال‌به‌خشین په‌یوه‌ندی نیوان به‌نده‌کان پته‌و ده‌کا، له‌به‌ر خاتری
خودا یه‌کیه‌تی و ته‌باییان له‌نیودا بلاو ده‌کاته‌وه، دل‌و ده‌روونی مال‌به‌خش
له‌رزیلی و رز پالته ده‌کا، دل‌و ده‌روونی مال‌و پی به‌خشر او له‌به‌خیلی و
حه‌سوودی پاک ده‌کاته‌وه، کومه‌لگایه‌کی پوختو خاویزن و هم‌ناهه‌نگو
هاریکار پیک ده‌هینن.

۹- ﴿وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ به‌چاکه خراپه رت ده‌که‌نه‌وه
له‌ه‌ل‌سو که‌وتی روژانه‌یان‌دا (نه‌ک له‌نایینی خودادا) به‌چاکه به‌ره‌نگاری
خراپه ده‌بنه‌وه، به‌حیللو له‌سره‌خویی روبه‌رووی نه‌فامی ده‌بنه‌وه، به‌صه‌برو

خۆراگری به‌ره‌نگاری نه‌زیه‌تدانی خراپه‌کاران ده‌که‌ن! وه‌کووله‌شوینیکی تردا
 «ده‌فرموی: ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾ الفرقان/۶۳. یان ده‌فرموی:
 ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا﴾ الفرقان/۷۲.

ئیمام نه‌حمه‌د له‌ئه‌بو زه‌ره‌وه‌ فرموده‌یه‌ک ریوایه‌ت ده‌کا: ده‌لێ:
 پیغه‌مبەر ﷺ فرموویه‌تی: (اذا عملت سيئة فاعمل بجانبها حسنة تمحها)
 نه‌گه‌ر خراپه‌ت لێ رودرا تاوانی‌کت نه‌نجام‌دا خیرا به‌شوینی‌دا چاکه‌یه‌ک به‌که
 ده‌یس‌ریته‌وه‌.

له‌ریوایه‌تیکی تردا نه‌حمه‌دو تیرمی‌نیز به‌یه‌قه‌ی حاکم له‌ئه‌بو زه‌ره‌وه‌
 ریوایه‌ت ده‌که‌ن: پیغه‌مبەر ﷺ فرموویه‌تی: (واتبع السيئة الحسنة تمحها،
 وخالف الناس بخلق الحسن) به‌شوین خراپه‌دا چاکه‌ به‌که ده‌یس‌ریته‌وه‌، له‌گه‌ل
 ئاده‌میزادان‌دا ره‌وش‌ت جوان به‌، به‌ره‌وش‌تی جوانو شیرین تیکه‌لاوی خه‌ل‌ک
 به‌کو وه‌ل‌سو که‌وتیان له‌گه‌ل بنوینه‌!

ئه‌وه‌ی ناشکراو چه‌سه‌پاو: مامه‌له‌کردنی باش له‌گه‌ل خراپه‌کار
 به‌ره‌نگاری‌کردنی خراپه‌ به‌چاکه‌ به‌سوود‌تره‌و کاری‌گه‌ر تره‌و سه‌ره‌نجامی
 سه‌لامه‌ت تره‌و رقو کینه‌ ده‌پوکی‌نیته‌وه‌.

هه‌لبه‌ته‌ به‌ره‌نگاری‌کردنی خراپه‌ به‌چاکه‌ کاتی‌ک په‌سنده‌، که‌ خراپه‌
 پوچه‌ل بکاته‌وه‌و خراپه‌که‌ر به‌خویدا بشکیته‌وه‌، نه‌ک له‌خۆی بایی بی‌و پی‌ی
 لێ هه‌لبه‌ری، نه‌گینا کاتی‌ک خراپه‌ پی‌وستی به‌ریشه‌کیش کردن بوو پی‌وست
 بوو ره‌ت بکرتیه‌وه‌ نابێ به‌چاکه‌ به‌رامبه‌ری بکری. ده‌بی به‌گژی‌دا به‌چیه‌وه‌و
 قه‌لاچۆی بکه‌ی، بۆ ئه‌وه‌ی خراپه‌کار له‌خۆی بایی نه‌بی‌و به‌رز بیته‌وه‌
 به‌ره‌و‌پروو‌بوونه‌وه‌ی خراپه‌ به‌چاکه‌ زوربه‌ی کات، که‌ په‌سنده‌ له‌به‌واری
 مامه‌له‌کردنی دوو که‌س دایه‌ له‌کارو‌یاری دونیایی‌دا به‌لام له‌به‌واری ئایینی
 خودادا نابێ به‌ره‌نگاری لوتبه‌رزو خراپه‌کاران به‌چاکه‌ نه‌نجام بدری، چونکه‌
 مله‌ورو سه‌ره‌رقو نه‌فام ده‌مکو‌تانه‌وه‌یان پی‌وسته‌، قه‌لاچۆ‌کردنیان گه‌ره‌که‌،

ناشوب‌گیران، فیتنه جۆیان هه‌لسرو کهوتی چاکه نامیز له‌گه‌لیان‌دا سوودی نیه، ده‌بی به‌دهستی پۆلایین لییان بدری کورد وته‌نی (شهرحی ماری به‌داری) ته‌وجیهی قورئان لیره‌دا که‌وا به‌موطله‌قی هاتوو، ته‌حدیدی نه‌وهی نه‌کردوه که‌ی خراپه به‌چاکه پاساو ده‌دریته‌وهو که‌ی خراپه‌کار ده‌مکوت ده‌کریو ریشه‌کیش ده‌کری. به‌لک‌وو نه‌مه‌ی هیشته‌توهه ناده‌میزاده‌کان بۆخۆیان له‌هه‌لۆسته‌کان وردبینه‌وه، عه‌قلی خۆیان به‌خه‌نه گه‌رو ته‌صه‌روف بکه‌ن به‌جۆریک که‌ خێرو خۆشی کۆمه‌لگای تیدا بی‌و خێرو سه‌واب بی.

دوای نه‌وه په‌روه‌ردگار وه‌صفی موسولمانه عاقل مه‌نده‌کانی به‌و نو صیفه‌تانه کردا که‌ باس‌مان کردن، نه‌مجار دی پاداشی دونیاو قیامه‌تیان دیاری ده‌کاو ده‌فهرموی: ﴿أَوَلَيْكَ لَهُمُ عُقْبَى الدَّارِ﴾ نه‌وانه‌ی نه‌وه ره‌وشتیان‌هو ناوا هه‌لسرو که‌وت ده‌که‌ن سه‌ره‌نجامی باشیان هه‌یه، خۆشه‌ختی دونیاو قیامه‌تیان ده‌ست ده‌که‌وی؛ له‌دونیا‌دا زالیان ده‌که‌ین به‌سه‌ر دوژمن‌داو له‌قیامه‌تیش‌دا به‌هه‌شتیان به‌خه‌لات ده‌ده‌ینی. ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ نه‌و سه‌ره‌نجامه‌ باشه‌ بریتی‌یه له‌چه‌ند باخو باخاتییک که‌ شوینی مانه‌وه‌ی هه‌تا هه‌تاییان‌هو هه‌رگیز لی‌ی ده‌رناچن، خۆیان ده‌چه‌نه نه‌و به‌هه‌شته‌وهو ﴿وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾ هه‌روه‌ها باوکتو باپیره‌ صالحه‌کانیانو خیزانو نه‌وه‌یان؛ نه‌وانه‌ی له‌دونیا‌دا کردار باشو خاوه‌ن باوه‌رو ره‌فتار په‌سه‌ند بوون به‌مه‌ش زیاتر که‌یفیان خۆش ده‌بی‌و مالو خیزانیان یه‌کدیگیر ده‌بنه‌وهو به‌بینینی یه‌کتری دل شادی به‌خته‌وه‌ریان زیاد ده‌کا، نیتر ده‌ست ده‌که‌ن به‌یادکردنه‌وه‌ی ژبانی دونیا‌یانو حالو وه‌زع‌ی رابوردوویان شوکرو سوپاسی خودا ده‌که‌ن که‌ له‌و وه‌زعه‌ رزگاریان بووه له‌ژیانی زه‌حمه‌ته‌وه که‌وتونه‌ ناو ژبانی ره‌حمه‌ته‌وه.

نایه‌ته‌که‌ ناماژه‌ی نه‌وه‌ی تیدا‌یه: که‌ بنه‌ماله‌و نه‌سه‌بو ره‌چه‌له‌ک به‌بی کرده‌وه‌ی چاک چ نرخیکیان نیه. باوکتو دایکتو کچو کو‌رو نه‌وه به‌کرده‌وه‌ی

خویان نه بی ناچه بههشته وه وه کوو قورشان له شوینیکی تردا ده فهرموئ:
 ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَبَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ الشعراء/ ۸۸-۸۹. سهرباری
 خوشی بههشته کووونه وهی خیزانو خزمو کسو کار ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونُ
 عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ﴾ لهه موو لایه که وه فریشته دیده نییان ده که نو
 پیروزبایی چونه ناو بههشته مانه وهی ههتا ههتایی له ته ک راستگویانو
 پیغه مبه راندا لهو بههشته رازاوه دالا جا فریشته کان پتیا ده لئین: ﴿سَلَامٌ
 عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ﴾ ناشتی و دنیایی له رزگار بوون له سهر ئیوه بی، بههوی
 نه وهی له دونیادا خوارگریوون، بهر ده وام بوون له سهر طاعت و خودا پرستی،
 به لاو موصیبه تو تهنگو چه له مه کاری له خوگری ئیوه نه کرد.

﴿فَنِعْمَ عَقَبَى الدَّارِ﴾ به راستی نه م بههشته پاداشو سهره نجامیکی
 فره خاسه و پیروزتان بو شوینیکی زور باشه بو حوانه وه ژبان تیدا به سهر
 بردن.

ئینو جهریر ده لئ: پیغه مبه ر ۱۱ هه موو سهری سالتیک دیدنه گۆری
 شه هیدانی ده کرد و ده یفرموو: (سلام علیکم بما صبرتم فنعیم عقبی الدار) دوا
 پیغه مبه ریش نه بو به کرو عومره و عوسمانیش نه م سهر دانه یان ده کرد.

رهوشتی به دبه خته کانی روژی قیامهت و سزادانیان

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا
 أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ
 وَلَهُمْ سَوْءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾

دواي نه وهی په ره ر دگار رهوشتی به خته وه ره کانو پاداشی نه بهراوهی
 بههشته بو دیار بکردن، نه مجار حالی به دبه خته کانی روژی قیامهت و نهو
 ته فیسیری رهوان (۱۲۷)

سزایه ی بۆیان دانراوه به یان ده کا، واته: به شوێن وادهو به ئێندا هه پره شه ده کاو به شوێن پاداشدا باسی سزا ده کا. نه مه ش دابو نه پێتی قورئانه هه ر کاتێ باسی دونیای کرد باسی قیامه تیش دینێ، که باسی موسولمانی کرد باسی کافرانیش ده کا... هتد. بۆ نه وه ی به یانو رونکردنه وه کانی باشتتر کاریگهرینو زیاتر هه لنه رین بۆ پابه ندبوون به فهرمانو نه هیه کانییه وه.

له م ئایه ته دا پهروه رگا ر وه صفی به دبه خته کان به سی صیفه ت ده کا.

■ هه فرموی:

۱- ﴿وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ ئه وانه ی په یمانی خودا

هه لده وه شیننه وه. ئه وه وه پهیمانه ی خودا فهرمانی پێ کردوون پابه ندی بن که بریتیه له ئیمان به خوداو بره و به قودره تو باقی صیفه ته کانی، هه روا ئیمان به پیغه مبه رانو کتیه ئاسمانیه کانو ئه وه په یمانو به ئێنانه ی که له گه ل ئاده میزادا ده یانه بستنو خۆیانی پێوه پابه ند ده کمن، که چی دوا یی لێیان پاشگه زده بنه وه پابه ندیان نابن!

هه لوه شانده وه ی عه ده و په یمان ئه وه یه: له و به لگانه وردنه پێته وه: که

هه بوونی خوداو تاکنو ته نه یایی خودا ده چه سپێتن، یان تێیان ده فکری و ده زانی به لگه کان حه قو راستن به لام سه ره ره قی ده نوێنی و ئینکه به ری ده کاو به گوێره ی زانیاری خۆی کار ناکا، یان شوبه وه گومان راست ده کاته وه و پێچه وانه ی حه قو راستی هه نگاو هه لده نی. که ■ هه فرموی: ﴿مَنْ بَعْدَ مِيثَاقِهِ﴾ واته: دوا ی ئه وه ی دان ده نی به راستی په یمانه که و خۆی پێوه پابه ند ده کا. نه مجار دژی ■ وه ستی.

۲- ﴿وَيَقْطَعُونَ مَأْمَرَ اللَّهِ بِهِ أَنْ يُوصَلَ﴾ هه رچی خودا فهرمانی کردوه

به نه نجامدانی ئه وان نایکه ن، هه رچی خودا نه ی لێ کردوه ئه وان ده یکه ن، به کورته ی دژی فهرمانو نه هیه کانی خودا ده جوێنه وه بره و به خودا ناکه ن شوێن په یامی پیغه مبه ره که ی ناکه ون. صیله ی ره حم به جێ نه هێنن، له گه ل

موسولماندا هاریکارو ههم ناههنگ نین، یارمه تییان نادهن و پشتگیریان ناکهن.

۳- ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ فسادو ناشووب له سهر زهوی بلاوده کهنهوه، کردهوهی پیسرو ناشرین نه نجام دهه ن. ستم له خویشیانو خه لکی تریش ده کهن، بانگه وازی بو غهیری بهرنامهی خودا ده کهن، ستمکاری درحق به گیانو مالی ناده میزادان نه نجام دهه ن، همر شتیك بیته هوی ویرانبوونی ولات نهوان ههولی بو دهه نو بانگه شهی بو ده کهن، فیتنه جوو شهرانی و شووم ویستو خراپه کارن ﴿أُولَئِكَ هُمُ اللَّعْنَةُ﴾ نهوانه نه فرینی خودا و پیغه مبهرانو فریشته یان له سهره، شیایو نه فرین لیگردن، لهه رحمتو سۆزی خودا دوور ده خرینهوه، له خپرو خوئی دویاو قیامت بی بهش ده کرین.

﴿وَهُمْ سُوءُ الثَّارِ﴾ نهوانه سهره نجامی خراپیان هیه، دوا روژیان سامناکو شوینی حهوانه یان دۆزه خه، همرچی تووشیان دی خراپه و سزاو تۆلهیه.. وه کوو له وه پیش له ئایه تی ژماره (۱۸) دا ده فرموی: ﴿وَمَا وَهُمْ جَهَنَّمُ وَيُنفَسُ الْمِهَادُ﴾.

نهوانه به ژانی دنیا دلخوژنو باوهشیان به دویای بی به قادا کردوه، ههولیان بو ده سته بهر کردنی کامهرانی قیامتو ژانی بهرده وامی نه داوه. نهوه یان له بیر چۆتهوه؛ که همر خودا رزقو روژیی ده دا، ههزی لی بی رزقو روژیی بو فلان زیاد ده کاو بو فیساری تهنگ ده کا. نهوه نازانن یان ده یزانو خوینانی لی گیل ده کهن؛ که هه موو شتیك به ده ست خودایه له دویاو قیامت دا، نه گهر نهوان ههولیان بو قیامت بدایه بیگومان خودا له له زه ته دنیا بی بهشی نه دا کردن.

رزقو رۆژی به ده ست خودایه، هیدایهت له خوداوهیه

بو که سیک نیمان به خودا بهینی

وَيَقُولُ

الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنْابَ ﴿٢٧﴾ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ
قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾
الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحُسْنُ
مَآبٍ ﴿٢٩﴾ كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ

دواى نهوهى پهروه دگار سه ده نجامى موسولمانو موشرىكى ديارى كرد،
نه مجار نهوه روون ده كاتهوه: كه هه خودا رزقو رۆژى ده داو نه ندازه دارى
ده كا، دونيا خانوى تاقي كرده نهوهيه، رژاندى رزقو رۆژى زور به سهه كافردا
نیشانهى ریز لێنان نیه، ههروه كوو تهنگ كرده نهوهى رزقو رۆژى له سهه
موسولمان نابيته به لگهى به كه مزانینى، رزقو رۆژى چ په یوه ندىیه كى به كوفرو
نیمانه وه نیه، زور جار وا ده بى رزقو رۆژى زورو فراوان ده درى به كافر بو
له خسته بردنى، موسولمانانیش ده ست كورتو ژيانى كوله مهرگى ده دریتى بو
زیده پاداشو شهوابى چاك.

نه مجار باسى په لپو بیانووى كافره كانى قوره ییش ده كا: كه
له پیغه مبهریان ده گرت، پاشان حالو وه زعى موسولمانه له خودا ترسه كانو

پاداشیان لای خوداو سهره نجامی کافرو موسولمانه کان ده ست نیشان ده کاو
 ده فرموی: ﴿اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ پهروه ردگار رزقو روژی
 ده روژی به سهر که سانی کدا: که مهیلی لیه بیانداتی، بو هندی که سیش
 که می ده کاته وه، نه مهش حکمه تو داد پهروه ری یزدانه، چ په یوه ندیه کی
 به کوفرو نیمانی ناده میزاده که وه. نیه. جاری وا ده بی خودا رزقو روژی له سهر
 موسولمان که م ده کاته وه بو به تاقیکردنه وه نه جرو شه وابی زور، به سهر
 کافریشدا رزقو روژی ده روژی بو له خسته بردنی و کیشکردنی و بی به شکردنی
 له رزقو روژی به هشت نه مه عه داله تی یزدانیه، زوری رزقو روژی بو کافر
 نیشانه ی خو شه ویستی و لی رازی بوون نیه، له هه مان کاتدا تنگده ستی و
 که مده رامه تی موسولمان نیشانه ی نه وه. نیه خودا ناخوشی ده وی سو کایه تی
 پی ده کا. وه کوو له شو نیکی تر دا ده فرموی: ﴿يَحْسِبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ
 مَالٍ وَبَنِينَ، نَسَارِعَ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ المؤمنون/۵۶. یان ده فرموی:
 ﴿وَالَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ الاعراف/۱۸۲.

نه مجار هه لسو که وتی موشریکه کانی مه که دیاری ده کا: که له کاتی
 ده وه مهندي ژيان خو شیاندا له خو یان بایی ده بن، ده فرموی: ﴿وَفَرِحُوا
 بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ واته: موشریکه کانی مه که به ژيانی دنیا که یف خوشو
 تهرده ماخ بوونو پییه وه په یوه ست بوونو وا ده زانن جگه له ژيانی دنیاو
 له زده ته کانی هیچی تر نیه، پیمان وایه: ژيان هه ژيانی دنیا یو بهس! ﴿وَمَا
 الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ﴾ به لام له راستی دا خوشی ژيانی دنیا
 له بهرام بهر ژيانی قیامه تدا وه کوو مه تاعی کی بی به قاو که م بایه خ وایه،
 شتیکی که م هیچو پوچو خیراتوا وه.

نیام نه حمه دو موسلیمو تیر میذی له (المستورد) وه: که برای بهی
 فیهره، ده لی: پیغه مبه ر ﷺ فرموی: (ما الدنيا في الآخرة) كما يجعل احدكم
 اصبعه هذه في اليم، فلينظر بم ترجع، واثار بالسبابة).

تیرمیذی له ئیبنو مه سعوود هوه ریوایت ده کا، ده لئى: پیغه مبهەر ﷺ
له سهر کورته حه صیریک نووستبو. که ههستا دیاربوو حه صیره که شوینکه ی
له لاپه راسوی پیغه مبهەر کردبوو، عه رزیان کرد نه ی پیغه مبهیری خودا! نه گهر
ریگه ت بداینایه جینگایه کی نه ره نولمان بو ریک بخستیتایه! پیغه مبهەر ﷺ
فهرموی: (مالی وللدنیا، ماآنا فی الدنیا ■ کراکب استظل تحت شجرة، ثم راح
وترکها). نه من چم به سهر دونیاوه ههیه؟! له راستی دا من له جیهان دا خۆم
واده بینم وه کوو سواریک له ریگا لای دایه ژیر سیبهیری دره ختیکو توژیک
ماندووی حه سایه وه دووایی بهرئ که وتو سیبهیره که ی جئ هیشت.

جا که نه وه ی روون کرده وه: که موشریکه کانی مه که به ژیانو له زه ته ی
دونیا له خۆبایی بوونو ماد. ههستو شعوری داپۆشیون، نه مهش وای لئى
کردن: که داوا له پیغه مبهەر ■ بکه من موعجیزه ی مادی وایان بو بیئى که
به لگه بی له سهر راستی پیغه مبهرایه تیه که ی، چونکه گهلو نه ته وهیه کی ماده
په رستو نه قام بوون به وایان وانه بوو قورئان موعجیزه ی به لگه ی به هیزه له سهر
راستی پیغه مبهرایه تی موحه ممه د، گهلو نه ته وهیه کی ماددی نه زان بوون،
می شک پوتی دل داخراوی سهر ره قو بی گوئی هه لئه له تاو. هی نه ده له خۆیان
بایی بوو بوون په لپه بیانوی جوراو جوریان له پیغه مبهەر ﷺ. وه کوو
ده فه رموی: ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ؟﴾ واته:
کافره کانی قوره یش هی وه ک عه بدوللای کوری ئوبه ی هاوه لانی ده لئین: نه وه
بۆچی موعجیزه یه کی وه کوو موعجیزه ی پیغه مبهیره کانی پیشوو دانا به زئى بو
سهر موحه ممه د! بۆ پارچه یه ک له ناسمان بهرنا بیتهو. بۆ سه رمان؟ بۆچی
کیوی صه فا ناکا به زئیر؟ بۆچی کیوه کانی ده ورو بهری مه که رانا مالئو
شوینه که یان بیته باخو باخاتو شوینی سهیرانگا و کانیای لئى هه لقولئینو
جوگه و جوباری تی دا بکشین. ده لئین: بۆچی موعجیزه ی وه کوو حه زه ته ی

﴿فَلْيَاتُنَا بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ﴾ (الأنبياء/ ٥).

وه کوو نهوه بلئی: نهو کافرانه له بهر ښکته بهریو څوږه زلزلانی و نه فامییانو نیدیعیای نهوه یان ده کرد: که موعجیزه کانی پیغه مېهر ۰ به قورنانشه وه ناچنه ناستی موعجیزه یه کی وه هاوه شیاوی نهوه بن نهوان برهوی پی بکه نو به موعجیزه یان دانین. بزیه په لپی موعجیزه ی تریان ده گرت. نه مجار په ورو دگار فرمان به پیغه مېهر ده کا: که نهوه یان یو روون بکاته وه: که نازل کردنی نایاتو موعجیزه چ ده خلکی به هیدایه تو گو مېر ابون نهوه نیه به لکوو هه مویان به ده دست خودان!

ده فەرموئ: ﴿قُلْ: إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنِيبُ﴾ واتە:
چ سوودتێک لە موعجیزە هاتنە خوارەوە دا نیه بۆ ئێوە ئەگەر خودا نیرادە ی
هیدایەتدانی ئێوەی نەکردبێ، هەر کەسێک وەکوو ئێوە سەرپەتو ئینکار بێ،
لە کوفرو گومرایی دا رۆجو بێ، ئەگەر موعجیزە ی تریشی بۆ بیستن هەر ئیمان
ناهیئ، چونکە هیدایەتو گومرایی بە دەست خودایە. بۆیە پێویستە ئێوە
لە جیاتی داوا کردنی موعجیزە ی تر. لەخودا بپارێنەوه هانای بۆ بەرن، دەستی
دوعا بەرز بکەنەوه و بنووزێنەوه داوای لێ بکەن هیدایەتتان بدا، چونکە خودا
کەسێک مەیلی لێ بێ گومرایی دەکا، وەکوو چۆن ئێوەی گومرایی کرد داوای
ئەوه ی موعجیزە ی وەکوو قورئانی بۆ ناردن، ئەگەر موعجیزە ی تریشتان بۆ
بنێرێ هەر لە گومرایی خۆتان دەرنانچن. هەر وەها کەسێک هیدایەت دەدا کە
بۆلای خودا بگەرێتەوه و هانای بۆ بەرێ، واز لەسەر رەقی خۆی بیئێو روبەکا تە
ئیسلاو گەردنکەچی فەرمانو نەهیەکانی خودایێ.

به کورتی قورئان بۆ خوۆ موعجیزه یه کی ته و اوو بۆ که و کورپیه ،
که سیک قورئانی بۆ بۆ به موعجیزه یتیر پئویستی به موعجیزه ی تر نه ، جا
نه گهر خودا ئیراده ی هیدایه تدانی ئیوه ی بکردایه ، وای لی ده کردن ئیختیاری

رێبازی ھیدایەتتان بگرتایە بەرو ھۆکارەکانی ھیدایەتتان دەستەبەر بکردنایە
 ئیتر ئەو کاتە قورئان دەبۆه باشتترین مورشی دو ھیدایەتدار بۆ ئێوە، بەلام
 خودا ئێوەی رۆچواندووە لەگومرایی دا واتان لێ ھاتووہ ناوڕ لەھیچ شتیکێ تر
 نادەنەوہ، ھیچ نامۆژگاری و نەصیحەتیک کارتان تی ناکا، چونکە بۆخۆتان
 نامادەباشی ئیمان ھیناتان تیدا نیە، سەررەقو لوتبەرزو گوێ نەبیستن، جا
 کەسێک ئەمە حالی بێ چۆن رێگای ھیدایەت دەگریتەبەر با ھەرچی
 موعجیزە ھەن بۆی بنێردرێن!!

وہ کوو لەشوئینیکی تردا دەفەرموی: ﴿وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ
 وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ، وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا، مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا ۖ إِنْ يَشَاءُ اللَّهُ،
 وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ﴾ الانعام/۱۱۱. یان دەفەرموی: ﴿وَمَا تَغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّزُلُ
 عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ یونس/۱۰۱. یان دەفەرموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ
 رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ، حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ یونس/۹۶-۹۷.
 بەلام کەسانیک رویکەنە خوداو لەبەلگەو نیشانە ناشکراکانی خودایەتی ئەو
 وردبێنەوہ، رێبازی راستو حەق بگرنەبەر، ئەوہ خودا بەرچاویان رۆشن
 دەکاتەوہ، دلێان گۆشادو نورانی دەکاو ھیدایەتیان دەدا، ئەوانە حەتمەن
 بەناوات دەگەزو خۆشبەختی دویا و قیامەت بەدەست دەھێنن! وەکوو لەم
 نایەتەدا ناماژەیان بۆ دەکاو دەفەرموی: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ
 اللَّهِ﴾ ئەوانە ی بروایان بەتاکو تەنھایی خودا ھەیەو شوین پەيامی پیغەمبەر
 کەوتوون، دلێان نارامی گرتوہ دلێان لەتاکو تەنھایی پەرورەدگارو ھاتنی
 وادەو بەلێنەکانی، پشتیان بەخودا بەھێزو ھەمیشە چاوەروانی رەحمەتی
 بەرفراوانی یەزدانن. ئەگەر شکو گومانیکیان بۆ پەیدا ببی، خیرا بەبەلگەو
 نیشانە ی جۆراو جۆر گومانەکیان دەپەوێننەوہ. لەنیشانەو دیاردەکانی
 کائینات ورد دەبنەوہ، دان بەخودایەتی خوداو تاکو تەنھایی دا دەئین،
 بەیارمەتیدەرو چاودیری خۆیانی دەزانن ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾

ناگادار بینه وه هه می شه به یادی خوداو خو ته سلیم کردنی و پابه ند بوون
 به فهرمانو نه هیه کانی دلّه کان نارام ده گرنو ختو که و قه له قو راپایسی و
 چه واشه بییان تیدا نامینئ، راپایسی و غه مو نار په حه تی له و دلانه دا جیگیان
 نابیته وه که په یوه ستن به ذیکری خودا وه هه کاتئ موسولمانی راستان واده و
 به لئینی خودای خوئی یاد بکاته وه، پاداشو ره حه تی خودا بئینته ناو دلّو
 ده روونی خوئیه وه نارامیه کی یه زدانی ناو دلّو ده روونی ناو ده دان ده کاته وه و
 دلّی نارام ده گری! بهرچاو روونو ره فتار باشو کردار په سند ده بی. وه کوو
 له شوئینیکی تردا ده فهرموئ: ﴿ثُمَّ تَلِّينَ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبُهُمْ اِلٰی ذِكْرِ اللّٰهِ﴾ الزمر/۲۳.
 موسولمانی ساغ هه کاتئ سزاو تولّی خودای بیر که و ته وه ترسی خودای
 لاپهیدا ده بی، وه کوو له شوئینیکی تردا ده فهرموئ: ﴿اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِیْنَ اِذَا
 ذُکِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ الانعام/۲.

ته مجار پهروه دگار پاداشی موسولمانه دلّ به نارامه کان دیاری ده کاو
 ده فهرموئ: ﴿الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوبٰی لَهُمْ وَحُسْنُ مَّآبٍ﴾
 نهوانه ی پروایان به خودا کرده و شوئن په یامی پیغه مبه ر که و توون، کرده وه ی
 چاکو په سندیان نه نجام داوه، نهوانه که یفخوئشی و تهرده ماخی و چاو قینکیان
 لای خودا بو تهرخان کراوه، ژبیانی خوئو نازو نیعمه تو پاداشی باشو
 سه ره نجامی چاکیان ده ست ده که وئ.

به کورتی:

ته هلی به ههشت (به تافره تو پیایانه وه) له له زه تو خوئشی دان هه رچی
 هه زیان لی بی بزیان حازرو بهیده سته، هه رچی بیانه وئ ده یاندرتئی.
 ئینو عه بباس ده فهرموئ: (طوبی) واته: به ههشت. ربوایه تیکی تری لی
 ده گیرنه وه: فهرمویه تی: (طوبی) دره ختی که له به ههشت دا.

قورطوبی ده فمرموی: راست وایه که (طوبی) دره ختیگ بی
لبه هشتدا. نامازه به فمرموده یه کی مرفوع که ده فمرموی: (نعم شجرة
تدعی طوبی)

فمرموده یه کی تری مرفوع هیه نیمام نه حمده له نه بو سه عیدی
خودرییه و ریوایت ده کا ده فمرموی: (طوبی: شجرة في الجنة، مسير مائة
سنة، ثياب أهل الجنة تخرج من اكمامها)

نیمامی موسلیم بوخاری فمرموده یه کی تر ریوایت ده کن له سه هلی
کوری سه عیده وه ده لی: پیغه مبه ر ﷺ فمرموی: (ان في الجنة شجرة يسير
الراكب في ظلها مئة عام لا يقطعها) نه مدش بو فاضلو گوره یی خودا شتیکی
ناساییه، چونکه به هشت هه مووی شتی عه جائیبو سهر سوپه نهر وه کوو
لهو حه دیتهدا که له نه بو هورپه وه ریوایت کراوه ده فمرموی: (فيها مالا عين
رات، ولا اذن سمعت، ولا خطر على قلب بشر) واته: له به هشتدا شتی وا هیه
هه رگیز چاو نه بیینیوه، گوچکه نه بیستوه، به خه یالیش به سهر دلی
ناده میزاددا رانه بورده !!!

حه زه تی موحه مبه د ﷺ شتیکی ناسایی نیه له ناو پیغه مبه راندا،
نه ویش وه کوو پیغه مبه ره کانی تر ناده میزاد بووه و نیگای بو کراوه
كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ
لِتَسْتَلُوا عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ
قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾
وَلَوْ أَنَّ قُرْءَانَاسُيرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمٌ

بِهِ الْمَوْتُ بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَأْتِصِ الَّذِينَ ءَامَنُوا
 أَنْ تَوْسَّاءُ اللَّهُ لَهُدًى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ
 وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ أَسْتَهْزِئَ بِرُسُلِ
 مِّن قَبْلِكَ فَأَمَلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ
 عِقَابِ ﴿٣٢﴾ أَفَمَن هُوَ قَابِئٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا
 لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ
 يَظْهَرُ مِّنَ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا
 عَنِ السَّبِيلِ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٣٣﴾ لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ وَمَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ ﴿٣٤﴾

ده ربارهی هوی نازل بوونی نایه تی ژماره (۳۱) طه بهر دهانی و هی تریش
 له ئیبنو عبباسه وه ربوایت ده کهن ده فرموی: قور هیشیه کان به پیغه مبهریان
 گوت ﷺ: نه گهر نه وهی ده یلی ری راسته ده پیاو ماقوله مردوه کانمان نیشان
 بده با قسه دیان له گهل بکهین، نه م کیوانه ی ده ور بهری مه ککه مان بو راماله
 باولاتمان بو بیته ده ستایی و کشتو کالی لی بکهین و ناومان بو لی
 هه لقولینه. ئیتر نایه تی ﴿وَلَوْ أَنَّا قُرَأْنَا سُرَّتْ بِهِ الْجِبَالُ﴾ نازل بوو!

له‌ریوایه‌تیکی تردا: که له‌ئیبنو عه‌بباسه‌و ریویاتیان کردوه ده‌فرموی: قورپه‌یشیه‌کان به‌پیغه‌مبه‌ریان گوت: (سیر بالقرآن الجبال، قطع بالقرآن الأرض، أخرج به موتانا) نیتر ئەم نایه‌ته نازل بوو.

ئیبنو ئەبی حاتمه‌و ئیبنو مه‌رده‌وه‌یه‌ی له‌ (عطیه‌ العوفی) یه‌وه‌ ریوایه‌ت ده‌که‌ن ده‌لی: به‌پیغه‌مبه‌ریان گوت: (ئه‌گهر کێوه‌کانی ده‌ووری مه‌که‌مان بۆ لابه‌ری تا ولاتمان بپیته‌ شوینی کشتو کالو فەلاحه‌تی تیدا ده‌که‌ین، یان ریگای دوورمان بۆ نزیک بکه‌یته‌وه‌ وه‌کوو چۆن سوله‌یمان به‌هۆی ته‌خته‌که‌یه‌وه‌ که‌ (با) هه‌لی ده‌گرت به‌یانیان مانگه‌پێه‌ک ده‌پۆیو ئیواران مانگه‌پێه‌ک ده‌گه‌راپه‌وه‌، یان مردوو‌مان بۆ زیندو بکه‌ره‌وه‌ وه‌کوو چۆن عیسا مردووی زیندو ده‌کردنه‌وه‌!!) نیتر نایه‌تی ﴿وَلَوْ أَنَّا قُرْآنًا سُرَّتْ...الْآيَةَ﴾ نازل بوو.

ئیبنو ئەبی شه‌یه‌و ئیبنو لمونذیرو هی‌ تریش ریوایتیان کردوه له‌ (الشعبي) یه‌وه‌ ده‌لی: قورپه‌یشیه‌کان به‌پیغه‌مبه‌ریان گوت. ئەگهر تۆ راست ده‌که‌ی پیغه‌مبه‌ری، ده‌ ئەم دوو کێوه‌ی ده‌وری مه‌که‌مان بۆ لیک دوور بخه‌ره‌وه‌، مه‌سافه‌ی چوار رۆژ یان پینج رۆژه‌ ری لیکیان دوور بخه‌ره‌وه‌، چونکه‌ زۆر لیک نزیکن، ئیوانه‌که‌یان بپیته‌ زه‌وی زارو دێهر، کشتو کالی تیدا ده‌که‌ین، ناژه‌لی لی ده‌له‌وه‌پنین. باوکنو باپیر مردوو‌ه‌کانمان بۆ زیندو بکه‌ره‌وه‌ قسه‌یان له‌گه‌ڵ بکه‌ین وه‌والمان به‌ده‌نی: که‌ تۆ پیغه‌مبه‌ری. یان به‌هۆی شتیکه‌وه‌ بمانگه‌یه‌نه‌ شام یان وه‌لاتی یه‌مه‌ن یان خاکی حیره‌، به‌شه‌ویک بمانبه‌و بمانه‌ینه‌وه‌! نه‌ی نه‌وه‌ نیه‌ تۆ بۆخۆت لافی نه‌وه‌ لی ده‌ده‌ی گوايه‌ به‌شه‌ویک چوینه‌ به‌یتولمه‌قدیسو ئاسمانه‌کانو گه‌راویت‌ه‌وه‌! نیتر ئەم نایه‌ته نازل بوو.

په‌یه‌ندی ئەم نایه‌ته‌ به‌هی پێشه‌و نه‌ویه‌: دواي نه‌وه‌ی په‌روه‌ردگار په‌لپه‌و بیانووی موشریکه‌کانی بۆ گێراینه‌وه‌، نه‌وه‌ی به‌یان کرد: که‌

موحه ممه د ﷻ وه کوو باقی پیغه مبهه کاننی تر وایه بانگه وازی یه کتاپه رستی ده کا. جا گهلو نه ته وه پیشینه کان داوای موعجیزه و نیشانه ی جوراو جوران له پیغه مبهه کانیاں کردوه، خوداش داخوازییه که ی بۆ هیئانه دی، به لام نه وان نیمانیان پی نه هیئان، نیت خودا به سزای ریشه کیش که ره بیخی ده ره هیئان.. جا گهلو نه ته وه که ی تۆش شه ی پیغه مبهه نه گهر داوای موعجیزه ده که ن، نه وه قورئانمان بۆ ناردووی، بۆیان ده خوینییه وه، پهروه رداگار ده توانی ههمو شتیگ بکا. شه موعجیزه و نیشانانه ی نه وان داوای ده که ن خودا ده توانی بیانیه نیته دی.... به لام هیئانه دی شه موعجیزانه سوودی نابی. نه مجار ههره شیان لی ده کاو دلنه وایی پیغه مبهه ده کاو. ده فهرموئ: ﴿كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِّتَلْذُو عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ وه کوو پیغه مبهه رمان ناردوون بۆ سر گهلو نه ته وه پیشینه کانو به درۆیان خستوونه وه په لپو بیانوویان بی گرتوون، تۆشمان کردوه به پیغه مبهه ره وانه مان کردوی بۆ سر نه م گهلو نه ته وه یه بۆ شه وی په یامی خودایان پی بگه یه نی و نیمانت پی بهینن.

جا وه کوو چۆن سزاو تۆله و عه زابی خۆمان نارد ده سر شه گهلو نه ته وانه، با کافره کاننی مه که ش بترسن له وه ی ههمان سزاو عه زاب پیته سر نه وانیش. له شوینیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿تَاللّٰهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا اِلٰی اِمَمٍ مِّنْ قَبْلِكَ﴾ الفحل/۶۳. یان ده فهرموئ: ﴿وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُلَ مِنْ قَبْلِكَ، فَصَبِرُوا عَلٰی مَا كَذَّبُوا وَاذُوا حَتّٰی اَتَاهُمْ نَصْرُنَا، وَلَا مَبْدَلُ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِ، وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَّبَا الْمُرْسَلِینَ﴾ الانعام/۳۴.

به کورتی:

ئه ی موحه ممه د! ئیمه تۆمان ناردوه به نامه یه کی پیروژه وه بۆ شه وی به ناده میزادانی رابگه یه نی و به سهریان دا بیخوینییه وه، وه کوو چۆن له وه پیش پیغه مبهه رمان ره وانه کردوون بۆ سر گهلو نه ته وه یه پیشینه کان. جا کاتی که ته فیسیری ره وان (۱۳۹)

پیغه‌مبیره‌کان به‌درۆ خرا‌نه‌وه، بر‌وانه‌ چۆن سه‌رمان خست‌زو یارمه‌تیمان دانو
سه‌رنه‌نجامی سه‌روه‌ری هه‌ر بۆ شه‌وانو شو‌ینکه‌وتوانیان بوو له‌دونیاو
قیامه‌ت‌دا.

﴿وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ﴾ وه‌لحال ته‌م هۆزه‌ی تۆمان بۆسه‌ر نار‌دوون نه‌ی
موحه‌مه‌د! بر‌وایان به‌خودا نه‌یه، شه‌و په‌روه‌ردگاره‌ ره‌حمانه‌ نانا‌سن که
ره‌حمه‌تو فه‌ضلی به‌شی هه‌موو شتی‌که ده‌کا، دان به‌خودایه‌تی‌دا نا‌ئین،
بر‌وایان به‌بۆ هه‌وه‌لی خودا نه‌یه، سوپاسی نیعه‌ته‌کانی نا‌که‌ن، ده‌ل‌ئین: هه‌وه‌لی
هه‌یه، کو‌رو کچی هه‌ن!

﴿قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ نه‌ی فروسته‌ده‌ی خۆشه‌ویست! به‌وکا‌فرانه
بۆ: شه‌و (ره‌حمانه‌)ی تێوه‌ بر‌واتان پێ‌ی نه‌یه، من بر‌وای ته‌واوم پێ‌یه‌تی، شه‌و
به‌دی‌هینه‌ری منه، چاو‌دی‌رو پار‌یزه‌رمه، هه‌ر شه‌و خودامه‌ خودای ترم نین، هه‌یچ
خودای تر نین شی‌اوی په‌رستن بن!

﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ له‌هه‌موو نیشرو کار‌یک‌م‌دا پشت به‌شه‌و ده‌به‌ستمو
کاره‌کانم هه‌وا‌له‌ی شه‌و ده‌که‌مو به‌تمان‌هم هه‌ر به‌خودایه‌!

﴿والیه‌ متاب﴾ گه‌رانه‌وه‌م هه‌ر بۆ لای خودایه‌، تۆیه‌ هه‌ر بۆ لای شه‌و
ده‌که‌م، که‌سی تر شی‌اوی شه‌وه‌ نه‌یه من بۆ لای بگه‌رپه‌مه‌وه. شه‌م نایه‌ته‌ فه‌ضلو
گه‌وره‌یی تۆیه‌ دیاری ده‌کاو هه‌ل‌نانی کافره‌کانه‌ بۆ واز هه‌ینان له‌کردارو
هه‌لو‌یستیان به‌ناسکترین شی‌وه، چونکه‌ فه‌رمان به‌پیغه‌مبه‌ر کراو به‌تۆیه
کردن، له‌کاتی‌که‌دا شه‌و دووره‌ له‌تاوان‌کردن، که‌وابی تۆیه‌ کردنی کافره‌کان: که
سوورن له‌سه‌ر کو‌فرو پێ‌دینی زۆر پێ‌ویست تره‌! شه‌مه‌ وه‌کوو مانای نایه‌تی
﴿واستغفر لذن‌بک﴾ غافر/ ۵۵ وایه‌.

نه‌مجار گرنگی گه‌وره‌یی قور‌شان دیاری ده‌کاو، شه‌وه‌ ده‌چه‌سپینی،
ده‌فه‌رموی: ئێمه‌ تۆمان کردوه‌ به‌پیغه‌مبه‌رو ره‌وانه‌مان کردوی بۆ شه‌وه‌ی که‌

نهم قورئانه یان به سهردا بخوئینه وه، نهم قورئانه عه جیبو سهر سور هینه ره ی که له ههموو رویه که وه موعجیزه یه و له توانای ناده میزاددا نیه وینه ی بهینه ی! تنانته ﴿وَلَوْ أَن قُرْآنَا سُیِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ﴾ نه گهر بچه سپی که کتیبیک هه بو به خوئندنه وه ی کیو وه گهر که وتوه و شوئنی خو ی به جی هیشته وه، وه کوو نه و جهو جوو له ی که به سهر کیو ی طور هات له ناکامی نه و داوایه ی موسا که فهرمووی ﴿رَبِّ ارْنِي أَنْظُرَ إِلَيْكَ﴾ خودایه خو تم نشان بده باسه یرت بکه م.

﴿أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ﴾ یان زهوی به هوی وه شوق بکری وه کوو نه وه ی که موسا له بمرده که ی داو دوانزه سهرچاوه ی لی هه لقولا..

﴿أَوْ كَلَّمَ بِهِ الْمَوْتَى﴾ یان به هوی وه قسه له گهل مردو بکری به م شیوه مردو به هوی قورئان به سهر خوئندنه وه بکه ویته قسه، وه کوو بو عیسا هاته دی.

به لی نه گهر شتیک له مانه بو نامه یه کی ناسمانی دهسته بهر بووبی و دهسته بهر بوایه، نه و به ته نکید بو قورئان ده هاته دی نه و قورئانه ی: که به هیج جوړیک به تالی تیدا نیه وه مووی حه قو بی خه وشه.

به لی نه گهر شتیک له وان به نامه یه ک له نامه ناسمانیه کانی بهاتایه دی، بو قورئان ده هاته دی، چونکه هیج نامه یه کی تر جگه له قورئان نه وه نده نایاتی که ونی له خو نه گرتون، نه و نایه تانه ی: که نیشانه ی هسره نگینو نیبداعی پهروه ردگارن بو خودی ناده میزاده کانو له بوونه وه ردا، نه و ههموو نه حکامه ی له خو نه گرتون: که په یه وه ی کردنیان مایه ی خو شبه ختی ناده میزاده له دونیاو قیامه تدا، نه و ههموو په ندو ناموژگاری و یاسای ناوه دانکردنه وه و رینومایی پیکه وه ژبانیه ی تیدا همن: که پابه ند بوون پیوه یان ده بیته مایه ی خپرو خوشی بو ناده میزاد، کو مه لگایه کی به خته وه ر دیته کایه وه!

به‌کورتی نه‌گهر هیئانه‌دی نه‌و نایاتو موعجیزانه‌ی کافره‌کان داوایان ده‌کن حکمه‌تو دانایی خودا داخوایان بوایه‌و به‌رژه‌وندی شاده‌میزادی تیدا هه‌بوایه، نه‌و بیگومان له‌قورئان‌دا ره‌نگی ده‌دایه‌وه: نه‌و قورئانه‌ی که نه‌وان به‌موعجیزه‌ی نازانزو په‌لپی نیشان‌هو موعجیزه‌ی تر ده‌گرن.

نه‌ی نه‌وه نیه له‌شوئینیکی تردا ده‌فرموی: ﴿لَوْ اَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَاَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ الحشر/۲۱.

ده‌توانین بلّیین: مانای نایه‌تی ﴿وَلَوْ اَنَّ قُرْآنًا سُرِّتْ بِهٖ الْجِبَالُ اَوْ قُطِعَتْ بِهٖ الْاَرْضُ اَوْ كَلِمٌ بِهٖ الْمَوْتٰی...﴾ به‌م جوړه‌یه. نه‌گهر کتیبیک هه‌بوایه نه‌و موعجیزه گمورانه‌ی پی نه‌نجام بدرانایه‌و به‌هوی خوئندنه‌وه‌ی به‌سهر بوونه‌وه‌رو شاده‌میزاددا کیوی پرویاندنایه‌و زه‌وی شق بکردایه، مردووی به‌ینانایه قسه، نه‌وانه ئیمانیان پی نه‌ده‌هینا، له‌بهر سهرره‌قی و لوتبه‌رزی و عنادیان! وه‌کو له‌شوئینیکی تردا ده‌فرموی: ﴿وَلَوْ اَنَّا نَزَّلْنَاهُ عَلَیْهِم مَّوْتًا وَحُشْرًا عَلَیْهِمْ كُلِّ شَیْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوْا لَیْؤْمِنُوْا اِلَّا اِنْ یَّشَاءَ اللّٰهُ﴾ الانعام/۱۱۱.

ماموستا سه‌بید لیره‌دا ده‌فرموی: (بیگومان نه‌م قورئانه کاریگهریه‌کی سهرسورپه‌ینه‌ری له‌دلو ده‌روونی نه‌وانه‌دا به‌دی هیئاوه که پیشوازیان لی کرده‌و به‌راستی وهریان گرتووه، کاریگهریه‌که زور گرن‌گتره له‌گرن‌گی رۆیاندنی کیوو شه‌قکردنی زه‌وی و زیندو کردنه‌وه‌ی مردو، قورئان له‌و دلو ده‌روونانه‌دا موعجیزه‌و خارق‌ه‌ی گه‌وره‌ترو کاریگهرتری دروستکردون، کارگهریه‌که‌ی له‌شپوه‌و روخساری زه‌ویشدا ره‌نگی داوه‌ته‌وه. پروانه موسولمانان وپرای گوپانی ره‌وپه‌وه‌ی میژوو چۆن رووی زه‌ویشیان گوپوه؟..... نه‌وانه‌ی پیشوازیان له‌قورئان کردو پروایان پی کردو پیوه‌ی پابه‌ند بوون، گه‌وره‌تریان له‌کیو رۆیاندوه: که میژوو گه‌لو نه‌ته‌وه‌کانه. له‌زه‌وی قایم‌تریان شق کرده‌و که فکری جامیدو دابو نه‌پرتی جامیده. له‌مردوویان مردوتر

زیندو کردۆتهوه که دلۆ دهروونی نمو گهلۆ نهتهوانیه: طوغیانو بوغپایی و خه یالۆ پووچو بی جییانی گیانی له ناو بردبوون... نمو گۆرانکارییهی له دلۆ دهروونی نهتهوهی عمره بدا هینایه دیو نمو بازه میژوویییهی پیبدانو نمو گواستنوه گرنگو گهورهیهی له ژیانی کۆمه لگای ناده میزاددا به گشتی و هی عمره ب به تایبه تی نه نجامی دا هۆکاره بینراوه کانی جگه له قورئان هیچی تر نابیندرئ! په پیره و پڕۆگرامی قورئانو کاریگه رییان له دلۆ دهروونی ناده میزاددا زۆر گهوره تره له جولاندنی کۆی چه قیو له شه قکردنی زهوی بی گیان له زیندو کردنهوهی مردوو!!

﴿بَلْ لِلّٰهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا﴾ به لکۆ جه مسهری ههموو کاروباریک، سه ره نجامی ههموو شتیك، به دهست خودایه له لای خودایه، ههرچی بیهوی بیی ده بی، نهوی نهیهوی بیی نابئ! که شتیك خودا هیدایه تی نه دا کهس نه به بتوانی هیدایه تی بداو بیگه یه نیته مه بهست. پهروه ردگار بۆخۆی خاوه نی ئیراده و فرمانه ده رباره ی نازلکردنی ئایاتو موعجیزه، دهسلاتو توانای به سه ره ههموو شتیك دا ده شکۆ هیج شتیك نه لی تی عاسی بی! جا نه گهر داخوازی کافره کانی قوره یش هیکمه تیکی تیدا بوایه و بهرژه وندی ناده میزادی تیدا به دی بکرایه، خودای بالادهست داخوازییه کانیانی ده هینانه دی. وه لی قورئان بۆخۆی به سه بۆ نهوهی بیته به لگه و نیشانه ی پیغه مبه رایه تی موحه ممه دو ویستی خوداش وانه بوه موعجیزه یه کی تر بخاته روو چونکه خودا بۆ خۆی ده زانی؛ هیج سوود و فائیده یه ک له ودا نه په لپو بیانوه کانیان به پڕین، زانایه به وهی که دلّیان له به ره ره قتره و نه گهر به قورئان هیدایه ت نه درین به موعجیزه ی تریش موسولمان نابن.

به کورتی:

هیدایه تدانو گومرا کردن په یه وهستن به یاسای سه به بییه ته وه: واته: پهروه ردگار له قورئاندا ئایاتی هیدایه تو ره هنومایی نازل کردوون ههر تهفسیری ره وان (۱۴۳)

که سیئک پابه ندیان بیو به گۆره یان هه لئسو کهوت بکا هیدایهت دراوه، ههر که سیئک پشتیان لی هه لکا گومپراو سهر لی شیواوه. کهوابی گوی نه دان به قورئانو نامۆزگارییه کانی هۆکاره بو گومپراوونو سهر لی شیوان! جا که مهوزوع نهوه بی با موسولمانان به لایانهوه سهر نه بی که کافره کان نیمان ناهینن!!

﴿أَفَلَمْ يَتَأَسَّ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا﴾ نایا موسولمانان نه یانزانیهوه نازانزو تا نیستا بزبان ناشکرا نه بهوه: نه گهر خودا بیویستایه ههمو ئاده میزادی ده خسته سهر ریبازی هیدایهتو ده یگه یاندنه مه بهست!؟

بیگومان به لگهو موعجیزه له قورئان گه وره ترو کاریگه رتر نابن، هیچ شتیکی تر به نه ندازه ی قورئان کاریگه ری له سهر دلو ده روون نیه، جا که نه وان به قورئان هیدایهت نه درینو به نه و په ندو عیبه رت وهر نه گرن ناشکرایه به هیچی تر نایه نه سهر ریگای هیدایهت.

له صه حیحی بوخاری دا هاتوه: پیغه مبه ر ﷺ فهرموویه تی! (مامن نبی الا وقد اوتي ما آمن على مثله البشر، وانما كان الذي اوتيته وحيا اوحاه الله الي فارجو ان اكون اكثرهم تابعا يوم القيامة) مه بهست نهوه یه: ده فهرموئی: موعجیزه ی ههمو پیغه مبه ری که به له دونیا ده رچوونی پیغه مبه ره که کۆتایی هاتوه. وه لی قورئان به لگه یه کی هه تا هه تایو به رده وامه، عه جایه به کانی نابری نه وه، کۆن نابی، زانایان لی تییر نابن، جودا که ره وه ی حه قو به تاله و گالته جار نیه، که سیئک له بهر لوتبه رزی وازی لی بی نی خودا تیکی ده شکینی، که سیئک هیدایهت له غه ییری قورئان وهر یگری خودا گومپرای ده کا.

﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ﴾ به رده وامو به شیوه یه کی گشتی به لاو موصیبه تی جوړاو جوړ تووشی نه و کافرانه ده بی که نیمان به په یامی تو ناکهن، کوژرانو دیلیو تالانو برۆو نه خو شوی د لته نگوی

دلەپراوکیۆ تەنگئو چەلەمە بەللی رهشیان بەسەر ئەواندا دەکێشن، چونکە پەيامی تۆ رەتدە کەنەو و تۆیان لەزێدو نیشتمانی خۆت وە دەرنەوا.

﴿أَوْ نَحُلُّ قُرْبِيًا مِنْ دَارِهِمْ﴾ یان ئەو بەلاو نەخۆشی و بوومەلەرزەو (قاریعانه) لە دەورووبەریان پەیدا دەبن و پریشکئو سەلبیاتی ئەو روداوانە لەسەر ئەوانیش کاریگەر دەبن. هەموالی روداوەکان دەبێسن، بەچاوی خۆیان دەیانبینن بۆ ئەوێ پەندی لێ وەرگرن و لەهەلۆستی نادروستی خۆیان پەشیمان ببێنەو، ئەمە خۆی لەخۆیدا ئایەت و موعجیزە یەکی بەردەوامە بۆ کەسانیک خاوەن عەقڵ و فام بن! دەی کەوابێ بۆچی پەلپو بیانوی موعجیزە ی تر دەگرن!

و هەکوو لە ئایەتیکێ تردا دەفەرموێ: ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حولَكُم مِّنَ الْقَرْيِ وَصَرَفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ يَرْجِعُونَ﴾ الأحقاف/ ۲۷.

بەردوام خودا قاریعە ی جۆراو جۆر بۆ سەر کافرەکان نازل دەکاو بە لاوتیان دەکا ﴿حَقِّيْ يٰٓأَيُّهَا وَغَدُ اللَّهُ﴾ هەتا خودا ئەو وادەو بەلێنە ی پێ، داوی دەیانەیتێتە جیۆ ئەتۆو موسوڵمانان یان بەسەردا زال دەکاو ئەوان بەناچاری دینە ژێر رکێفی ئیوەو و گەردنکە چو فەرمانبەردار دەبن. بەزەبری شمشێر سەریان پێ شوێ دەکە ی! وەکوو لەروژی رزگار کردنی مەککەدا هاتە دی.

ئێبنو عەباسو هی تریش دەفەرموون: مانای ﴿حَقِّيْ يٰٓأَيُّهَا وَغَدُ اللَّهُ﴾ هەتا ئەم بوونەوەرە کۆتایی پێ دێو روژی قیامت بەرپا دەبێ. ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بێگومان پەرەردگار وادەو بەلێنی خۆی بەجێ دینێو لێیان پەشیمان نابێتەو، ئەو وادەو بەلێنە ی بە پیغەمبەرانی خۆی داو، دەیانەیتێتە جیۆ پیغەمبەر و موسوڵمانان زال دەکا بەسەر کافرەکاندا لەدو نیاو قیامت، وەکوو لە شوێنیکێ تردا دەفەرموێ: ﴿فَلَا تَحْسِبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ، إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ ابراهیم/ ۴۷.

نه مجار پهروهردگار بۆ دلدانهوهی پیغه مبهړ له ناکامی نهو په لپو
 بیانوانه ی کافره کان به شیوه ی لاقرتی و گالتوه له پیغه مبهړیان ده گرت، نه م
 نایه تى نازل کردو فهرمووی: ﴿وَلَقَدْ اسْتَهْزِئُ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ﴾ نه ی
 پیغه مبهړ! نه گهر نهو کافرو موشریکانه ی گهلو هۆزه که ت گالتوه لاقرتیت پی
 ده که نو داوای موعجیزه ی سه یرو سه مهره ده که نو په لپو بیانوت پی ده گرنو
 به درۆت ده خه نه وه. نه وه تو خو گریه و صه برو نارامت هه بی و بهردوام به له سر
 نه نجامدانی نه مکی سر شانت، چونکه بیگومان هه مان گالتوه لاقرتی
 به پیغه مبهړانی پیش تو کراوه. له لایه ن گهلو نه توه کانیا ن په یامه که یان
 به درۆ خراوه توه، ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ مؤله تی نه وانم دا که کافرو
 موشریکن بۆ ماوه یه کئو ﴿ثُمَّ أَخَذْنَاهُمُ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابٌ﴾ نه مجار که
 زنده ره وییان له گومرایی و بیدینی دا کرد، عه زابی سه ختی خو مانمان به سهردا
 دانو تی کمانه وه پیچان، ده ی ورد به ره وه و پروانه: چون تو له م لی ستاندنو چون
 عه زابی سه ختم به سهردا دان، نایا عه زابی به نیشم پی نه چه ژتزو نه مکړنه
 په ندی زه مانه؟! وه کوو له شوینیکی تر دا ده فهرمووی: ﴿وَكَايْنِ مِنْ قَرْيَةٍ اَمَلَتْ

لها وهي ظالمة، ثم اخذتها، والي المصير﴾ الحج/۴۸.

له صه حیخی بوخاری موسلیمیش دا هاتوه: پیغه مبهړ فهرموویه تی: (ان
 لیملی للظالم حتی اذا اخذه لم یفلته) پهروهردگار سته مکار مؤله ت ده دا
 هه تا کاتیک که ده یگرئ نیتر رزگاری نابی و له ده سستی ده رناچی! نه مجار
 پیغه مبهړ ﷺ نه م نایه تى خوینده وه: ﴿وَكَذَلِكَ اخذ ربك اذا اخذ القرى وهي

ظالمة، ان اخذه الیم شدید﴾.

به کورتی:

پهروهردگار له م نایه تى ئیره دا ده فهرمووی: من تو له لهو کافرو
 موشریکانه هسیتیم، وه کوو چون له وه پیش تو له م له کافرو سته مکارانی
 گه له پیشینه کان ستاند. بیگومان پهروهردگار واده ی خو ی به جی هی ناو
 ته فسیری ره وان

پیغه مبهرو موسولمانانی به سهر دوژمنه کانیاں دا زال کردن و نهوانه ی هاتنه
ژیر ئالای ئیسلامه وه هاتن ، نهوانه ی پشتیشیان هه لکرو کوژرانو له ناوچوون ،
هه موو جیهانی عه ره ب به خویشی و ناخویشی ملیان که چ کردو له ژیر ئالای
ئیسلام دا خوین بینیه وه ، واده ی پهروه ردگار هاته جی و به ئینی خو ی به جی
هینا !

نه مجار پهروه ردگار سه رزه نشتی کافره کان ده کاو نه وه به یان ده کا که
هه لسو که وتیان جیگای سه رسوپمانه و بی عه قلی و نه فامییان گه ییشتوته
ناستیک ئاده میزادی ژیر و هوشیار بوی قبول ناکری و ناتوانی لییان بی دهنگ
بی. فرموی: ﴿أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ﴾ نایا خودایه ک
ناگادار و چاودیر و به پرسی هه موو رزق و رژی گیانه به ریک بی، کاروباریان
هه لسو پنی ناگاداری هه لسو که وتیان بی، هه رچی ده یکن له کاری خیر و
کاری خراپه له سه ریان تو مار بکا، هه ر له زه ره تا مه جهره هیچی لی گوم
نه بی؛ وه کوو که سیک وایه که نه و ره و شتانه ی تیدا نه بن؟ وه کوو به کانی ئیوه
که ته نانه ت بی گیانو بی هه ستن نه ده بیستن نه ده بینن!! نه له خوینانو
نه له غهیری خوین زیان دوور ناخه نه وه ناتوانن هیچ شتیک نه نجام بدهن،
که مترین خیر و خوشییان بو ده سته بهر ناکری نه بو خوین نه بو غهیری خوین!!
به کورتی نه وه جیگای سه رسوپمان نیه: که نهوانه ئینکاری نایه تو
موعجیزه و نیشانه کانی تو ده کهن، هه رچه نه نیشانه ی پیغه مبه رایه تی تو
وه کو رژی روناک عه یانو نمایانه ، به لکوو نه وه ی جیگای سه رسوپمانه
نه وه یه: نه و خودایه ی خاوه ن ده سه لاتو ده توانی به لاو قاریعه ی جیا بنی ریشه
سه ر ئاده میزاد و بو خوین به چاوی خوین دیارده ی ده سه لاتو به توانایی خودا
ده بینن که چی نه و خودا خاوه ن ده سه لاتو ده به نه ریزی خودا دروژنه و ستو
سه نه میک که هیچیان له ده ست نایه ، نه زیانیان پی له که س دوور ده خریشه وه
نه ده توانن سوود به که س بگه یه نن.

ئه مجار جه خت له سهر ئهو بته پرستییه یان ده کاته وه ده فهرموئ: ﴿وَجْعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ﴾ ئه وان هه وه لو شه ریکیان بو خودا دانه وه، له ته که پهره رد گاردا چهند بته صه نه میکیان قوت کردۆته وه به ندایه تی یان بو ده کهن، هاواریان لی ده کهن، هانیان بو ده بهن.

﴿قُلْ: سَمُوهُمْ﴾ ئه ی موحه مه د پیتیان بلی: ئهو خودایانه م بو پیناسه بکهن، پیم بلین: ئهو هاوه لانه ی بو پهره رد گارتان دیاری کردون کامانه نو چینو کین بابزاندرین. چونکه ئه وان هه یه بانه مایه کیان نیه، شیایو به ندایه تی بو کردن نین، چونکه ناتوانن زیان له کهس دوور بخهنه وه ناتوانن خیر و خوشی بو کهس بینن!

﴿أَمْ تُبْتَوْنَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ﴾ یان هه وان ده دن به پهره رد گار به وه ی چهند هاوه لو شه ریکی هه یه: که وجودیان نیه و خودا پیتیان نازانی له کوین؟ چونکه نه گهر وجودیان هه بویه پی ده زانی نو ده یناسینو چونکه خودا هه یه شتیکی لا په نهان نیه..

﴿أَمْ بِظَاهِرِ الْقَوْلِ﴾ یان ههر به هه وانته و به قسه ناوی خودایان لی ده تینو به قسه ده یانکه نه هاوه لی خودا و پیتان وایه: سوودو زیانیان به ده سه ته؟ به بی ئه وه هه یه حه قیقه تیک بو ئه م بو چونه تان هه بی. ئای له و بی عه قلی و نه فامیه ناویکی گهره و پیرۆز بده یه شتیکی که وجودی نیه، به هه وانته و بی به لگه صیغه تی خودایه تی بده یه شتیکی نه بو، ئه مجار مامه له ی ئه وه ی له گه ل بکه ی که حه قیقه ته؟! وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمِيَتْهُمَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ، إِنْ يَتَّبِعُونَ الظُّلُمَ، وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ، وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَى﴾ النجم/۲۳.

به کورتی و پوختی ئه وه ده چه سپینی که ئهو کافرا نه له م هاوه ل دانانه یان دا هه یه به لگه یه کی نه قلی و عه قلی یان به ده سه ته وه نیه، ئه وه بوو پاش ئه وه ی قاعیده ی هاوه ل دانانی بو خودا هه لوه شانده وه به وه که فهرموئ: ﴿أَفَمَنْ هُوَ

قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ﴿ نه مجار زیاتر مهوزوعه که روون ده کاتهو ده فهرموی: خوزگه نهوانه که هاوهل داده نین بو خودایه کی وه ها که نابئ هاوه لی هه بی، که سیکیان بگردایه به هاوه لی که حه قیقه تو نیتعیباریکی هه بوايه، نه ک شتیک بکه نه هاوه لی که نه ناوی هه یه نه خودی خوشی هه یه. به لکوو له ناسمانه کازو زه وی دا نهو شته هه بوونی نیه!!

یان ده یانه وی هه والیک به خودای زانو ناگدار به سهر هه موو نه یینی و په نامه کیسه کدا بدهن: به شتیک که نایزانی؟ جا شت هه یه خودا پی پی نه زانی؟!

نه مجار پهروه ردگار جهخت له سهر نه فامی و تینه گه ییش تو بیان ده کاتهو ده فهرموی: نهو شته ی نهوان ناوی خودایان لیناوه هیچ ناولینراویکی نیه (نیسمی بی موسسه مایه) ده نگیکی بی ناوه روکی وشه زوری بی مانایه!!

سهره! نایا قه ضیییه ی نولوهییته نه ونده ساده و گالته جاره به جزریک که بشتی نهوانه په قسه ی بوشرو بی مانا ده می تیوه دهن؟؟ ﴿بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصَدُّوا عَنِ السَّبِيلِ﴾ کیشه و دانو سان له گه نهوان به خر لاوه، ماندو بوون له گه لیان دا بیهودیه، به لکوو نهوان گه لو نه تهویه کن کوفرو فرتو قیلان ریگای گومر ابوونی بو جوان کردونو له ریبازی حق لادراون! کهوابئ مهسه له که نهویه: نهوانه کافرن، به لگهو نیشانه ی نیمانیان داپوشیوه نه فسی خویان له به لگهی هیدایته لاداو، نیدی سوننه تی خودایان به سهر دا چه سپاوه! نه فسیان وای نیشان داون که له سهر ریبازی حقن، فرتو قیلو پیلانیان درئی بانگهوازی نیسلامییه، نیترونم هه لویتسو کرده وانیهان له ریبازی راستی خودا په سند لای داون.

﴿وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ که سیک خودا گومرای بکا له بهر بیرو باوه ری چه واشه ییو کرده وی خرابیو تاوان کردونو لادان له ریبازی حق،

کەس نیە بتوانی هیدایه تی بداو توفیقی بۆ بره خسینی بۆ رزگار بونو گه یشتن به به ختمه وهری! وه کوو له نایه تیکی تردا ده فهرموئ: ﴿وَمَنْ يَرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا﴾ المائدة/۴۱. یان ﴿وان تحرص على هداهم، فان الله لا يهدي من يضل ومالهم من ناصرين﴾ النحل/۳۷.

ئه مجار پهروه دگار سه ره نجامی سروشتی نهو گرۆهو تاقمه گومراییانه به یان ده کاو ده فهرموئ: ﴿هُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاتِ الدُّنْيَا﴾ نهوانه له دونیادا سزای سهختیان ده درئ به کوشتنو به دیل گرتنو باقی نهو به لاو موصیبه تانهی تووشیان دین.

﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ﴾ بیگومان سزای قیامت زۆر به ئیشرو ترو سامناکتره.

له صدحیحی موسلیمدا فهرمووده یه کی پیغه مبهه ﴿لَهُ ثَلَاثُ نِصَبٍ﴾ له ثیبنو عومره وه ریوایهت کراوه ده لی: پیغه مبهه فهرموویه تی! (ان عذاب الدنيا اهنون من عذاب الآخرة) چونکه سزای دنیا کاتی به، سزای قیامت بۆ ههتا ههتایی به، ناگری دۆزه خ ههفتا هیندهی ناگری دنیا گهرمه.

﴿وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ﴾ نیه بۆ نهو کافرانه له مپه ریک بیانپارتیزی و له سزای دۆزه خ رزگار ییان بکا، به بی ئیزنی خودا کەس ناتوانی شه فاعهت بۆ کەس بکا.

چونیه تی به ههشت و هه لوئستی نه هلی کیتابو شو بهدی
 موشریکه کان بهرام بهر پیغه مبه رایه تی چه زه تی موحه ممد ۳۵
 ﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى
 الْكَافِرِينَ النَّارُ﴾ ۳۵ وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ
 بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْرَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُمْ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ
 أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَهُهُ أَدْعُوا وَإِلَٰهِي مَسَابِ ۳۶
 وَكَذَلِكَ أُنزِلَتْهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ أَتَيْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا
 جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ۳۷ وَلَقَدْ
 أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ
 لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِبَيِّنَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ۳۸
 يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ۳۹

دوای نهوه پهروهر دگار باسی سزای کافره کانی کرد له دونیاو قیامتدا،
 به شوین نهوهدا باسی پاداشی ته قواکاران ده کا، له زه تو نیعمه ته کانی
 راده نوئینی، نه مهش وه کوو چهند جاری تر دوو باره مان کردوتموه، که قورشان

پیرۆز ئوسلویتکی تایبه تی ههیه، ههر کاتی باسی دونیای کرد، باسی قیامه تیش ده کا، باسی دۆزه خ بکا، باسی بههشتیش دینێ.

نه مجار که یفخۆشی برێ نه هلی کیتاب باس ده کا که دلخۆشن بهوهی قورئان له گهه نامه کانی نهوان دا یه کده گرته وه وه هندیکیشان نینکاری ده کهن. پاشان دپته سه ریاسکردنی هه ندئ شو به وه گو مانی موشریکه کان: که ناراسته ی پیغه مبه ری ده کهن! وه کوو نهوانه ی تانه ی لی ده ده ن: که ژنی زۆرن، ناتوانی موعجیزه و داخوازی قوریه شییه کان بخاتهره، نیتیر پهروه ردگار ره دیان ده داته وه و پیمان ده فهرموئ: موحه ممه د وه کوو باقی پیغه مبه رانی تر خیزانو مندالی ههیه، مه وزوعی په لپو بیانوی موعجیزه ش نه وه عانید به خودایه و بۆ کهس نیه ده می تپوه دا. نازلکردنی عه زابیش کاتی دیاریکراوی خۆی ههیه، هه موو روداوێک له کاتی خۆی دا روده دا.

ده فهرموئ: ﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ له وه ی له مبه ولوه بۆت ده خوینینه وه صیفه تو چۆنه تی نه وه بهه شته یه: که پهروه ردگار واده ی به ته قواکاران داوه له پاداشی خودا په رستی و تۆیه کردنیانو هانابردنیان بۆ خوداو دلسۆزیان بۆ نایین. نه وه بهه شته بهه شتیکی وه هایه ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ جوگه و جۆیار له ژیری وه جاری ده بن! له هه موو لایه کیه وه جوگا و چۆم ده کشین، دانیشته و چۆنیان بوئ ناوا جوگا کان ده پۆن جا وه نه بی ههر جوگه ی ناو هه بی وه بهس به لکوو جوگای شیرو هه نگوینو مه ی ههر شتیکی هه زیان لی بی. وه کوو له شوینیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعِدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى، وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ، كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاهُمْ﴾ محمد/ ۱۵.

نه وه بهه شته شتیکی کاتی نیه به لکوو ﴿أَكُلُوهَا دَائِمًا وَظَلُّوها﴾ میوه خۆراکته خواردنه وه کانی بهرده واه وه میشه یی به نابریته وه وه کوتایی نایه.

هەر ها سیبهره کەشی بەردەوامو نەبڕاوەیە، خۆری تیدا نیەو دانیشتوانی
سەرما گەرما نابینن. وەکوو لە شوێنێکی تردا دەفەرموێ: ﴿لایرون فیها
شمساً ولا زمهیراً﴾ الدھر/ ۱۳.

لە صدە حیحی موسلیمو بوخاری دا فەرموودە یەك هەیه ئیبنو عەبباس
ریوایەتی کردووە لەبەسی نوژی خۆرگیران دا هاتوو. گوایه هاوێلان عەززی
پێغه مەبر ﷺ دەکەن دەئین: ئەو پێغه مەبری خودا! ئیمە تۆمان بینی لەم
شوێنەو خۆتدا وەکوو دەست بۆ شتیك بەری وابوو، پاشان بینیمانی
کشایتەو، پێغه مەبر ﷺ فەرمووی: (انی رأیت الجنة، فتناولت منها عنقودا
ولو اخذته لاکلتم منه ما بقیت الدنیا).

ئەمجار دوا بەدوای وەصف کردنی بەهەشت بەو سێ صیفە تانە
سەرەنجامی تەقواکاران دیاری دەکاو دەفەرموێ: ﴿تلك عقبی الذین اتقوا﴾
ئەو بەهەشتە جوانو رازاوەیە عاقیبەتو سەرەنجامی ئەو کەسانەو تەقوای
خودا دەکەن، وازیان لە کوفرو بێدینی هێناوە، تاوان ئەنجام نادەن، ستمکاری
ناکەن، ملیان بۆ خودای مەزن کەچ کردووە، دەرسن لە روژیك منداڵ پیر
دەکا، لەو روژەدا خەلکی دەبینی وەکوو سەرخۆش وەهان لەراستی دا
سەرخۆش نین بەلکوو سزای خودا بەئێشەو توندو تیژە.

﴿وَعَقَبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ﴾ ئاکامو سەرەنجامی کافرانی ش دۆزەخە بەهۆی
ئەو تاوانو ستمکارییەو لەخۆیانو خەلکیشیان کردووە.

ئایەتە کە دەرگای تەماح و هیوای بۆ خودا پەرستان خستۆتە سەرپشتو
کافرەکانیشی ناو می د کردوون.

ئەمجار پەرەردگار ئەو بەیان دەکا: کە ئەهلی کیتاب (جولە کەو
گاوور) دوو تاقمن: تاقمێکیان دڵخۆش بە ناز و لێبوونی قورئان و کۆمەلێکیشیان
ئینکاری قورئانیان کردووە و پڕوای پێ ناکەن.

ده فەرموی: ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ ئەوانەى نامەى ئاسمانیمان داوونى لە جوله کەو نەصرانییه کان: دوو بەشن، ئەوانەى بە گۆیرەى نامە کانیان هەلسرو کەوتیان کردووە ئیمانیان بە پەيامى پێغەمبەرى ڤۆیان هێناو، دلیان ڤۆشه بەو سەروشهى بۆ لای تۆ نێردراو: کە قورئانى پێرۆزە، چونکە لە کتیبەکانى ڤۆیاندا نیشانەو بەلگە هەن لە سەر راستى پەيامى تۆ، رەوشتو نیشانەکانى تۆ لە نامەکانى ئەواندا دیارى کراو. وە کەو لە شوێنیکى تردا دە فەرموی: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ البقرة/۱۲۱. ئەمانە کۆمەلێک جوله کە بوون وە کەو عەبدوللای کورپى سەلامو هاوێلان، کۆمەلێکیش نەصرانى بوون کە ژمارەیان هەشتا کەس بوو لە دانێشتوانى حەبەشەو یەمەن و نەجران بوون!

﴿وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ﴾ لە تاقبو کۆمەلێ ئەهلى کیتاب هەندێک هەن: کە ئینکاری برێ لە قورئان دەکەن، حیزبو پارتيان پێک هێناو دژی پێغەمبەر ﷺ ئەمثالێ کەعبى کورپى ئەشەرفى یەهوودى (السد و) (القاعب) کە دوو کەشیشى نەجران بوون شوێنکەوتوانیان. ئەمانە ئینکاری هەندێ لە قورئان دەکەن، واتە: ئەو شوێنانەى کە لە گەڵ ئەو پراتە گۆراو هەمى ئەواندا یەک ناگرێتەو.

جا لە بەرامبەر ئەم راجیایى یەى کەوتۆتە ئیوان ئەهلى کیتابەو دەربارەى قورئانى پێرۆز. پەرەردگار فەرمان بە پێغەمبەر دەکاو دە فەرموی: ﴿قُلْ﴾ ئەى موحەممەد! پێیان بڵێ: ﴿إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ﴾ من تەنھا فەرمانم پێکراو: کە عیبادهتى خودا بکەم بە تاکتو تەنهای بناسم یە کتاپەرستى بکەم هاوێل بۆ خودا دانەنیم. هەر وە کەو چۆن پێغەمبەرانى پێش منیش هەمان بانگەوازیان کردووە هەمان هەلوێستو بیرو باوەریان بوو. ئەمنیش وە کەو پێغەمبەرانى پێش خۆم بانگەوازی خەلک دەکەم بۆ رێبازی خودا پەرستى و یە کتاپەرستى! وە کەو لە شوێنیکى تردا دە فەرموی: ﴿قُلْ﴾

يا اهل الكتاب تعالوا الى كلمة سواء بيننا وبينكم الا نعبد الا الله ولا نشرك به شيئاً، ولا يتخذ بعضنا بعضاً ارباباً من دون الله، فان تولوا فقولوا اشهدوا بانا مسلمون ﴿آل عمران/ ۶۴﴾.

نه من فروستاده مو نه رکي بانگه وازيم خراوه ته سهر شانو ﴿اَلَيْهٖ اَدْعُو﴾ بۆ رتبازي خودا په رستى و دلسوزى له عيبادته تا ناده ميزادان بانگ ده که م.
﴿وَ اَلَيْهٖ مَّآبٌ﴾ ههر بۆلاى خودايه گه رانه وه و حيسابو ليکولينه وه، پاداش و سزا ههر به ده ست نه وه. ئيمه و ئيوه له مه دا نا کو کيمان نيه، سه ير نه وه يه: ئيوه نينکاري شتيک ده که نه که هه موومان له سه ري کو کين. راجيايى دروست ده که نه له شتيک دا که جيگاي خيلاف نيه.

نایه ته که ناماژه ده کا بۆ مه بده ئى يه که تا په رستى و ره تکر د نه وه ي ها وه لدانان بۆ خودا، مه بده ئى پيغه مبه رايه تی. هه وه کوو چۆن ناماژه ده کا بۆ مه بده ئى زيندوبونه وه و حيسابو ليکولينه وه و هاتنى روژى قيامه ت.

نه مچار فرمان به پيغه مبه ر ■ ده کا که مه نه جى خوى رابگه يه ئى و به رامبه ر به وانه ي نينکاري هه ندئ له قورئان ده که نه، نه وه رابگه يه ئى: که نه وه به ته واوى پابه ندی هه موو قورئانه و هه مووى به لاوه راستو حه قه، جا نه هلى کيتاب به هه مووى دلخوش بن، يان هه ندئ کيان هه ندئ کى ره ت بکه نه وه. نه وه رابگه يه نه که نه وه قورئانه ي بۆ تو هاتوه دوا نه حکامو ياساى خودا وه نده بۆ ناده ميزاد، پييان بلئ په روه ردگار به زمانى عه ره بى نازلئ کردوه و به ته واوى لئى تيده گه مو بۆ هه موو شتيک ده گه ريمه وه بۆ قورئانو ههر نه وه ده که م به سه رچاوه ي ياساى ژيانم.

ده فهرموى: ﴿وَ كَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ وه کوو له پيش تو وه پيغه مبه رمان نار دوونو نامه مان بۆ سه ر نازل کردن، نازلمان کردوه بۆ سه ر تو قورئانى پيروژ: که ريکو پيکو بئ عه يبو بئ که مو کوپيه، ياسايه که

به‌زویانی عه‌ره‌بی و به‌زمانی گه‌لو نه‌ته‌وه که‌ت هاتۆته خواری بۆ نه‌وه‌ی لی‌ی
حالی بزۆ تی‌ی بگهن.

قورتانی ناو ناوه (حوکم) واته: جودا که‌ره‌وه‌ی حه‌ق له‌به‌تال چونکه
حه‌لالۆ حه‌رام له‌یه‌ک جیا‌ده‌کاته‌وه، نموونه‌ی نه‌م نایه‌ته نایه‌تیکی تره‌که
ده‌فه‌رمۆی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ ابراهیم/۴. جا
هه‌رچه‌نده پی‌غه‌مبه‌ر به‌زمانی عه‌ره‌بی سروشۆ بۆ هاتۆه، به‌لام نایینه‌که‌ی
گشتی‌یه‌و بۆ هه‌موو که‌سه وه‌کوو له‌چهند نایه‌تیکی تره‌ قورتان ناماژه‌ی پی‌ی
ده‌کا.

﴿وَلَيْنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ نه‌ی موحه‌مه‌ده‌!
نه‌گه‌ر تۆ شوێن هه‌واو ئاره‌زوبازی نه‌وانه بکه‌وی که‌ نینکاری هه‌ندی له‌قورتان
ده‌که‌زو موجه‌مه‌له‌یان بکه‌ی. وه‌کوو نه‌وه رویکه‌یه‌ته به‌یتولمه‌قدیس پاش
قیبله‌ گۆزان، یان به‌گۆیه‌ی بیرو باوه‌ری نه‌وان هه‌لسۆ که‌وت بکه‌ی، نه‌وه
دلتیابه‌ ﴿مَا لَكَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ نیه بۆ تۆ له‌غه‌یری خودا
به‌ولاوه هیچ وه‌لی و یارمه‌تیده‌ریک، که‌س نیه بتوانی تۆ له‌عه‌زابی خودا
بپاریزی، که‌وابی بترسه له‌وه‌ی شوێن بیرو باوه‌ری نه‌وان بکه‌وی، وه‌کوو نه‌وان
هه‌لسۆ که‌وت بکه‌ی!

بیگومان نه‌م جوژه ئوسلوویانه له‌سه‌ر شی‌وه‌ی په‌ندی مه‌شه‌وورو
به‌ناویانگ (ایاک أعني واسمعي یا جاره) یان کوردی وته‌نی (بوکی له‌گه‌ل
تۆمه‌و خه‌سو گویت لی‌ی بۆ) به‌به‌ستی بۆ هیواکردنی کافره‌کانه‌که‌ دلتیابن
پی‌غه‌مبه‌ر هیچیان به‌قسه‌ نا‌کا، هه‌روه‌ها هه‌لنانی موسوڵمانانه له‌سه‌ر
به‌رده‌وام بوونو پابه‌ند بوون به‌فه‌رمانی نایینه‌که‌یانه‌وه. چونکه پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ
بۆ خۆی گه‌یشتۆته پله‌و پایه‌یه‌ک له‌بیرو باوه‌ردا پی‌ویستی به‌هه‌لنانو هه‌ره‌شه
لی‌ی کردن نیه، نه‌و گه‌یشتۆته (حه‌قولیه‌قینو عه‌ینولیه‌قین) واته: خیطابه‌که
بۆ پی‌غه‌مبه‌ره‌و مه‌به‌ست گه‌له‌که‌یه‌تی. له‌هه‌مان کاتدا هه‌ره‌شه‌یه‌کی توندو

تیزه له زانایان که نابی به هیج شیوه یه ک دواي نه وهی که نایینی حه قیان زانی و ناسی ریبازی گومرایان بگرنه بهر.

کوله بی ده لئ: جوله که کان پیغه مبهریان به وه عه ییدار ده کردو ده یانگوت: نیمه نابینین نه م پیاوه جگه له ژن ماره کردن هیج هیوایه کی تری هه بی! نه گهر وه کوو ده لئ: پیغه مبهر بی، ده بوایه نه کی پیغه مبهرایه تی نافرته تی له بیر ببردایه وه، ئیتر پهره ر گار نایه تی ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً﴾ واته: نهی موحه ممه دا وه کوو چۆن تۆمان کردو به پیغه مبهرو ناده میزادمان کردون به پیغه مبهر، هه موویان خواردنو خواردنه وه یان هه بوه به ناو بازاردا رویشتون، خیزانیان هه بوون، مندا لئ نه وه یان لی که وتونه وه. وه کوو له شوینیکی تر دا ده فرمووی: ﴿قُلْ: اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ﴾ الکهف/ ۱۱۰.

له سه حیحی بوخاری و موسلیم دا فرموده یه ک هاتوه: نه نه س ریوایه تی ده کا ده لئ: پیغه مبهر فرمووی: (وه لی من واده بی بهر ژوو ده بهو واده بی بهر ژوو نابم، شه ونوژ ده که مو ده شخوم، گوشت ده خۆم، نافرته تیش ماره ده که م، جا که سیک ریبازی من په سند نه کا نهو له نوممه تی من نیه). نیمام نه حمده و ئیرمیذی له نه بو نه یوه ریوایه ت ده که ن ده لئ: پیغه مبهر فرمووی: (اربع من سنن المرسلین: التعطر، النکاح، والسواک، والحناء).

له هه مان کاتدا فره ژنی پیغه مبهر ﷺ دواي ته مهنی (۵۴) سالی بوو، نه مهش ته مه نیکه به عاده ت هیزی پیاوه تی تیدا کز ده بی، که وایی فره ژنی پیغه مبهر ﷺ بۆ بهر ژوه ندی بانگه وازی ئیسلامی بووه، بۆ خزمایه تی دروست کردن له نتوان موسولمانانو هۆزه عه ربه کاندا بووه، ماره کردنی هه ندی له خیزانه کانی بۆ قهره بوو کردنه وهی میرده کانیان بووه، میرده کانیان له ریگای

نیسلام دا شهید بوونو بئ میرد که وتونوه، پیغه مبسر ﷺ بۆ پرکردنه وی
ئو که لینه بۆیان ماره ی کردونه !!!

جا وه کوو ریوایه تکراره موشریکه کان تانه و ته شریان له پیغه مبسر ده دان
له سمر نهوه: که موعجیزه و نایاتی پیشنیارکراوی ئەوان ناخاته رو، نیتر
پهروه گار رهددی دانه وه فمرموو: ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ
اللَّهِ﴾ ناگونجی و له توانای هیچ پیغه مبسرک دا نیه: که موعجیزه و نایاتی
داوالیکراو له لایهن گهلو نه ته وه کانیاں بخه نپرو، مه گمر خودا مه یلی لی بئ و
بزانی: که له هینانی ئو موعجیزانه دا حیکمه تی خودایی هیهو بهرژه وندی
ناده میزادانی تیدا بهرچاو بگیری!

ئهی ناده میزادینه: بیگومان موعجیزه یه کی واتان بۆ هاتوه که
قورنانه، هیچ که و کوپی تیدا نیه، که سیک بیهوی په ندو عیبره تی لی
وهریگری کیفایه ته، نه گمر لی ورد ببنه وه پیوستیان به موعجیزه ی تر نیه،
موعجیزه یه کی بهر ده و او نه مره هتا دنیا دنیایه. به لام ئو گومراو سهرلی
شیواوانه له بهر زیده رۆچونیان له گومرایو کوفرو بیدینی دا بهم موعجیزه
گه وره پند نامیز نابزو په لپو بیانوی موعجیزه ی تر ده گرن.

نایاتو موعجیزه ی پیشنیارکراو به گویره ی داخوازی حیکمه تی
په ورده گار نه بی نایهن، له کاتی که دا دین: که هر خودا ده زانی و که سی تر
ده خلی تیدا نین، له هه موو رۆزگاریکدا نه حکامو یاسای وا داده نی که ببنه
مایه ی خیر بۆ ناده میزاد. ده ی هیچ حیکمه تو مه صلّه حه تیک له هینانی ئو
موعجیزانه دا نیه که ئەوان داویان ده کهن ﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆ هه موو
روداوو فهرمانیک که خودا نووسیونی ته مه زو کاتی دیاریکراو هیه، هیچ
موعجیزه و نایه تیک پیش وهخت نایه، هیچ عه زابو سزایه ک له کاتی خۆی
پیش ناکه وی.

شهریعتو یاسا به‌رژه‌ه‌ندی ئاده‌میزادیان تیدایه، به‌گویره‌ی کاتو شوتین ده‌گۆرپن. شهریعتی پیغه‌مبهرانی پیشوو وه‌کوو حه‌زرتی موساو حه‌زرتی عیسا پاشان شهریعتی حه‌زرتی موحه‌ممهد ﷺ به‌گویره‌ی رۆژگاره‌کانیان هاتوون. ته‌مه‌نو رزقو رۆژیو کردارو زانیاریو زانستی هه‌موو گهلو نه‌ته‌وه‌یه‌ک کاتو نه‌ندازه‌ی دیاریکراوی هه‌یه، پاشو پیش ناکه‌نو که‌و زیادیان به‌سهردا نایه!

﴿يٰۤاَيُّهَا اللّٰهُ مَا يَشَاءُ وَيَقْبَلُ﴾ په‌روه‌ردگار شه‌وی بیه‌وی ده‌یفه‌وتینیو شه‌وی بیه‌وی ده‌یه‌یلایته‌وه، شه‌و شهریعتو یاسایه‌ی بیه‌وی بیسپرتیه‌وه ده‌یسپرتیه‌وه، ههر یاساو شهریعتیکیش حیکمه‌تی خودا داخوازی بیو به‌رژه‌ه‌ندی ئاده‌میزادانی تیدا بی ده‌یچه‌سپینتیو نه‌سخی ناکاته‌وه!

حه‌سه‌ن ده‌فرموئ: مانای نایه‌ته‌که شه‌ویه: ههر که‌سیک و ههر شتی‌ک نه‌جه‌لی هات ده‌یمرینئ، که‌سیکیش نه‌جه‌لی نه‌هاتبئ ده‌یه‌یلایته‌وه.

نموونه‌ی دونیا به‌ئسته‌تیره‌و مانگتو خۆرو زه‌ویو ئاوو هه‌وایه‌وه وه‌کوو کارگه‌یه‌ک وایه هه‌موو ئامیرو نیشو کارو کارمه‌ندی ریک خرابن، نیشو کاریان له‌ئێودا دابه‌ش کرابئ، به‌یاساو نیظامی‌کی تایبه‌تی به‌خړته‌ گه‌رو کاری پی‌بکریئ، نیتر ده‌یانینی ئه‌مانه هه‌ریه‌که‌ی کاری خۆی نه‌نجام ده‌داو هه‌لده‌سوړئ، کارمه‌ندانی دینو ده‌چن ئامیره‌کانی هه‌لده‌خولینو رۆژانه شه‌م کارو پیشه‌یه‌ی کارمه‌ندو ئامیره‌کان دووباره ده‌بیته‌وه و گۆرانکاری تیدا نابئ! جیهانی‌ش په‌روه‌ردگار به‌گویره‌ی زانیاری خۆی یاساو نیظامی‌کی بو داناهو هه‌لده‌سوړینئ. به‌گویره‌ی شه‌م یاساو نیظامه‌ مانگتو خۆرو ئه‌سته‌تیره‌کان له‌گه‌ردان و هه‌لده‌سوړینو دینو ده‌چن، گیاو گژو دارو دره‌ختو ئاژه‌لو ئاده‌میزاد دینه‌ گۆره‌پانی ژبانیه‌وه، مردنو ژبانیان تیدا شه‌نجام ده‌درئ، ئه‌سته‌تیره‌که هه‌لده‌ی یه‌کیکی تر ئاوا ده‌بیئ، گیایه‌ک شین ده‌بیئ یه‌کی تر ده‌په‌ریو ده‌بیته‌ پوشو په‌لاش پیغه‌مبهریک ده‌مرئ یه‌کیکی تر راست

دهبیته وه نایینیک بلاو دهبیته وه نایینیکی تر دهپوکیئیته وه. ههر بهم جور ه چین له دوا ی چین گهلو نه ته وه وه ژوزو بنه ماله و نایینو حیزبو پارتو یاساو نیظام دینو به سهر ده چن، نه مانه هه موویان به گویره ی مهنه هه جیکی نه خشه بو کیشراو نه نجام ده درین، ههر بهم جور هه نایه تی قورئان نه سخ ده کریته وه نایه تیکی تر دیته شوینی نه وه تا: شو دیخاته شوینی رۆژو گهلو نه ته وه یه ک له جیگا گهلو نه ته وه یه کی تر چگیر ده بی، نایینی پیغه مبه ریک دیته شوینی نایینی پیغه مبه ریکی تر، وه کوو چۆن نایینی نوو حی به نایینی ئیبراهیم نه سخ کرده وه نایینی ئیبراهیمی به ته وراتو ته ورات به ئینجیلو ئینجیل به قورئان نه سخ کره وه.. ههر کتیبی، ههر یاساو نیظامیک خودا بیهوئ دهوامی پی بدا دهوامی پی ده داو پایه داری ده کا. نه وه تا برپاری داو قورئان یاسای بهر دهوامی ئاده میزادی پی تا رۆژی قیامت نه سخ نه بیته وه. نه مه ده ربار ه ی رهفتاری ئاده میزاد ده ربار ه ی بهر وه رد گارش بوخوی نه وه ﴿وعنده ام الکتاب﴾ بنه ماو سهر چاوه ی هه موو کتیبه کانی لایه: که (له و حوله حفوظه) هه موو شتیکی تیدا تو مار کراوه.

یان مانای ﴿وعنده ام الکتاب﴾ لای خودایه نه وه کتیبه ی: که هیچ گۆر انکاریه ک روی تی نا کا، یان مبه ست: زانستی خودایه واته: ههر چی روو ده داو له ده فته مری فرشته کاندا ده نووسری ده بی مووافیقی نه وه بی که له زانستی خودادایه.. چونکه زانیاری بهر وه رد گار، کانو سهر چاوه ی هه موو شتیکه. ئیبنو عومەر ده لی: له ده می پیغه مبه رم ﴿الله﴾ نهوت ده فیه رمو: ﴿يَعْمَحُوا اللَّهَ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ إِلَّا السَّعَادَةَ وَالشَّقَاةُ وَالْمَوْتُ﴾ ئیبنو عه بباس ده فیه رموئ: بهر وه رد گار نه وه ی بیهوئ لایه با نه وه ی بیهوئ ده یچه سپین جگه له چهند شتیکی: دروست کردن، ره وشت، نه جهل، رزقو رۆژی، به خته وه ریو به ده به ختی..

ئیبنو که ئیر ده فیه رموئ: مانای نایه ته که نه وه یه: بهر وه رد گار له قهزاو قه ده ر چی بوئ لای ده باو چی بوئ ده یچه سپین. فیه رموود یه ک هه یه ئیمام

نههمه دو نهسانی و نیب نو ماجة له شهویانه وه ریوایه تی ده کهن ده لی: پیغه مبهه
فهرمووی: (ان الرجل لیحرم الرزق بالذنب یصیبه، ولا یر القضاء ■ الدعاء،
ولا یزید فی العمر ■ البر).^(۱)

له ریوایه تی حاکم دا بهم شیوه هاتووه ده فهرمووی: (الدعاء یر القضاء، وان
البر یزید فی الرزق، وان العبد لیحرم الرزق بالذنب یصیبه) دوعا قهزا رهت
ده کاته وه، چاکه رزقو روژی زیاد ده کا، بهنده له رزقو روژی به هوئی تاوانه وه
بی بهش ده بی.

له فهرمووده ی صه حیح دا هاتووه ده فهرمووی: به جیه پینانی صیله ی ره حم
ته من درێ ده کا.

به کورتی:

نایه ته که گشتی به وه موو شتی که ده گریته وه، هه موو شتی که ناو
گوپ کردنو لابر دن و چه سپاندن رویان تیده کا. به لام نه صلی له و حوله محفوظ
گوپانی تیدا نا کرئ.

ده توانین بلیین: مانای ﴿يَخُوفُ اللَّهَ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ﴾ بهم جوړه یه:
موشریکه کانی مه که که پینان ناخو شه که تو بویته ره هه بری گشت تاده میزادو
پله و پایه ی پیغه مبه ریت پی درا وه. بی ناگان له وه ی په روه ردگار به ویستو
نیرا ده ی خوئی هه رچی بوئی ده یکا، له بوونه وه ردا شتی که لاده باو شتی که تری
ده خاته شوین، شهو لاده باو روژ ده خاته شوینی، گرانی ده گوپی به هه رزانی
شهرو جهنگ ده گوپی به ناشتی و نارامی. نه خوئی لاده با ته نه روستی بلاو
ده کاته وه، عه زیز زه لیل ده کا، نه وی بلند ده کاو نه زان زانا ده کا، بی بپروا
ده گوپی به نیمانداری راستان، هه روا به پیچه وانه شه وه نه م رودا وانه هه موویان
یه که یه که له و حوله محفوظدا چه سپیندراون، هوکاری مه حوو کردنه وه ی فلان

(۱) تفسیری المنیر ج ۱۳/۱۸۶.

شتو چه سپاندنی فیسار شت له له وحی مه محفوظدا نوسراون. لای خودایش زانیاری نه زه لی ههیه پیی ده گوتری: (ام الكتاب) زانیاری (ام الكتاب) گۆرانکاری به سهردا نایه و ثابتو چه سپاوه.

نهرکی سهرشانی پیغه مبهرد ﴿٤٠﴾ گه یاندنی شه ریه ته

پاداش و سزا به ده ست خودایه

وَإِنْ مَا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَقَّعَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾ وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

دوای نهوهی پهروهردگار باسی نهوهی کرد: که کافره کان په لپو بیانوویان به پیغه مبهرد گرتو داوایان لی کرد زوو نهو عه زابهی هه ره شهی پی لی کردون بویان بئینی.

نه مجار لیږده دا باسی نهوه ده کا: که نهرکی سهرشانی پیغه مبهرد گه یاندنی په یامه که یه تی و بهس! ناماژه به نهوه ش ده کا: که پهیدا بوونی نهو

عهزابه هه ره شه پی لئ کراره و نیشانه کانی پهیدا بوونو خودی عهزابه کهش نزیکه.

ته مجار نهوه روون ده کاتهوه: که فرتو قیلی نهوه موشریکانه زیان به موسولمانان ناگهیه نی. سهرکه وتزو سهره وری ههر بۆ خودا پرستانه، تیشکانو ریسوایی بۆ تاوانبارانه، ره دی بیرو بۆ چونی جوله که کانیش ده داتهوه: که ده یانگوت، موحه ممد پیغه مبهه نیه بهوه: که خودا شایه تی راستی پیغه مبهه رایه تیه تی بۆ ده دا، شایه تیدانی خوداو نهوانه ی ئیمان یان پی هیناوه له خاوه ن نامه کان به سیه تی، ده فهرموی: ﴿وَأَمَّا لِرَبِّكَ بَعْضُ الَّذِي نَعُدُّهُمْ أَوْ تَوَفَّيْتِكَ فَأَمَّا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ﴾ نه ی پیغه مبهه! نه گهر له ماوه ی ژبانته دا بری لهو هه ره شهو گۆره شانیه له دوژمنه که کانتمان کردوه بیانیه ی نینه دیو پیشانت به دین چون کافرو موشریکه کان ریسوا ده که یزو سزایان ده دینو له ناویان ده به یین، یان پیش نهوه ی نهوه یان به سهر بیین نه تهو بمرینن ههر لایه کمان بریار دابی، نهوه ی له سهر تو پیوسته نه نجامی به ی راگه یانندو بلاو کر نهوه ی په یامی ئیسلامه، ئیمه تۆمان ناردوه بۆ نهوه ی په یامی په روه ردگار بگه یه نی و نه نجامیشت داوه!

ئیتیر لهوه زیاتر نه تهو به رپرس نی، حیسابو لی کوژینه و له گه لیانو پاداشو سزادانه و یان به چاکو به خراپه ئیشی ئیمه یه و تایبه ته به ئیمه وه.

پیوسته ناماژه بهوه بکه یین: که ته م نایه ته مه کییه و پیش واجب بوونی جهاد هاتۆته خوار، نمونه ی ته م نایه ته نایه تیکی تره: که ده فهرموی: ﴿فَذَكَرْنَاكَ مَذْكَرًا لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصِيطِرٍ﴾ من تولى وكفر، فيعذبه الله العذاب الأكبر، ان علينا ايابهم، ثم ان علينا حسابهم ﴿الغاثية/ ۲۱-۲۶.

به کورتی:

بانگه وازخووانی ریبازی ئیسلام ته نیا نهوه یان له سهره نه رکى سهرشانى خۆیان له بواری بانگه وازی دا به جی بینن، ته نیا نهوه یان له سهر پیوسته نهوه ی ته فیسیری رهوان (۱۶۳)

خودا پئی خوشه بلاوی بکهنه وه، نابئی ههست بهتیشکانی خویان بکهن، ده بئی هه میشه وره یان بهرز بئی.

بېگومان دهستی قودرتهی خودا به ده روبره یانه وه دياره چهند شارو گوند له ده روبره یان همن شوینه واریان ماوه کاتی خوی له سهر سه ریچی کردنو به درو خستنه وه ی پیغه مبره کانیاں ویران کراونو دانیشنه کانیاں له ناوبراون!

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ نایا نه موشریکانه ی شاری مه که له بیریاں چوته وه؟ یان گومانیاں هدی ه؟ نابینن نیمه ههر کاتی گهلو نه ته وه له خویان بایی بوونو کافر بوون، نیمه له هیزو توانایان کم

■ هکهینه وه، ژیارو ده سه لاتیاں کم ده کهینه وه، له روبره یکی ته سکی زهوی دا خریان ■ هکهینه وه، به پیچه وانهی حالو وه زعی پیشوویان که خاوه ن ده سه لاتو هیزو توانا بوون، ده سه لاتیاں به سهر روبره یکی فراوانی زهوی دا هه بوو.

يان ئايا نابىنن ئىمە رۆژ بەرۆژ پارچە زەويىيەكان رزگار دەكەين، ولات
دوا ولات لەكافران ■ هەستىنەوهو دەيخەينه سەر ولاتى ئىسلامو خەلکی پۆل
پۆل دینه سەر ئايىنى ئىسلامو موسولمان دەبن، ئەوئى قبوولی ئايىن ناكا
بەكوشتزو بەئەسیر گردنو دەركردن زەوييان لى پاك دەكەينهوه، ئايا ئەمە
پىشەنگو رۆخۆشكەرە نیه بۆ هاتنى ئەو سزاو عەزابەى هەرشەمان پى لى
کردوون؟ ئايا ئەمە ترساندننى ئەوانوهى تریش نیه لەعەزابو ناپەهەتو
چەرمەسەرى جۆراو جۆرەكە لەدونیاو قیامتدا دیتە رییان؟ وەكوو لەشونىيکی
تردا دەفەرموئ: ﴿افلا یرون انا ناتى الارض ننقصها من اطرافها افهم
الغالبون؟﴾ الانبیاء/۴۴.

﴿وَاللَّهُ يُحْكِمُ لِمَعْقَبٍ لِّحُكْمِهِ﴾ خودای بالا دہست برپیار دہداو کہس نیسہ
برپاری نہو ہدلوہ شینیتہ وہ .

بیگومان دابو نه پتی خودا وا هاتووه و جاری بووه: که زه وی له لایهن
بهنده راستانه کانیوه ناوه دان بکریتهوه، بهده داله تکاری هه لسو کهوتی تیدا

بکهن، بریاری سه‌روه‌ریو شکۆمه‌ندیی بۆ موسولمانان داوه به‌مه‌رجی به‌گویره‌ی په‌یامی خودا هه‌لسو کهوت بکهن. به‌دبه‌ختی و سه‌رشۆپیشی بریار داوه بۆ سته‌مکاران!

﴿وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ په‌روه‌ردگار به‌م زوانه له‌قیامه‌تدا حیسابو لیکۆلینه‌وه له‌گه‌ڵ به‌نده‌کانی دا ده‌کا، تۆله‌ی تاوان و، سته‌مکاریان لێ ده‌ستینێ، عه‌زابو سزای خودا دێو گومان له‌هاتنی دا نیه. ئه‌ی پێغه‌مبه‌ر په‌له له‌عه‌زابیان مه‌که، بێگومان خودا وێرای ئه‌وه‌ی له‌دوینادا به‌سزای کوشتن و به‌دیل گرتن و ریسواکردن سزایان ده‌دا، له‌قیامه‌تیش دا عه‌زابی سه‌ختی بۆ ئاماده کردون و با چاره‌پان بن ئه‌و عه‌زابه دێو هه‌موو هاتۆیکیش نزیکه!!

ئه‌مه‌جار په‌روه‌ردگار دلدانه‌وه‌ی پێغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌کا و ئه‌وه‌ی پێ راده‌گه‌یه‌نێ: که گه‌له‌که‌ی ئه‌و یه‌که‌م که‌س نین له‌به‌درۆخسته‌وه‌ی پێغه‌مبه‌ره‌که‌یان دا، له‌وه‌پیشیش گه‌ل و نه‌ته‌وه‌کانی تر ئه‌زه‌تی پێغه‌مبه‌ره‌کانی خۆیان داوه، به‌درۆیان خسته‌وه، ئیتر په‌روه‌ردگار به‌عه‌زاب گرتنی و تێکبه‌وه پێچانو ده‌فه‌رموی: ﴿وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ زۆر له‌کافره‌کانی گه‌له پێشینه‌کان فرت و قیلان له‌پێغه‌مبه‌ره‌کانیان کرد، به‌درۆیان خسته‌وه ئه‌زه‌تیان دان، له‌ولات ده‌ریان کردن؛ وه‌کوو ئه‌وه‌ی نه‌مروود له‌گه‌ڵ حه‌زره‌تی ئیبراهیمی کرد، یا فیرعه‌ون ده‌رحه‌ق به‌حەزره‌تی موسای کرد، یان جوله‌که‌کان به‌حەزره‌تی عیسیان کرد، یان عاد و شه‌موود و گه‌لی لوط...هتد. جا: که وه‌ختی خۆی هات خودا یه‌که‌یه‌که‌ گرتنی و له‌ناوی بردن، زالم و موفسیده‌کانی قه‌لاچۆ کردن.

﴿فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ پیلانی پیلانگیران به‌بێ ئیزنی خودا چ رۆلێکی نیه، به‌گویره‌ی قه‌زاو قه‌ده‌ری خودا نه‌بێ مه‌کری کافره‌کان هیچ کاریگه‌ریه‌کی نیه.

خودا پهرستی و یه کتاپهرستی، که سیکنی نهرکی رزگار کردنی ئاده میزاد خرابیته نهستوت له تاریکی کوفرو بیدینی رزگاریان بکهی بۆ روناکی تیمانو باوهی.

ئیبینو مهردوه یهیی له ئیبینو عه بپاسوه ریوایهت دهکا، ده فهرموی: ئاخوندیکی نهصرانی له یه مه نهوه هاته خزمهت پیغه مبهرد ﷺ. پیغه مبهرد لی ی پرسى: نهی له ئینجیلدا باسو خواسی پیغه مبهردی ئاخوزه مان ههیه؟! وتی: نه خهیر، ئیتر پهروه رزگار نایه تی **﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا...﴾** ی نارد ه خوارى.

﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ نهی موحه ممه! پێیان بلی: من خودام به سه بۆ نهوهی شایه دیدیم بۆ بدا که من پیغه مبهردو پشتگیریم بکا! نهوه تا په یامی بۆ ناردووم، سروشم بۆ دهکا، ئهم قورئانه سه رئا سایه ی بۆ نازل کردووم، هه موو ئاده میزادو جندۆ که ناتوانن وینهی سور ه تیکی وه کوو نهو بخه نه رو، جا که من نهو خودا زاناو به ده سه لات ه پشتگیریم بکا ئیتر چ حه وێج ه به ئیوه ههیه، به پیغه مبهردم بناسن؟!

﴿وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ ههروه ها نهوانه ی خاوه ن نامه نو بر وایان پیم کردوه. وه کوو عه بدولای کور ی سه لاه هاوه لانی و ته میمی (الداری) و سه لمانی فارسی و هاوه لانیان. واته: وێر ای شایه تیدانی خودا. شایه تیدانی نه مانیش، که شایه تی پیغه مبهردایه تیم بۆ ده ده ن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره تی ابراهیم

ناونانی نهم سوره ته به ناوی (ابراهیم) لهم روه وه یه: که به شیک له چیرۆکی نمو زاته پایه به رزه ی له خو گرتوه، به شیک له ژبانی هه زه رته ئیبراهیم له مه ککه و په یوه ندی کردنی به عه ره به کان، هاتنه دونیای ئیسماعیلی کورپی. پاشان دروست کردنی که عه به له لایهن ئیبراهیمو ئیسماعیل وه...

سوره تی ئیبراهیم سوره تیکی مه ککیه: واته: له مه ککه نازل بووه. باسه سه ره ککیه کانی نهم سوره ته ش وه کوو زوریه ی سوره ته مه ککیه کانی تر: بریتین له باسی عه قیده و یه کتا په رستی و سروسو زیندوبوونه وه و حیسابو لیکۆلینه وه ی رۆژی قیامت!

بیگومان نهم سوره ته کۆمه لیک هه قانیقی سه ره کی ده رباره ی عه قیده له خو گرتوه. وه لی دوو هه قیه ته گه وه له سه ره له به ری سوره ته که دا خو یان ده نوینن، نمو دوو هه قیه ته له گه ل سیبه ری باسی ئیبراهیم له سوره ته که دا پیکه وه گونجاون، یه که میان هه قیه ته یه کیه تی پیغه مبه رایه تی و یه کیه تی بانگه وازو په یامه که یانو روبه رو بوونه و یان له به رامبه ر کۆمه لگا نه فامو به درۆخه ره وه کان دا.

هه قیه ته ی دووهم نازو نیعمه تی خودایه به سه ره ئاده میزاد داو زیاد بوونی نیعمه تی خودایه له سه ربان به هۆی شوکرو سوپاسگوزاری بهنده کانه وه، هه رچهنده به داخه وه زوریه ی ئاده میزاد له ئاست نازو نیعمه تی په روه ردگاردا سپله و پێ نه زانو کافرو بێ پروانو سوپاسگوزار نین.

په یوه نده ی نهم سوره ته به سوره نی پیتشه وه :

سوره تی ئیبراهیم درێژه پیده ری سوره تی (الرعد) ه نمو ی له وێ دا به موجه لی هاتوه لێره دا شی ده کاته وه هه ردوو سوره ته کان باسی قورشان

ده کهن، له سوره تی (الرعد) دا پهروه دگار فهرمووی: قورئانمان نازل کړدوه نامه یه کی مو حکه مو پته وو بئ عیبو بئ که مو کوپیه به زمانی عه ره بییه. فهرمووی: ﴿وَكَذَلِكَ اَنْزَلْنَاهُ حِكْمًا عَرَبِيًّا﴾ الرعد/۳۷. لیره شدا یه که م نایه ت باسی حیکه مه تی نار دنی قورئان ده کا: که بریتیه لهرزگار کردنی شاده میزاد له تاریکی گومرایی یوه بؤ روناکی نیمان.

له هه ردو سوره ته کان دا نه وه ده چه سپینئ: که نازل کردنی نایاتی که ونی تنه ها به ده ست خودایه و کسی تر هه لاتی نه وه ی نیه. نه وه تا: له سوره تی (الرعد) دا ده فهرموئ: ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَّاتِيْ بِآيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ، لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٍ﴾ الرعد/۳۸. لیره شدا له سهر زویانی پیغه مبه ران هه فهرموئ: ﴿وَمَا كَانَ لَنَا اَنْ نَّاتِيْكَم بِسُلْطٰنٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ﴾ ابراهیم/۱۱.

له هه ردو سوره ته کان دا نایاتی که ونی دیاری کراون، وه کوو راگرتزو به رز کړنده وې ناسمان به بئ کؤله که، راخستنې زه وې، رامکردنو هیئانزو بردنی مانگو خور، چه قاندنی کتوه کان له زه وې دا، دروست کردنی میوه و به رو بوومی جوړاو جوړو خاوه ن تامو رهنګی جیا جیا.

له هه ردو سوره ته کان دا باسی زړیندو بوونه وه و هاتنی روژی قیامت کراوه، نمونې حقو به تال هیئندراوه ته وه. باسی فرتو فیلی کافرو بیډینه کان کراوه، فرمان به ته وه ککولو پشت به خودا به ستیان تیدا دووباره کراوه ته وه.

سوره تنی نیبراهیم به گشتی باس له شتانه ده کا:

۱- چه سپاندنی بنه مای عه قیده، وه کوو نیمان به خوداو به پیغه مبه رانو به زیندو بوونه وه و حیسابو لیکن لینه وه. هه روه ها دانسان به تاکو تنه هایې خوداو ناسینی پهروه دگار، به دیه پنه ری ناسمانه کانو زه وې مبه ست له نازل کردنی قورئان: که رزگار کردنی شاده میزاده له گومرایی یوه بؤ روناکی نیمان، هه روه ها یه کیه تی مبه ستی پیغه مبه رانو بانگه وازیان بؤ بنه ما

سهره کییه کانی عه قیده ره وشته بهرزه کانو خودا په رستی و دوور که وتنه وه له رتیبازی شه یتان.

۲- به ټینو هه په شه: سهرزه نشته کړنی کافره کانو هه په شه ټیکردنیان له سهر کوفرو ترساندنیان به عه زابی به نیش، هه ټانی موسولمانان بو چاکه کړنو موژده پیدانیان به به هشت.

۳- باسی ناردنی پیغه مبه ران بو سهر گه لو نه توه کانیان هه پیغه مبه ره به زمانی گه له که ی نیردراوه بو توه ی زوو له زمانی حالی بېنو له بهر نامه که ی بگن!

۴- دلدا نه وه ی پیغه مبه ر ﷺ بهرون کړنه وه ی توه ناخوښی و ده ردی سهر یی به سهر پیغه مبه ر کان هاتوه له گه ټ گه لو نه توه کانیان دا.

۵- دوعا و نژای هه زره تی ئیبراهیم ﷺ دوا ی تها و کړنی بینای که عبه، بو دانیشتوانی شاری مه که که له ناسایش و نارامی دا بژین، خودا رزق و روژیان به سهر دا پر ټی، دلی ناده میزادان به وده قهره پیغه په یوه ست بی، هه روه ها دوعای توه ش که نه وه و ه چه کانی له بت په رستی بیاریزی. هه روه ها شوکرو سوپاسی ئیبراهیم بو خودا: که به پیری مندالی پی داوه، توفیقی خو ی و نه وه کانی بدا بو نه نجامدانی نو ټوه کانیانو نه مجار دا واکړنی ټیخو شبوون بو باوکو دایکی.. هه روا گه لی شتی ترا که له کاتی رافه کړنی نایه ته کان دا شی ده کړنه وه.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الرَّكْعَةُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾
 اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ
 لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
 وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا
 مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ
 مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِيَ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
 ﴿٤﴾

﴿الر﴾ الف، لام، را " " ﴿كتاب أنزلناه إليك﴾ ئەم نامە پیرۆزە: کە
 پێک هاتوو ئەم پیتانە، نامە یەکی ئاسمانییە نازلمان کردووە بۆ سەر تو، ئەتو
 بۆخۆت هەلت نەبەستوو، ئێمە بۆمان ناردوو بۆ مەبەستی: ﴿لتخرج
 الناس من الظلمات الى النور﴾ بۆ ئەوەی ئادەمیزاد بەگشتی لە تاریکی
 گومرایی رزگار بکە؛ تاریکی خەیاڵات و دەهەم، تاریکی دابو نەپێت،

(١) دەربارەی مانای ئەم پیتە (مقطعانە) هەمان ماناو راو بۆچون: کە لە سەرەتای سۆرەتی (البقرة) دەربارەی
 (الم) ناماژەمان پێی کردن لێ دەدا بەرجاو دەگیرێن.

تاریکی سەرگەردانی و فرە خودایی و بێپەرستی، سەرگەردانی لەبیر و بۆچوونی پرۆپوچ و پێوەرو تەرازوی لاسەنگی ئادەمیزاد. تۆمان کردووە بەپێغەمبەر و قورئانمان بۆ ناردووی بۆ ئەوەی ئادەمیزاد لەم هەموو تاریکیانە رزگار بکە دڵ و دەروون روۆشن بکەیتەو. بێر بۆچون روناک بکەیتەو و واقعیی ژيان و داب و نەڕیتەکان بگۆڕی!

ئیمان بەخودا روناکایی بەکە لەدڵ و دەرووندا هەلدی و ئەو کیانو جەستەیی ئادەمیزاد: کە پێک هاتوو لەگەڵ گیان روناک دەکاتەو، هەر کاتێ ئەو جەستەییە نووری ئیمانی تیدا نەبێ مشتەخۆتێکی تاریکستانە، خۆتێو ئێسقانو گۆشتە چ جوداوازیەکی لەگەڵ نازەلدا نیە. بپروا بەخودا روناکییە کە نەفس و گیان روناک دەکاتەو، رێبازی راستی ژيان دەدۆزیتەو و حەق دەناسی، هەرکاتێ ئادەمیزاد رێبازی حەقی دۆزییەو لەسەر هیدایەت و بەپێی بەرنامەی حەق هەنگاو هەلدەنی و سەرگەردان نابێ!

﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ قورئانمان بۆ ناردووی بۆ ئەوەی ئادەمیزاد لەگومرایی رزگار بکە بۆ روناکایی ئیمان بەهۆی تەوفیقی خودایی بەهۆی لوطفو بەخششی خودای خۆیان، بەهۆی ناردنی نووری هیدایەت بۆ ناو دڵ و دەروونیان، کەوابوو توانای پێغەمبەر تەنها راگەیانندنە، ئەرکی سەرشارنی نامۆزگاری و روئکردنەویە، ترساندن و موژدە پێدانە، بەلام «رەھینانی ئادەمیزاد لەگومرایی بەو بۆ نوور ئەو تەنها بەئیزنی خودا دیتە جێ، بەگۆڕەیی سوننەتی خودا و ویستو ئیرادە زاتی پاکێ دەستەبەر دەبن، پێغەمبەر تەنها پێغەمبەرە.

﴿إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ قورئانمان بۆ ناردووی بۆ ئەوەی ئادەمیزادان شارەزا بکە بۆ رێبازی راست، رێبازی خودایەکی وەها، کە بالادەستی هەموو کەسە. هەموو شتێک لەژێر دەسەلاتی خۆی دایە، لەسەر

هه موو کردارو گوفتاریکی سوپاسکراوه هه موو کاریکی پرچی که متو عه داله ته، هه موو هه والیکی راستو دروسته.

﴿اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ پروه رد گاریکی وه هایه؛ همرچی له ناسمانه کانو زهوی دا ههیه: دروستکردن و خاوه نیه تی وه لیسورانندو نالو گوپرتیدا کردن هه مووی به دست پروه رد گاره هی نهوه! همر نهو خاوه نی ناسمانه کانو زهوی نهوهی تیاندایه، هه یجهدی به کهس نیه، بالاده ستو خاوه ن ده سلاته به سمر بوونه ورو نهوهی تی یدایه.

نهم صیفه ته زور جار له قورئاندا دووباره بوته وه، بو نهوهی سهره نجی ناده میزاد رابکیشی بو گه ورهیی پروه رد گارو بو به کارخستنی فکرو هوش له تیروانی نی مه خلوقاتو سوود وهرگرتن له تی فکرین.

جا که سیك هیدایه تی دراو بروای پی کردی نهوه باشو به خته وهره. هه لبه ته سیاقه که هیچ باسی نهم تاقمه ناکا، به لکوو همره شه له کافره کان ده کاو ده فدرموی: ﴿وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ شیوی دوزه خ، یان سزای به نیش له روژی قیامت دا بو نهوانه یه که بروا به په یامی تو ناکه نو ئینکاری تاکو ته نهایی خودا ده کهن!

نه مجار پروه رد گار پیناسدی کافره کان ده کا به سی صیفه ته، سی ره وشتیان بو دیاری ده کا:

- ۱- ﴿الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ نهوانه ی ژیا نی دونیا هه لده بژیرن به سمر قیامت دا، گرنگی به ژیا نی دونیا ده ده نو پیش ژیا نی قیامت تی ده خن، کار بو جیهان ده که نو وازیان له کارکردن بو قیامت هی ناوه.
- ۲- ﴿وَيُصْطَفُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ مه نعی نهوانه ده کهن: که ده یانه وی رویکه نه خوداو نیمان به پیغه مبر بهینن، کوسپو له مپه دروست ده کهن له بهر ده م نهوانه دا: که خهریکن بینه سمر ربازی راستو خودا په سندن، همر که سی رویکاته نیسلام نهوان ژوانی ده که نه وه.

۳- ﴿وَيُغَوِّهُمَا عَوْجًا﴾ پئیان خۆشه ریبازی خودا خوارو خێچ بی، ده یانه وی ریبازی ئاده میزادان دوور له حەق بی، بۆ شه وی له گه له هه واه مه بهستی نه وان دا بگونجی.

زومه خه شەری ■ هه رموی: نه صلی که لاهه که بهم جۆره یه: ﴿وَيُغَوِّهُمَا عَوْجًا﴾ هه و له ده ن خوارو خێچی به خه نه ناویانه وه، ریبازی خوارو خێچ به ریبازی خودا له قه له م به دن، نه گینا ریبازی خودا راستو دروسته و لادان له حەقی تیدا نیه.

هه ر له م روانگه یه وه یه: که نه مپۆ هه ندیک له به ناو موسولمانه کان لاسایی کافره کانی سه رده م ده که نه وه ده لێن: یاساکانی ئایین له بواری خودو دوجینایات دا زۆر توندرو ی تیدایه، زۆر ره قو توندو تیژه وه به کاری نه م رۆژگاره نایه، ده لێن: یاساکانی ئیسلام بۆ نه و عه ره به ■ هه شته کیانه ی نه و سه رده مه کۆنه گونجاو بووه، به لام هه رگیز شیاوی نه و ■ نیه به کرێته یاسای گه لێکی پێشکه وتوو یان نیمچه پێشکه وتوو ی نه م رۆژگاره. به راستی چه واهه کارییه کی بی عه قلانه یه و بیرو بۆ چوونیک ی بۆ شو بی بایه خه و درۆیه کی شاخداره. بۆیه په ره رده گار له شوینیک ی تر دا ده حەق به نه وانو هه موو دوپرو چه واهه کاریک ده هه رموی: ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ أَنْ يَقُولُوا أَلَا كَذِبًا﴾ الکهف/۵.

کار نه کردن به و حوکه ئیسلامیانه و پاشگوێ خه ستیان سه ری کێشا بۆ زۆر بوونی تاوانو سه مه و نه وه تا: به رده واه له هه موو نه و شوینانه ی حوکه ی ئیسلامی تیدا کار پێ ناکرێ تاوانی کوشتن و دزی و رفاندن و تالان و برۆ... هتد رۆژ له دوا ی رۆژ له زیادبوون دایه. نه وه تا به گوێره ی ئاماری ره سمی و حکوومی له ولاتیکی وه کوو به ریتانی دا له هه ر چرکه یه کدا پانز هه زار تاوان نه نجام ده ده ری، هه له به ته له نه مریکا دا رێژه که زۆر زۆر تره.

نه و مولحیدو لاسا که رانه وانه یان نازان، یان خۆیان نه زان ده که نه: که شه ریه تی ئیسلام شه ریه تو یاسایه که هه رگه لو نه ته وه یه ک پابه ندی بی

به خته وهر. شه و تا عهر به کان شه و ماوه یه ی پابه ندی بوون رووی جیهانیان
 گۆپی، ماوه یه کی زۆر فهرمانپه وایی جیهانیان کرد. نموونه ی عه دآله تکاری و
 ناوه دانکردنه ووه زانسته خوازی بوون، سته و سته مکارانیان قه لاجۆ کرد،
 ته خته کورسی کیسراکانو قه یصهره کانیاں ژێرو زه بهر کردن، ولاتیان خسته
 ژێر رکینی خۆیانه ووه به وپهری لیتهاتوویی و لیزانیه ووه فهرمانپه وایی جیهانیان
 کرد، هه تا ورده ورده گیانی نایینیان کزیوو، فهرمانو جله و گیرییه کانی
 قورنانیان پاشگوئی خستن، ئیتر به و هۆیه ووه خودا زه لیلی به سهردا هیان و
 سهروه ری لی کردن به زه لیلی و، خوشی و نازادی لی کردن به نه گبه تی و
 نه هه مه تی. شه دابو نه ریتی خودایه، زه وی ده به خشی به که سانیك راستال
 بنو بزانیان ره دامی بینن، به خۆیان به چارین، به گۆیره ی زانسته یاسای ژبان
 هه لسه که وت به کن. ههر کاتی له و یاسا و نیظامه لایان داو به گۆیره ی
 شه سباب هه لسه که وتیان نه کردو گۆی بیسی فهرمانو نه هیه کانی خودا نه بوون
 شه. حالیان به و حاله ده گا که نیستا موسولمانان تی به که وتوون: روژیک
 نه نفال ده کرین، روژیک ده ربه ده رو روژیک کیمیا بارانو. روژیک جینوسایدیان
 ده ره حق به کار. هه ئیتر ی چا و گپرائیک به حالو وه زعی فله ستینه کانو
 کورده کانو کشمیرییه کانو کۆسوفۆیی به کان... هتد که به ناو موسولمانو
 پیناسه ی موسولمانیان هه یه. شه راستیه مان زیاتر به نا شکر ده که ن.
 ههر کاتی موسولمانان به خۆیاندا چوونه ووه سه ره له نوێ خۆیان ریک خسته ووه
 رابوونه ووه به گۆیره ی بهرنامه ی خودا هه لسه که وتیان کرد ووه، قورنانیان
 ده ستوو رو یاسایان بوو (لا اله الا الله محمد رسول الله) درو شیمان بوو،
 بیگومان هه مان سهروه ری و نگین و فهرمانپه وایی به یان به و ده گه رپته ووه،
 سه ره له نوێ ده بنه و به خاوه ن ده سه لاتو فهرمانپه و له سه ره زه وی وه کوو
 پهروه ردگار ده فهرموی: ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرثُهَا
 عِبَادِي الصَّالِحُونَ﴾ الانبیاء/ ۱۰۵.

نه مجار بی نه وه سهر سیاقتی نایه ته که: که دواي باسکردنی سی
 ره وشته کانی کافره کان ده فرموی: ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ نهو کافرو
 موشریکانه ی نه وه ره وشتیانه له گومرایی به کی دوور له حه قدان، له نه زانی و
 نه فامی دا ده ژین، هومیدی نهو هیان لی ناکری بینه سهر ریگای راستو
 په سندا!

نه مجار دواي نه وه ی پهروهره گار مه به سته کانی قورثانی باسکردنو
 کاریگری قورثانی له بواری هیدایه تدا شی کرده وه، نه وه رون ده کاته وه: که
 قورثان هژکاریکی ناسانو بهیده سته بو هیدایه تدان، چونکه به زمانی قورپه یش:
 که سهره تا بانگه وازی نه وان کراوه و زمانی زگماکی پیغه مبه ر نیتردراوه.
 نه مهش نیعمه تیکی گشتی به بو ناده میزادو هه موو پیغه مبه ریک به زمانی
 گه له که ی شهر یعتو یاسای بو نیتردراوه. بو نه وه ی پیغه مبه ره که بتوانی
 خه لکه که حالی بکاو رزگاریان بکا.

بیگومان حه زره تی موحه مهد ﷺ به زویانی گه له که ی ره وانه کراوه
 (هه رچه نده پیغه مبه ری هه موو ناده میزاده) چونکه ته قدیری خودا وه هابووه:
 که گه لو نه ته وه که ی سهره تا موسو لمان ببزو نه وان په یامی نیسلام بلاو
 بکه نه وه و بینه هه لگری نهو نایینه و بانگه وازی نیسلام بو هه موو گه لو
 نه ته وه کانی سهر زه وی.

وه کوو ناشکرایه ته مه نی پیغه مبه ر ﷺ ته مه نیکي مام ناوه ندی بوو،
 له لایه ن پهروهره دگاره وه فره مانی پی کرابوو که سهره تا بانگه وازی گه لو
 نه ته وه که ی بکا، نیوه دوورگه ی عه ره ب له کوفرو شیرک پاک بکاته وه، نهو
 ناوچه به بکاته لانه ی نیسلام له ویتو نایین به ناو ولاتاندا په خش بیته وه. لهو
 مه لبه نده وه بانگه وازی نیسلام ده ریچزو به ناو دنیا بلاو بینه وه.

ئەوێ بە فیعلی روی دا ئەو بوو قەزاو قە دەری خودا وای هینا کاتی ک
نیو دەوور گەیی عەرەب لە کوفرو بیدینی پاک کرایەو « پێغه مبهەر ﷺ گیانێ
پاکێ سپاردو بۆ لای پەرۆزدگار گەرایەو !!

سۆبەحانە للّا! لەشکری ئیسلام لە لایەن پێغه مبهەرەو بە سەرۆکایەتی
ئوسامەیی کورێ زەید ریک خرابوو بۆ پەلاماردانی دەوورنەری نیو دەوور گەیی
عەرەب، هیشتا سوپا بەرێ نە کەوت پێغه مبهەر ﷺ گیانێ سپارد.

هەرچەندە پێغه مبهەر ﷺ پێش لە دۆنیا دەرچوونی بە نامە بانگەوازی
ئاراستەیی هەندێ گەلو نەتەو کرد لە دەرهوێ نیو دەوور گەیی بۆ موسولمان
بوونو چەسپاندنی ئەو راستییە: کە پەیامە کەیی گشتی یەو بۆ هەموو کەسو
پێغه مبهەری سەرچەم ئادەمیزادەو خاتەمی پێغه مبهەرانه!

ئەوێ: کە خودا تەقدیری کردبوو، ئەوێ: کە لە گەل سروشتی تەمەنی
ئادەمیزاددا دەگونجێو گونجا، ئەو بوو پێغه مبهەر ﷺ گەلو نەتەو کەیی خۆی
بە زمانی خۆیان تەبلیغ کردو ئەو ئەمانە تەیی خستە سەر شانی هاوێ لانیو بۆ
ئەوێ ئەوان بە ناو دۆنیادا بلایو بکەنەو.

کەوابێ ﷻ دژایەتیە ک نیە لە نێوان ئەوێ: کە پێغه مبهەراییە تەیی کەیی
گشتی یەو بۆ سەر هەموو ئادەمیزاد نێردراوێ پەیامە کەشی بە زوبانی گەلو
هۆزە کەیی تەیی!!

لە لایەکی ترەو پێغه مبهەر ﷺ کە نێردراوێ بۆ سەر هەموو ئادەمیزاد
بە گشتی، کۆمەڵگای ئادەمیزاد جۆرە ها گەلو نەتەوێ بە صەدان زوبان
ئاخوێن ئەنجام دەدەن، ئەمانە زمانیان جیا یەو زۆر گەلو نەتەوێ وای هەییە
بە چەند زوبان قسە دەکەن، ئەم کۆمەڵ لە ئەو کۆمەڵ ناگا. زمانی ئەم بەشە
لە گەل زمانی بەشە کەیی تر جوداوازە. دەیی کەوابێ ناردنی پێغه مبهەر ﷺ
بە زمانی زگماکی خۆی بە زمانی نەتەو کەیی زۆر باشترە ئەوێ کە بە زمانیکی
تر بنێردرایە. چونکە گەلو نەتەو کەیی لێی حالی « بێو پەیامە کەیی وەرە گرن

بۆ خاوهن زمانه کانی دی شی ده که نه وه و تییان ده که یه نن وه کوو چۆن بۆ خۆیان تیی ده گهن!

ئه گهر قورشان به زمانی شهوان نازل نه کرایه که سه ره تا قورشانیان بۆ نێردراوه و یه که مجار **خیطابیان** ناراسته کراوه، به لکوو بۆ هه موو گه لو نه ته وه یه که به زمانی خۆیان قورشان بنێردرایه، نه وه ده بوه جیگای ئیختیلاف و دووبه ره کی و ده رگای کێشه و نيزاعی ده کر ه وه. چونکه شه کاته ههر گه لو نه ته وه یه که ئیدیعی مانای وایان بۆ قورشان ده کرد: که شه ویتریان تیی نه گا، ته حریف و ته صحیفی وای تیدا پهیدا ده بوو به هۆی داوای پرپووچی ره که ز به رستانی ههر گه لو نه ته وه یه که که به هیچ شی وه یه که له قورشان نه چی و هیچی به سه ره هیه چه وه نه بی..

ده فهرموی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُنْذِرَ هُمْ وَاتِهِ: ئیمه هیچ پیغه مبه ریکمان له پیغه مبه ران نه نارد و ئیلا که نارد و مانه به زمانی نه ته وه که ی خۆی نارد و مانه و په یامه که ی به زویانی شهوان بووه، بۆ شه وه ی تییگه نه و بزانه چیان پی ده گو ترئ: له فهرمان و نه هی و نامۆزگارییه کانی حالئ ببزو به لگه یان به ده سه ته وه نه مینئ، رۆژی قیامه ت نه لئین: لیئ حالئ نه بووین و نه مانزانیه و!

ئه مجار دواي شه وه ی په روه ردگار شه وه ی رونکرده وه: که ئاده میزاد بیانووی شه وه یان نیه: بلئین: ئیمه ، له شه رعه ته که حالئ نه بووین. باسی شه وه ده کا: که هیدایه تو گو مپایی به ده سه ت خودا خۆیه تی: ﴿فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ واته: دواي گه یاندنی پیغه مبه ر بۆ په یامه که ی ئاده میزاد ده بنه دوو تاقم، به شیکیان خودا هیدایه تیان ده داو دلئان به نووری ئیسلام رۆشن ده کاو شوئین هه ق ده که ونو ریبازی راست ده دۆزنه وه: کۆمه لئیکشیان به هۆی تاوان و بی دینی دلئان به په رده ی گو مپایی داد په ژشرئ و

حق نانس، نه مانه هه موویان به قهزاو قهدهری خودا دینه جی و هه رچی خودا برپاری له سهر دابی گه پانه وهی نیه.

﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ پهروه ردگار بالاده ستهو هیچ شتیك نیه بتوانی به رهنگاری ویستی خودا بکسا، داناو لیزانه له کاره کانیدا، شتیك ناکا بی حکمهت بی پیچه وانده یاساو سونه نی خودا بی له بوونه وهردا. چونکه خودا له بوونه وهردا یاساو نیظامی خوی هه یه وه موو کاتیك به گویره ی سونه نی خوی کار ده کا.

نهم نایه ته ﴿فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ رته دانه وهی کۆمه لی قهدهرییه کانه ده ربارهی کاریگری مه شیتهت. هه والدانه به وه: که گومر ابوونو هیدایهت له خودا وهن، واته: خودا به ویستی خوی که سیکی بوئ گومر ای بکا گومر ای ده کا، که سیکیشی بوئ هیدایهتی بدا هیدایهتی ده دا، به گویره ی ناماده باشی ناده میزاد بو گومر ابوون یان بو هیدایهت وه رگرتن، نه وهی له سهر پیغه مبه ر پیوسته گه یاندنی په یامه که یه تی و شیکردنه وه یه تی بو خه لکه که. نهرکی هیدایهتدانی له سهر نیه، هیدایهتدان به ده ست خودایه به گویره ی قهزاو قهدهری خوی!

زومه خسه ری ده لی: مه به ست به (ئیضلال) گومر اکردن: نه وه یه: خودا وازی لی بی نی و لوطفو که ره می له گه ل نه بی، مه به ست به هیدایهتدان: توفیق دانو لوطفو که ره می ده تی. له گه ل به بنده کانی دا.

ریوایه تکراره روژیک له روژان، نه بو به کرو عومهر له گه ل کۆمه لیك له هاوه لان ﴿﴾ به ره و مالی پیغه مبه ر ﴿﴾ رویشتن ده نگیان به رز کرد به وه، پیغه مبه ر ﴿﴾ فهرمووی نهم ده نگه ده نگه چیه؟ هه ندیک له هاوه لان وتیان: نه ی پیغه مبه ری خودا! نه وه نه بو به کره ده لی کرداری چاکه مان له خودا وه یه و خراپه کان له خۆمانه وه یه. عومهریش ده لی: چاکه و خراپه هه ردوکیان له خودا وهن. پیغه مبه ر ﴿﴾ له رایه که ی نه بو به کر حالی بوو رووی وه رگی را

به جوریک له ده مو چاوی دا روهر گیرانه که دیاربوو، شه مجار روی کرده
 عومهر و له هه لوئستی شه ویش حالی بوو، پیخوش بوون به روخساری
 موباره کیه وه دیار بوو! پاشان همرمووی: ئیستا ناوانتان ده کهم بهو شیوهیه
 ئیسرافیل له نیوان جویرانیلو میکائیل دا ناوانی کرد: ئهی عومهر! جویرانیل
 وه کوو تۆی گوت. میکائیل ویش وه کوو قسهی تۆی گوت: ئهی شه بو به کر.
 ئیسرافیل وای حوکم له نیوان دا کردن: که قه زاو قه دهر خپرو چاکه و شهرو
 نه گبه تی همرمووی له خودا وهیه. شه مهش ناوژی کردنی منه له نیوانتان دا.

نیمام هه خره دینی رازی پاش شه وهی که ده لی: ناگونجی وای مانا بکهین
 بلین: مانای وایه: خودا کوفر له ئاده میزادا ده خولقی نی. سی ته نیل بو
 نایه ته که ئاراسته ده کا:

۱- مه بهست به (ئیشلال) گومرا کردن، حوکمدانه به وهی که فلان
 گومرایه نه ک گومرا کردن.

۲- مه بهست به (ئیشلال) بریتی بی له لادانیان له ریگهی به ههشتو
 روتیکردنیان بو ریبازی دۆزهخ. هیدایه تیش بریتی بی له شاره زایی کردنیان بو
 ریبازی به ههشت.

۳- پهروه ردگار: که بهندهی گومرا بووی واز لی هیئا وه کوو شه وه وایه
 گومرای کردبی، هیدایه تدرایش به که به لوطفی خوی یارمه تی داوه وه کوو شه وه
 وایه هیدایه تی دابی.

به کورتی پهروه ردگار زۆره ملی له به ندکانی ناکا بو نیماسو کوفر،
 ئاده میزاد به کافری دروست ناکا، قهت کوفرو پیدینی له ئا هه میزادا دروست
 ناکا. که وایی مه بهست به (ئیشلال) و (هیدایهت) رونکردنه وهی ریبازی شهرو
 ریبازی خیره.

نهرکی سهرسانی جه زره تی موسا بهرام بهر گه له که یی و
ناموزگار یکردنی بویان

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ
قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِنَا
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾
وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيَدْبِجُوتُ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي
ذَلِكَ لَكُمْ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾ وَإِذْ تَأَذَّتْ
رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ
عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَن فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾

له وه پیش پهروه ردگار نه وهی بهیان کرد: که موحه ممه دی کردوه
به پیغه مبهرو رهوانه ی کردوه بو نه وهی ناده میزاد له تاریکی گومرایی رزگار
بکا بو رونا کایی نیسلامو رهوانه کردنه که ی خیرو پیروزییه بو گه له که ی.
نه مجار به شوین نه وه دا سهرگورشته ی موسا ده گیریتسه وه «هروه ها چیرۆکی
ته فیسیری رهوان

پیغه مبه رانی تریش ده گیریتته و له گه له کانیان دا بو ناماژه کردن له سهر نه وه: که مبه ست له ناردنی پیغه مبه ران یه کی که هه موو پیغه مبه ران بو یه ک نامانج نیرد راون: نه ویش رزگار کردنی ئاده میزاده له گومپایی بو رونا کایی و هه روه ها دل دانه و هی پیغه مبه ره و وره پیدانیه تی بو خوراگرتن له سهر نه زیه تدانی گه له که ی و رینمونی کردنیه تی بو هه لسو که و تکردن له گه لیان دا به شیوه یه کی گونجاو. ده فهرموی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ واته: وه کوو چون تو مان ره وانه کردوه نه ی موحه مه ده! نامه مان بو ناردوی بو نه و هی خه لک له گومپایی رزگار بکه ی بو رونا کایی! هه ر به و شیوه یه موسا مان کرده پیغه مبه ره و ره وانه مان کرد بو سهر گه لی جوله که و نو مو عجزه مان پیدا و فهرمان مان پی کردو پیمان گوت: که گه له که ت له تاریکی گومپایی به وه رزگار بکه بو رونا کی، واته: بانگیان بکه بو ریبازی خیر و چاکه، بو نه و هی له و گومپایی و سهر لی شیواوی به دا نه میننه وه، بکه و نه سهر ریبازی خودا په رستی و هیدیا به ت و رونا کایی ئیمانز با وهر به په یامی خودا!

﴿وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ ناموزگاریان بکه به و رودا وانه ی له روژانی خودا هاتونه جی، هه موو روژیک روژی خودان، وه لی لی ره دا مبه ست نه ویه: ناموزگاریان بکا به و روژانه ی که به نیسبه ت ئاده میزاده وه یان به نیسبه ت هه ندیکیشان وه روژی تایبه تین: له م ره وه که رودا ی گه وره و ناوازه یان تیدا رودا وه: نه و رودا وه سهرنج راکیشان وه به سهر گه لو نه ته وه کازو پیغه مبه ره کانیان دا تپه رپوه، جا رودا وه کان نیعمه ت و خوژی بو یوون یان نیقمه ت و عه زابو نه گبه تی بووین.

یان (ایام الله) به مانا نیعمه ته کانی خودایه، واته: نیعمه ته کانی خودایان بیر به پینه وه که به سهری دا رشتن، له ژیر چنگی فیرعون رزگاری کردن له چنگ زه برو زه نگو سته می نه و مله وره ده ری هینان، ده ریای بو شه ق کردن،

دوژمنی مله پری خنکاندن، هه وری بۆ کردن به سیبهر، مه نزو سه لوی بۆ نادنه خوارئ... هتد.

بیگومان هه زه تی موسا به دلسۆزی لی بپرا بۆ نامۆزگاریکردنی گهلو نه ته وه که ی به رۆژانی گرنگ که به سه ر خۆیاندا تیپهری، هه روا ئهم رۆژانه ی که به سه ر گهلو نه ته وه کانی تر دا تیپهرپوون؛ رۆژانی گه لی نووچو گه لی عادو گه لی ئه موودو نه وانیه ی له دوا نه وانموه هاتن هه مووی وه بیر هینانه وه بۆی باسکردن.

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بیگومان له م یادخستنه وه وه بیر هینانه و! به لگه ی زۆرو زه به نده هه ن له سه ر تاکو ته نهایی خوداو ده سه لاتو توانای بی سنووری بۆ که سانییک له کاتی به لاو ناخۆشی دا خۆگرو پشوو درێژن، له کاتی نیعمه تو خۆشی دا سوپاسگوزارو شوکرانه ژمیرن.

له سه حیحی بوخاری دا هاتوه: پیغه مبه ر ■ فهرموویه تی: (ان امر المؤمن کله عجب، لا یقضى الله له قضاء ■ کان خیرا له ان اصابته ضراء صبر هکان خیرا له، وان اصابته سراء شکر، هکان خیرا له) بیگومان نیشی موسولمان هه مووی سه رسوپه ینه ره، هه ر قه زاو قه ده ریک خودا بۆی بپاریدا بۆ ئه و خیره؛ چونکه نه گه ر ناخۆشی تووش بوو سه بر ده گریو بۆی ده بیته خیر، نه گه ر خۆشی تووش هات، سوپاسگوزار ده بیو بۆی ده بیته مایه ی خیر.

قه تاده ده فهرموئ: چاک به نده یه که نه و که سه ی که تووشی به لا ده بیو خۆ ده گریو که ده که ویته خۆشییه وه سوپاسگوزاره. که وایی پئویسته موسولمان خاوه ن سه برو خاوه ن شوکر بی، له کاتی به لاو ناخۆشی دا سه بر بگریو له کاتی خۆشی دا شوکرانه ژمیر بی.

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدْعُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَكُمْ﴾ نه ی پیغه مبه ری خۆشه ویست! نه وه بۆ گهلو نه ته وه که ت بگیه ره وه: کاتییک موسا

به گهله که ی خوی وت: نهی نه ته وه کهم! یادی نهو نیعمه ته ی خودا بکه نهو. به سهر خۆتان دا: که له فیرعه ونو دارو دهسته که ی رزگاری کردن، یادی نهو رۆژگاره بکه نهو که فیرعه ون نهو په پری سزاو عه زابی پی ده چیژتن، نه رکی قورسو کاری له توانادا نه بووی لی داوا ده کردن، نیرینه کانی سهرده به پین، میینه کانتانی بو ده هیشتنه وه. نه مهش سزادانیکی به نیشرو تاقیکردنه وه یه کی گه وره بوو خودا رزگاری کردن له دهستی نهو سته مکاره مله وره!

﴿وَلِيْ ذٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيْمٌ﴾ له وه ی بۆتان باسکراو خویندرایه وه تاقیکردنه وه یه کی خودایی بوو؛ چ له حالئ ناخۆشیو ته نگانه داو چ له حالئ نیعمه تو خۆشی دا، بو نه وه ی شاده میزاد بزانی ناخۆ شوکرانه ژمی ره یان کوفران ده کا. وه کوو له شوینیک ی تردا ده فهرمووی: ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ﴾ **والینا ترجعون** الانبیاء/۳۵. یان ده فهرمووی: ﴿وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ الاعراف/۱۶۸.

به کورتی :

نایه ته که ناماده ی نه وه ی تیدایه: که پیویسته شاده میزاد له ژیا نی دونیای دا له نیوان دوو حال دا بی. یان صابیرو خۆپاگر بی، یان شوکرانه ژمیرو سوپاسگوزار بی. چونکه شاده میزاد له ژیا ن دا یان له ته نگانه و ناخۆشی دایه، ده بی خۆپاگر بی، یان له خۆشی دایه، ده بی سوپاسگوزار بی.

کات لهم ژیا نه له زیتر به نرخ تره، ههر کاتی ماوه یه کی ژیا نمان به بی هوده به روا خزمه تیک ی نایینو نیشتمانو کۆمه لگای تیدا نه که یین. مانای وایه کوفرانی نیعمه تمان کردوه هه لمان له کیس خۆدا وه، په ندمان له رابوردو وهر نه گرتوه!!!

﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ﴾ نهی نه ته وه ی ئیسرا ئیل! یادی نهو رۆژه بکه نهو که خودا پی ی راگه یاندنو فهرمووی: ﴿لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾ ته گهر شوکرانه ژمی ری نیعمه ته کانم بن، سوپاسم بکه ن، زیاتر نیعمه تی خۆمتان

به سهردا ده پزێنم. ئیمامی بوخاری له نه نه سه وه فهرمووده یه كه ریا به ت ده كا ده فهرموئ: (ومن اٰلهم الشكر لم يحرم الزیادة) كه سیك شوكرانه ژمی ر بئ خدا به روژ نیعمه ته كانی بۆ زیاد ده كا.

﴿وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ﴾ خو نه گهر كو فرانی نیعمه ته كانم بكهن، سپله یی ده ربیرن له جیاتی شوكر. ﴿اِنَّ عَذَابِيْ لَشَدِيْدٌ﴾ سزای من زو ر به ئیشو نازاره؛ له دونیادا به لئ ستاند نه وه ی نیعمه ته كانو له قیامه تدا به نازاردانی توندو تیژ له سهر سپله یی به كه یان. وه كوو له فهرمووه یه كی چه سپاودا هاتوه حاكم له شه ویا نه وه ریا به تی كردوه ده فهرموئ: (ان العبد لیحرم الرزق بالذنب یصیبه).

نه مچار پهروه ر گار شه وه روون ده كاته وه: كه سوودی شوكرانه ژمی رو زیانی سپله یی و كو فران ده گهری ته وه بۆ سوپاسگوزاره كه یان بۆ سپله پینه زانه كه. ده فهرموئ: ﴿وَقَالَ مُوسٰی: اِنْ تَكْفُرُوْا اَنْتُمْ وَمَنْ فِی الْاَرْضِ جَمِیْعًا فَاِنَّ اللّٰهَ لَغَفِيْرٌ حَمِيْدٌ﴾ جا كاتیك هه زه تی موسا دیارده ی كو فرو عینادی له گه له كه ی بینى، مه بده ئیكی بنه په تی له ئاییندا را گه یاندو وتی: نه گهر ئیوه ئینكاری نیعمه ته كانی خدا بكهن ته نانه ت ئیوه شو هه رچی له زه وى دا هه یه به ناده میزادو جندۆ كه وه كو فرانی نیعمه ته كانی خدا بكهن، شه وه بیگومان چ زیانیك به خدا ناگه یه نن، چونكه خدا بئ ئیحتیاجه له سوپاسی به نده كانی. خدا بۆخۆ سوپاسكراوه با خه لكان كافرو سپله بن، وه كوو له شو ئیكی تردا ده فهرموئ: ﴿اِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِیٌ عَنْكُمْ﴾ الزمر/٧. یان ده فهرموئ: ﴿فَكْفُرُوْا وَتَوَلّٰوْا وَاسْتَغْنٰی اللّٰهُ، وَاللّٰهُ غَنِیٌ حَمِيْدٌ﴾ التغابن/٦.

ئیمامی موسلیم له صه حیحه كه ی دا له نه بو زه په وه فهرموده یه كی قودسی ریا به ت كردوه ده فهرموئ: پیغه مبه ر ﷺ له پهروه رد گاره وه ده گهری ته سه وه ده فهرموئ: شه ی به نده كانم! نه گهر به رو دو اتان، ئاده میزادو جندۆ كه تان هه موو تان له سهر شیوه ی به ته قوا ترین دلی پیاویك بن، هه چ له خودایه تی و خاوه نیه تیم زیاد ناكا، شه ی به نده كانم! نه گهر به رو دو اتان، ئاده میزادو جندۆ كه تان له سهر شیوه ی گونا بهارترین دلی پیاویك بن، هه چ خودایه تی و

خاوه نیه تیم کم ناکا. نهی بهنده کانم! نه گهر بهرود ووتان؛ ناده میزادو
جندو که تان لهو شتی کندا راوهستن داوام لی بکنو پیوستی هه موانتان دابین
بکم له خه زینه م هیچ کم نابیته وه مه گهر به نه ندازه ی نه وه ی ده رزییه ک
بخه یه ناو ده ریا وه ده ری بینیه و چهند لهو ده ریا یه کم ده بیته وه ههر
نه وه ندەش له خه زینه ی من کم ده بیته وه.

برئی هه وال و سهرگورشته ی پیغه مبه رانی پیشو

له گهل گهل کانیان دا

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ

مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ

بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي آفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ

بِهِ، وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿١﴾ قَالَتْ

رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ

لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَى أَجَلٍ

مُسَمًّى قَالُوا إِنَّ أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا

عَمَّا كَانَتْ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأَتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾

قَالَ لَهُمْ رَسُولُهُمْ إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ
يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ
بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ
﴿ ۱۱ ﴾ وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا
وَلَنَضَرِّبَكَ عَلَىٰ مَا ءَاذَيْتُمُونَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

﴿ ۱۲ ﴾

ئهم کۆمهله نایه ته بیرخستنه وهیه بهو رۆژگارانهی که خودا تییاندا
تۆلهی له نه ته وه سه ره قو به درۆخه ره وه کان ستاندوه، واته: دواى شه وهی
په ره ردگار باسی شه وهی کرد: که موسا داواى له قه ومی خۆی کرد: که یادی
نیعمه تو به خششی خودا بکه نه وه به سه ریاندا؛ شه هه موو ناخۆشی و
به لایانهی له سه ر لابردهن، شه هه موو خه پنه و به سه ردا رۆاندن، به لایینی
په دان نه گهر شوکرانه ژمیر بن بۆیان زیاد بکا، نه گهر سه پله و په نه زان بن
سزایان بدا، نه مجار سه رنجی شاده میزاد راده کیشی بۆ گفتو گۆی نیوان
په یغه مبه رانی په شوو گه له کانیاں روداوو به سه رهاتى گه له رابورده کانیاں
وه به یردینه ته وه.

ده ربارهی خه طبایى نایه ته کانی ئه یره ئایا ئاراسته ی کى کرارۆو کى
مه به سه ته ١ چهند رایه ک هه یه:

ئهبنو جه ریری طه به ری ده فه رمۆ: ئهم نایه تانه له ته واوکهری قسه کانی
حه زه رته ی موسانو خه طبایى شه وه بۆ نه ته وه که ی تا بیانترسینى له وه ی تووشی
ئاکامی به سه رهاتى گه له په شینه کان نه بن.

ده شگونجی خیطاییکی تازهی خودا بی بۆ نه تهموی موسا و نه تهمو کانی
تر بۆ نه و هی به سهرهاتی گه له پیشینه کانیان وه بیر بخاتمه وه. مده سستیش په ندو
عیبرهت وه رگرتن بی.

رازی ده فهرموی: خیطابه که بۆ ئوممه تی پیغه مبه ری ئیسلامه و
مده سست په ندو عیبرهت وه رگرتنه، ئیبنو که ئیریش رایه کی له م جوړه ی هه یه و
ده فهرموی: وادیاره خیطابه که بۆ ئوممه تی ئیسلامه چونکه گوتراوه:
چیرۆکی گه لی عادو شه موود له ته وراتدا نین. جا نه گهر نه م نایه تانه ی ئیره
ته واکه ری که لامی هه زره تی موسا بوونایه بۆ گه له که ی ده بوایه: نه م دوو
چیرۆکه له ته وراتدا بوونایه.

﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ
بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ﴾ نایا بۆتان نه هاتوه هه واکه سهرگورشته ی نه و گه لو
نه ته وانه ی له پیش ئیه ودا هاتونه گۆره پانی ژیا نه وه: که نه وانیش گه لی نوح
عادو شه موودو هی تریش بوون له و نه ته وانه ی پیغه مبه رانیان
به درۆخته وه، خودا نه بی کهس نازانی ژماره یان چه نده؟

جا نه و گه لو نه ته وانه ﴿جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پیغه مبه ره کانیان
هاتونه ناویان به موعجیزه و به لگه ی جوړاو جوړه وه، موعجیزه ی ناشکراو
سه رنج راکیشیان نیشانی گه لو نه تهمو کانیان داوه، موعجیزه ی وا که راستی
پیغه مبه رایه تیه که یان بچه سپین، هه موو پیغه مبه ریک ریگای هه قو راستی
بۆ نه تهمو که ی روون کردۆته و هه وکی داوه له گومرایی کوفرو بیدینی رزگاریان
بکا بۆ روناکی ئیمان و باوه.

﴿فَرَدَّوْا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ﴾ به لام نه و گه لو نه ته وانه، په نجه ی رقو
کینه یان لی گهستن، دژایه تیان کردن، به په ندو نامۆزگارییه کانیان په ست
بوون، وه کوو چۆن موشریکه کانی عه ره ب دژایه تی پیغه مبه ریان کردو په یامی
ئیسلامیان رهت کر هه وه په نجه ی رقو کینه یان لی گهستن وه کوو

له شوینیکی تر دا ده فمر موی: ﴿عَضُّوا عَلَیْکُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغِیْظِ، قُلْ: مُوتُوا بِغِیْظِکُمْ...﴾ (الایة) آل عمران/ ۱۱۹. مه به ست نه وه یه: نه و گهلو نه ته وانه پیغه مبه ره کانیاں به درو خسته وه، گالتدیاں پی کردن، ئیمانیاں پی نه هینان. نه بو عوبه یده و نه خفه ش ده ئین: عه رب هر کاتی کا برایه ک وه لامی که سیکی نه دایه وه و بیده نگ بو پی ده ئین: (قد رده یده فی فیه)!! واته: به درو خسته وه و قه شمیری پی کرد.

﴿وَقَالُوا: إِنَّا كَفَرْنَا﴾ به پیغه مبه ره کانیاں گوت: ئیمه بر و به په یامه که تان ناکه ین، پیمان وا نیه نه و موعجزاتانه ی نیشانی ده دن به لگه ی راستی پیغه مبه رایه تی ئیوه بی. ﴿إِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ ئیمه شکو گومانمان هدی ده رباره ی نه و په یامه ی بانگه وازیمان ده که ن بو لای: که ئیمان به خودایه، پروا به تا کو ته نهایی په و ره دگاره، شوینکه وتنی نه و شریعه ته یاسایه ی هیئاوتانه! هه رچند بیر ده که ینمه ناتوانین ده س بهرداری بیرو باوهری خو مان بینو شوین ئایینی ئیوه بکه وین.

به کورتی :

نه وانه ئینکاری پیغه مبه رایه تی پیغه مبه ره کانیاں ده که نو دلنیاں که په یامه که یان راست نیه، چونکه نه و یاساو شریعه ته ی هیئاویانه جیگی گومانه.

نه مجار پیغه مبه ره کانیاں ره دیان دانه وه و سهریان سوپما له و وتارو هه لو یسته نه حمه قیانه یانو ده فمر موی: ﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ: أَلِی اللَّهِ شُکٌّ؟﴾ پیغه مبه ره کانیاں پیاں گوتن: نایا ئیوه له هه بوونی خودادا گومانتان هدی هه سیره ئیوه چو ن گومانتان له هه بوونی خودادا هدی، خو فطره ته ئاده میزاد خو ی شایه ته له سه ر بوونی خودا، دان به هه بوونی خودادا ده نی هه رکه سیکت تو زیکت عه قلو فامی هه بی دان به هه بوونی خودادا ده نی، زور به ی گهلو ته فسیری ره وان (۱۸۹)

نەتەو هەکان ئیعتیراف بە هەبوونی خودا دەکەن، وەڵی لە گەڵ خودادا شتی تر دەپەرستن پێیان وایە: بەندایەتی کردن بۆ ئەو خودا درۆزنانە لە خودای گەورەو بالا دەستیان نزیک دەکاتەو.

بەلگەی فێطرەتو بە دیهێنان هەیه لە سەر وجودی خودا:

۱- بەلگەی فێطرەت بە فەرموودی پیغەمبەر ﷺ چەسپاوە، ئیبنو عودی و بەرانی و بیهەقی لە ئەسوەدی کۆری سەریعەو ریاوەت دەکەن: کە پیغەمبەر ﷺ فەرموویەتی: (کل مولود یولد علی فطرة فابواه یهودانه او ینصرانه او یمجسانه) هەموو زارۆکیەک کە لەدایک دەبێ بەسروشت خودا پەرستە، پاشان باوکتو دایکی دەیکەنە جوله کە یان فەلە یان ناگر پەرست.

۲- بەلگەی خەلقو بە دیهێنان: ئەو شتیکی هەست پێکراو و ناشکرایە. دە فەرمووی: ﴿فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خودای مەزن بە دیهێنەری ئاسمانەکانو زەویە. واتە: ئیوێ چۆن گومانستان لە وجودی خودادا هەیه؟ لە کاتی کەدا ئەو زاتە بە دیهێنەری ئاسمانەکانو زەویە، لە نەبووە ئەم بوونەو هەری بەو شێوە رێکتو پێکی یە هێناوەتە دی. پەرورەدگار و پێای ئەو هەری بە دیهێنەر و خاوەن دەسەلاتە، تەواوی سۆزو بەزەییشی هەیه بۆ بەندەکانی، هەر لە روانگەیی ئەو رەحمەت و میهرەبانی یەو هەیه تی: کە ﴿يَدْعُوكُمْ لِتُذَكَّرُوا مِنْ دُنْوَكُمْ﴾ بانگەوازی ئیوێ ئادەمیزاد دەکا ئیمانی پێی بهێنن شوێن پەیمانی پیغەمبەر کە بکەون، بۆ ئەو هەری لە قیامەتدا لە پێی تاوانتان خوش بێ، ئەو تاوانانە پەيوەندی بە خوداوە هەیه، نەک ئەو تاوانانە پەيوەندیان بە مافی ئادەمیزادانی ترەو هەیه.

تییینی ئەو دەکری: لە قورتاندا هەر کاتی: بایە کە باسی لیخۆشبوونی تاوانی کافرەکان بێ و شە (مِنْ) کە بۆ تەبعیضە بەکار دەهێنری. لە هەر شوێنیکدا بایە کە باسی لیخۆشبوونی تاوانی موسوڵمانان بێ و شە (مِنْ) ناهێندرێ.

نمونه ی یه کهم وه کوو ﴿وَاتَّقُوا وَاطِيعُوا يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ﴾ نوح/۳-
 ۴. یان ده فرموی: ﴿يَا قَوْمَنَا اَجِبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمَنُوا بِهِ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ
 ذُنُوبِكُمْ﴾ الاحقاف/۳۱. چونکه ده یاره ی نیمان له گه لیان ده دوی.

نمونه ی دووهم وه کوو ده فرموی: ﴿قُلْ: اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي
 يُحِبُّكُمْ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ آل عمران/۳۱. یان ده فرموی: ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ
 اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ، يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ الصف/۱۱-۱۲. چونکه لیاره دا
 لیخو شبوونه که روده کاته تاوانه کان.

﴿وَيُؤْخِرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ دواتان ده خا بو کاتیکی دیاریکراو واته:
 بانگموازیتان ده کا که نیمانی پی بهینن، بو نه وه ی له بری تاوانتان خوش بی
 که له پیش نیمانیه نانتان نه نجامتان داوون ههروه ها دواتان بخا بو کاتیکی
 دیاریکراو له زانیاری خوی دا که کۆتایی هاتنی ته مه نتانه نه گهر نیمانی پی
 بهینن، نه گینا خیرا به هیلاکتان ده باو سزاتان ده دا. که وایی نیمانیه نان دوو
 نیعمه تی لی زده دست دین: یه کیکیان لیخو شبوونی تاوانه یه کیشیان مؤله تدانه
 تا کۆتایی ته مه ن.

نه مجار پهروه ردگار باسی ره تدانه وه ی گهلو نه ته وه کان ده کا بو
 پیغه مبه ره کانیا ن به سی جور:

۱- ﴿قَالُوا: اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ وتیان: چۆن ههروا به هه وانته
 شوینتان بکهوین، هیشتا نیمه موعجیزه یه کمان لی نه بینین، نیوه ش وه کوو
 نیمه ناده میزادن، چ زیده فه ضلو ریزیکتان به سر نیمه وه نیه، نه دی چۆن
 نیوه بوونه فروستاده ی خوداو نیمه نه بووین؟! نه گهر خودا پیغه مبه ره ی بو سر
 نیمه ی ناده میزاد بناردایه له ره گه زیکی تری ده ناردو «هوایه نهو پیغه مبه ره
 پیوستی به خه وو خواردنو خواردنه وه نه هوایه.

۲- ﴿فَاَتَوْنَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ ده به لگهو موعجیزه ی ناشکرمان بو
 بینن، راستی داواکه تان بچه سپینن! نیمه به شتی حیسی نه بی پروا ناکهین!

دروستکردنی ناسمانه کازو زهوی و نهو شته عه جایه بانهی تییان دایه نهوه
 ئیمه به به لگه یان دانانیینو نازانین چۆنن نابنه به لگه له سه ر راستی
 په یامه که تان!!

نه مجار پهروه دگار دوا به دوا ی ناپراسته کردنی شو بهی کافره کان که
 تانه یان له پیغه مبهرایه تی پیغه مبه ره کان دا له زمانی پیغه مبه ره کانه وه ره دی
 شو به کان ده داته وه ده فهرموئ: ﴿قَالَتْ هُمْ رَسُولُهُمْ إِنَّ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ
 مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ پیغه مبه ره کان به گه لو
 نه ته وه کان یان فهرموو: راسته ئیمه نا «ه میزادی کین وه کوو ئیو» ده خوینو
 ده خوینه وه «ده خه وینو دئینو ده وین به بازاردا، هه ولی رزقو رۆزی ژیان
 ده ده یین، به لام خودافه ضل و نیعمه تی خوی ده رۆزینی به سه ر که سانی کدا که
 مه یلی لی بی ریزی پیغه مبه رایه تی بداتی. وه کوو ده فهرموئ: ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ
 حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ الانعام/۱۲۴.

شوینکه موتو لا سایی کردنه وه تان بۆ باو کتو با پیرانتان نه مه کاری که
 عه قل و هری ناگری و هیچی به سه ر هیچه وه نه. په لپو بیانوتان داوا کردنی
 مو عجیزه و بورهان بۆ چه سپاندنی راستی پیغه مبه رایه تی ئیمه و به گویره ی
 داواکاری ئیوه، نه وه عانیید به خودایه و ﴿وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِالْأَذْنِ﴾
 ئیمه هیچ ده سه لاتیکمان له هینانی نه و جو ره مو عجیزانه دا نه، هه
 مو عجزه و نیشانه یه کی داوامان لی ده که نه گه ر به ویستو ئیراده ی خودا
 نه بی نایه ته جی! ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ با هه ر له سه ر خودابی
 ته وه ککولی خاوه ن باوه ران، پیویسته هه موو موسولمانیک پشت به خودا
 بهیستی، له هه موو کارو کرده وه یه کی دا هانا بۆ نه و به ری!

نه مجار جه ختیان له سه ر پشت به ستنی خو یان له سه ر خودا کرده وه و
 وتیان: ﴿وَمَا لَنَا إِلَّا تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا﴾ چۆن ئیمه پشت
 به خودا نابه ستین وه لحال ئیمه ی هیدایه ت داوه بۆ ریبازی زانستو زانیاری،

له سهر پتویست کردوین: که رتیبازی راستی نهو بگرینه بهر، رتیبازی
سهر فرازی و رزگار بوونی نیشان داوین، که سیکیش خودا نیعمه تی خوی
به سهردا رشت پتویسته به گوفتارو کردار سوپاسگوزاری بی.

﴿وَلَنُصَبِّرَنَّ عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا﴾ دنیابن نئمه له بهرام بهر سهر ره قی و
په لپو بیانونوی جوراو جورتان خوراگرو پشوو درتژ ده بین، بهرد هوم ده بین
له سهر بانگه وازی کردنتان!

﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ با خاوهن تهوه ککوله کان بهرد هوم بن
له سهر پشت بهستن له سهر خودا، با بتمانعیان همر به خودا بی، له پیناو نایینی
خودا هه موو نار په ده تی و ناخوشیه ک بجیژنو ته ده موولی بکن!

دوو جار فرمان به تهوه ککول دوو باره بۆ تهوه، سوودی دوو باره بوونه وهی
فرمانه که تهوه یه: سهره تا فرمانی به پیغه مبه ره کان کردوه پاشان فرمانی
به شوینکه و تهوه کانیاں کردوه، نه مهش ناماژیه بهوه: که نهو که سدی فرمان
به کاری چاکه ده کا ده بی بۆ خوی سهره تا له خودی خوی دا ته نه فیذی بکا.
نه گینا کاریگر نابی.

هه ره شه کردنی کافره کان له پیغه مبه ره انو به لینی

په روه ردگار به خودا په رستان: که سته مکاران له ناو ده با

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ

أَرْضِنَا أَوْ لَنَعُودَنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ

الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾ وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ

ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾ وَأَسْتَفْتَحُوا

وَحَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾ مِّن وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ
 مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ
 وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِن
 وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾ مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ
 أَعْمَلُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
 مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

دوای نهو هی پهروه ده گار پیغه مبه رانی رینوما یی کرد بو پشت به ستن
 به خوداو تموه ککول له سمر پاراستنو چاودیری زاتی پاک ی، له هه موو بواریکی
 ژبان دا، باسی هه لوړستی کافره کان ده کا که له وپه پری نه فامی و نه حمه قی دا
 خۆده نوړنی: که له جیاتی نهو هی گوی بیسی ناموژگاری پیغه مبه رانه کان بن،
 هه په شه یان لی کردن، دوو ربازیان خستنه به رده م: که یان له وه لاتیان
 دهرده کهن، یان ده بی بگه پرنه وه بو سمر نایینی بته رستی و دابو نه پرتی
 باوکنو باپیرانیان!!

نهمه پیشه ی مله وړانو خاوه ن بیرو باوه پری پرو پووجه، هه موو کاتی که
 له جیاتی زمانی حیوارو عه قل و مه نطیق په نا بو هه په شهو گوړه شه ده بن،
 نیستی غلالی بس هیژی و که مده رامه تی و ناشتی خوازی نه هلی حه قو خودا
 په رستان ده کهن!

نه وه نازان: که ده سه لاتی په روه رده گار له ژوور هه موو هیژی
 ده سه لاتی که وه یه. سمره نجام هه ر خاوه ن باوه پانی حه ق ده یبه نه وه سه روه ری

پیروزی کوتایی بۆ خودا په رستانو تیشکان بۆ کافرانه، ئەمه سوننه تی خودایه له بوننه وهردا، له گەڵ هەموو نەتەو و پێغه مبه‌رێکدا.

ئەمجار په‌روه‌ردگار کرده‌وه‌ی کافره‌کان به‌ته‌پو توژی با‌بر‌دو ده‌شوبه‌یتێ. ده‌فه‌رموێ: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا﴾ ئەوانه‌ی کافرو بۆ پڕوا بوونو گوی بیسی نامۆزگاری پێغه‌مبه‌ره‌کانیان نه‌بوون، په‌نایان بۆ هه‌ره‌شه‌ کردن بردو وتیان: ئەگه‌ر واز له‌هه‌لوێستو بانگه‌وازی خۆتان نه‌هێنن، له‌زێدو نیشتمانی خۆمان ده‌رتان ده‌که‌ین، ناهێلێین ئاوا به‌ئاسووده‌یی دانیشن یان ده‌بێ بگه‌ڕێنه‌وه‌ بۆ سه‌ر ئایینی بته‌رسته‌ی و به‌میرات بۆ به‌جیماومان.

به‌لێ به‌درێژایی میژوو ئەمه‌ سه‌ره‌نجامو ئاکامی سروشتی حیوارو کۆ بپه‌کێی ئیوان پێغه‌مبه‌ران رگه‌لو نەتەو کافرو سه‌ره‌ره‌قه‌کان بووه‌. هه‌ر له‌گه‌ڵ مایه‌ پوچ بونیان له‌گۆره‌پانی موناقه‌شه‌و حیواردا، له‌پاش بۆ‌پخواردنیانو تیشکانیان له‌به‌رامبه‌ر نیشانه‌و موعجیزه‌ی پێغه‌مبه‌ره‌کانیان هه‌یچ‌که‌یان به‌ده‌سته‌و نه‌ماوه‌ جگه‌ له‌وه‌ که‌ په‌نایان بردۆته‌ به‌ر هه‌ره‌شه‌و هه‌یزو ده‌سته‌ درێژیکردن؛ هه‌ره‌شه‌یان له‌پێغه‌مبه‌ره‌کانیان کردوه‌ به‌یه‌کێ له‌م دوو شیوه‌ هه‌ره‌شه‌یه‌:

۱- ده‌رکردن له‌ولاتو ئاواره‌ کردنیان بۆ هه‌نده‌ران.

۲- یان گه‌رانه‌وه‌ بۆ سه‌ر ئایینی باوکۆ باپیرانیان که‌ به‌میرات بۆیان به‌جی ماوه‌.

ئەو‌ه‌تا گه‌لی شوعه‌یب به‌شوعه‌یبو شوێنکه‌واتوانی شوعه‌یبیان گوت: ﴿لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شَعِيبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا﴾ الا‌عراف/ ۸۸.

هه‌روا په‌روه‌ردگار له‌باره‌ی هه‌لوێستی موشریکه‌کانی قوره‌یش له‌ناستی پێغه‌مبه‌ردا ده‌فه‌رموێ: ﴿وَأَن كَادُوا لِيَسْتَفْزُونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيَخْرِجُوكَ مِنْهَا،

واذا لا یلبثون خلافاً الا قليلاً الاسراء/۷۶. هۆکاری نهم هرده شو گوره شانه
له خۆبایی بوونی کافره کانه به هیزو توانای خۆیان و که می ژماره ی
موسولمانانو بئ هیزی و لاوازییانه.

به ئی جه مسهری ناکۆکی نیوان خودا پرستانو کافره کان له وه وه ده ست
پئ ده کا: که بته پرسته کان ناماده ی حیوارو مونا قه شه نین، به لکۆ په نا
ده بن بۆ هیزو هرده شه کردن!

لیره دا حه قیقه تی جهنگی نیوان نیسلامو کۆمه لگای نه فامان
«رده که وئو سهره لده دا. کۆمه لگای نه فامی رازی نابئ نایینی نیسلام کیانو
که سایه تی خۆی هه بی، ناتوانئ له گه لیدا هه لبا. ته نانه ت نه گهر
نیسلامخوازان دهستی ناشتی و برایه تیش درێژ بکه ن، هیزی کوفرو بیدینان
ناماده ی نه وه نین پابه ندی ناشتی بزو دهستی ناشتی و برایه تییان بۆ درێژ
بکه ن.

کهوابئ ئهرکی سهرشانی موسولمانانه لی بپریزو هه ولۆ ته قه للا به ن بۆ
دروست کردنی کیانیکی خودا په سندا ده بی تیبکۆشن خۆیان له چوارچیوه ی
کۆمه لگایه کی جهو جۆلکارو سهر به خودا بدۆزنه وه، قیاده یه کی سهریه خۆو
لایه نگیرییه کی سهریه خۆیان هه بی. دئناش بن: که کۆمه لگای نه فامان
هه بوونی کۆمه لئیکی ئاوا تیکۆشهری پئ هه زم ناکرئو ناتوانئ له گه ل
گرۆه ییکی نیسلامخوازی ئاوه هادا هه لبا! به درێژایی میژووش وه ها بوو
هه روایش ده بی! بۆیه گه لو نه ته وه کافره کان ههر به وه نده رازی نه بوون که
پێغه مبه ره کان واز له بانگه وازییه که یان به یئن، به لکۆ داوایان لی کردن که
بگه رپنه وه بۆ سهر نایینی باوکتو باپیری نه وازو له کۆمه لگای نه فامی نه وان
بتوینه وه کیانی سهریه خۆو خاوه ن که سایه تییان نه یئ، هه لبه ته پێغه مبه ره ان
نه مه یان پئ قبوول ناکرئو سروشتی نایینی خودا به شتی و رازی نابئ، نابئ
هیچ موسولمانیک ناماده باشی نه وه ی تیدا بی، ئیتر به رامبه ری و به ره نگاری

دروست ده‌بی‌و دژایه‌تی نیوان کۆمه‌لی موسولمانو کۆمه‌لی کافران ده‌گاته ناستی به‌گۆیه‌کاچوونو هه‌ولدان بۆ قه‌لاچۆکردنی یه‌کتری!

نالێره‌دا هێزی گه‌وره‌و به‌زه‌بری یه‌زدانی دێته مه‌یدانو گورزی خۆی وه‌کار ده‌خاو زه‌بری بۆ ره‌زای خۆی هه‌وشینی، ناشکرشه زه‌بری خودا کاربگه‌ره‌و هه‌یج شتی‌ک خۆی بۆ ناگرێ‌و ده‌فهرموی: ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ په‌روه‌ردگار نیگای بۆ پیغه‌مبه‌رانی کردو پێیانی فهرمو: دنیابن ئیسه‌سته‌مکارو موشریکه‌کان له‌ناو ده‌به‌ین، خاکو ولاتی ئه‌وان ده‌خه‌ینه ژێر ده‌ستی ئیوه، پاش به‌هیلاکبێردنی ئه‌وان ئیوه له‌شوینی ئه‌واندا جیگیر ده‌که‌ین، له‌تۆله‌ی هه‌ر شه‌و گوپه‌شه‌ی ئه‌وان بۆ ئیوه به‌ده‌رکردنتان له‌خاکو نیشتمانی ئیسه‌ خاکو نیشتمانی ئه‌وان ده‌خه‌ینه ژێر ده‌سه‌لاتی ئیوه... ئه‌مه هه‌ر شه‌ی په‌روه‌ردگار له‌و کافرو سته‌مکارانه، له‌به‌رامبه‌ر هه‌ر شه‌ی کافره‌کان له‌پیغه‌مبه‌ره‌کان، به‌لام نیوان هه‌ر شه‌ی په‌روه‌ردگارو ئه‌وان عاسمان رێسمانه! وه‌کو له‌شوینیکی تر دا ده‌فهرموی: ﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ، إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ، وَإِن جَنَّادُنَا لَهْمُ الْغَالِبُونَ﴾ الصافات/ ۱۷۰-۱۷۳. یان ده‌فهرموی: ﴿كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي، إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ المجادلة/ ۲۱. یان ده‌فهرموی: ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ الانبياء/ ۱۰۵. هه‌روا له‌م باره‌و زۆر نایه‌تی تر هه‌ن.

﴿ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي﴾ ئه‌م نیگا کردنه به‌له‌ناوێردنی سته‌مکارانو نیشه‌جێ کردنی موسولمانان له‌شوینی ئه‌وان، ئه‌م کار هه‌قو راسته‌ بو که‌سی‌ک له‌حیسابو لی‌کۆلینه‌وه‌ی من بترسی، هه‌ولێ به‌ده‌سته‌ته‌ینانی ره‌زامه‌ندی بدا ﴿وَخَافَ وَعِيدٌ﴾ بترسی له‌هه‌ر شه‌و عه‌زابو تۆله‌ستانده‌وه‌م لییان، بترسی له‌روژی روبه‌رپوونه‌وه له‌گه‌ڵ مندا، به‌باشی به‌ندایه‌تیم بکاو

خۆپارزێ له غه زه بو رق هه لسانم، نه مهش هۆکارێکی سه ره کییه بۆ سه ره وه ری پیرۆزی سه ره که وتن به سه ره دوژمنان دا.

﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ پیغه مبه ران داوای یارمه تی و کۆمه کییان له خودا کرد بۆ سه ره که وتن به سه ره گه لو نه ته وه سه ته مکاره کانیان دا. واته: داوای سه ره که وتنو پیرۆزیان له خودا کرد به سه ره دوژمنه کانیان دا یان دادگایی کردو یه کالا کرد نه وه ی نێوان نه وانو دوژمنه کانیان، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فره موئ: ﴿رَبِّنا افْتَحْ بَیْنا وَبَیْنَ قَوْمِنا بِالْحَقِّ﴾ الاعراف/ ۸۹. نه مه ته گه ر راناوی (استفتحو) بۆ پیغه مبه ره کان بگه رپته وه.

وئ ده چی راناوه که بۆ کافره کان بگه رپته وه نه و کاته مانای ﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ واته: کافره کان داوای سه ره که وتن له خودا ده که ن به سه ره پیغه مبه ره کان دا، له م ره وه که پێیان وایه خۆیان له سه ره حه قن و پیغه مبه ره کان له سه ره به تالن.

هه ندیک پێیان وایه: راناوه که بۆ هه ردوو گرۆه کان ده گه رپته وه، چونکه هه ردو لایان داوای نه وه یان له خودا کرد: که کامیان له سه ره حه قن نه وه یان سه ر خا. وه کوو له شوینیکی تر دا ده رباره ی داوای سه ره که وتنی حه ق به سه ره نا حه ق دا ده فره موئ: ﴿اللّٰهُمَّ اِنْ کَانَ هٰذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِکَ، فامطر علینا حجارًا من السماء، اوْتقنا بعذاب الیم﴾ الانفال/ ۳۲.

نه مجار سه ره نه جا و ناکامی موشریکه کان دیاری ده کاو ده فره موئ: ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِیدٍ﴾ ناکامی نه م کئ برکییه نه وه بوو: سه ره که وتنو پیرۆزی بۆ ته قواکاران بوو، خه ساره ته مندو له ناوچوون بۆ موشریکه کان بوو، خه ساره ته مندو گۆر به گۆر بوون هه موو نه وانه ی له خۆیان بایی بوونو لوتبه رزیان نواند، رویان له خودا په رستی وه رگێرا. دژایه تی حه قو راستییان کرد، له رێبازی خودا په سه ند لایان دا.

وهكوو لهشوينيكي تردا دهفهرموئ: ﴿الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ، مَنَاعَ الْخَيْرِ مُعْتَدٍ مَرِيبٍ، الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ، فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ﴾ ق/۲۴-۲۶.

مهشهدهكه تا بلي ترسناكو سهرنج راكيشه، مهينهتي و چهرمهسهري نهو لوتبهرزو سهر رهقانه برانهوهي نيه، ﴿مَنْ وَّرَايَهُ جَهَنَّمُ﴾ بهلكوو له پيش نهو لوتبهرزو سهر رهقانهدا عهزابي دوزهخ ههيه، ئاگري دوزهخ بويان لهبوسهدايهو چاوهپريانه بو نهوهي لهناوي دا بميننهوه بو ههتا ههتايي.

نهوجار شيوهي خواردنهوهي دوزهخييهكان ديارى دهكاو دهفهرموئ: ﴿وَيُسْقَىٰ مِنْ مَّاءٍ صَدِيدٍ﴾ ناوي خواردنهويان بريتييه لهكيو زوخاوي ههلهچوراوي پيستو گوشتي دوزهخييهكان، نهو كيو زوخاوهي لهجهستهي نههلي دوزهخ دهچورتيموه دهكرتته ناوي خواردنهويان، وهكوو لهشوينيكي تردا دهفهرموئ: ﴿هَذَا فَلْيَذوقوه حَمِيمٍ وَغَسَّاقٍ وَآخِرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ﴾ ص/۵۷-۵۸. نهو حميميهي ليدهدا ناوي هاتوره تا بلي گهرمه.

غهسساقيش تا بلي ساردو بۆگهنه، نهحميم نهغهساق ههچيان ناخورتينهوهو تهبيات وهري ناگري، بهلام بهزوره ملي دهرخوارديان دهدرئ ﴿يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسَبِّغُهُ﴾ بهنابهدلي قوم قوم قوتى دهدا، بهلام نهوهنده تامي ناخوشه نهوهنده بوني ناخوشه نهوهنده رهنكي ناشرينه، خهريكه نهخيواتهوه، بهلام بهزور دهرخواردى دهدرئو نهوپهري نازاري پي دهگا. وهكوو لهشوينيكي تردا دهفهرموئ: ﴿وَسَقُوا مَاءً حَمِيمًا، فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾ محمد/۱۵. يان دهفهرموئ:

﴿وَأَنْ يَسْتَغِيثُوا يَغَاثُوا بَمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ، بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا﴾ الكهف/۲۹. نهوجار باسي نههوالو نارههتي تريان دهكاو دهفهرموئ: ﴿وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ﴾ لههموو لايكهوه هوكاري مردن دهوريان دهداو تهنگيان پي ههلهدچني، جوژهها عهزابهو تيشرو نازار لبيان كۆدهبيتهوه، ههر جوژه سزايهكيان بگري، كوشندهيه، نهگهر بواري

مردنیان ببوایه ده مردن، به لام بریاری پهروه ردگاره نابی بمرن! نهم ههمو
جوره عه زابانه ده چیژنو نامرن. هکوو له شویئیکي تردا ده فمرموی: ﴿لَا يَقْضِي
عَلَيْهِمْ فِيمُوتُوا وَلَا يَخْفَفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا﴾ فاطر/۳۶.

سهریاری نهو ههش ﴿وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ﴾ ههیه بو نهو سته مکارو
لوتبه رزانه ی دنیا سزایه کی تری به نیش تر؛ زور له سزاو عه زابه کانی پتیشو
به نازار تره. به رد هوامو نه پراو هیه ده ریاری نهم عه زابه توندو تیژه قورنان چهند
جاریک ناماژ هیان بو ده کا. وه کوو ده ریاری داری ژه قنه موت ده فمرموی:
﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ مِنْ أَصْلِ الْجَحِيمِ، طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُؤُوسُ الشَّيَاطِينِ، فَانْهَم
لَاكُلُونِ مِنْهَا فَمَالَتُونَ الْبَطُونَ، ثُمَّ انْهَم عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ، ثُمَّ انْ مَرْجِعُهُمْ
لِلْإِجْهِيمِ﴾ الصافات/۶۴-۶۸.

یان ده فمرموی: ﴿إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُومِ، طَعَامُ الْإِثْمِ كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبَطُونَ
كَغَلْيِ الْحَمِيمِ، خَذُوهُ فَاَعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ، ثُمَّ صَبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ
الْحَمِيمِ، ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمِ، إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ﴾ الدخان/۴۳-۵۰.
یان ده فمرموی: ﴿وَاصْحَابَ الشَّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشَّمَالِ، إِنْ سَمُومٌ وَحَمِيمٌ
وَقُلٌّ مِنْ يَحْمُومٍ، بَارِدٌ وَلَا كَرِيمٌ﴾ الواقعة/۴۱-۴۴. ههروه ها ده فمرموی: ﴿هَذَا
وَأَنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَأْبٍ، جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَنَسْفَسُ الْمُهَادِ، هَذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ
وَعَسَاقٍ وَآخِرُ مِنْ شَكْلِهِ الْأَزْوَاجُ﴾ ص/۵۰-۵۸.

نه مجار له ژیر روژنایی نهم ناکامه ترسناکه ی تووشی لوتبه رزو
له خوبایی بووه کان ده بی، دیمه نیکی تری سهرنج راکیش نمایش ده کاو
په شیمانی و مایه پوچی کافره کان ده خاته روو ده فمرموی: ﴿مَثَلُ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ واته:
نمونه ی کرده وه باشه کانی کافره کان که بریتییه له مال به خشین به نانا جانو
به جیهینانی صیله ی ره جو چاکه کردن له گهل باوکتو دایک... نهم کرده وه
باشانه یان روژی قیامت که داوای پاداشه کانیان له خودا ده که نو پیمان وایه

سوودیان لی ده بینن وه کوو ته پو توزیک وایه ره شه با هه لی بگریو کهس نه زانی بو کوی ده باو کهس نه توانی سوودی لی وهر بگریو هیچی وه گیر بکهوی. نه وانه ناتوان هیچ سو دیک له کرده وه باشه کانی جیهانیان وهر بگرن وه کوو چۆن ناتوانن شو ته پو تۆزه کۆیکه نه وه سوودی لی وهر بگرن. ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ هه لوو تیکوشانی نه وانه، کرداری باشو مالبه خشینیان له سهر بیرو باوه ری ناراستو بی بناغه، نو غرۆ بوونه وه له گومرایی به کدا که زور له حقه و راستی دووره. چونکه نیمانیان نه هیچیان لی وهر ناگیری، کاره کانیان بی سوودو بی بایه خه.

وه کوو له تایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿وَقَدْ مَنَّ اِلٰى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا﴾ الفرقان/۲۳. یان ده فرموی: ﴿مِثْلَ مَا يَنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا كَمِثْلِ رِيحٍ صَرَ اَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَاْهْلَكَتْهٖ، وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ، وَلٰكِنْ اَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُوْنَ﴾ آل عمران/۱۱۷.

کهوایی گومرایی دوور له حقه و خه ساره تمه ندی راستی نه وه یه: کابرا کرده وه ی باش نه نجام بدا، مالی خۆی ببه خشی، صیله ی ره حم به جی بی نی یارمه تی ئاتا جان بدا، به هیوایی رۆزی قیامت سو دیان لی ببینی و نهم کرده وه باشانه ی جی بو بگرن، که چی کاتیک به خۆی ده زانی که لکی هیچی بو ناگرن، چونکه نیمانو باوه ری په سندیان له گه ل نه. مایه پوچ ده بی!!.

به لگهی تا کو ته نهایی خوداو تواناو ده سه لاتی به سهر له ناوبردنی
 ئیوه داو هیئانی که سانی دیکه بو شوینی ئیوه
 اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ اِنْ يَشَآءْ
 يَذْهَبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيْدٍ ﴿١٩﴾ وَمَا ذٰلِكَ عَلٰی اللّٰهِ بِعَزِيْزٍ

له نایه ته کانی پێشودا شهوی روون کرده وه: که کرده وهی کافره کان
 له روژی قیامت که لکی هیچیان لی وهرناگیرئ، شهو شهی روون کرده وه که
 مایه پوچی که لک وهرنه گرتنیان له کرده وه کانیان سوچی خویانه، باوهرپان
 نیوه کرده وهی بی باوهرپان له روژی قیامت دا سودی لی وهرناگیرئ. نه گینا
 پهروه ردگار کرده وهی بهنده موخلیصه کانی پوچ ناکاته وه.

ده فهرموی: ﴿اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ نایا نازانی
 شهی بیسه را که پهروه ردگار ناسمانه کانو زهوی به دیهینان به شیوهیه کی
 ریکتو پیکتو حقو راست؟ بهو شیوهی پتویسته ناوا بهدی هیئاو نو
 ره خساندونی، جا که سیک بتوانئ ناسمانه کانو زهوی دروست بکاو ناوا بهو
 شیوه به دیعه به دییان بینئ نایا ناتوانئ ئیوه زیندو بکاته وه؟ بیکومان
 ده توانئ و هیچ پیی ماندوو نابئ.

﴿اِنْ يَشَآءْ يَذْهَبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيْدٍ﴾ خو نه گهر مهیلی لی بی ئیوه
 له ناو ده باو گهلو نه شهویه کی دی دروست ده کاو له شوینی ئیوه نیشته جیان ده کا.
 ﴿وَمَا ذٰلِكَ عَلٰی اللّٰهِ بِعَزِيْزٍ﴾ شهو کاره بو خودا هیچ ئهرکیکی تیدا نیوه پتوهی ماندو
 نابئ، به لکوو زور لای ناسانهو ههر کاتئ بیهوئو چۆنی بوئ ناوا دیته جئ!!

نمونهی نه مه له قورئان دا زوره نمونهیه که له نمونهی نه وهیه: که
 ده فهرموی: ﴿اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ، وَلَمْ يَعْصِ بِخَلْقِهِنَّ،

بقادر علی ان یحیی الموتی، بلی، انه علی کل شیء قدير ﴿٢٣﴾ الاحقاف/٣٣. یان
سدهیری سورده تی (یس) نایه تی (٧٧-٨٣) بکه.

دهمی دهمی نیوان به ده به خته کانی روژی قیامه تو گفتو گوئی
نیوان شهیتانو شوینکه وتوانو به مرازگه یشتی موسولمانان به به هه شت

إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَّيْنَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا
أَجَزَعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَحْصِرٍ ﴿٢١﴾ وَقَالَ الشَّيْطَانُ
لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ
فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ
فَأَسْتَجِبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا
بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِي إِنْ كَفَرْتُ بِمَا
أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
﴿٢٢﴾ وَأَدْخِلَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ
تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّاتُهُمْ
فِيهَا سَلَامٌ ﴿٢٣﴾

پاش نه وهی له نایه ته کانی پیشوودا باسی سزا جوړاو جوړه کانی کافرانی
کرد له روژی قیامت داو مایه پووجیانی نواند، نه مجار نهو شهرمه زاری
ریسواپی بهی به سهریان دی لهو روژه دا ده یخاته روو نمایشی ده کا.
نمایشه که تا بلئی سهرنج راکیشو سهرسوپه ینه ره، دیمه نیکه له دیمه نه
هه ره عه جایه به کانی روژی قیامت، پره له جهو جوړو دانو سازو کی برکی و
بیته و بهره له نیوان مله پورو لوتبه رزو شهیتانه کانی ناده میزادو هه له خه له تاوه
شوینکه وتوو کانیان له لایه کتو له نیوان نهوانو شهیتان دا له لایه کی تره وه،
هیواره له نیوان چهوساوه کانو مله پوره کاند له نیوان نهوان هه موویانو
شهیتان دا!!!

نه مجار باسی پاداشی خودا پیداوان ده کا که به مرزگه ییشتنیانه
به به هشتی به رینو ده فهرموی: ﴿وَبَرِّزُوا لِلَّهِ حَبِیْعًا﴾ هه موو ناده میزاد
به چاکتو خراپیا نه وه، به موسولمانو کافریانه وه له سارای مه حشر دا
ده رده که ون! نهوان هه موو کاتی له خودا وه دیارن، خودا هه موو نانو ساتیک
ناگای لییانه، به لام بو خویان نهو کاته هه ست ده که ن: که له خودا دیارنو هیچ
په رده و داپوشه ریک نیه له خودایان نه دیو بکا، ده رده که ون، سارای مه حشر پر
ده که ن، هه موویان ده زانن: که خودا ده یان بینن، به پیچه وانه وهی حالی دنیا یان:
که کافرو یاخی بووان وا ده زانن خودا ناگای له هه لسو که وتیان نیه. په رده
هه لده دریته وه و حیوار ده ست پی ده کا، ده بیته ده مه ده می و موناقه شه و
جیدال ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا
مِّنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ؟﴾ ژر ده سته و شوینکه وتوو ره شه خه لکه که رو
ده که نه مله پورو ده به به که کانی دنیا یانو پیان ده لین: نیمه شوینکه وتوو
نیوه بووینو به گوتی نیوه مان کردو و پابه ندی فرمانو جله و گیریه کانی نیوه
بووین، به قسه ی نیوه پرومان به خودا نه کردو پیغه مبه رانمان به درو خستنه وه،
نایا نیوه نه مپو ده توانن بری سزای خودا مان لی دوور بخه نه وه؟ وه کوو

به لیتان پی دابوینو هه لیتان خه لیتان دین، ده نه مپو بهر گریان لی بکه نو
مه هیلن ناگری دوزه خ بمانسوتینی!

نه مجار سه روکتو فه رمانه واو مله وره کان ولامیان ده ده نه وه، خوین
له نه رکی بهر گری کردن لیان ده دزنه وه ﴿قَالُوا: لَوْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ ده لیتن: نه گمر
خودا تیمه ی هیدایه ت بدایا بو نایینی خو و تهو فیقی بداینا یه بو پابه ند بوون
به نایینی حقه وه، شاره زای بگردینا یه بو خیر، ﴿هُدًى يَنَّاكُمْ﴾ تیمه ش
هیدایه تی ئیوه مان ده دا، شاره زامان ده کردن بو ریبازی حقه و راست! به لام
بلتین چی، خودا تیمه ی هیدایه ت نه داوه، ئیتر برپاری سزادان چه سپا له سهر
بی پروایان.

نه مجار ناو میدی خوین له رزگار بوون راده گه یه ننو ده لیتن: ﴿سَوَاءٌ
عَلَيْنَا أَجْرُ عَنَّا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحْصٍ﴾ هیچ چارمان نیه، ریگای رزگار
بوونمان ده ست ناکه وئ، هاتو هاوار بکه یین یان خورا گرین وه کوو یه ک وایه،
له چنگ عه زابی خودا رزگاریان نابی!

ئیوه له سهر چی سه رکۆنه مان ده کهن، تیمه و ئیوه یه ک ناکامان هیده،
خو تیمه بو خو مان هیدایه تدر او نینو ئیوه مان گومرا کرد بی، نه گمر خو مان
هیدایه تدر او بووینا یه ئیوه مان بو ریبازی حقه کیش ده کرد، به لام بو خو مان
گومرا بووینو ئیوه شمان بو گومرای راکیشا، خودا هیدایه تی نه داینو گومرا
بووینو ئیوه شمان گومرا کرد!

به لی ئیستا دان ده نین به ده سه لاتی خودا دا، له وه پیش ئینکاریان ده کرد،
خوین به سهر مسکینو هه ژاره کان دا راده وشاندو هیچ حیساییکیان بو
ده سه لاتی خودای بالا ده ست نه ده کرد، ئیستا خوین له تاوانی گومرا کردنی
شوینکه وتوه کانیا ن ده دزنه وه، گومرا کردنه که پال خودا ده ده نو، ناشکرا شه
خودا فه رمان به گومرا بوون نا کا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ /

نه مجار به دزکھو درکه شوينکه وتووه کانيان ناهوميډ ده که نه و نه ويان پي راده گهينن: که هاتو هاوارو دادو فيغان چ سوديکي نيه، ههروه کوو چوځ خور اگريو دان به خوډا گرتن بي سووده. عذاب بپار دراوه و گهرا نه وهی نيه، تاز کار له کار ترا زاوه و حيسا بمان بيتي بوو | هه موو شتيک ته او بوو که ليني ره حمه تو هيو نيهو به هوميډي رزگار بوون مه بن.

ئىبنو كەئبىر: ۋە فرموي: ۋا پىدەچى ئەم دەمە دەمىۋ مونا قەشەيدى
 ئىۋان دەسە لاتدارانى دونىاۋ ھەژارو ژىر دەستەكان لەناۋ دۆزەخدا ئەنجام
 دەدەرى؛ واتە: پاش ئەۋەى ھەمويان دەخەرنە ناۋ دۆزەخەۋە ئەم حىۋارو
 پىداچونەۋىيە ئەنجام دەن! ۋە كور لەشۋىنىكى تردا دەفرموي: ﴿وَإِذَا
 يَتَحَاوُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا: إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا، فُهِلْ أَنتُمْ
 مَغْنُونٌ عَنَّا نَصِيبًا مِّنَ النَّارِ؟ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا، إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ
 الْعِبَادِ﴾ غافر/ ۴۷-۴۸.

به‌ئێ: هه‌موو شت ته‌واو بوو، گێشه‌ کو‌تایی پێ هات حیاو نه‌ما! ئیستا
 ئێره‌دا له‌نمایشگای مه‌سه‌ره‌حه‌که‌وه‌ شتیکی سه‌رسوپه‌ینه‌ر ده‌بینین، ده‌بینین
 شه‌یتانی نه‌فرین لێکراو: که‌ بو‌خۆی ماکی گو‌مپایی‌یه‌، بانگه‌وازی‌که‌ری
 سه‌ره‌کی بو‌ گو‌مپابوون خۆیه‌تی، ده‌بینین نه‌م نه‌گریسه‌ گو‌رگه‌و چۆته‌ پیستی
 مه‌په‌وه‌، پۆشاکێ ره‌به‌زو پیاوماقو‌لی دۆزه‌خیه‌کانو پیاوچا‌کانی له‌به‌ر خۆی
 کردوه‌، خۆی کردۆته‌ ریش سپی و به‌ئاره‌زۆی خۆی قسان ده‌ژمێری و شه‌کر
 ده‌شکێنی خۆی به‌بێ تاوانو به‌ری له‌قه‌ڵه‌م ده‌داو، گالته‌ به‌مه‌له‌پرو ده‌ره‌به‌گنو
 شو‌ینکه‌وتوانیان ده‌کاو برینه‌کانیان ده‌کو‌لیننیه‌وه‌ ته‌نانه‌ت قسه‌کانی
 شه‌یتانیان زۆر له‌عه‌زابه‌که‌ به‌لاوه‌ گرانته‌ ﴿وقال الشیطان لما قضی الامر﴾
 واته‌: پاش ئه‌وه‌ی پسه‌ردرگا‌ر حوکه‌و بریا‌ری عا‌دلا‌نه‌ی خۆی له‌نیو
 نه‌مه‌میزا‌داندا نه‌نجام دا، موسو‌لمانان چوونه‌ ناو به‌هه‌شته‌وه‌و کافره‌کان
 خزیندرا‌نه‌ بنک‌لی دۆزه‌خه‌وه‌ شه‌یتان رو‌ده‌کاته‌ دۆزه‌خیه‌کانو پیا‌ن ده‌ئێ:
 ﴿ان الله وعدکم وعد الحق﴾ په‌روه‌ردگا‌ر له‌سه‌ر زو‌بانی پیغه‌مه‌رانی واده‌و

به لئینی حقو راستی پیدان، شهوی پی راگه یاندن: که زیندو بوونه وهو
 حسابو لیکۆلینه وه ههیه، وادهو به لئینه کانی پهروه ردگار راستنو هاتنه جی.
 ﴿وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ منیش وادهم پیدان: که زیندو بوونه وه نیهو
 حسابو لیکۆلینه وه درۆیهو نابێ، نه من درۆم له گهڵ کردنو ههلم خه له تاندن،
 هه رچی پیم گوتن درۆ بوو، وه کوو له شوینیکی تر دا خودا ده فهرموی: ﴿یَعْدُهُمْ
 وَیَعْنِيهِمْ، وَمَا یَعْدُهُم الشَّیْطَانُ اِی غُرُورًا﴾ النساء/ ۱۲۰. من تاوانم چیه ئیوه
 بوختان وادهو به لئینی خودتان پاشگۆی خستو شوین پروپاگهندهی پووجی من
 کهوتن!!

﴿وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ﴾ نه من له بانگه شه کردنه کهم بوختان
 هیچ به لگهو نیشانهم بده دهسته وه نه بوو، زۆره ملیو زه ختو زۆریم لی نه کردون،
 ﴿اِلَّا اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ به لکوو هه له گهڵ بانگم لی کردنو ریگای
 به تالم له پیش چاو جوان کردنو، وه سه وه سه ره هه نو ماییم کردن، خیرا بێ سێو
 دوو به پیرمهو هاتنو شوین شه هوه تو ئاره زۆبازی بوختان کهوتنو پابه ندی
 فرمانه کانم بونو ریبازی تیدا چوونتان گرت بهر!

﴿فَلَا تُلْهُمُوْنِي وَلَوْ اَنْفُسُكُمْ﴾ شه مرۆ ره خه وه سه ره نه نشتم ئاراسته
 مه کهن! چونکه من ته نه با نگه وایم کردونو وه سه وه سه م خستۆته دلتانه وه،
 ئیوه به ویستو ئیرادهی بوختان به بێ شه وهی من به لگهو ده لیلیکم پی بێ،
 ناماده باشی بوختان نیشان داو شوینم کهوتن، خراپه م له دل شیرین کردن،
 ریبازی لارو لویرم له پیش چاو جوان کردن، بێ سێو دو ملتان لینا، بانگه وازی
 پهروه ردگارتان پشت گوێ خست، هه رچهن بانگه وازییه کهی خودا شه وه هه موو
 به لگهو نیشانه به هیژانهی له ته که دابوون، بو بوختان به بوختان کرد!

دنیابن ﴿ها انا بمصر حکم وما انتم بمصر خبی﴾ من ناتوانم رزگارتان
 بکه مو هیچ کۆمه کییه کی ئیوه م پی ناکرێ، سزای دۆزه خم له سه ره ئیوه بو
 سوک ناکرێ، ئیوه ش ناتوانم هیچ یارمه تیه کی من بده نو بوختان ناکرێ عه زابم

له سهر سوک بکهن! ئاواو بهو شیوه ده ست له یه کتری بهرد ده نو خزیان له یه کتری بهری ده کهن! به جوریک که له نیوانیان دا هیچ واده و په یمانیکی نه بوو. نه مجار به راته تی خوی له وه راده گه یه نی: که به هاوه لی خودایان زانیوه، نهو بوون به هاوه لی بو خودا رته ده کاته وه ده لی: ﴿إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِي مِنْ قَبْلُ﴾ نه من نهو رته ده که مه وه که هاوشانو هاوه لی خودابم، نه وهی له دونیادا بو منتان دانابوو به شریکی خوداتان حیساب کرد بوم، نه پر رته ده که مه وه پروام پی نیه لی بی بهریم!!

وه کوو له شوینیکی تر دا ئامازه به مه ده کاو ده فرموئ: ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكْكُمْ﴾ فاطر/ ۱۴. یان ده فرموئ: ﴿إِنَّا بَرَاءٌ مِنْكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ، كَفَرْنَا بِكُمْ﴾ الممتحنة/ ۴. یان ده فرموئ: ﴿كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ، وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدَاءً﴾ مریم/ ۸۲.

نه مجار شهیتان وتار که ی بهم رسته یه کوتایی پی دینی و بهردیکی گه وړه ده خاته سهر دلیانو پیان ده لی: ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بیگومان سته مکاران سزای به ئیشیان ده درئو له عه زابی سه ختدا ژبانی قیامه تیان به سهر ده بن! ئای له شهیتانو وای لهو چاودئو سهر بهریشتیکاره ی بانگی کردن بو گومرایی و شوینی که وتن.

ده شکونجی رسته ی ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ له فرمایشتی خودا بی و کوتایی حیوارة که ی پی هی نابی!

نه مجار دواي نه وهی حالو وه زعی به دبه خته کانی رون کرده وه، حالو چو نیه تی به ختیاره کانیش رون ده کاته وه ده فرموئ: ﴿وَأَدْخِلِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ ته وانه ی خاوهن باوهر بوونو له دونیادا کرده ی باشیان نه نجام داوه ده خرینه نیو باغه کانی به هه شته وه له له زه تو خوشی دا ژبان به سهر ده بن، باغه کانی به شیوه یه کن به ژیر دره خته کانیا دا جوگهو جو بار ده کشینو «هنده ی تر

باخه کان ده رازیننه وه. بۆ ههتا ههتایه نمو خودا پیداوانه له ناو بههشتدا ده میننه وه و ده غیری لی ناکهن، نهم کامهرانی و سهروه ریه به که ده ستیان ده کموی ﴿يَا ذَنْ رَبِّهِمْ﴾ به توفیق و هیدایه تی خودایه چنگیان ده کموی: به هوی نه وه و هیه به که خودا له دونیادا رینومایی کردون بۆ چاکه کردن و روکردنه کاریک خودا و پیغه مبه ر پێیان خوش بووه.

﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ فرشته به سه لامکردن لێیان هه و آلیان ده پرسن، خۆیان له ناو خۆیاندا سه لاو له یه کتری به کهن.

وه کوو له چهند شوینی تردا ناماژه ی بۆ نهم سه لاو لی کردنه ده کاو ده فرموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاؤَهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا، وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ الزمر/۷۳. یان ده فرموی: ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ: سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ الرعد/۲۳-۲۴. یان ده فرموی: ﴿وَيُلْقُونَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا﴾ الفرقان/۷۵. یان ده فرموی: ﴿دَعَاوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ، وَآخِرُ دَعَاوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ یونس/۱۰. سه رباری هه مو خوشیه کی بههشت سه لامی پهروه رد گاره لێیان وه کوو ده فرموی: ﴿سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ﴾ یس/۵۸.

نمونه ی به خته وه ران ■ به دبه خته کان

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً

كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾
تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ

لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ

كشَجَرَةٍ خَيْثَةٍ اَبْجَثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْاَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ
 ﴿٢٦﴾ يَثْبُتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ
 اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾

له نایه ته کانی پئشودا حالو چۆنیه تی به دبه خته کانو سمره نجامیان له ناو
 دۆزه خدا به بیان کرد، ههروه ها حالو وه زعی موسولمانه به ختموهره کانی دیاری
 کردو به مرازگه ییشتنی راگه یاندن، نمونه ی حالی ههردوو تاقمه کهو جوداوازی
 نیوانیان د شوبه یینی، شتی مه عنه ویو ناماددی به شته ههست پئکراوه کان
 ده شوبه یینی بو شه وی مانا کان له ناو ذیهن دا بچه سپینی و ده فهرموی: ﴿أَلَمْ تَرَ
 کَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً، كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي
 السَّمَاءِ تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ﴾ نایا نازانی نهی نهو که سه ی خیطابت ناراسته
 ده کری؟ نایا نابینی پهروه ردگار چۆن نمونه ده هیئیتیه وه په ندو وشه ی
 حیکمه ت له شوینی تایبه تی خوی دا ده نی، وشه ی پیروژ: که وشه ی ته وحیده،
 وشه ی نیسلام و بانگه وازی قورئانه ده شوبه یینی به دره ختیکی پیروژو پۆشناخ
 که دارخورمایه و چوار دیارده ی پیروژی تئیدان:

۱- دارخورما: دره ختیکی روخسار جوانو بۆنخۆشو میوه و
 بهروبوومه که ی به سووده تامی خۆشه.

۲- قه ده که ی چه سپاوه و ره کئو ریشالی به زه وی دا رۆچونو قایمو پته وه و
 به ئاسانی هه ئناکه ندری.

۳- لقو پۆپه کانی بهرز بوونه وه و بهروبوومه که ی پاکئو خاوینه و پوخته و
 پالفته یه.

۴- هه موو سالتیک به نیزی خودا بهروبومی خوی ددها!

ئیبو عه بیاس ده فرموی: (کلمة الطیبة) رسته ی (لا اله الا الله) یه. (الشجرة الطیبة) دارخورمایه. هه مان راو ته فسیر له ئیبو مه سعودو نه نه سو ئیبو عومر ریوایه ت کراوه.

حه دیقه که ی ئیبو عومر نیامی بوخاری ریوایه تی کردوه بهم جوړه یه (کنا عند رسول الله ﷺ فقال: اخبروني عن شجرة تشبه الرجل المسلم او كالرجل المسلم) لایتحات وره قها صیفا ولا شتاء، وتؤتي اكلها كل حين باذن ربها، فقال ابن عمر: فوقع في نفسي انها النخلة، ورأيت ابا بكر وعمر لا يتكلمان، فكرهت ان اتكلم، فلما لم يقولوا شيئا قال رسول الله ﷺ: هي النخلة).

ئیبو عومر ده فرموی: له خزمه ت پیغه مبهردا بووین، پیمانی فرموی: دره ختیک هدی هه کوو پیسای موسولمان وایه، به هاوینو زستان گه لاکه ی هه لئاوهری، هه موو سالتیک به نیزی خودا بهروبومی خوی ددها. پیم بلین: نه دره خته چیه؟! ئیبو عومر ده لی: کهوته دلّمه وه نه دره خته دار خورما بی، به لام بینیم نه بو به کرو عومر گوئیان لییه و قسه ناکهن، ئیتر من پیم ناخوش بوو ولا م بده مه وه. جا که کهس ده نگه نه کرد، پیغه مبهرد ﷺ بو خوی فرموی: نه دره داره خورمایه.

﴿وَيَضْرِبُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ هه به جوړه پهروه ردگار په ندو مه مثل بو ناده میزادان ده هیئتیه وه، بو نه وه ی بیر بکه نه وه ریبازی حق بگرته بهرو پی ردا برؤن. له هیئانه وه ی په ندو مه مثل زیده تیگه بیشتنو بیرخستنه وه هدی هه، ته شبیه ی مه عانی مه عقوولو نامادی به شتی مادی ماناکان له دلی بیسهران ده چه سپینی، شکو گومان ته مو مژ ده په وئینیته وه، شتی نامادی وه کوو شتی مه لمووس ده خاته بهرده ست!

نه مجار پهروه ردگار نمونه ی وشه ی کوفر ده هیئتیه وه ده فرموی: ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ﴾

ره وشتی که لیمه ی پیس: که وشه ی کوفرو نیشراکه وه کوو ره وشتی دره ختیکی پیس وایه: نه ویش دره ختی گوزاله یان دره ختیکی که وه کوو نه و بچی.

نه بو به کری به زار له نه نه سه وه ریوایه تیکی به مه وقوفی هیناوه، نیبو نه بی حاتم به مه رفوعی ریوایه تی کردوه ده لی: پیغه مبه ر ﷺ فهرمووی: ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ نه و دره خته دره ختی حه نظله له له نایه ته که دا نه و دره خته به سی ره وشت تهوصیف کراوه:

۱- دره ختیکی تام تالو تفتو بزن ناخوشو زیان به خشه.

۲- له ره گت هه لگه ندر اوه و بنکئو ره گه که ی له زه وی دا نین، ههر دهستی بو به ی به ئاسانی هه لده که ندرئ.

۳- چونکه ره گی به زه وی دا نه رزیشتونه خوار و کوو نه وه وایه: که راهه ستانی نه بی، یان شیاوی نه و نیه راهه ستانی هه بی.

به پیگ گرتنو بهرام به ریکردن جودازی له نیوان وشه ی حه قو به تال دا ده رده که موئ. وشه ی حه ق که وشه ی یه کتا به رستی و نیمانه چه سپاوو ره گئو ریشه داکوتراوو به سووده بو ئاده میزادان. وشه ی به تال: که وشه ی شیرکئو کوفره بی هیزو زیان به خشو له قو کئو له رزو که ..

خاوه نی وشه ی حه ق موسولمانو خودا به رستانی دامه زراون خاوه نی وشه ی به تال کافرو یاخی بووه کانن.

به کورتی نهوانه ی خاوه نی نه فسی به رزو دلی روشنن، موفه ککیرو زانان دانان، نهوانه خاوه نی که لیمه ی پیروژن، زانیاری به که یان سود به خشو به پیته، ده بنه هو ی خیرو خوشی بو گهلو نه ته وه « نه م به هرا نه له دل و دهروونیان جیگیرو چه سپاوه، لقو پوپه کانیان بو ئاسمان به رز بوونه وه به ههر چوارلادا بلا بوونه وه، ره گئو ریشالیان داکوتاوه. هه موو کاتئ خیرو خوشی و پستو به ره که ت به گهلو نه ته وه ده به خشنو ئاده میزادیان لی به هره مه ند ده بی، ئاده میزاد شاره زا ده که ن بو ریبازی حه قو سه رفرازی. ده ق ده شو به یته دار

میژووی مرۆقاییهتی پرن لهباسو خواسی نهو که له مهردانهی که به بیرو باوه پری
حه قو خودا په سندیان بهر هنگاری به تال بوونه وه و نازارو نه شکه نجهی مله پوران
نه یان توانیوه تۆز قالیک له هه لۆیستی خویان ژوانیان بکه نه وه!

راگیر کردنو دل دامه زراوییان له قیامهت دا له م رووه یه: که له کاتی
لیکۆلینه وه و حساب له گه ل کردندا له وه لایمی پرسیاردا زمانیان تیکه لۆ
پیکه ل نابۆ به زمانی رهوانو له سه ره خۆ ژیرانه وه لام ده ده نه وه و ته نگو
چه له مدی مه حشر نایان ترسینی.

هه ندیک ده لێن: قسه ی مه شهو رو باو نه وه یه: که مانای نایه ته که
نه وه بی: ته باتو دامه زراو بی له کاتی پرسیارو و لایمی گۆر دا، مه به ست
به (الحياة الدنيا) ماوه ی ژبانی دونیایی، مه به ست به (وفي الآخرة) رۆژی
قیامهت و حسابو لیکۆلینه وه ی نهو رۆژه نه سه ته و پرکاره ساته بی.

بوخاری و موسلیمو نه حمه دو هی تریش، هه مرویان له بهرانی کوری
عازبه وه ریوایه تیان کردوه: که پیغه مبه ر ﴿فهرمویه تی: (المسلم اذا سنل فی
القبر، شهد أن لا اله الا الله، وان محمدا رسول الله فذلك قوله: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ
آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾﴾ هه مان ریوایهت له نه بو
هوره یره شه وه ریوایهت کراوه.

ئیبنو نه بی شه یبه هه مان فه رموده ی پیشووی له بهرانه وه ریوایهت
کردوه و نه مجار ده رباره ی نایه ته که و تویه تی: مانای ته ثبیت له جیهان دا
نه وه یه: که ناده میزاد ده مرئۆ له گۆر دا دوو فرشته دینه لایو پی ده لێن:
خودای تۆ کییه؟ ده لێ: خودام (الله) یه، ده لێن له سه ر چ نایینی ک بووی؟ ده لێ
له سه ر نایینی ئیسلام بوم. ده لێن: پیغه مبه رت کییه؟ ده لێ: پیغه مبه ری من
حه زره تی محمه مده ﷺ.

نه بو داوود له عوثمایی کوری عه ففانه و ﴿ریوایهت ده کا: ده لێ: پیغه مبه ر
ﷺ که له دفن کردنی مردو ده به وه له سه ر گۆر که ی راده وه ستاو ﴿هیه فه رموو:

(استغفروا لأخیکم، واسألوا له التثبیت، فانه الآن یسأل) داوای لیخو شیبوون بۆ براکه تان بکهمن، له خودا بیارپننهو. دامه زارویی، له کاتی پرسیار لیکردنی فریشته کان دا نه شله ژئی. چونکه ئیستا پرسیار لی ده کری.

ئیمامی رازی له کاتی رافه کردنی نایه ته که دا ده فمرموی: قسه ی باو نه وهیه: ئهم نایه ته ده رباره ی پرسیارو وه لامی فریشته له گۆر دا هاتبیته خواری، واته: خودا موسولمان دهرس داده داو له گۆر دا فیڕی که لیمه ی حه قی ده کا، له کاتی پرسیار دوو فریشته که دا دامه زراوی ده کا بۆ وه لامدان وه ی پرسیاره کان به شیوه یه کی حه قو راست.

ئهمجار قورئان وه کو ئوسلوبو شیوازی خوئی ئاکامو سهره نجامی کافرانیش ده ست نیشان ده کاو ده فمرموی: ﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ﴾ پهروه ردگار ناهیلی کافر سته مکاره کان به مرار بگهن، لییان ده گهری له گومپایی خوئیان دا بمیننه وه. چونکه ناماده باشی نه وه یان تیدا نیه ئیمان بهینن. قاجیان هه لخلیسکاوه و که وتوونه ناو قوهرلیته ی شه وه وتو ئاره زۆ بازییه وه.

واته: پهروه ردگار سته مکاران وا لی ده کا له گۆر دا زمانیان تی که لۆ پیکه ل بیو نه توانن وه لامی راست بده نه وه.!!

ئیبنو جهریرو ئیبنو نه بی حاته مو به یهه قی له ئیبنو عبباسه وه ریوایه ت ده کهمن: ده لی: کافر که مردن یه خه ی پی ده گری فریشته دینه سه ری له پیشه وه له دواوه لی ده ده ن، جا که خرایه ناو گۆره وه به هۆش خوئی دیته وه دای ده نیشینن پی ده لی: خودای تو کییه؟ وه لام ناداته وه، خودا ناوی پهروه ردگاری له بیر بردۆته وه، ئهمجار پی ده لی: ئه و پیغه مبه ره ی بۆ سه ر ئیوه ره وان ه کراوه کییه؟ ناتوانی وه لام بداته وه. ئا ئهمه یه: که خودا ده فمرموی: ﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ﴾.

ئهمجار له کوتایی نایه ته که دا پهروه ردگار ده رباره ی هه ردو تاقمه کان مه شینه تی ره هاو بی سنووری خوئی راده گه یه نیو ده فمرموی: ﴿وَيَفْعَلُ اللَّهُ

مایشاء واته: به گۆیره ی مه شینه تو ویستی خۆی یاسای بوونه وەر داده نئو
 پی رازی ده بی، تا نه و کاته ی حیکمه تو دانایی خۆی داخواری نه وه ده بی
 بیگۆرئ نه و کاته ش له چوارچیوه ی مه شینه تو ده سه لاتئ خۆی دا یاساکه
 ده گۆرئ. چی بوئ چۆنی بوئ نه وه ده کا. نه گهر مه یلی لی بی نه مه هیدایه ت
 ده داو نه و گومرا ده کا، گومرا کردنی نه و نه میزاد له و نه یادا بریتیه له وه که
 له بهرده م فیتنه و هه واو ناره زو یازی دا خۆنا گرنو قاچیان هه لده خلیسکی،
 له قیامه تیش دا گومرا تر ده بنو ریسوا تر ده بن!!
 گومرا بوونه که یان له م رو وه یه: که ناماده باشییان بو شهر تیدا یه و
 ناره زو ی نه فسییان کردوه به را بهری خۆیان.

سپله یی کافران به را مه بهر نیعه ته کانی خودا، فه رمان
 به موسو لمانان به وه نو یزه کانیان نه نجام بده نو مالی خۆیان به خشن
 ﴿الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْإِسْلَامِ﴾
 وَأَحْلَوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ جَهَنَّمَ يَصَلَوْنَهَا وَيَبْسُ
 الْقَرَارِ ﴿٢٩﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ
 تَمَتُّوا فَاِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾ قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ
 ءَامَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
 مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ ﴿٣١﴾

دوای ئەوێ پەرەردگار حالو وەزعی بەختە وەرانو بەدبەختەکانی نمایش کرد، دیتەووە سەر باسی ئەوانە سێلەیی بەرامبەر نیعمەتەکانی خودا دەکەن! ئەوانیش دانیشتوی مەککەو دەورو بەرینی: کە خودا ئەو نیعمەتانە خۆی بەسەردا رشتون؛ لەولاتیکی ئاراو دوور لەشەر نیشستەجێی کردون، ژبانو گوزەرانێ خۆشی پێداون، حەزەرتی موحەممەدی کردۆتە پیغەمبەر و سەرەتا بانگەوازیکردنی ئەوانی پێ سپێراوە کەچی لەجیاتنی ئەوێ شوکرانە ژمیڕین سێلەو پێ نەزانن.

دەفەرموی: ﴿أَلَمْ تَر إِلَى الَّذِينَ بَدَلُوا نِعْمَةَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ﴾ ئایا تۆ سەیری حالو وەزعی سەپرو سەمەری ئەو بەدبەختانە ناکە؟ سەرنج نادەیه حالی ئەوانە نیعمەتی زۆرو زەبەندە خوداوەندیان پێدراوە: کە هەندێ ئەو نیعمەتانە ناردنی پیغەمبەر بۆ سەریان؛ بانگەوازیان دەکا بۆ ئیمان، سەرۆکایەتیان دەکا بۆ رێبازی لیخۆشبوونو بۆ سەرەنجام ئاکامێک: کە بەهەشتە! کەچی واز لەهەموو ئەو نیعمەتانە دەهێنن و لەجیاتنی ئەوان کوفر وەرەگرن! ئەو نەفامانە پیاو ماقولۆ ریش سپی گەلەکە تۆن ئەو موحەممەد! هەلسو کەوتی ئەمانیش وەکوو هەلسو کەوتی هەموو پیاو ماقولۆ ریش سپی گەلو نەتەووەکانی تر وایە. بەم هەلسو کەوتە ناشیرینو نابەجێیەیان گەلو هۆزەکە خۆیان بەرەو دۆزەخ رەوانە دەکەن! لەناو دۆزەخدا شوێنو جێگایان بۆ داناون!!

بەلێ خانووی هیلاکەتیان بۆ نامادە کردون، ئەو خانووە شومەش ﴿جەننم یصلونها وبئس القرار﴾ دۆزەخە دەچنە ناوی دەخرێنە ناوی، بەراستی خراب قەرارگایە کە ئەوان دەچنە ناوی.

ئەوان لەناستی نیعمەتی رەوانەکردنی پیغەمبەر بۆ سەریانو بانگەوازی کردنی پیغەمبەر بۆیان سێلەییان نواند، ئەو بانگیان دەکا بۆ یەکتاپەرستی، ئەوان پشت هەڵدەکەنو سوور دەبن لەسەر کوفر و بییدی!!

﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ اُنْدَادًا لِّيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ﴾ نهوانه چند هاهلو هوشانیان
 بۆ خودا داناوه، وه کوو خودا دهیانپهرستن، بهندایه تییان بۆ ده کهن، وه کوو
 بهندایه تیکردن بۆ خودا، تایبه تمهندی وایان بۆ بهر هاهو ده زانن: که همر بۆ خودا
 ده شیوه بۆ کسی تر نابن، نه م خودا درۆزنانه یان کردون به هاهو لئی خودا بۆ
 نهوهی تاکامی کاره کانیان گومرا کردنی ناده میزادان بی لهریگی
 یه کتاپهرستی، همر که سیئک به قسه یان بکا ده چیه خانهی گومرایانهوه،

(لام) ی (لیضلو) (لام) ی عاقیبه تی پی ده گوتری. چونکه بتپهرستی و
 هاهو دانان بۆ خودا هوکاریکه سهرده کیشی بۆ گومرا بوون، چونکه گومرا
 بوونی خۆیان نهویستوهو ههولیان بۆ نه داوه، به لام تاکامی کاره کهیان گومرا
 بوونه!

دهقی نایه ته که ناماژه بهوه ده کا: که پیاو ماقو لو قسه رویشتی گهلو
 نه تهوه کان به نه نهقه ست ههولئی نهوه یان داوه ریگا لهر شه خه لکه که بشیوتن و
 نه هیلن برها به پیغه مبه ران بکه ن، جگه له خودا خودا درۆز نه یان بۆ خۆیان
 دانا بوون فهرمانیان بهر شه خه لکه که ده کرد: که بهندایه تییان بۆ بکه ن.

به لئی بیرو باوه ری یه کتاپهرستی له هه موو روژگار یکتدا خه ته ره له سهر
 ده سه لاتی مله ورانو بهر ژوه ندییه تایبه تیه کانیان، نه کن له روژگاری جاهیلیه تی
 سهره تاییدا به لکوو له روژگاری هه موو جاهیلیه تیه کندا که ناده میزاده کان رو
 له یه کتاپهرستی وه رگی پرن ریشمه ی خۆیان ده ده نه ناغاو ده ره به گه کانیان،
 نازادی و که سایه تی خۆیان له ده ست ده ده نه و ملکه چی هه واو ناره زوی نه وان
 ده بن، یاساو شه ریه ت له بیرو بۆ چوونی نه و مله ورانه وه رد گرن، نیگا و
 سروهی په ره وەر گار ره ته ده که نه وه.

ئا له م کاتانه دا به نگه وازی بۆ یه کتاپهرستی خه ته ره له سهر مله وره کانو
 به هه موو هیزو توانایه کیانه وه بهر بهرچی بانگه وازی یه کتاپهرستی ده ده نه وه،

دژایه تی ده که نو هه ولی له ناو بردنی بانگه وازی که رانی نایینی حه قو راست ده ده ن.

ئه ی پیغه مبه ر هه و آلیان بده ری و پئیان رابگه یه نه ﴿قُلْ﴾ به و گه لو نه ته و نه فامه بلّی: ﴿تَمَتَّعُوا﴾ له زه ته و خوشی که مو بئ به قای نه م ژبانی جیهانه تان بچئۆن، تا نه و کاته ی خودا بۆ داناونو نه و نه دازه ی بۆی ده ست نیشان کردون له زه ته له ژبان وه ریگرن، سه ره نه جامتان ناشکرایه ﴿فَإِنْ مَّصِرْكُمْ إِلَى النَّارِ﴾ پاداش و گه رانه و تان و حه وانه و تان بۆ لای دۆزه خمه بۆ ناو دۆزه خه. وه کوو له شوئینیکی تر دا ده فمرموی: ﴿تَمَتَّعُوا قَلِيلًا﴾، ثم نضطرهم الى عذاب غلیظ ﴿لَقَمَان/۲۴﴾. یان ده فمرموی: ﴿مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا﴾، ثم الينا مرجعهم، ثم نذيقهم العذاب الشديد بما كانوا يكفرون ﴿یونس/۷۰﴾. یان ده فمرموی: ﴿قُلْ: تَمَتَّعُوا بِكُفْرِكُمْ قَلِيلًا﴾، انك من اصحاب النار ﴿الزمر/۸﴾.

ئه ی پیغه مبه را واز له نامۆژگاری کردنی نه وان بینه خۆماندو کردن له گه لیان بئ سووده. روبکه ره نه وانه ی گوئ بۆ نامۆژگاری به کانت ده گرن، قه بولی نیعمه ته کانی په ره ردگار دفا که ن! واز له و کافرو مله پو سه ره په قانه بینه، روبکه ره نه و کو مه له خودا په رسته، قیریان بکه چۆن شوکری خودا بکه ن، چۆن به ندایه تی خۆیان رابگه یه نن.

ئه ی فروستاده! ﴿قُلْ: لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ فەرمان به به نده خاوه ن باوه ره کانم بکه به نه و به ندانه ی نیمانیان هینا و به تاکو ته نهایی خوداو پیغه مبه رایه تی و هاتنی روژی قیامه ت، پئیان بلّی: با شوکرو سوپاسی خودای خۆیان بکه ن: ﴿يُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ به به جیهینانی نوژه کانیان به ریکتو پیکی، چونکه نوژ تابه ته مندترین دیار ده ی سوپاسکردنی به نده یه بۆ په ره ردگار، عیباده تیکه بریتیه له به کتاپه رستی!

﴿وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَنْفَعُ فِيهِ وَلَا خَلَالٌ﴾ هه ره ها پئیان بلّی: به به خشن له و مال و دارایی به ی پیمان به خشیون،

بەنەهینی و بەناشکرا ببەخشن، بەنەهینی: بۆ ئەوەی کەرامەتی پێ بەخشاوەکان و پیاوەتی بەخشنەکان بپارێزێ، مالا پێ بەخشینە کە نەیتە مایە خۆهەڵنانەو و خۆبەزلزانی. بەناشکرا ببەخشن لەهەر شوێنیک پێویست بوو ناشکرا بێ، بەم جوۆرە مەبەست ئەوەی خەلکی چاری لێ بکەن و یان زەکاتی مالو سامان بوو، بەجێهێنانی فەرزو زەکاتی واجب بوو.. ئەم بەنەهینی بەخشین و بەناشکرا بەخشینە دەگەرێندرێتەو بۆ هەستی موسوڵمان خۆی خۆی ئەم خالانە دەرخیانی!

ئەو موحەممەد! فەرمانیان پێ بکە مالو سامانی خۆیان ببەخشن زەکات، سەرفیترا لەمالی خۆیان دەریکەن بۆ ئەوەی رەصیدی سامانەکیان گەشە بکا، با پەلە بکەن بۆ مالبەخشین پێش ئەوەی رۆژی قیامەت بێ: کە لەو رۆژەدا فیدیەو کڕین و فروشتنی تێدا نیە دۆستایەتی و خزمایەتی نامینی بۆ یارمەتیدانو رزگار بوون لەسزا. بەلکوو لەو رۆژەدا ئەوەی فەریادەمیزاد دەکەوێ بیرو باوهری راست، کرداری چاکو لوطفی خودایە! رۆژی نەفسی نەفسیە.

وہ کوو لەناہیەتیکێ تردا دەفەرموێ: ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُوْخِذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ، وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ الحديد/ ۱۵. یان دەفەرموێ: ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا، وَلَا يَقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ، وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ، وَلَا هُمْ يَنْصُرُونَ﴾ البقرة/ ۱۲۳. یان دەفەرموێ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ، وَلَا خَلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ، وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ البقرة/ ۲۵۴. نەک دۆستایەتی و بڕایەتی لەو رۆژەدا کەلکی نامینی و بەس! بەلکوو هەندێ دۆست و برادر دەبنە دۆزمنی بابە کوشتەیی یەکترو راپۆرت لەیەکتەر دەدەن وەکوو لەناہیەتیکێ تردا دەفەرموێ: ﴿إِلَّا خَلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ لَا الْمُتَّقِينَ﴾ الزخرف/ ۶۷.

به لگه ی جوراو جور له سهر هه بوونی خوداو تا کو ته نهایی
له بوونه وه رو نه فسی ناده میزاده کاندا

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ
بِهِ مِنَ الشَّجَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ
فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾
وَعَاتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ
لَا تُحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾

دوای نهو ی پهره ردگار حالو وه زعی به خسته وه رانو به دبه خسته کانی رون
کرده وه، چهند به لگه یه ک دینیتسه وه له سهر هه بوونی خودای کار ئافه ریده وه
تا کو ته نیاو زانا وخواهن تواناو ده سه لاتی ره هاو بی سنووری، بو نهو ی
ناده میزادان هه لینی بو شوکر کردنی پهره ردگارو به دیهینه ری بوونه وه،
سهر کۆنه ی کافره کان ده کا له سهر رو وه گیرانو پشت هه لکردنیا ن له تیفکرین
له نیعمه ته جوراو جور ه کانی یه زدان. کیتابی بوونه وه ده کاته وه لا پهره کانی
هه لده داته وه، دیره سهر سوپهینه ره کانی ده کهونه ناخواتنو نیعمه ته کانی خودا
نمایش ده کهن، لا پهر گه وه زه به للاحه کانی بوونه وه یه که یه که
هه لده داته وه تا چاو هه تهر بکا جور ه ها شیوه ره نگ له م نیعمه تانه نمایش
ته فیسیری ره وان (۲۲۱)

ده كا: ئاسمانه كانو زهوى، خۆرو مانگ، شهوو رۆژ، بارانو هاتنه خواره وەى
 ئاو له ئاسمانه وه، رسكانو سهوز بوونی گژو گيا له زهوى دا، ده ریاو هاتوو چۆى
 گهمى به ناوى دا، كشانى جۆگه و جۆبارو ئاودانى زهوى پێگه ییشتنى رزقو
 رۆژى، ئەم لاپه ره كهونیان به راده نوێنرێن كه چى ئاده میزاد له بهر نه فامى و
 نه زانى سهیری ناكهن تى نافرکن، نایخویننه وه لى ورد نابنه و شوکرو
 سوپاسى خدا ناکهن له سهر شهو نيعمه تانه! به راستى ئاده میزاد سپله یه و
 نه زانو لاسارو نه فامه، نه گینا ده بوو هه رگیز کوفرانى نيعمه ت نه کهن.

له م کۆمه له نایه ته دا پهروه رداگار ده به لگه دینیته و له سهر هه بوونی
 ده سه لاتى خۆى ده فهرموى:

۱- ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ﴾ پهروه رداگار خودایه كى وه هایه
 ئاسمانه كانى به دیه یئاو نو به رزی کردونه وه به ته ستیر رازاندو نیه وه.

۲- ﴿وَالْأَرْضِ﴾ زهوى دروست کرده و رایخستوه، دروست کردنى
 ئاسمانه كانو زهوى زۆر له دروست کردنى ئیو گرنگتره، پرن له نيعمه تی جۆراو
 جۆر بۆ سوودو قازانجى ئیوه، هه ست به هه ندى كیان ده كه نو به هه ندى كیان
 نازان.

۳- ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ﴾
 ده بارینى له به رزایى به وه ئاو، به هۆى شهو ئاوه وه زهوى وشکتو برینگ
 سه رله نوێ زیندو ده کاته وه، دره ختو روه كى جۆراو جۆرى تیدا ده پروینى،
 کشتو کالى لى به رهم ده هینن، هه رچى پێویست بى بۆ بژێوى ئاده میزادو
 ئاژه لو گيانله به رانى تر له زهوى ده رى ده هینى. جۆره ها میوه به ربوومى
 رهنگاو رهنگو خاوه ن تامو بۆنو سوودى جودا جودا ده خولقتینى. وه کوو
 له نایه تى كى تر دا ده فهرموى: ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً، فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ
 نَبَاتٍ شَتَّى﴾ طه/ ۵۲.

۴- ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَکَ لِتَجْرِیَ فِی الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ کەشتی و گەمیکانی بۆ ئیوه رام کردون، واتە عەقل و دەسلاتی دروستکردن و بەکارهێنانی پێدان، وای لێ کردون بەسەر ئاوه‌وه دێن و دەچن لەم شار بۆ ئەو شارو لەم ولات بۆ ئەو ولات بەنیزو ره‌زامەندی خودا، خۆتان و کالای خۆتان پێ دەگۆزنەوه.

۵- ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ﴾ سەرچاوه‌ی ئاوی بۆ هەلقولاندون کانیاو و جۆگاو چۆمی بۆ بەدیھێنان، زه‌وی بۆ شەق کردون بۆ ئەوه‌ی چۆم و رویارەکان لەم ولات بۆ ئەو ولات بکشین، سوود و قازانجی ژیان لەو چۆمانه‌وه‌ردەگرن. جۆگاو نیرویانی لێ هەڵدەبەستن بۆ ئا و خواردنەوه‌و ئاودێرکردنی گشت و کال و پێویستیاتی تریش.

۶، ۷- ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ﴾ خۆرو مانگی بۆ زام کردون وای راھێنان بەردەوام لەهاتوچۆدا بن، شەو و رۆژ لێ بپاربن بۆ گەشەپێدان و رێکئۆ پێک کردنی ژبانی ئادەمیزاد و گیانلەبەرانی ترو درەخت و روه‌کئو شتی تریش. خۆرو مانگئو ئەستێرەکانی تر هەموویان بۆ راوستان لەهاتوچۆدان هێچیان رێ لەوێتریان ناگرێ و نابێتە لەمێر لەبەردەم ئەوێتردا. وەکوو لەناپەتێکی تردا دەفەرموێ: ﴿لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾ یس/ ۴.

۸، ۹- ﴿وَسَخَّرَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شەو و رۆژی راھێنان وای لێ کردون بەرێکئۆ پێکی بەشوێن یەکترا دێن و دەچن. جارێک شەو درێژ دەبن و رۆژ کورت، وەکوو لەزستاندا رودەدا، جارێکی تر رۆژ ڤرێژ دەبن شەو کورت، وەکوو لەھاویندا دێتەجێ. رۆژ کاتی هەولدانە بۆ ئەستەبەرکردنی پێویستی ژیان و شەو کاتی هەسانەوه‌و ئارامگرتنە.

لەچەند شوێنێک قورئان ئاماژە بەم مانایە دەکا وەکوو دەفەرموێ: ﴿يَغْشَى اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا، وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنَّجْمُ مَسْخَرَاتُ بَأْمَرِهِ، لَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ الاعراف/ ۵۴. یان دەفەرموێ: ﴿يُولِجُ

اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل وسخر الشمس والقمر، کل یجری الی اجل مسمى، وان الله بما تعملون خبیر ﴿لَقَمَان/۲۹﴾ یان ده فهرموی: ﴿ومن رحمته جعل لکم اللیل والنهار لتسکنوا فیه ولتبتغوا من فضله﴾ القصص/۷۲.

۱۰- ﴿وَأَتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ به خشیویه تی به نیه نهی کومه لی ناده میزاد همر شتی ک داواتان کرد بی و بو داوا کردن بشی و پیوستان پی بی و سوودی هه بی. جا چون یه که داواتان کرد بی یان پیتان نه زانبی و داواتان نه کرد بی.

خیطابه که بو ره گزی ناده میزاده بو هه موو خاوهن عه قل و فامیکه، که شیایو خیطاب له گه ل کردن بی، چونکه پهروه گار هه رچی له زه وی دا هیه بو سوودی ناده میزاد دروستی کردوه. نه مجار شیوهی به کاره یانزو سوود لی بینبیزو داهینانی خستوته نه ستوی خویان، بو نه وهی به گویره ی بیرو بو چونی خویان، به نه ندازه ی عه قل و نه زمونی خویان، به گویره ی گه شه کردنی عه قلی نادمیزاد ییانو پیشکه وتنی هۆکاره کانی ژیانو ورده بو سوودی خویان به کاریان بین. بیگومان ناده میزاد له چه رخی بیستم دا گه یشته تروپکی پیشکه وتزو داهینانو که شف کردنی بوونه وهرو دۆزینه وهی نهینی به کانی ماده، به پشتیوانی هیزی هه لپو هه واهو نه وتو کاره باو زه په و شتی تره وه زور پیشکه وتنی له بوار. جیا جیا کانی ژیان به ده ست هیناوه په ی به زور کوزو که له بهری بوونه وهرو برده وه.

﴿وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا﴾ نه گهر بتانه وی ناعمه ته جوړاو جوړه کانی که خودا به نیه وه داوه بیانومیژن، ناتوان ژماره یان بکه ن، چونکه هینده زور و جوړاو جوړن له ژماره نایه ن، به نیه سهر ژمیژ ناکرین. جله بکه نیه نه توان سهر ژمیژ یان بکه ن به ته نکید ناتوان شوکرانه ی پیوستیشیان له سهر بکه ن.

طه لقی کوری حەبیب دە فەرموی: مافی خودا زۆر لەو قورسترە ئادەمیزاد پێی هەلبگیڕی، نیعمەتەکانی زۆر لەو زۆرتەرن بکە بەندەکان بۆیان سەرژمێر بکۆرن...

شافعی دە فەرموی: (الحمد لله الذي لا يُؤَدِّي شُكْرُ نِعْمَةٍ مِنْ نِعْمِهِ إِلَّا بِنِعْمَةٍ حَادِثَةٍ تُوْجِبُ عَلَى مُؤَدِّيهَا شُكْرَهُ بِهَا). سوپاسو ستایش بۆ خودایەکی ئەوتۆیە شوکرانە ژمێری نیعمەتێک لە نیعمەتەکانی ئەنجام نادری ئەگەر نیعمەتێکی تری بێ بەو نیعمەتە شوکری نیعمەتەکی تری پێ بکا.

سەعدی شیرازی لە دیباچەی گولوستانەکی دا دە فەرموی: سوپاسو ستایش بۆ خودایەکی: کە هەر هەناسەیەک ئادەمیزاد هەڵدەمژێ شایانی دو شوکرە چونکە: کە هەناسە هەڵدەمژێ دەبێتە هۆی درێژە پێدانی ژیان، کە هەناسەش دەداتەو گیانو جەستە ی پێ ئاسوودە دەبێ.

دە ی چۆن ئادەمیزاد دەتوانێ نیعمەتەکانی خودا سەرژمێر بکا؟ کە ی لە توانای دا هەیه شوکرانە ی ئەو نیعمەتانە بکا؟!

نایا هەموو ئەم بوونەوەرە بۆ خزمەتی ئادەمیزاد راھینراوە؟ نایا ئەم بوونەوەرە گەورە یە تەسخیر کراوە بۆ ئەم مەخلوقە پچکۆلە؟ ئاسمان ئاوی لێ دیتە خواری، زەوی ئاوە کە وەرە گری، میوە دانەوێڵە لەم تیکەو لێکە دا بەرھەم دین، دەریا تەسخیر کراوە بۆ ئەوێ کەشتی بەئیزنی خودا بەناوی دا هاتوچۆ بکا. چۆو روبار دەکشێو دەبنە هۆی ژیانو بەرھەم هێنانی رزقو رۆژیو بەرژووەندی ئادەمیزاد ■ سەبەر دەکەن، خۆرو مانگ رامکراونو بەردەوامن لە هاتوچۆ داو ساتە وەختێک حەجمینیان نیە، شەو رۆژ بەشوین یە کدا دینو دەپۆن... هتە، نایا هەموو ئەمانە لەبەر خاتری ئادەمیزاد نیە؟ کەچی لە گەڵ ئەوەش دا یادی ناکاتەووە شوکرو سوپاسی ناکا؟!

﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ بە راستی ئادەمیزاد سستە مکارو سەپلەو بێ

وە فایە.

تیبینی نهوه ده کړی: پوره ردگار له کوتایی هم نایه ته دا فهرمووی: ﴿ان
الإنسان لظلوم کفار﴾ له سوره تی (النحل/۱۸) دا ده فهرمووی: ﴿وان تعدوا
نعمه الله لا تحصوها، ان الله لغفور رحيم﴾ جوداوازی نیوان هم دوو کوتایییه
نهوه ییه: قسهو باس لیږه دا بۆ سرژمیر کردنی هه لویسته ناشیرینه کانی
ناده میزاده: که بریتیه له کوفرائی نیعمه تو سته مکاریو شهریک دانان بۆ
خودایه. له سوره تی (النحل) یش دا مده بست ژماردنی فاضلو به خششی
پوره ردگار به سر ناده میزادا، بریکیش لهو فاضلو به خششانه
لیخوشبوونو ره حمه ته هم دوو صیفه ته ی خوی خسته کوتایی نایه ته که وه بۆ
نهوه ی بهنده کانی هه لنبی بۆ گهرانه وه تو به کردن.

نیما می رازی لیږه دا ده فهرمووی: جوداوازی نیوان نایه ته کان له م پوهه ییه:
پوره ردگار ده فهرمووی: نه ی ناده میزادینه! که من نیعمه تی زۆرو هه مه جوړم
ره خساندن نیوه وهریان ده گرنو من ده یان به خشم. که تو نیعمه ته کانم
وه ده گری دوو ره وشت ده نوینی: سته مکاریو هاوه لدانانه بۆ خودا، منیش
دوو ره وستم هه ن لهو کاته دا: لیخوشبوونو به به زه یییه.

واته ده فهرمووی: نه ی بهنده کانم! نه گهر نیوه سته مکار بن من
لیبور دووم، نه گهر نیوه سپله و پینه زان بنو کوفرائی نیعمه ته کانم بکه ن، من
ره حیمو خاوه ن به زه ییم. ده زانم که مته رخه من، که مته رخه میه که تان به سزا
وه لام ناده مده وه.

نزاو پارانه وهی ئیبراهیم به ره و رووی کابه

وَإِذْ

قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ
 أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ
 فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾
 رَبَّنَا إِنِّي أَصَكْتُ مِّنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِندَ بَيْنِكَ
 الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ
 تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِّنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾
 رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
 فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي
 عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾
 رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ
 دُعَاءِ ﴿٤٠﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ
 الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

پاش نهوهی پهروهه گار به به لگهی جوراو جور نهوهی چه سپاند: که هیچ خودای په رستراوی حق نین جگه له پهروهه گار، نهوهی راگه یاند: که به ندایه تیکردن بۆ غهیری خودا دروست نیه، داوای له پیغه مبه ر کرد: که سه رسام بی له حالی نهوانه ی بته پرستی ده که ن!

نه مجار به شوین نهوه دا باسی هه زره تی ئیبراهیم ده کا: که باپیره گه وره ی هه ره به و قوره یشیه کان له ئیسماعیلی کوری ئیبراهیمه وه که وتونه وه. نهو ئیبراهیمه ی له خودا پارایه وه: که شاری مه که وه دهره بهری بکاته شاری ناشتیو ته بایی. خۆیو کورو نهوه کانی له بته پرستی پیاریزی!! نهوه شی راگه یاند: که بری له کورو نهوه کانی لای مالی خودا جینشین کردون، بۆ نهوه ی یه کتا په رستی نه انجام بدن، نو یژده که گه وره ترین تاعه ته بۆ خودا نه انجامی بدن. ههروه ها هه زره تی ئیبراهیم شوکرو سوپاسی خودای کرد له سه ره نهوه به پیری دوا ی ناهومید بوون له مندال، خودا دوو کوری پی به خشین: که ئیسماعیلو ئیسحاق بوون، ههروه ها داوای لیخو شبوونی بۆ خۆیو باوکتو دایکتو موسولمانان کردو داوای رزگار بوونی رۆژی حیسابو لیکو لینه وه ی بۆ کردن!

ده فهرموئ: ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا﴾ نه مه یاد خستنه وه ی په روه رد گاره بۆ ئاده میزاد به لگه هینانه وه ی میژوویی به بۆ موشریکه کانی قوره یش به وه: که مه که شاری خودا په رستییه، هه ره له کونه وه دامه زراوه بۆ خودا په رستیو یه کتا په رستی، هه ره له کونه وه هه زره تی ئیبراهیم له وانه بهری بووه: که جگه له خودا شتی تر ده په رستن. هه ره نهو یش بوو له خودا پارایه وه: که شاری مه که بکاته شاری ناشتیو ته بایی،

واته: نه ی موحه ممه د! یادی نهوه بکه ره وه، نه م راستییه بۆ گه له که ت بگی ره وه: نهو کاته ی ئیبراهیم له خودا پارایه وه: وتی: خودایه! نه م شاری مه که یه بکه ره شاریکی وا نه منو ئاسایشی تیدا به رقه رار بی، که س خوینی

کەسی تیدا نەپژێی، کەس تێیدا سەتەم لە کەس نەکا. بێگومان پەرەردگار
ولامی نزاکی دایەوێ دوکاکی قبوڵ کرد. کردی بەشاریکی ئەمیزو ئارام بۆ
ئادەمیزادو بآئندەو درەختو روک، ئادەمیزادی تیدا ناکوژری نیچیری تیدا
راو ناکری، درەختی تیدا نابدری، هەر کەسی چووێ ناوی دەکەوتە ناو
حەرەمەوێ ئیتر لەوێدا ناکوژریتەوێ. وەکوو لەنایەتییکی تردا دەفەرموێ: ﴿وَأَوَّاهٌ
لَم يَرْوِا أَنَا جَعَلْنَا حَرَمًا آمَنًا﴾ العنکبوت/۶۷. یان دەفەرموێ: ﴿وَمَنْ دَخَلَ كَانَ
آمَنًا﴾ آل عمران/۹۷.

بەرستی حەزەرەتی ئیبراهیم نمونەێ ئادەمیزادی کاملی خوداپەرستی
لەخودا ترس بوو، دەم بەذیکرو سوپاسگوزار بوو، باوکی پیغەمبەرانو
خۆشەویستی خودا بوو، خودای بەباش ناسیوێو بەندایەتی بۆ کردوێ، خودای
بەباشی ناسیوێو ئیتر ساوێ: نمونەێ بەندەێ راستاڵو موخلیص بوو.
سییاقی قورئانەکە وێنەێ ئیبراهیم دەکیشی کە لەپەنا مالی خودادا
راوەستاوێ دەستی نزاو پارانەوێ بەرز کردۆتەو. بۆ لای پەرەردگارو
لەدیمەتییکی پڕ لەخشوعو خۆشوعدا لەخودا «پارێتەوێو دەلی: خودایە! ئەم
شارە بکەیتە شاری ناشیو ناشتەوایی ﴿وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾
خودایە! خۆم کوێو نەوێ کانم بیاریز» لەوێ بپەرستی بکەن، دوورمان
بخرەوێ لەو کارە ناشیرینە مآلۆێرانکەرە. هیدایەتمان بدەو وامان ئی بکە:
کە یەکتاپەرستەێ بکەینو عیبادهتمان خالص بۆ تۆ بێو کەس نەکەین
بەهاوێو شەریکت!!

ئەمە بەلگەێە لەسەر ئەوێ: کە پێرستە ئادەمیزاد دوکا بۆ خۆیو
باوکتو دایکیو کوێو نەوێ بکا.

بێگومان دوکای ئیبراهیم هەندیککی گیرا بوو هەندیککشی نا. حەزەرەتی
ئیبراهیم کە بەو دلە گەرمەوێ «بەو بیرو باوهر پتەو» دامەزرانوێ، بەو
زوبانە شوکرانە ژمییریەوێ دەپارێتەوێ «دەیهوێ سەررەقو یاخی بووێ کان

بگیریتته وه بۆ نیعتیراف کردن به خودایه تی خودا، کافره کان له جیاتی سپله یی بهرامبهر نیعمه ته کانی خودا شوکرانه ژمیر بن، بی ناگا کان به ناگا بینمه وه، سهر لی شیواوو لاده ره کانی نه وه وه چه کانی بگه پینه وه سهر ریبازی بابه گه وه یانزو شوین ریو ره سمی نهو بکه ونو ئیبراهیم بکه نه رابهرو پیشه و او دابو نه پیتی نهو په پیرهو بکه نه. دژی بتو بتپرستی بن!!

نه مجار حه زره تی ئیبراهیم نه وه راده گه یه نی: که زوریه ی زۆری ناده میزاد به هۆی بتو نه صننامه وه گومرا بوونو فهرمووی: ﴿رَبِّ اِهْنِ اَضْلَلْنِ کَثِیْرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ خودایه! به راستی نه ویتانه بوونه هۆی گومرا بوونی زوریه ی زۆری ناده میزاد له رێگه ی حه قو هیدایه ت، به جوړیک کردویان به خودا «هیانه پرستن، هه لبه ته وه پالذانی گومرا کردن بۆ به ته کان له روی مه جازه وه یه، نه گینا بتو صه نه م بی گیانزو ده سه لاتی هیچیان نیه.

نه مجار درێژه به پارانده وه که ی ده داو ده لی: ﴿فَمَنْ تَبِعْنِ فَاِنَّهُ مِنِّي﴾ جا که سیك پروا به من بکاو له سهر بیرو باوه ری من بی له سهر مه نه جو ریبازی من نیمانی به تو هه بیو راستالانه یه کتا پرستی بکا. نه وه له منهو له سهر ریبازی منهو له پیری منه.

﴿وَمَنْ عَصَانِ فَاِنَّكَ غَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ﴾ که سیكیش پیچه وانده ی فهرمانی من بکا، وه لامی بانگه وازییه که م نه ده نه وه، یه کتا پرستی نه نجام نه ده ن، نه وه عانی به تو یه بۆ خۆت زاناو ناگاداری، ده توانی لییان خوش بیو تو یه یان لی وه رگریو هیدایه تیان بده ی بۆ رێگای راست.

عه بدوللای کوری عه مر ده فهرمووی: پیغه مبهر ﴿اِنَّ نِیْبْرَاهِیْمَ خَوْنِدَه وه که ده فهرمووی: ﴿رَبِّ اِهْنِ اَضْلَلْنِ کَثِیْرًا مِّنَ النَّاسِ.. الْآیَةِ﴾ وته که ی حه زره تی عیسا شی خوینده وه: که ده فهرمووی: ﴿اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ نه مجار پیغه مبهر ﴿اِنَّ نِیْبْرَاهِیْمَ خَوْنِدَه وه دهستی نزی بهرز کرده وه فهرمووی: (اللهم امتی، اللهم امتی، اللهم امتی) نه مجار دهستی کرد به گریان،

پهروهردگار فرمانی بهجویرائیل کردو فرموی بچو بۆ لای موحه ممه د (خودا) باشتر ده زانی (پیی بلی: بۆ ده گریه ی؟! جویرائیل هاتو پرسیری لی کرد. پیغه مبه ر ﷺ شهو هی پتویست بوو پیی فرموو: شه مجار پهروهردگار بهجویرائیلی فرموو: بچو بۆ لای موحه ممه د پیی بلی نیمه شه و رازی ده که یزو ده رباره ی شه ممه ته که ی نیگمرانی ناکمین!

شه مجار حه زره تی نیبراهیم دوعاو پارانه ویه کی تری ناراسته ی پهروهردگار کردو وتی: ﴿رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْحَرَمِ﴾ پهروهردگارا! خوت ناگادارو زانای بهو هی من بری له مندا لو خیزانی خوم (که نیسماعیلو شهوانه ی له وده که ونه وه) جینشینم کردوون له شیوو دولیکی ره قه نو چه قه ندا: که شیوی مه که کیه، لای خانوی حه ره می تو: که کابه یه و سوکایه تی پیکردنی شه مالته یاساغ کرده، ده ورو به ره که یت کرده به حه ره و نابی که س دهستی بۆ دریژ بکا به بی ریزی سهیری بکا!

﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ خدایه بۆیه شه خانوو ده ورو به ره ت کرده به خاکی حه ره ریزت داوه تی بۆ شه و هی دانیشتوانی بتوانن نوژی تیدا بکه نو روی تیبکه نو به یادی خودا په رستی شه و دانی بکه نه وه. یه کتاپه رستی تیدا شه نجام بده ن. ﴿فَجَعَلَ أَفْنِدَةً مِنَ النَّاسِ هَؤُلَاءِ إِلَهُهُمْ﴾ خدایه! وا بکه دل و ده ورونی شه ده میزادان وه گری بنو به حه زو شه ره زو وه بۆی پینو به هه شه داوانو په له پهل سه فره ی بۆ بکه ن، دلیان بۆ زیاره تی بکورکینی و حه زیان له دیده نی بی، خدایه خۆشه و یستی شه خاگو زیده بخه یه دلی بده گانتسه و به تاسوخه و له هه ر چوارلاوه بکه ونه ری بۆ دیده نی مالی خوت بکه که عبه یه و بینینی دانیشتوانی ده ورو به ری، که نه وه کانی منن.

﴿وَأَرْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ خدایه! نه وه کانم، شهوانه ی لای مالی خوت جینشینم کردوون رزقو روژیان بده له جوړه ها میوه و به رو بوومی ولاتانی

دونیا له ههر چوارلای جیهانه وه خواره مه نی بۆ کیش بکری، بۆ نه وهی بتوان
به وه پری باشو لیبرانه وه تاعه تی تو بکن، هه وه ها چونکه ولاته که ولاتیکی
دیو بۆ کشتو کالو به رو بو مه، خودایه رزقو روژیان بۆ به خسته خسته
بۆ خواردن!

په وه ردگار نه نرایه ی ئیبراهیمی گیرا کردو وه لهو کاته وه تا به نه مرۆش
شاری مه که میوه ی جیهانی لی نابری نه بهراوه. وه کوو له شوینیکی تردا
ده فرموی: ﴿او لم نمکن لهم حرماً آمناً یجبی الیه ثمرات کل شیء، رزقاً من
لدا﴾ القصص/۵۷. به لی فه ضلو گه وه یی خودا هاتو ته جی، هه رچه نه
له مه که داری به رداری تیدا نه، که چی میوه ی ولاتانی ده ورو بهری بۆ
راگوژی ده کری، چوار فه سلی سال بۆ میوه ناب.

خودایه! رزقو روژیان به ﴿لَعَلَّهُمْ یَشْکُرُونَ﴾ به لکوو سوپاسو
ستایشی نیعه ته کانت بکن، یان تا باشتر نوژه کانیان نه نجام به نه
به لیبرانه به ندایه تیت بکن!!

نه مه ناما زیه بۆ نه وه که ده بی مه به ست له وه ده ست هینانی سو ده
ماددییه کان نه وه بی یار مه ته ده رین بۆ نه نجامدانی خودا په رستی و
طاعه تکردن.

هه زه ته ئیبراهیم له دوعاو پارانه وه که ی دا موراعاتی نه ده بو دابو
نه پیتی پارانه وهی کردو. لالا نه وه نوزانه وهی تیدایه رانواندن پتویستاتی
خۆی نه وه کانی و کیشکردنی ره حمه تو به زه یی خودای تیدایه بۆیه خودا
ده عاکه ی گیرا کردو پیدایه ستیه کانی پی به خشین. نه مه ش شتیکی ئاساییه،
نه وه به (خلیل الرحمن) ناو ده پری و باوکی پیغه مبه رانه.

﴿زَبْنَا اِنَّکَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِی وَمَا نَعْلَمُ﴾ په وه ردگار! بیگومان زاتی پاکت
ئاگاداره ده زانی بۆچی لیته ده پاری نه وه، ئاگاداری نه یینی ناو دلمانی و
نه وهی به ناشکرا هیلین. نه تو زور زانتری به حالو وه زعو به رژه وه ندیمان، تو

هه موو شتیک ناشکراو نهینی ناگاداری، له بوونه وردا هیچت لی گوم نابی،
که وایی زاتی پاکت پیوستیت به داوا کردنی نیمه نیه، پیوستیاتی نیمه
ده زانی. وه لی که لیت ده پارینه وه بو ده رختنی به ندایه تیمان، بو نه وه ی
ناتاجی خومان بو ره حمه تی به رفراوانت رابگه نین.

﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ هیج شتیک
له ناسمانه کانو زه وی دا له خودا هوون نیمو نابی، هه موو شتیک بو نه و
ناشکراو نمایانه، چونکه نه و به دیهینرو هه لسورینرو چاودیرانه.

نه مجار حه زره تی ئیبراهیم سوپاسو ستایشی پمرو ردگار ده کا له سهر
نه وه: که به پیری مندالی پی به خشیوه وه جاخی کویر نابی ده فهرموئ:
﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾ سوپاسو ستایشی
نه پراوه بو نه و خودایه یه: که له گهل نه وه دا پیر بوومو به سالا چوم ئیسماعیلو
ئیسحاقی پی به خشیم پاش نه وه ی ناهومید بووم له وه ی مندالم بسبو
گه ییشتمه ته مه نی یه ئس. دوو کوری پیدام ئیسماعیلو ئیسحاق، ئیسماعیل
له هاجره بووه، ئیسحاق له سارا خاتونه. ئیسماعیل سینزه سال له ئیسحاق
گه وره تره.

هه ندیک ده ئین: که ئیسماعیل له دایک بوو ته مه نی ئیبراهیم
گه ییشتبوه نه و دو نو سال، که ئیسحاق له دایک بوو ته مه نی سه دو دوانز سال
بووه.

﴿إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بیگومان خودای من بیسه رو شنه وایه
به پارانه وه و ته کانم، وه لامی دو عاکانم ده داته وه همر که سنی لی بیاریته وه
دو عاکه ی گیرا ده کا. مه به سته کانم بدرکینم یان نه یاندرکینم خودا ناگاداری
مه به سته کانه.

نه مجار له خودا ده پارینه وه: که یارمه تی بدا به رده وام بی له سهر شوکرو
ستایش، ده فهرموئ: ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي﴾ خودایه! وام

لی بکمی بتوانم نهوهی له سهرم پیویسته نه نجامی بدهم، نوێژه کانم بهریکتو پیکمی نه نجام بدهم، یارمه تیم بده نه که کانم به جی بینم، ههروه ها بری له نهوه کانیشم توفیق بده نه که کانمی سهرشانیان بهریکتو پیکمی نه نجام بدهن، نوێژه کانیان به جی بینن، بۆیهش به تایبهتی ناوی نوێژی هینا. چونکه گهوره ترین عبادت نوێژه، نوێژ کاریگهریه کی گرنگی ههیه له پالفته کردنی دلو دهروونو گیرانهوهی ناده میزاد له خراپه کاری.

﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ﴾ خودایه! عبادته تمان قبول بفرموو. لیره دا وشه (دعاء) به مانا عبادته هاتوه، «هکوو له نایه تیکمی تریش به هه مان مانا هاتوه وه کوو ده فرموی: ﴿واعتزلکم وما تدعون من دون الله﴾ مریم/ ۴۸.

نه مجار هه زه تهی ئیبراهیم دوعاو پارانهوه دلسۆزانه کی کۆتایی پی دینێ به دوعایه کی سهر نهج راکیشی گشتی ده فرموی: ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾ خودایه! تاوانه کانم داپۆشی و لیم خوش بی، ههروا له تاوانی دایکتو باو کم خوش ببه، ههروه ها له تاوانی هه موو موسولمانان چاوپۆشی بفرموو: لهو رۆژه دا که حیسابو لیکۆلینهوه نه نجام ده دهی به نه ده کانت کیش ده کی بۆ پاداشدانهوه و تۆلستاندن لییان له سهر کرده وه کانیان.

هه سه نی به صری ده فرموی: دایکی ئیبراهیم موسولمان بووه، داوی لیخۆشبوونی بۆ باوکی (له گه ل نه وه دا: که کافر بووه) له بهر واده و به لینییک که پی دابوو، جا که بۆ مه علوم بوو: که باوکی کافره و دژمنی خودایه، خۆی لی بهری کردو خۆی لی دوور خسته وه. وه کسو له شوینیکی تردا ده فرموی: ﴿وما كان استغفار ابراهيم لابيه﴾ عن موعده وعدھا اياه فلما تبين له انه عدو لله تبرأ منه، ان ابراهيم لاواه حلیم ﴿التوبة/ ۱۱۴﴾.

شایانی باسه پارانهوهی ئیبراهیم داوی لیخۆشبوون له گونا هه کانی، نه وه ناگه یه نی: که تاوانی کرد پی و داوی لیبوردن بکا، به لکوو مه به ست له م

دوعا کردنه‌ی و هانا بردنه بۆ خودا، پشت به‌ستینه‌تی به‌فەضلو کەرەو
ره‌حمەتی خودا.

تێبینی :

نایه‌ته‌کان ئەم مانایانەیان لێ وەرەگیرێن :

۱- قیری ئەوه‌مان دەکەن، که داوای نیعمەتی ئاسایش بکەین بەراستی
ئاسایش نیعمەتیکی فرە مەزنەو گەلیک گزنگە بۆیه‌ حەزەرەتی ئیبراهیم
سەرەتا داوای ره‌خساندنی ئاسایشی کرد، چونکه‌ بەرژەوه‌ندی دینو دنیا به‌بۆ
ئاسایش دەستەبەر نابێ!

۲- دروستە ئادەمیزاد دوعا بۆ خۆی و باوکتو دایکتو وەچەو ئەوه‌ی بکا.

۳- شۆنکەوتنی پیغه‌مبەر و موصلیحان واجبەو نابێ بیگوێییان بکەین.
چونکه‌ حەزەرەتی ئیبراهیم فەرمووی ﴿فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي﴾.

۴- داوای لیخۆشبوون بۆ تاوانباران دروستە، بە‌لان بۆ موشریک دروست
نیە چونکه‌ کۆرای موسوڵمانان لەسەر ئەوه‌ دامەزراوه‌: که دروست نیە داوای
لیخۆشبوون بۆ موشریک بکری: ئاماژە بە‌وه‌ی: که خودا دەفەرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ
لَا يَغْفِرَ إِنْ يَشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرَ مَا دُونِ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ النساء/ ۴۸.

۵- دروست نیە بۆ هیچ کەس، که مالێ منداڵی خۆی لەچۆلەوانییەکی بۆ
ئاوو کشتو کالدا بە‌رە‌للا بکا، نابێ لەم بارەوه‌ لاسایی حەزەرەتی ئیبراهیم
بکاتەوه‌، ئەمە حالەتیکی بووه‌ تایبەت بووه‌ بە‌ئەو، بە‌فەرمانۆ نیگای خودا
کردویدەتی.

۶- ئەوه‌شمان لەبیر نه‌چی دووبارە کردنەوه‌ی حەزەرەتی ئیبراهیم لەدوعا
بە‌سۆزەکە‌ی بۆ وشە‌ی (رب) یان (رینا) ئاماژە‌یه‌ بە‌وه‌، که ئەو هاوار دەکاتە
پەرورە‌دگار بە‌صیفە‌تی (رەبیبیە‌ت) نە‌ک بە‌صیفە‌تی (ئولوھییە‌ت) چونکه‌
کەم کەس هەن گومانیان لەئولوھییە‌تی خودادا هەبێ، بۆی پڕواکانیش لەمەدا
گومانیان نیە، بە‌لام ئەوه‌ی جیگای مونا‌قە‌شە‌یه‌ مە‌وزوعی رەبیبیە‌تە‌،

ته نانهت کۆمه لگا نه فامه کانیش به تایبه تی کۆمه لگای جاهیلی عه ره ب
بروایان به ئولو هییه تی خودا هه بوه. بۆیه حه زره تی ئیبراهیم له دو عاکه ی دا
ته رکیزی خسته سهر لایه نی ربوویییه ت.

هاتنی روژی قیامه ت و نیشانه کانی، دوا خستنی عه زابی قیامه ت و

چۆنییه تی سزادراوه کان و گۆزینی ئاسمانه کان و زهوی

الْحِسَابُ ﴿٤١﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ

الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْقَدْتَهُمْ

هَوَاءً ﴿٤٣﴾ وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ

ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبِ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ

الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلِ مَا لَكُم

مِّنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾ وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِينِ الَّذِينَ ظَلَمُوا

أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُم كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا

لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾ وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِندَ اللَّهِ

مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ

﴿٤٦﴾ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلَفًا وَعَدِهِ رُسُلُهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ
وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾ وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾ سَرَابِلُهُمْ مِّنْ قِطْرَانٍ وَتَغْشَى
وُجُوهَهُمُ النَّارُ ﴿٥٠﴾ لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ
إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾ هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا
بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

پاش نهوی پدرو دگار به لگهی تاکنو ته نهایی خودای هیئانه وه، دوا
نهوی باسی حمزه تهی نیبراهیمی کرد: که له خودا پارا وه ته وه: خوی
نهوه کانی له ها وه لدانان بو خودا بیارتی و یارمه تییان بدا بو کرده وهی چاکنو
روژی قیامت ره حمه تو لیخوشبوونی خوی بریژی به سه ریاند، نه مجار
به لگهی نهوه ده هیئته وه: که هاتنی روژی قیامت شتیکی حه تمی به
گومانی تیدا نیه. ده فرموی: ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ
الظَّالِمُونَ﴾ نهی موحه مه دوا مه زانه: خودا بی ناگیه لهو کرداران هی
سته مکاران نه نجامی ده دن. وا مه زانه که همر کاتی خودا مؤله تی
ئاده میزادی سته مکار ده دوا عه زاییان لی دوا ده خا لییان بی ناگیه و
نیهمالی کردو و عه زاییان نادا، دنیای به خودا به که یه که تاوانه کانیان
ده ژمیرو له سه ریاند ده نووسی و له روژی خوی تو لئیان لی ده ستینی.

نهم خیطابه بهروالست بۆ پیغه مبه ره و له واقع دا مبه ست
 نوممه ته که یه تی له سر شپوهی (ایاک أعنی واستمع یا جارة) کورده و ته نی
 (بوکی له گه ل تۆمه و خه سو گویت لی بی) نایه ته که دل دانه و یه بۆ
 موسولمانانو هه ره شه کردنه له سته مکاران ؛ به وه ؛ که په ره ره گار
 کرده وه کانیا ن له سر ده نووسی و ناگای لییان هه له روژی خوی دا ؛ که قیامه ته
 سزایان ده داته وه ؛ سزادانیا ن حه تمییه و نه و عه زابه یان پی ده گا ، چونکه
 ناگاداری خودا به سته مکارییا ن داخوازی سزادانیا نه . نه مجار په ره ره دگار نه وه
 روون ده کاته وه ؛ که سزادانی نه و سته مکارانه ی دواخسته بۆ روژیک ؛ که تا
 بلی پی روژیکی سامناکو نااسایی به . ده فهرموئ : ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُكُمْ لِيُؤْمَرَ
 تُشْخَصَ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ نه وه کوو سزادانه که یان دوا ده خه ی نیللا بۆ روژیک
 دوا ی ده خه ی ؛ که تا بلی پی به لاو ناخوشییه کانی سامناکن ، هه ره له به ره یمه نی
 به سامی نه و روژه چاوی ناده میزادان به ملو ق ده وه سته و چا و قوچاندنیا ن بۆ
 نا کرئ له ترسانو له حه یبه تان ده شله ژینو چاویان بزیز ده رواننو پیلویان ویک
 نایه نه وه ، چاوه کان به ملو ق ده وه ستن چا و قوچاندنو چا و گیران نامینی !

نه مجار وه صفی هه لسانه وه یان له گۆره کانیا ن به په له هاتنیا ن بۆ ده سته
 مه حشر ده کا و ده فهرموئ : ﴿مَهْطَعِينَ﴾ له گۆره کانیا ن هه لده سته وه و به په له و
 به سر شۆری دین بۆ ده سته مه حشر . له چه ند شوینی تر دا قورئان ناماژه ی
 به م مانایه کردوه وه کوو ده فهرموئ : ﴿مَهْطَعِينَ إِلَى الدَّاعِ﴾ القمر / ۸ . یان
 ده فهرموئ : ﴿يَوْمَئِذٍ يَقْبَعُونَ الدَّاعِيَ وَلَا عَوجَ لَهُ ، وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ ،
 فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾ طه / ۱۰۸ . یان ده فهرموئ : ﴿يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ
 سِرَاعًا﴾ المعارج / ۴۳ .

گۆره هه لده ته کینزو به په له روده که نه سارای مه حشر ﴿مُقْبَعِي رُؤْسِهِمْ﴾
 سه ریا ن به ره کردۆته وه به ترسو له ره زه وه ده روانن ، به م لا و نه ولادا ناو
 ناده نه وه .

﴿وَلَا يَزِيدُ إِلَهُهُمْ طَرْفَهُمْ﴾ چاويان به ملوق وه ستاوه و پيلووى چاويان ويك ناكه ويته وه، به لكو چاويان كراوه وه ستاوه وه ترسانو له شله ژاويان چاويان بو ليك نانري، تا چاويان هه تهر بكا ههر چى ده بينن ههر ده يانترسيئى وه جهسته يان وه لهرزه دينى. ﴿وَأَفْتَدَتْهُمْ هَوَاءٌ﴾ دلوه ده روونيان خالى و بوشه، هيچ وه رناگرئ هيچيان له بير نه ماوه. له ترسان په شو كاوو شله ژاون، سه رسامو ورو جهيرانن. ههر چى هوميدو هيو هديه له دليان دا نيه، هيچ خوئى و كامدراييه كيان له دل دا نيه.

نه وه روژه يه خودا نه وانى بو هه لگرتوه، له م ويستگه دا رايان ده گرئ، نه م ترسو لهرزه رويان تى ده كا ده په شو كيئ ده شله ژين ههر ده لى په له وه رى بى ده سه لاتو پچوكن له ژير چنگى بازدا، ده لى كرويشكن له بهر ده م چپوله شى و پلنگه دا!

نه مه نه روژه يه خودا نه وانى بو داناوه، نه م روژه به هه موو ديارده سامناكه كانيه وه. چاوه رتيانه حه تمه ن پى ده گه ن! كه وابه نه م موحه ممه دا! «هخو كه وه ناموزگارى بكه ﴿وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ ناده ميزادان بترسيئنه له ناخوشى و نارچه تى روژيك كه له م روژه دا عه زاب يه خه يان ده گرئ و تيكيانه وه ده پيچى. ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ جا نه وانه ي: كه سته مكار بوون گويان به په يامى پيغه مبه ر نه داوه كه نه م عه زابه ده بينن ده ست ده كمن به دادو فيغان، به ناله و هاوار، روده كه نه خوداو لى. «پارپنه وه ده لىن: ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نُحِبُّ دُعَاؤَكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُولَ﴾ خودايه بمانگير وه بو دونيا، بو ماوه يه كى كه م مؤله تمان بده، با هه له كانى خو مان راست بكه ينه وه كه مته ر خه ميمان پر بكه ينه وه. به پير بانگه وازى پيغه مبه ره كاتته وه بچين، برويان پى بكه ين، بينه يه كتا پرستو به دل سو زى به ندا يه تيت بو بكه يزو شوئن په يامى پيغه مبه رانت بكه وين، نه مجار بمانه ينه وه بو ساراي مه حشهر.

نموونه ی ئەم ئایه ته له شوینی تری قورئاندا هاتوه وه کوو ده فهرموئ: ﴿لَوْلا اخْرَجْتَنِي اِلَىٰ اَجَلٍ قَرِيبٍ فَاَصْدُقْ وَاَكُنْ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ﴾ المنافقون/ ۱۰. یان ده فهرموئ: ﴿حَتّٰی اِذَا جَاءَ اَحَدُكُمُ الْمَوْتُ قَالَ: رَبِّ اِجْعَلْنِیْ لِعَمَلٍ صّٰلِحًا فِیْمَا تَرَكْتُ﴾ المؤمنون/ ۹۹-۱۰۰.

ئەمجار خودا به شیوه ی سەرزەنشته وه ولامی دانم وه فهرمووی: ﴿اَوَلَمْ تَكُوْنُوْا اَفْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِّنْ زَوَالٍ﴾ ئەوه ئیوه نەبوون لە دنیادا پیش ئەم حالەتان سویندتان ده خواردو ده تانگوت: که ئیمه مردین جاریکی تر زیندوو ناکرئینه وه؟ پرواتان وابوو قیامەت نیه و حیسابو لی کۆلینه وه نیه لە ژیا نی دنیاه و بۆ ژیا نی قیامەت گواستنه وه نیه، ده تانگوت ژیا ن هەر ژیا نی دنیایه و که مردین تازه زیندوو نابینه وه؟ وه کوو له شوینیکی تردا ده فهرموئ: ﴿وَاقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اِيْمَانِهِمْ ۖ يَبْعَثُ اللّٰهُ مِّنْ يَّمُوتُ﴾ النحل/ ۳۸. ده ی که وابی ئەم سزایه بجێژن له تۆ له ی ئەو ئینکاری کردنه تان. ئەمه له حاله تیکدا ئیوه بی ناگا بوون، ئەگەر ورد بوونایه وه به خۆتاندا بچونایه وه ده تانزانی: که ئەم رۆژه دئو ئیوه ژیا ن ده بنه وه به لام ژیا ن بوونه وه سودی نیه! ﴿وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الدِّیْنِ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ﴾ ئیوه جێنشین بوون له شوینی ئەوانه ی: که سته میان له خۆیا ن کردوه. هاوه لی سته مکارانتان کرد، بهرئو شوینی ئەواندا رویشتن چاوتان له وان کردو لاسایی ئەوانتان کردوه، هەرچنده بۆتان ئاشکرا بوو چیمان به و سته مکارانه کرد، چۆن له ناومان بردن له تۆ له ی ره تکر د نه وه ی په یامی پیغه مبه ران و به ره نگار بوونه وه ی بانگه وازی حەق، به چاوی خۆتان شوینه واری له ناوچوانتان بینی و بۆتان ۱۱ ره کهوت ئاکامیان ریسوایی و له ناو چوون بوو.

﴿وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ﴾ په ندو ئامۆژگاریمان کردن، مه شه لمان بۆ هیناوه له قورئاندا و پیمان گوتن: که سییک بتوانی له سه رتاوه شتی که دروست بکا زۆر به ئاسانی تر ده توانی دوا ی له ناوچونی دروستی بکاته وه. ده توانی

سزای مؤله تدرایان بدا، وه کوو چۆن ده توانی سزای به عه جه له یان بدا. به لام
ئیه په ند نامیز نه بوون وه هوش خۆتان نه هاتنه وه وازتان له سهر ره قی خۆتان
نه هینا!

تازه به تازه ده تانه وی عه زابه که تان دوا بکه وی بگه پرنه و «بۆ دنیا، تازه
کار له کار ترازوه هه لتان له کیس چوه»!

نه مجار په روه ردگار نه وه راده گه یه نئ: که حالو هه لۆیستی نه مانیش
وه کوو حالو وه زعی سته مکاره کانی پیش خۆیان وایه ده فهرمو: ﴿وَقَدْ
مَكْرُوا مَكْرَهُمْ﴾ واته: نهوانه ی جینشین بوون له شوینی سته مکاره
پیشینه کان، هه لۆیستو حالو وه زعیان له سته مکاره رابوردوه کان جیانه بوه،
هه مان هه لۆ ته قه لای پیشینه کانیان داویانه بۆ ره تکرده وه ی حقو
به درۆ خسته وه ی پیغه مبه رانو چه سپاندنی به تان، نه مانیش هه موو هیزو
توانای خۆیان له م بواره دا خسته ته گه رو چییان پیکرا کردیان، به هه موو
جۆریک دۆی نایینی حق وه ستان!

﴿وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ فرتو قیلو مه کره کانیان لای خودا نووسراوه،
بیگومان سزای عادلانیه یان ده داته وه، هه موو شتیک لای خودا نووسراوه
تۆمار کراوه به گویره ی کرده وه هه لۆیستیان تۆلیان لی ده ستینی.

﴿وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ سه ره نه جامی مه کری نهوان
خه ساره تمه ندی و به فتاره چوونه، مه کری نهوان نه وه نده به هیز نیه به توانی کیو
له شوینی خۆی بجوئینی، مه کری نهوان ناتوانی نایاتی خودا، شه ریه قی
خودا «موعجیزه ی پیغه مبه ران: که وه کوو کیو دامه زراون بیوچینه وه، که ی
مه کری نهوان ده توانی کیو، یان شتیک: که به ته ندازه ی کیو دامه زراوو
چه سپاوه لابه ریو بیگوژیته وه به رهنگاری بکا، مه کری نهوان له ژیر هیزی
قودره قی خودا دایه چۆنی بوی ناوای له گه له ده کا!

﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخَلَّفَ وَعْدِهِ رُسُلُهُ﴾ ئەى موحه مەمەد! وا مەزانە خودا وادەو بەلئىنى: كە داویدەتى بەپىغە مەبرانى نایهینىنە دى، دلىابە چى بەلئىنى داویدەتى بەپىغە مەبران هەموان دىنئىتە دى.

شایانى باسە هەرچەندە خىطابە كە بۆ پىغە مەبرە وەلى مەبەست ئوممەتە كەیدەتى.. ئەمەش وەكوو پىشوو وایدەو لەسەر شىوێ (بوکى لەگەڵ) تۆمەو خەسو گویت لى بى) دەیدەوێ موسو لمانان وا لى بکا بتمانە بەوادەو بەلئىنى بکەنو دلىا بن: كە خودا بەلئىنى خۆى دىنئىتە دىو سەمكاران سزا دەداو تۆلە لەكافرو بەدرۆخەرەو هەكان دەستىنى!

﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ﴾ بىگومان پەرەردگار بالادەستەو بەتوانایە، ناهىلئى سەمكار لەسزا رزگارى بى، ناهىلئى مەكرباز بى سزا بۆى دەرچى! هەر شتىك بیدەوێ بىكا دەيكاو كەس نىە بتوانى بىتتە لەمپەر لەبەردەم وىستى خودادا، هەر كەستىكى بوئ سزای بدا لەچنگى رزگارى نابو و كەس ناتوانى لەدەست خودا راكا، پەرەردگار خاوەنى سزاو تۆلەیدە بۆ ئەوانەى پەيامى پىغە مەبرە كانیان رەت كردۆتەو وەو شەرىكان بۆ خودا داناو.

ئەمجار پەرەردگار كاتى تۆلەستاندەو كەى ديارى دەكاو دەفەرموئ: ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ﴾ واتە: پەرەردگار خاوەنى تۆلەستاندەو وە سزادانە لەروژىكدا: كە زەوى دەگۆردى بەزەوىيەكى تر بەم جۆرە ئەم زەوىيەى ئىستا دەبىتە تۆزو خۆلۆ دووكەل بلاو دەبىتەو، پاشان دەبىتەو زەوىيەكى تر!

هەرەها ئاسمانەكان دەگۆردىن، ئەستىرەكان بلاو دەبنەو وە هەلدەو وەرزو وردو خاش دەبن، خۆر روناكى نامىنى و مانگ تارىكايى بەسەردا دى.

هەرچەندە ئىمە نازانىن چۆن ئەم گۆرانكارىيە دىتە دى و شىو و سروشى زەوى تازەو ئاسمانى تازە چۆن دەبى شوینە كەيان لەكوئ دەبى، ئەم گۆرانكارىيە چۆن پەيدا دەبى!

نیبنو عه بیاس ﷺ ده فەرموی: زه وییه تازه که هەر ئه و زه وییه ی
تیستایه، وه لی صیفاته کانی ده گۆرین، کتیه کانی نامین، ده ریاکانی
ده ته قنه وه پرد ه بنه وه ده بنه ده شتیکی کاکي به کاکي و هیچ به رزایی و شیو
دۆلی تیدا نابیندری.

هه ندیک ده لێن: پهروه ردگار سهر له نوێ زه ویه کی ترو ئاسمانی تر
دروست ده کاته وه.

نیبنو مه سهوودو ئه نه س «هه فرموون: رۆژی قیامت ئاده میزاد له سه ر
زه وییه کی سپی هه شر ده گرین، که س له سه ر ئه و زه وییه تاوانی نه کردوه.

ئیمام نه حمه د له خاتو عایشه وه «ریوایه ت ده کا ده لی: عایشه
فه رمویه تی: من یه که م که س بووم ده رباره ی ئه م نایه ته ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ
غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ﴾ پرسیارم له پیغه مبه ر ■ کردو وتم: ئه ی
پیغه مبه ری خودا! ئه و رۆژه ئاده میزاد له کوێ ده بن؟ فه رموی له سه ر پردی
سیراط.

قه تاده له حه سانی کوپی بیلالی موزه نییه وه له عایشه وه ﷺ ده لی:
پرسیارم له پیغه مبه رم کرد ده رباره ی نایه تی ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ
وَالسَّمَوَاتُ﴾ وتم: ئه ی پیغه مبه ری خودا! ئه و رۆژه ئاده میزاده کان له کوێ
ده بن؟ پیغه مبه ر ﷺ فه رموی: (لقد سألني عن شيء ما سألني عنه احد من
أمتي، ذاك أن الناس على جسر جهنم).

خاوه نی ته فسیری (روح المعان) له کاتی راقه کردنی ئه م نایه ته دا زۆر
رای موفه سه سرین راده نوینی، به لام چونکه باسه که باسیکی غه بییه
نه یه توانیه شتیک بلی دڵ پی ئا و بخواته وه.

نیبنو که ئیر زۆر بۆچونی جیا جیای هیناون، گه لیک فه رموده ی
پیغه مبه ری له م باره وه ریوایه ت کردون، پوخته که یان نه وه یه: که من

نووسیومه. ههرچه نده له باره ی له فظه وه هه ندی جوداوازی له نیوان ریوایه ته کاندا هیده، به لام لهرووی ماناوه یه کن.

به کورتهی نایهتی قورشانو فهرمووده کانی پیغه مبه ر ﷺ و زانستی تازه کۆکن له سهر نه وه: که رۆژیک دی زهوی ده بیته یه کپارچه ناگرو ئاده میزادی له سهر نابن.

ئه م نایه ته پیرۆزه یه کیکه له موعجیزه کانی قورشان، که نه مپۆ زانستی تازه پشتگیری ده کا، مانای ئه م نایه ته و زانیاری تازه به ته وای یه کتر ده گرنه وه!! زانیانی فه له ک ده ئین: زهوی و خۆرو باقی نه ستیره کانی تر له کۆندا کوره یه کی ناگراوی بوون له بزشایی دا له ها توچۆدا بوون، ملیونه ها ساڵ ئه م کوپ ناگرینه به ده وری خۆدا سوپاوه ته وه پاشان خۆری لی بووه وه، دوا ی ملیونه ها سالی تر نه ستیره گه پۆکه کانی تر لی ی جیا بوونه و. که یه کی له و گه پۆکه نه زهوی بوو. نه مجار دوا ی چهند هه زار سالی تر مانگه کانی لی جیا بوونه وه، گومانیش نیه جاریکی تر ئه م حال و وه زعه به سهر بوونه وه دا دیته وه. واته: زهوی و خۆرو نه ستیره کانی تر پاش ملیونه ها سالی تر سهر له نوێ ده توینه وه ده بنه و. به کوره یه کی ناگراوی ماوه یه کی تر له بزشایی دا ها توچۆ ده کا، نه مجار جاریکی تر له م کوره ناگراوی به خۆرو زهوی لی جیا ده بنه وه، زهوی به ک دیته وه کایه جودا له م زهوی به و خۆریک پهیدا ده بی له م خۆره ی ئیستا جودا وازه و ئاسمانه کانیش له ئاسمانی ئیستا ناچن!

ده ی ناوه رۆکی ئه م تیوره زانستییه له گه ل مانای نایه ته که دا چ دزایه تیکیان نیه، ده توانین له روانگه ی ئه م تیوره زانستییه وه مانای نایه تی ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ﴾ حالی بسین، ههر کاتیکیش زانیاری پیش کهوت تیۆریکی زانستی تر سهری هه لدا دژی ئه م تیوره و ده رکهوت تیور. پیشه و که و هه ل به و. نه وه مانای نایه ته که هه روه ک خۆی ده مینیته وه ده بی هه ول به دین بزانی خه له لی به راورد کردنه که مان له کوێ دا

بووه. واته: نابئ رینگه به خۆمان بدهین نایه ته کانی قورشان سهد دهرسه د به تیوره زانستییه کان مانا بکهین، نایه ته که دانیینو تیوره کهی به سهردا ته طبیق بکهین، وا خۆمان پیوه ند بکهین ههرکاتی تیوره که هه لوه شایه وه مانای نایه ته که هه لوه شیتوه (استغفر الله!).

تیوره زانستییه کان ریبازی خۆیان ههیه و قورشان ریبازی خۆی ههیه، ده توانین بۆ مانای نایه ته کانی قورشان سوود له تیوره زانستییه کان وه ربرگیرن، به لام نابئ تیوره زانستییه کان بکهینه مانای نایه ته کانو بلیین نهم تیوره زانستییه پراو پر مانای فلان نایه ته. نهم هه لیه کی گه وهیه و ناو ته خوازین کهس تی ئی نه کهوئ. چونکه ئیمه پروامان وایه قورشان حه قو راسته و ههرگیز ناراستی و به تال روی تی ناکه نو تییدا نینو سهد دهرسه حه قو راسته، به لام تیوری زانستییه نه مرۆ راست دیته بهرچاوو سبهینئ هه لده وه شیتوه، ناراست دهرده چی!

﴿وَبَرُّوا لِلَّهِ الْوَاحِدَ الْقَهَّارَ﴾ ههرچی مه خلوقات ههیه هه موویان له گۆره کانیان دینه دهره وه. چاوه پروانی بهریاری پهروهر دگاران، هه موویان له پیش دوو دهستی خودای تاکو ته نهاو بالاده ستدا ده وهستن، جگه له په نای خودا ههچ پنایه کی تریان نیه، جگه له خودا کهس به فریایان ناکهوئ، جگه له خودا کهسی تر بهریاری به ده ست نیه، فرمانه پروای تاکو ته نیا خۆیه تی و بهس!

نه مجار زه بوونی و بی توانایی تاو نباره کان دیاری ده کاو ده فهرموئ: ﴿وَتَرَىٰ الْأَشْجَرِیْنَ مَقْرِنَیْنَ فِی الْأَصْفَادِ﴾ ئهی موحه مه ده! تو له و رۆژه دا تاوانباران ده بینئ کۆمه ل کۆمه ل به زنجیر پیوه ند کراون، به یسه کتره وه به ستراونه وه شه ته ک دراون، نه وانه ی مولحیدو بی باوه رن پیکه وه شه ته ک دراون، نه وانه ی موشریکن، یا پیاو کوژن، یا خیانه تکارو دزو سود خۆرن ههر کۆمه له وه به جیا پیوه ند کراونو تیک خراون، وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿وَإِذَا وَاحِشِرُوا الذِّیْنَ ظَلَمُوا وَزَاجَهُمْ﴾ الصافات/۲۲. یان ده فهرموئ: ﴿وَإِذَا

النفوس زوجت ﴿التکویر﴾ ۷. یان ده فهرموی: ﴿فکبکبوا فیها هم
والغاوون﴾ الشعراء/۹۴.

﴿سرایلهم من قطران﴾ کراسه کانیان له قه ترانه: که زور زوو ناگر
ده گری. واته: جهسته یان به قه تران سواخ ده دری بویه ده کری لاشه یان
داده پویشی.

قه تران جهویتیکی بۆگه نه له داری عمر عمر ده ده چیو چهوریشه، زور زوو
گر ده گری.

﴿وتغشی وجوههم النار﴾ ناگری دۆزه خ رویمان داده پویشی، سهرتاپای
جهسته یان به هوی نهو قه ترانه ی له جهسته یان هه لسوراوه گر ده گری.

یان کراسیان بۆ دروست ده کریو له جهویه هه لده کیشری ناگریان تی
به ده دری. بویه به تایبه تیش ناوی دهو چاوی هیئا چونکه دهو چاو
گرنگترینو به ریزترین نه نامی جهسته ی ناده میزادن. نهو تا له شوینیکی تردا
ده فهرموی: ﴿تلفح وجوههم النار، وهم فیها کالحون﴾ المؤمنون/۱۰۴. یان
ده فهرموی: ﴿افمن یتقی بوجهه سوء العذاب یوم القیامة﴾ الزمر/۲۴.

نه مجار پهروه ردگار هوی سزادانه که یان روون ده کاته وهو ده فهرموی:
﴿لیجزی الله کل نفس ما کسبت﴾ پهروه ردگار نهو کارانه ده کا بۆ نهو ی
هه مو ناده میزادیکی به گویره ی کرده وه کانی سزای شیای خوی وه ریگریته وه.
چاکه به چاکه و خراپه به خراپه! سزای کافرو تاوانباران ده دا له سهر کوفرو
تاوانیان، پاداشی موسولمانو خودا په رستانیش بداته وه له پاسای تیمانو
باوهرو کرده وه ی باشیان! وه کوو له شوینیکی تردا ده فهرموی: ﴿لیجزی الذین
اساؤوا بما عملوا ویجزی الذین احسنوا بالحسنى﴾ النجم/۳۱.

﴿ان الله سریع الحساب﴾ بیگومان خودا زور به خیرایی حیسابو
لیکۆلینه وه له گه ل به نده کاند ده کا، حیسابکردن له گه ل نه غافل ناکا
له حیسابکردنی نهو، وه کوو چۆن رزقو روژیدان به خدر بی ناگای ناکا له رزقو

روژیدانی به‌مه‌مه‌ند! چونکه خودا ئاگاداری هه‌موو نه‌ینی و ئاشکرایه‌که هه‌موو ئاده‌میزاد به‌نیسه‌ت خوداوه وه‌کوو یه‌ک به‌نده وایه وه‌کوو ده‌فه‌رموی: ﴿مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَعْثُبُكُمْ إِلَّا كُنُفُسٌ وَاحِدَةٌ﴾ لقمان/٢٨. دروستکردنو زیندوکردنه‌وی هه‌موو ئاده‌میزاد لای خودا وه‌کوو دروستکردنو زیندوکردنه‌وی تاقه نه‌فسیک وایه.

﴿هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ﴾ ئەم قورئانه راگه‌یاننده بۆ ئاده‌میزادانو بۆ په‌ندو ئامۆژگاری به‌سیانه، به‌لگه‌یه‌کی به‌هێزه نه‌گه‌ر به‌گوێره‌ی رێنۆخایی‌یه‌کانی هه‌لسو کهوت بکه‌ن سهر‌فرازی دونیاو قیامه‌ت ده‌بن.

ئەم قورئانه‌مان بۆ ئاردوون بۆ ئه‌وه‌ی نه‌صیحه‌تو ئامۆژگاری لی وه‌ریگرن ﴿وَلِيَذُرُوا﴾ هه‌روه‌ها بۆ ئه‌وه‌ی پێی بترسێندرێن له‌سزاو تۆله‌ی خودا ﴿وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌُ وَاحِدٌ﴾ بیکه‌نه به‌لگه‌و بزانی: که خودا تاکو ته‌نهایه‌و هیچ خودای تر نیی جگه‌ له‌ئهو ﴿وَلِيَذْكُرُوا﴾ هه‌روه‌ها بۆ ئه‌وه‌ی خاوه‌ن عه‌قل و هۆشه‌کان بپرس بکه‌نه‌وه‌و په‌ندو ئامۆژگاری لی وه‌ریگرن.

واته: ئەم راگه‌یاننده‌ی قورئان سی سوودی سه‌ره‌کی هه‌ن:

١- ترساندن له‌عه‌زایی خودا.

٢- به‌لگه‌ هێنانه‌وه له‌سه‌ر هه‌بوونی خودایه‌کی تاکو ته‌نها.

٣- رێ نیشان‌دانو فێر بوونی رێبازی ژيان به‌شێوه‌یه‌کی به‌خته‌وه‌رانه.

پیړستی سهره باسه کان

۲	سورمتی (یوسف)
۴	بەشی نۆیەم له چیرۆکی یوسف : یوسف دمیته کاربه دهستی بهرزو نه میندارییهتی دارایی و گهنجینه و مردگرئ
۱۰	بەشی دمیەم له چیرۆکی یوسف: کورەکانی یەعقوب دین بۆ میصرو دانهوێڵه له حمزرتی یوسف دمکرن و داوای هینانی برا پچکوله که یان ئی دمکا
۱۴	بەشی یازدههم له چیرۆکی حمزرتی یوسف: گفت و گوێ براکانی یوسف له گهه باوکیان دا دمر باره ی نار دنی بنیامین له گهه لیان بۆ میصر
۱۸	بەشی دوازدههم له چیرۆکی حمزرتی یوسف: راسپاردی حمزرتی یەعقوب بۆ کورەکانی له کاتی چوونه ناو شاری میصرهوه
۲۳	بەشی سیژدههم له چیرۆکی یوسف: ناسینه وهی بونیامین له لایه ن حمزرتی یوسفه وه. نه خشه دانان بۆ گلدانه وهی
۳۰	بەشی چواردهم له چیرۆکی یوسف: دان و سانیکێ توندو تیز له نیوان کورەکانی حمزرتی یەعقوب له گهه حمزرتی یوسف دا
۴۲	بەشی پانزهم له چیرۆکی یوسف: ناسینه وهی کورەکانی یەعقوب بۆ یوسف و دانانیان به هه له ی خویان!
۴۹	بەشی شانزهم له چیرۆکی یوسف: هه ولدانی یەعقوب به بۆنکردنی یوسف و پشتگیری کردنی ئەم بۆنکردنه به هوی کابرای مژده دمره وه!
۵۲	بەشی ههفدههم له چیرۆکی یوسف: بهیه که گهه یشتنه وهی خیزانی یەعقوب له شاری میصر.
۵۸	بەشی ههژدههم له چیرۆکی یوسف: پارانه ومیه کی گشتی.
۶۰	بەشی نۆزدههم له چیرۆکی یوسف: چه سپاندنی پێغه مبراییهتی حمزرتی موحهمد ﷺ
۶۸	بەشی بیستم له چیرۆکی یوسف: په ند و مرگرتن له چیرۆکهکانی قورئان.
۷۵	سورمتی (الرعد).
۷۸	قورئانی پیرۆز حق و راسته.

۸۰	برئ دیاردهی دمه‌لآت و بمتوانایی خودا له ئاسمانهکان و زموی دا.
۸۹	بروانه‌کردنی کافرمان بههاتنی رۆزی قیامت و به‌پنجه‌مبهرایهتی حمرزمتی موحه‌ممهد ﷺ
۹۵	برئ دیاردهی زانیاری خودا: که هه‌موو شتیک دمگرتیهوه.
۱۰۴	دیاردهی خودایهتی په‌رومردگار و نیشانه‌کانی دمه‌لآتی.
۱۰۹	تاک و تمه‌هایی خودا و نمونه‌ی موسولمان و موشریکه‌کان لمبهرامبهر تاک و تمه‌هایی خودا.
۱۱۲	نمونه‌ی حق و بمتال و سهرمنجایی به‌ختیاران و به‌دبه‌خته‌کان.
۱۲۱	رموشتی خاومن عه‌قل و فامه‌کان، به‌خته‌وو و کامه‌رانه‌کان و پادشایان.
۱۲۷	رموشتی به‌دبه‌خته‌کانی رۆزی قیامت و سزادانیان.
۱۳۰	رزق و رۆزی به‌دمست خودایه، هیدایهت له خوداو میه بۆ که‌سێک ئیمان به‌خودا به‌ئینی.
۱۳۶	حمرزمتی موحه‌ممهد ﷺ شتیک نا‌ئاسایی نیه له‌ناو پنجه‌مبهراندا، ئه‌ویش و مکوو پنجه‌مبهرمانی تر ئاده‌میزاد بووه و نیگای بۆ کراوه.
۱۵۱	چۆنیهتی به‌هه‌شت و هه‌لۆیستی نه‌هلی کیتاب و شوبه‌هی موشریکه‌کان بهرامبهر پنجه‌مبهرایهتی حمرزمتی موحه‌ممهد ﷺ
۱۶۲	ئهرکی سهر شانی پنجه‌مبهر ﷺ گه‌یانلنی شریعه‌ته پاداش و سزا به‌دمست خودایه.
۱۶۸	سورمتی (ابراهیم)
۱۸۱	ئهرکی سهرشانی حمرزمتی موسا به‌رامبهر گه‌له‌که‌یی و نامۆ‌گاریکردنی بۆیان.
۱۸۶	برئ هه‌وال و سهرگوزشته‌ی پنجه‌مبهرانی پێشوو له‌گه‌ڵ گه‌له‌کانیان دا.
۱۹۳	هه‌ره‌شه‌کردنی کافرمان له‌ پنجه‌مبهران و به‌ئینی په‌رومردگار به خوداپهرستی: که سته‌م کاران له‌ناو دهب.
۲۰۲	به‌لگه‌ی تاک و تمه‌هایی خودا و تواناو دمه‌لآتی به‌سهر له‌ناوبردنی ئیوه‌داو هینانی که‌سانی دیکه بۆ شوینی ئیوه.

۲۰۳	دهمخ دهمخی نیوان بهدبه خته گانی رۆژی قیامهت و گشت و گۆی نیوان شهیتان و شوینکه وتوانی و بهمر از گهیشتنی موسولمانان بهیهههشت.
۲۰۹	نموونهی به خته و مران و بهدبه خته کان.
۱۱۶	سپلهیی کافران بهرام بهر نیعمه ته گانی خودا، فرمان به موسولمانان بهوه نویژمکانیان نه انجام بدهن و مالی خوین بیهه خشن.
۲۲۱	به لگهی جۆراو جۆر له سهر همبوونی خودا و تاك و ته نهایی له بوونه و مرو نه هسی ئاده میزاده کان دا.
۲۲۷	نزاو پاران هوی ئیبراهیم بهردو پرووی کابه.